Aktualizovaný Strategický plán rozvoje města Nové Město nad Metují

Analytická část – „Profil města“

Projekt:
„Příprava a implementace Strategického plánu rozvoje jako nástroje strategického řízení města Nové Město nad Metují“

je financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST
PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Obsah

1. Úvod ... 5
2. Základní geografická charakteristika města ... 6
3. Historický vývoj města a památková péče ... 8
3.1 Stručný historický vývoj ... 8
3.2 Historické památky ... 8
4. Sídelní a administrativní struktura ... 10
4.1 Administrativně správní charakteristika ... 10
4.2 Členství města v organizacích a sdruženích ... 11
4.3 Sídelní struktura ... 12
4.4 Hustota osídlení ... 14
5. Demografická struktura ... 16
5.1 Vývoj počtu obyvatel ... 16
5.2 Pohyb obyvatelstva ... 18
5.3 Struktura obyvatelstva ... 19
5.3.1 Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku ... 19
5.3.2 Struktura obyvatelstva z hlediska ekonomické aktivity ... 23
5.3.3 Struktura obyvatelstva podle vzdělání ... 24
5.3.4 Struktura obyvatelstva podle národnosti ... 25
5.3.5 Struktura obyvatel dle náboženství ... 26
5.4 Vyjížďka za prací a do škol mimo obec ... 26
5.4.1 Dojížďka a vyjížďka do zaměstnání ... 26
5.4.2 Dojížďka a vyjížďka do škol ... 28
5.5 Zdravotní stav obyvatel ... 29
6. Bydlení a domácnosti ... 31
6.1 Struktura domovního a bytového fondu ... 31
6.2 Současná výstavba bytů a rozvoj bydlení ... 32
7. Ekonomika a hospodářství ... 34
7.1 Vývoj a současnost hospodářství ve městě ... 34
7.2 Vývoj počtu ekonomických subjektů ... 35
7.3 Struktura ekonomických subjektů ... 35
7.4 Struktura ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců ... 37
7.5 Největší zaměstnavatelé ... 39
7.6 Nezaměstnanost ... 41
7.6.1 Struktura nezaměstnaných ... 42
7.7 Rozvojový potenciál území pro podnikání ... 44
8. Občanská vybavenost a služby ... 47
8.1 Školství ... 47
8.1.1 Mateřské školy ... 47
8.1.2 Základní školy ... 48
8.1.3 Základní školy speciální ... 50
8.1.4 Střední školy ... 50
8.1.5 Ostatní vzdělávací zařízení ... 51
8.2 Zdravotnictví a sociální služby ... 51
8.2.1 Zdravotnictví ... 51
8.2.2 Sociální služby ... 52
8.3 Obchod a služby ... 56
8.3.1 Maloobchod ... 56
8.3.2 Další občanské služby ... 57
8.3.3 Ubytování a stravování ... 58
9. Kultura a volnočasové aktivity ... 60
9.1 Kulturní zařízení ... 60
9.2 Sportovní zařízení ... 62
9.3 Spolky a volnočasové aktivity ... 63
10. Cestovní ruch ... 64
10.1 Atraktivity cestovního ruchu ... 64
10.2 Zařízení spravující a iniciující využití přírodního a kulturního dědictví ... 65
10.3 Kulturní a společenské akce využitelné v odvětví cestovního ruchu, formy cestovního ruchu ... 66
10.4 Turistika a turistické trasy, cykloturistika ... 67
10.5 Infrastruktura cestovního ruchu ... 68
10.6 Návštěvnost města ... 69
10.7 Výdaje města na cestovní ruch a související instituce a aktivity ... 71

11. Doprava ... 73
11.1 Silniční doprava ... 73
11.1.1 Silniční síť ... 73
11.1.2 Hlavní dopravní závady ... 74
11.1.3 Intenzita silniční dopravy ... 75
11.1.4 Doprava v klidu ... 76
11.1.5 Dopravní vybavenost ... 77
11.2 Železniční doprava ... 78
11.3 Hromadná přeprava osob ... 79
11.3.1 Integrovaný dopravní systém ... 79
11.4 Pěší a cyklistická doprava ... 80
11.5 Letecká doprava ... 80
12. Technická infrastruktura ... 81
12.1 Zásobování vodou ... 81
12.2 Kanalizace ... 81
12.3 Zásobování plynem ... 82
12.4 Zásobování teplem ... 82
12.5 Zásobování elektrickou energií ... 82
13. Životní prostředí a ochrana přírody a krajiny ... 83
13.1 Geologie, geomorfologie, pedologie ... 83
13.2 Klima a vodstvo ... 84
13.3 Kvalita ovzduší ... 86
13.4 Jakost a zdroje vod ... 87
13.5 Zdroje energie ... 87
13.6 Staré ekologické zátěže ... 88
13.7 Zatížení hlukem ... 88
13.8 Environmentální rizika ... 89
13.9 Odpadové hospodářství ... 89
13.10 Nerostné bohatství ... 90
13.11 Ochrana přírody a krajiny ... 90
13.11.1 Maloplošná chráněná území ... 92
13.11.2 Natura 2000 ... 92
13.11.3 ÚSES ... 93
13.11.4 Další významné přírodní lokality ... 94
14. Využití půdy, zemědělství a lesní hospodářství ... 96
14.1 Využití půdy ... 96
14.2 Zemědělství ... 97
14.3 Lesní hospodářství ... 97
15. Hospodaření města ... 99
15.1 Majetek města a zdroje jeho krytí ... 99
15.1.1 Aktiva města ... 100
15.1.2 Pasiva města ... 101
15.2 Rozpočet města ... 101
15.2.1 Rozpočtové příjmy ... 102
15.2.2 Rozpočtové výdaje ... 104
15.2.3 Investice ... 107
15.2.4 Zadluženost města ... 108
15.2.5 Rozpočtový výhled ... 110
15.3 Pozice města z hlediska dlouhodobé udržitelnosti hospodaření ... 111
16. Seznam tabulek, grafů a obrázků ... 113
16.1 Seznam tabulek ... 113
16.2 Seznam grafů ... 114
16.3 Seznam obrázků ... 115
17. Přílohy ... 117
Příloha č. 1 ... 117

1. Úvod

Původní profil města Nové Město nad Metují byl zpracován v rámci analytické etapy tvorby „Strategického plánu města Nové Město nad Metuji do roku 2020“ v období červenec - srpen 2007. V rámci projektu *„Příprava a implementace Strategického plánu rozvoje jako nástroje strategického řízení města Nové Město nad Metují*“ podpořeného z Evropského sociálního fondu prostřednictvím OP Lidské zdroje a zaměstnanost, došlo v roce 2013 k jeho kompletní aktualizaci, a to v souvislosti s přípravou nového Strategického plánu města, popisujícího jeho aktuální socioekonomickou situaci a reagujícího na nové výzvy a příležitosti po roce 2014.

Profil města představuje podrobnou sociogeografickou charakteristiku města, zpracovanou v rozsahu potřebném k tvorbě navazujících částí strategie města a je rozpracován do jednotlivých částí dle základních tematických okruhů života ve městě. Profil je členěn na kapitoly a podkapitoly dle dílčích geografických, sociálních a ekonomických témat, popisujících výchozí stav a hlavní vývojové tendence jednotlivých sektorů a oblastí rozvoje.

V rámci analytické etapy zpracování „Strategického plánu města Nové Město nad Metují do roku 2020“ byly v roce 2013 zároveň provedeny dvě dílčí studie, resp. průzkumy:

1. ***Sociologické šetření***, do něhož byli zapojeni jak obyvatelé města, tak klíčové cílové skupiny a jehož cílem bylo ověřit jejich potřeby a rozvojové potenciály, i poznat celkový pohled veřejnosti na budoucí směřování města. Současně bylo šetření příležitostí pro zpracovatele poznat pohled těchto skupin na aktuální socioekonomickou situaci města, jeho silné a slabé stránky. Zatímco široká veřejnost byla zapojena formou dotazníkového šetření a následného vyhodnocení a setkání s občany, zástupci klíčových cílových skupin (podnikatelů, neziskových organizací a mládeže) byly zapojeni formou skupinových řízených rozhovorů s volenými i odbornými zástupci města a zpracovatelů strategického plánu.

2. ***Koncepce dopravy v klidu,*** jež byla vypracována ve 2. pololetí roku 2013 v rámci projektu *„Příprava a implementace Strategického plánu rozvoje jako nástroje strategického řízení města Nové Město nad Metují*“. Tato oborová koncepce je důležitým podpůrným nástrojem pro celkovou strategii ovlivňující další rozvoj města (tj. důležitým podkladem pro tvorbu Strategického plánu města), která má vliv jak na výkon a směřování státní správy (v oboru dopravy), tak i na kvalitu socioekonomického prostředí města.

V rámci koncepce byly připraveny, provedeny, vyhodnoceny a dále interpretovány výsledky průzkumů jak dopravy v klidu, tak i dopravy v pohybu. Průzkumy dopravy v klidu zahrnovaly pasportizaci celého zájmového území NMnM (zastavěná oblast), dále průzkumy obsazenosti parkovacích ploch a parkovišť ve vybraných lokalitách a také terénní šetření provedená za účelem zjištění dopravních závad a přestupků řidičů při parkování či odstavování svých vozidel. Doprava v pohybu zahrnovala provedení směrového, profilového a křižovatkového dopravního průzkumu za účelem zjištění množství a typů vozidel projíždějících městem během typického pracovního dne, rozložení dopravních zátěží na klíčových městských křižovatkách a zjištění počtu chodců a cyklistů v dopravním proudu. V rámci zpracování výstupů průzkumů dopravy v pohybu byl vytvořen také makroskopický dopravní model města, který může v budoucnu sloužit pro analýzu a zjištění praktických dopadů připravovaných dopravních záměrů, a jejich vliv na rozložení dopravních intenzit na komunikační síti města.

Při zpracování Profilu města byla hodnocena aktuální a dostupná data a informace z oficiálních zdrojů: ČSÚ (byla využita značná část detailních a aktuálních dat ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 - dále jen „Sčítání 2011“ či SLDB 2011), Úřad práce a další. Využity byly rovněž výstupy a závěry z již zpracovaných analytických a koncepčních materiálů města: Územní plán, resp. Územně analytické podklady („ÚAP“), Komunitní plán sociálních služeb, Demografická a statistická studie, rozpočet města a další, zejména tematické koncepční materiály.

Z vyhodnocení dosavadních materiálů města, zpracovaného Profilu města a průzkumů podnikatelského a neziskového sektoru a výstupů veřejných setkání a průzkumu veřejnosti byly navrženy nejprve dílčí SWOT analýzy pro každé z řešených témat (oblastí života města) a následně globální SWOT analýza. SWOT analýza byla dále projednávána na jednotlivých skupinách (Koordinační skupina, Pracovní skupiny) ustanovených v rámci procesu tvorby „Strategického plánu města Nové Město nad Metují do roku 2020“. SWOT analýza ve svých silných a slabých stránkách zahrnuje syntézu zjištěných údajů a faktů, výchozí situaci města a v rámci příležitostí a ohrožení se soustředí na vnější vlivy dalšího rozvoje města.

2. Základní geografická charakteristika města

Nové Město nad Metují se nachází na 54°33‘ severní šířky a 19°33‘ východní délky, leží 27 km severovýchodně od krajského města Hradce Králové, 7 km jižně od okresního města Náchoda a 22 km severoseverozápadně od Rychnova nad Kněžnou, v blízkosti česko-polského pomezí *(s využitím Územně analytických podkladů – dále jen ÚAP).*

Rozkládá se na geografickém rozmezí úrodné nížinné části Královéhradeckého kraje a Orlického podhůří. Městem protéká řeka Metuje, která společně se skalnatým ostrohem historického centra představuje typickou dominantu města.

Obrázek 1: 3D letecký pohled na Nové Město nad Metují a jeho okolí

Zdroj: 3D interaktivní mapa ČR <http://www.cenia.cz/3dmodel/mzp/index3D.htm>

Historické centrum města je vyhlášenou městskou památkovou rezervací, které vévodí Husovo náměstí, Kostel Nejsvětější Trojice a přiléhající zámek, dostavěný světově uznávaným architektem Dušanem Jurkovičem. Město je především díky svému historickému původu a nedaleké přírodně chráněné lokalitě Peklo vyhledávaným turistickým cílem a rekreačním místem. V širším okolí města se nachází velké množství dalších atraktivních a vyhledávaných lokalit z oblasti cestovního ruchu (vodní nádrž Rozkoš, Babiččino údolí a zámek Ratibořice, objekty pohraničního pevnostního systému, Orlické hory a další).

Nové Město nad Metují je přirozeným spádovým střediskem Novoměstského regionu. Svojí velikostí (2 313 ha) a počtem obyvatel (9 749 obyvatel k 1. 1. 2013) se řadí na rozhraní menších až středně velkých měst v rámci ČR. Je přirozeným spádovým centrem vzdělávání, zaměstnanosti, průmyslu, obchodu a služeb pro okolní obce. Město je administrativním sídlem správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP Nové Město nad Metují) a sídlem Dobrovolného svazku obcí Novoměstsko.

Je městem s průmyslovou tradicí (strojírenství, polygrafie, textilnictví, potravinářství i chemický průmysl) a rozvinutým zemědělským zázemím. Tato tradice, společně s dalšími faktory, jako je například výhodná poloha v blízkosti okresního města Náchoda, kde se nachází jeden z nejvýznamnějších hraničních přechodů s Polskem, vytváří atraktivní potenciál pro rozvoj podnikání v oblasti služeb, obchodu, drobné výroby, rozvoje cestovního ruchu a dalších. V Novém Městě nad Metují je vedle tradičních průmyslových odvětví rozvinutá i široká škála dalších podnikatelských aktivit v nejrůznějších oborech.

K tradičním odvětvím patří především hodinářská výroba, výroba kosmetiky a barev, tiskařská výroba, zpracování potravinářských produktů, výroba textilu a strojírenské techniky. Město a jeho blízké okolí nabízí dostatek pracovních příležitostí v nejrůznějších oborech činnosti. Vysoká ekonomická aktivita místních obyvatel se promítá v dlouhodobě nízké míře nezaměstnanosti, která nedosahuje okresních ani krajských průměrů a pohybuje se výrazně pod průměrem ČR.

Na katastru města se nacházejí některé nevyužité podnikatelské plochy a objekty čekající na své nové využití (tzv. brownfields).

Město poskytuje všechny typy základních služeb občanské vybavenosti (školy, zdravotní a sociální služby, maloobchodní služby a další), jež jsou ve městě rozvinuté v uspokojivé míře a odpovídají současným standardům, co se týče úrovně a kvality. V oblasti volnočasových aktivit přetrvávají některé rezervy především v oblasti sportu a rekreace (např. zchátralé koupaliště, jež zcela ztratilo svoji funkci).

Dopravní napojení města z hlediska silniční sítě je realizováno především silnicí I/14, která prochází prakticky napříč celým městem. Intenzivní provoz po této komunikaci přes centrum města tak negativně ovlivňuje životní prostředí, a to i přesto, že tranzitní doprava, zejména nákladní, je odkloněna mimo vlastní městské centrum. Napojení na silniční síť lze považovat za nevyhovující, negativně ovlivňující rozvoj podnikatelských aktivit a cestovního ruchu. Město je napojeno rovněž na železniční síť a v jeho katastru se nachází místní letiště sloužící především pro rekreační účely. Autobusové spojení do okolních obcí je na dobré úrovni.

Kvalita životního prostředí je ve městě a jeho okolí na dobré úrovni, bez výrazného ovlivňování velkými znečišťovateli či dálkovým přenosem škodlivin. V rámci města se vyskytují lokality s překračovanými limity hlukového zatížení, způsobeného především intenzivní dopravou. Zmapovány jsou rovněž místní lokality se starými ekologickými zátěžemi. Komplex lesů na východ od centra města je nejen přírodně chráněnou lokalitou, ale poskytuje rekreační zázemí pro místní obyvatele.

Na formování sídelní struktury města i jeho další rozvoj má velký vliv řeka Metuje, zejména z důvodu omezení výstavby v záplavovém území 100 leté vody. V něm se již nyní nachází 173 stavebních objektů (jedná se o oblast zejména v okolí ostrohu, na kterém je historické centrum města s náměstím a místní část Krčín). V těchto lokalitách je díky tomu výrazně omezen rozvoj města. Město reaguje na tato omezení realizací pasivních (zastavení další stavební činnosti v tomto území) i aktivních opatření (záměr realizace protipovodňových a protierozních opatření). Zdroj: *ÚAP.*

3. Historický vývoj města a památková péče

3.1 Stručný historický vývoj

Nové Město nad Metují, mnohými označované jako jedno z nejpůvabnějších měst v Čechách (často nazývané Český Betlém), je jednou z bran do Orlických hor. Jeho založení se datuje rokem 1501, základní kámen položil Jan Černčický z Kácova. Pro svoje sídlo vybral místo na vysokém skalnatém ostrohu, obtékaném ze tří stran řekou Metují. V prostoru Husova náměstí se však nacházelo výraznější osídlení již v období kultury slezskoplatěnické doby bronzové (kultura lidu popelnicových polí), které zřejmě souviselo s blízkým hradištěm. Ve středověku byla v okolí pouze tvrz a osada, jejíž vznik spadá do 13. století - první písemné zmínky jsou ale až z doby za vlády Jana Lucemburského.

Později Jan Černčický založil poddanské město, kam byly přeneseny všechny výsady, které do té doby používal nedaleký Krčín. Město se závislosti na vrchnosti zbavilo až po revolučním roce 1848. Vjezd do města zajišťovaly dvě brány probíhající úhlopříčkou, brána Krajská a Horská. Opevněné město s hradem a přibližně obdélným náměstím, za nímž probíhají oběžné ulice zvané Zádomí, již roku 1526 vyhořelo. V letech 1532 až 1534 bylo Vojtěchem z Pernštejna znovu obnoveno v renesančním stylu, kterým se noví majitelé inspirovali při cestě Itálií. Dalšími majiteli byli postupně Štubenberkové, Trčkové z Lípy, Lesliové a další.

V 19. a 20. století se město vlivem průmyslového rozvoje rozrostlo. Díky terénním podmínkám a citlivému přístupu tím nebylo příliš narušeno historické centrum města (citlivá rekonstrukce a dostavba zámku Dušanem Jurkovičem a Pavlem Janákem, poté co byl zakoupen průmyslníky Josefem a Cyrilem Bartoněm z Dobenína) a výstavba probíhala zejména severním a západním směrem. Město tak, na rozdíl od mnoha jiných v České republice, tvoří harmonický celek, což dnes zvyšuje jeho atraktivitu pro místní obyvatele a představuje potenciál pro rozvoj cestovního ruchu.

3.2 Historické památky

Jednou z nejcennějších historických památek a jedním z hlavních turistických cílů je novoměstský zámek, který se nachází v bezprostřední blízkosti historického Husova náměstí a je nedílnou součástí městské památkové rezervace. Z původního hradu vznikl renesanční a raně barokní přestavbou dnešní zámek spolu se zahradami na severním okraji. Poslední úpravy byly prováděny v 1. třetině 20. stol. architektem Jurkovičem a Janákem pro rodinu Bartoň-Dobenín, v jejímž vlastnictví se dnes zámek opět nachází.

Uvnitř zámku se nachází interiéry barokní, ale secese a art deco, na jejichž výzdobě se podílela řada významných českých výtvarných umělců (Kysela, Johnová, Teinitzerová, Šimák). Před zámkem a v jeho zahradě jsou umístěny vyhledávané barokní sochy trpaslíků Matyáše Bernarda Brauna a celodřevěný krytý most v zámecké zahradě.

Další cennou historickou památkou je Kostel Nejsvětější Trojice s unikátním půdorysem i střechou, který tvoří spolu se zámkem hlavní dominanty historického centra města. V kostele se kromě jiného nacházejí vzácné barokní varhany, oltář a fresky.

V roce 2009 byla započata kompletní rekonstrukce Husova náměstí, která úspěšně skončila na jaře 2011. Při rekonstrukci mimo jiné došlo k odkrytí studny z 16. století, a která se stala novým výrazným prvkem náměstí. V prostoru náměstí se nachází několik významných sochařských děl: Mariánský sloup z roku 1696 postavený městem z vděčnosti, že se městu vyhnula epidemie moru či rokokové sousoší sv. Trojice z roku 1767, které bylo postaveno jako dík za ukončení sedmileté války. U kostelní zdi pak stojí socha sv. Jakuba, přenesená ze zbořeného kostela sv. Salvátora na náměstí Republiky, a dalším hodnotným prvkem náměstí je také pomník Bedřicha Smetany z roku 1954, který je dílem místního rodáka Josefa Marka.

Opevnění zachované v celém obvodu historického jádra města, vyjma zbořené Krajské a Horské brány, je unikátní a celistvě dochovanou fortifikační památkou, jedinečnou v kontextu celé ČR.

Historické jádro města je především z důvodu unikátnosti a celistvosti zachovaného raně renesančního urbanismu navrženo v rámci Prognózy rozvoje území Královéhradeckého kraje jako jedna ze dvou lokalit Královéhradeckého kraje s potenciálem zařazení do světového seznamu kulturního dědictví UNESCO.

Pro zvýšení ochrany prostředí MPR před případnými nepříznivými vlivy z nejbližšího okolí bylo vyhlášeno rozhodnutím ONV Náchod ze dne 31. 3. 1987 čj. kult. /174/87 rozsáhlé ochranné pásmo MPR Nové Město nad Metují, jehož páteř tvoří historické jádro města a Komenského třída, která propojuje novodobou část města s historickou částí a tím určuje i směr rozvoje města vzhledem ke geomorfologické struktuře terénu.

Na Komenského ulici se nachází barokní klášter Milosrdných bratří s Loretánskou kaplí a chrámem Narození Panny Marie, dále se také v zástavbě mimo historické jádro města nachází kostel Všech svatých s městským hřbitovem a Husův sbor, postavený dle projektu architekta J. Freiwalda (oceněný v roce 1934 jako nejlepší sakrální stavba roku).

Významnou výletní lokalitou města je již od 18. století kaple sv. Barbory na Rezku, kterou v okolí proslavila léčivá moc vody pramene „u Rezku“, na jejíž počest byla kaple roku 1737 postavena. Současně s kaplí byly zbudovány i obecní lázně, ve kterých pobývaly i takové osobnosti jako Miroslav Tyrš či Jan Neruda. V posledních letech či desetiletích však již místo neplní svoji dřívější roli (i díky dlouhodobě nevyjasněným vlastnickým vztahům) a upadá.

Nedaleko lázní Rezek se nachází letní vila vybudovaná roku 1901 architektem Jurkovičem pro svého tchána, továrníka Bartelmuse. Další významnou památkou města je zřícenina hradu Výrov, kde byla zřízena velmi navštěvovaná vyhlídka na „český Betlém“.

V městské části Krčín stojí původně raně gotický kostel sv. Ducha. Pochází ze 13. století a patří k nejstarším památkám v širokém okolí, do areálu hřbitovního kostela patří i vedle stojící pozdně gotická zvonice a barokní socha sv. Leopolda.

Významné historické památky se nacházejí kromě vlastního města i v jeho bezprostředním okolí. Mezi nejcennější patří roubený kostel sv. Jana Křtitele ve Slavoňově postavený roku 1553 nebo vyhlášená stylová výletní restaurace Peklo v Jestřebí, kde se mimořádně zdařile snoubí krásné prostředí přírodní rezervace Peklo s romantickou přestavbou mlýna realizovanou podle architekta Jurkoviče.

Historické památky ve městě jsou v současné době po postupných opravách převážně v uspokojivém stavu.

Seznam památek na území města se nachází v příloze č. 1.

Tabulka 1: Dílčí SWOT analýza – historie a památky města

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Bohatá historie města spojená s řadou světových osobností (Jurkovič, Smetana atd.) ¬ Zachování unikátního historického centra města a řady historických památek ¬ Existující ochrana památek - vyhlášená městská památková rezervace	¬ Částečné omezení socioekonomického rozvoje v centru díky existenci městské památkové rezervace a potřeby respektovat přísná pravidla (výstavby, provozu hospodářských činností apod.)
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Potenciál historického jádra města na zařazení do nadřazených systémů ochrany kulturního dědictví, vč. příp. UNESCO (Jurkovič) ¬ Využití historického dědictví pro rozvoj cestovního ruchu a na něj navazujících odvětví služeb ¬ Využití existujících nástrojů podpory pro zachování a rozvoj kulturního dědictví (fondy EU, národní zdroje)	¬ Zhoršení stavu historických památek z důvodů značné finanční náročnosti na správu památek, příp. nedořešených vlastnických vztahů ¬ Nedostatečné využití potenciálu kulturního dědictví na území města pro cestovní ruch a neprovázání zájmů majitelů/správců památek se zájmy města (např. v případě zámku i jiných)

4. Sídelní a administrativní struktura

4.1 Administrativně správní charakteristika

Nové Město nad Metují se nachází v severovýchodních Čechách. Dle územně-administrativního členění se zařazuje na úrovni NUTS II do oblasti Severovýchod (CZ05), na úrovni NUTS III do Královéhradeckého kraje (CZ052) a na úrovni NUTS IV do okresu Náchod (CZ0523). Vlastní město je pak jednotkou NUTS V (CZ0523 574279).

Obrázek 2: Umístění Nového Města nad Metují v Královéhradeckém kraji a ve SO ORP

V rámci reformy veřejné správy, jejímž cílem bylo přiblížit výkon státní správy občanům, byly od 1. 1. 2003 zrušeny okresní úřady a jejich úkoly přešly dílem na obce s rozšířenou působností, dílem na krajské úřady a z části na jiné správní úřady. K tomuto dni byl také vytvořen správní obvod obce s rozšířenou působností Nové Město nad Metují (SO ORP), který zahrnuje kromě samotného města dalších 12 okolních obcí (Bohuslavice, Černčice, Jestřebí, Libchyně, Mezilesí, Nahořany, Provodov-Šonov, Přibyslav, Sendraž, Slavětín nad Metují, Slavoňov, Vršovka). Část výkonu státní správy je delegována na pověřené obecní úřady.

V rámci městského úřadu je umístěn také úřad stavební a živnostenský, ve městě se nachází též dislokované pracoviště Úřadu práce v Náchodě. Všechny jmenované mají správní působnost ve všech obcích SO ORP Nové Město nad Metují. Dále ve městě sídlí matriční úřad, do jehož působnosti spadá kromě jeho vlastního správního obvodu také 8 okolních obcí.

Na další správní úřady, jako například finanční, katastrální, pozemkový či celní úřad, stejně jako například na okresní soud, musí obyvatelé dojíždět do města Náchod.

Obrázek 3: Umístění Nového Města nad Metují v kraji a ve SO ORP

Zdroj: GIS, ÚAP

4.2 Členství města v organizacích a sdruženích

Vedle činností zajišťovaných pro obce v rámci svého správního obvodu ORP na základě přenesené působnosti, je město zapojeno i v dalších formách meziobecní spolupráce, ve kterých se jako přirozené spádové centrum profiluje v podobě vedoucí síly rozvoje na mikroregionální úrovni.

Dobrovolný svazek obcí Region Novoměstsko

Město je členem Dobrovolného svazku obcí Region Novoměstsko se sídlem na Městském úřadě Nové Město nad Metují, jež vznikl v roce 2004 a jehož členy je 29 obcí mikroregionu Novoměstsko[1]. Předsednická pozice svazku je zajišťována místostarostou Nového Města nad Metují.

Účelem vzniku DSO je podpora meziobecní spolupráce zejména v oblastech hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje s cílem dosažení celkové prosperity zakládajících obcí a jejich obyvatel. Konkrétními cíli je zejména realizace řešení ve společných oblastech zájmu (cestovní ruch, životní prostředí, zemědělství, infrastruktura, ekonomický rozvoj, rozvoj lidských zdrojů) a realizace akcí nadobecního významu.

Za tím účelem si Svazek vytyčil aktivaci a koordinaci ekonomických, kulturních a společenských subjektů tak, aby byl využit přirozený potenciál celého regionu. Je třeba uvést, že aktivita svazku má spíš klesající tendenci a přesto, že se zástupci sdružených obcí pravidelně setkávají, omezuje se v současnosti jeho činnost na příležitostnou realizaci menších dotačních projektů vzájemnou informovanost. Nelze ho tak již označit za příliš efektivní nástroj rozvoje svého území a jako možnost se jeví v budoucnu i řešení otázky jeho dalšího fungování, cílů, organizačního i územního zakotvení apod.

[1] Bačetín, Bohdašín, Bohuslavice, Borová, Černčice, Česká Čermná, České Meziříčí, Chlístov, Janov, Jestřebí, Králova Lhota, Libchyně, Mezilesí, Nahořany, Nový Hrádek, Nové Město nad Metují, Ohnišov, Olešnice v Orl. horách, Pohoří, Provodov-Šonov, Přibyslav, Rohenice, Sendraž, Slavětín, Slavoňov, Sněžné, Studnice, Val, Vršovka, Vysokov

Místní akční skupina POHODA VENKOVA (MAS PV)

Místní akční skupina Pohoda venkova vznikla v roce 2005 za účelem podpory rozvoje venkovského partnerství a leaderovské spolupráce v regionu. V současné době je zapsaným spolkem a spadá pod ni 35 měst a obcí Orlických hor, Novoměstska a Dobrušska. Tato MAS má za cíl pečovat o kulturní a hospodářský rozvoj regionu, vytvářet podmínky pro nejširší spolupráci při rozvoji regionu, propagovat obnovu venkova, účastnit se evropské spolupráce při obnově venkova a do roku 2015 má za cíl vytvoření a realizace Strategického plánu Leader s názvem Krok za krokem s Pohodou venkovem. Realizuje projekty zaměřené zejména na občanskou vybavenost, infrastrukturu, vzdělávání a rozvoj drobného zemědělského a nezemědělského podnikání. V roce 2013 byly např. v Novém Městě nad Metují prostřednictvím MAS podpořeny projekty: ZŠ Komenského Nové Město nad Metují týkající se zapojení žáků na údržbě školní zahrady v rámci vyučování, veřejné osvětlení v ul. Kosařova, klubovna Spy ad.

Mezinárodní partnerství

Mezi partnerská města Nového Města nad Metují patří zejména německé město Hilden, které se nachází v oblasti Porýní. Partnerství trvá od r. 1989 (podpis smlouvy). Hilden má přibližně 55 tis. obyvatel a je zejména městem historickým, ale i průmyslovým s dlouhodobou zkušeností s využitím obnovitelných zdrojů energie.

Partnerskou smlouvu s anglickým městem Warrington, které má cca 180 tis. obyvatel, uzavřelo Nové Město nad Metují již v roce 1993. Jedná se o průmyslové město se značným množstvím pamětihodností a bohatou občanskou vybaveností.

Do partnerství s nedalekým polským městem Duszniki Zdrój vstoupilo Nové Město nad Metují v roce 1997. Jedná o lázeňské město a má také celostátní význam jako středisko zimních sportů. Kromě běžných setkání a přenosů zkušeností a podobných partnerských aktivit, realizuje s tímto partnerským městem i konkrétní záměry v oblasti přeshraniční spolupráce.

Rumunská obec Gârnic uzavřela partnerskou smlouvu s Novým Městem nad Metují v roce 2012. Základem spolupráce je zejména prohloubení spolupráce ve školství (partnerství Základní školy Komenského), dále také navázání kontaktů mezi spolky a dalšími organizacemi. Obec je největší z šesti českých vesnic v rumunském Banátu a má přibližně 530 obyvatel.

Neformální vztahy byly navázány třeba i se slovenským městem Skalica, jež se také, obdobně jako Nové Město nad Metují, pyšní památkami světoznámého architekta Jurkoviče. Toto spojení skýtá zejména možnosti v oblasti cestovního ruchu.

4.3 Sídelní struktura

Současné správní hranice Nového Město nad Metují jsou výsledkem postupného slučování vlastního města se třemi dalšími, dříve samostatnými obcemi. Krčín se stal součástí města již v roce 1950, Spy v roce 1961 a Vrchoviny až v roce 1985.

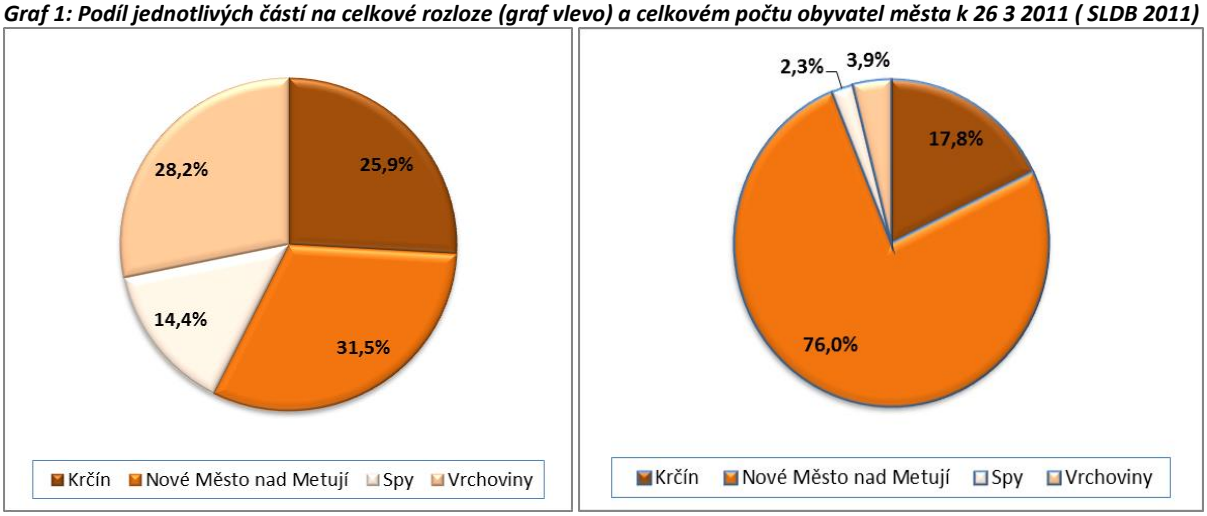
Dnes se tedy město sestává ze čtyř částí (Nové Město nad Metují, Krčín, Spy a Vrchoviny), které se dále člení na celkem 13 základních sídelních jednotek:

Krčín, Vladivostok, Osma (část Krčín), Bradla, Horské Předměstí, Krajské Předměstí, Malecí, Na Popluží, Nové Město nad Metují - střed, Smetanova, U nádraží (část Nové Město nad Metují), Spy a Vrchoviny.

Z hlediska územně-technického členění je město rozděleno na čtyři katastrální území, jejichž hranice se víceméně překrývají s hranicemi jednotlivých částí obcí (viz výše).

Přehled o podílech jednotlivých částí na velikosti a lidnatosti města ukazuje následující graf využívající data SLDB 2011.

Graf 1: Podíl jednotlivých částí na celkové rozloze (graf vlevo) a celkovém počtu obyvatel města k 26 3 2011 (SLDB 2011)

V období 2001-2011 je v územní struktuře osídlení v rámci města patrný trend vylidňování části Krčín a to zejména ve prospěch periferních částí města - Spy a Vrchoviny. Příznivější (klidnější) životní prostředí v kombinaci s existencí základního vybavení v těchto částech a snadné dosažitelnosti centrálních částí města je tak hlavní příčinou migračního trendu majícího charakteristické rysy suburbanizace.

Zatímco Spy a zejména Vrchoviny tak ve sledovaném období populačně poměrně výrazně rostly jak absolutně, tak z hlediska podílu na celkovém počtu obyvatel města, centrální část města zůstala populačně zhruba stabilní (co do podílu na celkovém počtu obyvatel města). Krčín poměrně výrazně ztrácel obyvatelstvo jak absolutně, tak i z pohledu zastoupení na celkovém počtu obyvatel.

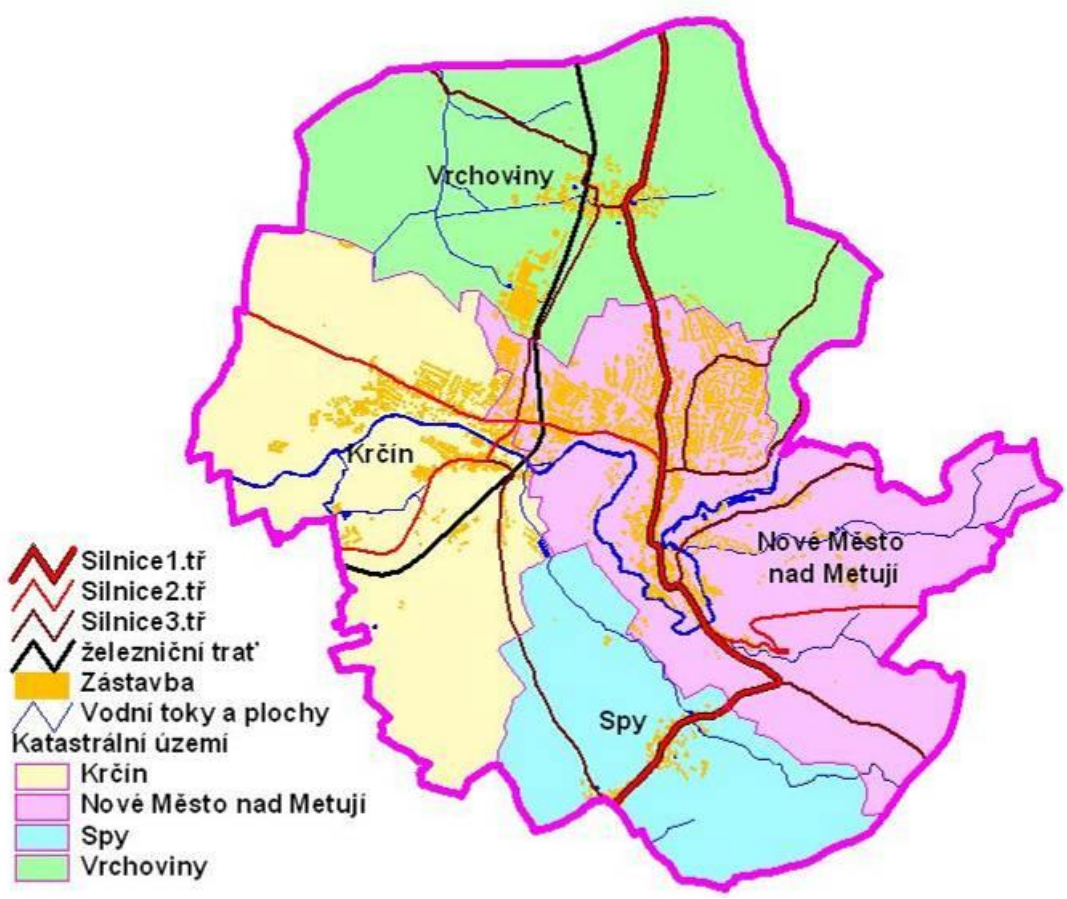
Tabulka 2: Počet obyvatel jednotlivých částí Nového Města nad Metují SLDB 2001 a 2011

Obyvatelstvo (počet)	SLDB 2001	podíl na celku (%)	SLDB 2011	podíl na celku (%)	index vývoje počtu obyvatel 2011/2001	index vývoje podílu obyvatel na celku 2011/2001
Krčín	1 893	18,79	1 748	17,81	0,92	0,95
Nové Město nad Metují	7 691	76,35	7 462	76,03	0,97	1,00
Spy	186	1,85	222	2,26	1,19	1,23
Vrchoviny	304	3,02	383	3,90	1,26	1,29
CELKEM	**10 074**	**100,00**	**9 815**	**100,00**	**0,97**	**1,00**

Naopak územně zůstaly jednotlivé části města stabilní a jejich podíl na celkové rozloze města se v období 2001-2011 nezměnil.

Jak je patrné z níže uvedené mapky, vlastní osídlení města se soustřeďuje především podél silnice 1. třídy (I/14) a silnice 2. třídy (II/285). Městská zástavba je situována především severně a severozápadně od historického centra města. Směrem na západ zástavba částí Nové Město nad Metují a Krčín již prakticky srostla. Části Spy a Vrchoviny si dosud udržují spíše venkovský charakter.

Obrázek 4: Nové Město nad Metují – členění na katastrální území

Zdroj: GIS, ÚAP

4.4 Hustota osídlení

Správní území Nového Města nad Metují zaujímá rozlohu 2313,3 ha a ke konci roku 2012 zde žilo celkem 9 749 obyvatel. Hustota zalidnění tak činila 421 obyv. /km², specifická hustota, tj. počet obyvatel na zastavěné území, v Novém Městě nad Metují byla 7 991 obyv./km^2. Obě hodnoty, z důvodů popsaných výše (tj. pokles počtu obyvatel při stabilní rozloze území), se v období mezi posledními cenzy (2001-2011) snížily.

Ze srovnání Nového Města nad Metují s ostatními obcemi vychází, že podle počtu obyvatel zaujímalo dle SLDB 2011 mezi obcemi České republiky 134. pozici (pokles o 3 pozice oproti SLDB 2001). V Královéhradeckém kraji je pak devátým největším městem a v okrese Náchod třetím (po Náchodu a Jaroměři).

Hustota zalidnění v Novém Městě nad Metují činí 421 obyv./ km^2 a je ve srovnání s ČR (133 obyv./km^2), Královéhradeckým krajem (116 obyv./km^2) i okresem Náchod (131 obyv./km^2) výrazně nadprůměrná, což s ohledem na městský charakter celého jeho území není překvapivé zjištění. Ovšem uvedená hodnota je poměrně vysoká i ve srovnání s jinými městy (např. město Náchod - 356 obyv./km²).

Tabulka 3: Dílčí SWOT analýza – sídelní a administrativní struktura

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Status obce s rozšířenou působností – mikroregionální centrum ¬ Přítomnost administrativy a úřadů na území města z titulu ORP (stavební, živnostenský apod.) ¬ Dlouhodobá zkušenost se zapojením do meziobecní spolupráce a správy území v širším kontextu (účast ve svazku obcí, v MAS) ¬ Stabilní územní vymezení města a jeho částí	¬ Dlouhodobý trend vylidňování zejména městské části Krčín ¬ Absence některých veřejných zařízení typických pro města stejného postavení a významu ¬ Prostorová blízkost významných správních a ekonomických center (přebírají některé spádové role NMnM)
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Realizace cílů města v rámci spolupráce obcí a komunitně vedeného místního rozvoje (DSO, MAS) a dlouhodobý trend podpory těchto forem rozvoje ¬ Obecný trend růstu významu územní ORP jako sídelní a správní jednotky (postupně na úkor okresů), ¬ Využití spolupráce a partnerství se zahraničními městy (přenos zkušeností, dobré praxe)	¬ Nevyvážené prohlubování rezidenční úlohy a satelitního charakteru NMnM ¬ Možný vznik problémů v oblasti územního plánování a ochrany životního prostředí vlivem suburbanizace (zábor půdy, změna funkčního využití pozemků)

5. Demografická struktura

5.1 Vývoj počtu obyvatel

Podle Sčítání 2011 činil celkový počet obyvatel města 9 520 (březen 2011). Sčítání v roce 2011 ovšem neřešilo počet trvale bydlících tak, jak tomu bylo v minulosti, ale definitivní výsledky SLDB 2011 byly zpracovány a publikovány za obvykle bydlící obyvatelstvo, resp. podle místa obvyklého pobytu[2].

Tabulka 4 : Srovnání obvykle bydlícího a trvale bydlícího obyvatelstva v Novém Městě nad Metují (SDLB 2011, data ČSÚ)

Název obce	Část obce	Obvykle bydlící	Trvale bydlící	Převis trvale bydlících nad obvykle bydlícími
Nové Město nad Metují	Krčín	1 700	1 748	2,8%
	Nové Město nad Metují	7 257	7 462	2,8%
	Spy	207	222	7,2%
	Vrchoviny	356	383	7,6%
	CELKEM	**9 520**	**9 815**	**3,1%**

Při srovnání poměru trvale a obvykle bydlících obyvatel je zřejmé, že:

- trvale je k pobytu na území města hlášeno o cca 300 lidí více, než lidí, kteří ve městě dle SLDB 2011 skutečně bydlí, využívají jeho služeb, infrastruktury apod.
- existují značné rozdíly mezi jednotlivými částmi města - zatímco v jeho centrálních částech (Nové Město a Krčín) jsou počty obvykle (tedy de facto skutečně) bydlících jen mírně odchylné od počtů evidovaných trvale bydlících, u okrajových částí (Spy, Vrchoviny) činí tento rozdíl již více než 7 %. Je tak patrné, že zejména zde jsou skutečné počty obyvatel v lokalitě nižší, než počty evidovaných trvale bydlících.

Dlouhodobý vývoj

Od roku 1869, kdy je prováděno pravidelné sčítání obyvatelstva, vzrostl počet obyvatel v rámci současných správních hranic města více než dvaapůlkrát. Na tomto nárůstu se podílely především části Nové Město nad Metují a Krčín. Zbylé dvě části prakticky od počátku minulého století zaznamenávají mezi jednotlivými SLDB pomalý, ale trvalý populační úbytek.

Významné je ovšem sledování trendu posledních let (tj. mezi posledními dvěma cenzy, 2001 - 2011). Zde je situace přesně opačná, kdy dochází k navyšování počtu obyvatel právě v okrajových částech města (Spy, Vrchoviny) na úkor částí centrálních. Tento vývoj je odrazem obecného makrotrendu ve většině vyspělých zemí a jejich částí, který lze popsat jako suburbanizační tendence. Ten souvisí jednak s posunem hodnotných preferencí (vyhledávání klidnějšího, zdravějšího prostředí pro život) a jednak s růstem technických a materiálních možností (dostupnost dopravních prostředků a celkový růst automobilismu, dostupnost vzdáleného připojení ke zdrojům dat a informací a s tím související flexibilita výkonu ekonomických činností, povolání apod.). To vše vytváří předpoklady k rozvolnění vazby obyvatel na centrální části města a přesun do okrajových částí, často s převládajícím venkovským charakterem bydlení.

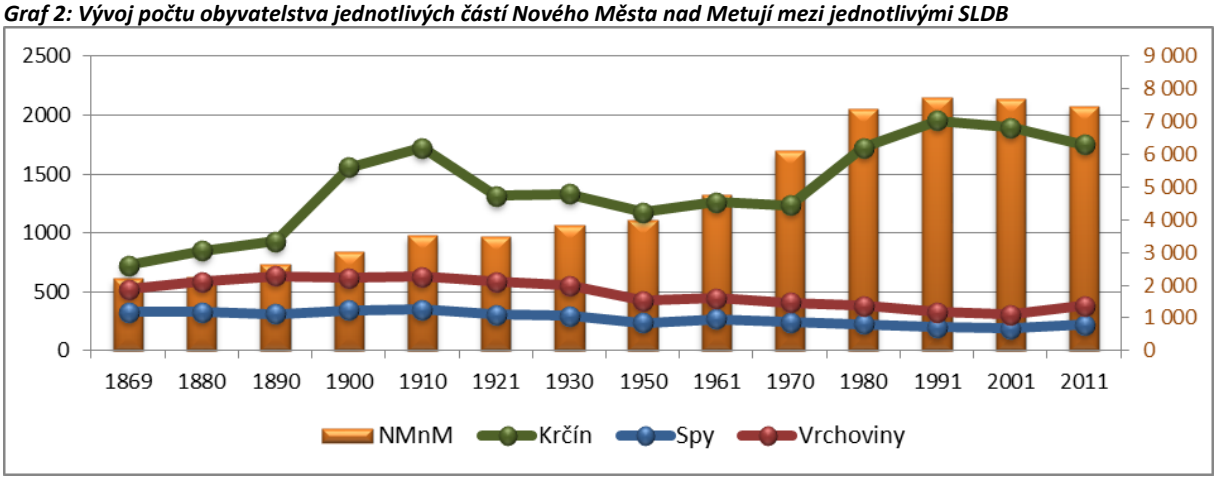
[2] Pro zajištění srovnatelnosti byla na základě komunikace s ČSÚ opatřena data o trvale bydlícím obyvatelstvu.

Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatelstva Nového Města n. M. a jeho jednotlivých částí mezi jednotlivými SLDB 1869 - 2011

Rok sčítání obyvatel, domů a bytů														
	1869	**1880**	**1890**	**1900**	**1910**	**1921**	**1930**	**1950**	**1961**	**1970**	**1980**	**1991**	**2001**	**2011***
NMnM	2 213	2 246	2 629	3 018	3 509	3 499	3 827	4 000	4 764	6 103	7 384	7 737	7 691	7 462
Krčín	726	848	929	1 556	1 725	1 313	1 331	1 175	1 263	1 235	1 721	1 956	1 893	1 748
Spy	329	330	314	342	348	304	295	239	268	241	224	198	186	222
Vrchoviny	521	587	635	615	630	583	551	422	446	409	380	329	304	383
NMNM celkem	**3 789**	**4 011**	**4 507**	**5 531**	**6 212**	**5 699**	**6 004**	**5 836**	**6 741**	**7 988**	**9 709**	**10 220**	**10 074**	**9 815**
Index změny: rok SLDB/1869														
NMnM	1,00	1,01	1,19	1,36	1,59	1,58	1,73	1,81	2,15	2,76	3,34	3,50	3,48	3,37
Krčín	1,00	1,17	1,28	2,14	2,38	1,81	1,83	1,62	1,74	1,70	2,37	2,69	2,61	2,41
Spy	1,00	1,00	0,95	1,04	1,06	0,92	0,90	0,73	0,81	0,73	0,68	0,60	0,57	0,67
Vrchoviny	1,00	1,13	1,22	1,18	1,21	1,12	1,06	0,81	0,86	0,79	0,73	0,63	0,58	0,74
NMNM celkem	**1,00**	**1,06**	**1,19**	**1,46**	**1,64**	**1,50**	**1,58**	**1,54**	**1,78**	**2,11**	**2,56**	**2,70**	**2,66**	**2,59**
Index změny mezi jednotlivými SLDB														
NMNM celkem		**1,06**	**1,12**	**1,23**	**1,12**	**0,92**	**1,05**	**0,97**	**1,16**	**1,18**	**1,22**	**1,05**	**0,99**	**0,97**

** pro srovnatelnost byla použita data o trvale bydlících zjištěná dle informací ČSÚ*

Graf 2: Vývoj počtu obyvatelstva jednotlivých částí Nového Města nad Metují mezi jednotlivými SLDB

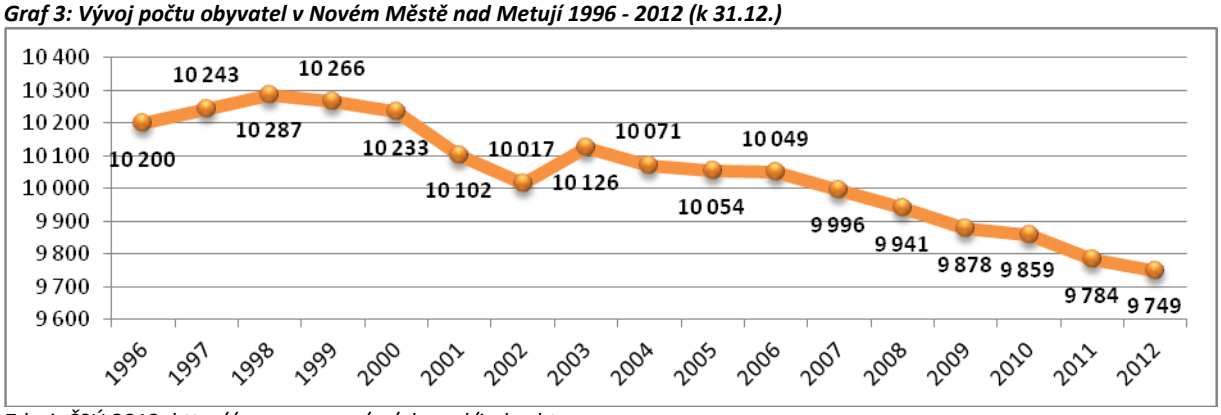

Zdroj: SLDB 2011 (výsledek z roku 2011 upraven pro srovnatelnost na trvale bydlící)

Při pohledu na dlouhodobý trend vývoje počtu obyvatel je patrné, že prakticky až do konce devadesátých let 20. století město populačně rostlo (s výjimkou excesů v období obou válek dvacátého století). Na úplném konci devadesátých let se však situace poměrně dramaticky obrací a od roku 1999 město každým rokem obyvatele ztrácí (výjimkou byl meziroční nárůst 2003 - 2004).

Celkový vývoj populace od roku 1996, jak ukazuje následující graf, má i přes výkyvy mírně sestupnou tendenci s mírnou územní diferencí (viz předchozí strana). Částečně se na zmírnění tempa poklesu počtu obyvatel podílí i příchod cizinců, zejména slovenské, polské, vietnamské a ukrajinské národnosti.[3]

Graf 3: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují 1996 - 2012 (k 31.12.)

Zdroj: ČSÚ 2013, http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

5.2 Pohyb obyvatelstva

Na celkové měně obyvatelstva se podílí jednak přirozený pohyb (proces rození a umírání), jednak pohyb mechanický (migrace). Následující tabulka 6 sleduje oba typy pohybu obyvatel v Novém Městě nad Metují v uplynulých 17 letech.

Tabulka 6: Pohyb obyvatelstva v Novém Městě nad Metují v letech 1996 - 2012

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistě-hovalí	Vystě-hovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
1996	10 180	96	67	150	159	29	-9	20	10 200
1997	10 200	107	95	157	126	12	31	43	10 243
1998	10 243	87	73	190	160	14	30	44	10 287
1999	10 287	91	101	129	140	-10	-11	-21	10 266
2000	10 266	91	82	130	172	9	-42	-33	10 233
2001	10 091	88	74	124	127	14	-3	11	10 102
2002	10 102	82	66	99	200	16	-101	-85	10 017
2003	10 017	105	91	253	158	14	95	109	10 126
2004	10 126	96	92	158	217	4	-59	-55	10 071
2005	10 071	89	73	151	184	16	-33	-17	10 054
2006	10 054	95	90	147	157	5	-10	-5	10 049
2007	10 049	95	100	158	206	-5	-48	-53	9 996
2008	9 996	102	85	163	235	17	-72	-55	9 941
2009	9 941	91	111	156	199	-20	-43	-63	9 878
2010	9 878	121	90	158	208	31	-50	-19	9 859
2011	9 841	63	93	165	192	-30	-27	-57	9 784
2012	9 784	90	89	170	206	1	-36	-35	9 749
CELKEM	x	1 589	1 472	2 658	3 046	117	-388	-271	x

Ukazatel migrace jasně zobrazuje emigrační tendence posledních let. Posledních patnáct let město prakticky permanentně ztrácí obyvatelstvo migrací (s výjimkou roku 2003, kdy skokově vzrost počet přistěhovalých jako následek vysokého počtu nových bytů dokončených v roce 2002, viz též kap. 6.2.). To je poměrně zarážející fakt

[3] *Čerpáno z Ing. Dagmar Krsková: „Nové Město nad Metují v demografické a statistické studii", květen 2007 a z výsledků SLDB 2011*

s ohledem na tradičně residenční funkci města a velmi kvalitní prostředí pro život a je třeba se hlouběji zabývat příčinami, z nichž nejpravděpodobnější je omezená dostupnost a relativně vysoká cena bydlení.

Po celé sledované období, s výjimkou let 1999, 2007, 2009 a 2011, dosahovalo Nové Město kladného přirozeného přírůstku, tj. narozených bylo více než zemřelých. Příčinou takovéto přirozené změny bylo zejména období vysoké plodnosti, do něhož se právě ve sledovaných letech dostaly silné ročníky let sedmdesátých. Tomu odpovídá i ukončení tohoto období vyšší natality kolem roku 2007.

Do budoucna tak již nelze příliš počítat s kompenzací negativních přírůstku migrace díky kladným saldům přirozené měny a v případě, že se městu nepodaří zvrátit jasný trend záporného migračního salda, které trvá od konce devadesátých let, je třeba počítat spíše s dalším zhoršením vývoje počtu obyvatel i jeho charakteristik (zejména věkových, s ohledem na selektivní charakter migrace, kdy migrují zejména mladší ročníky), se všemi jeho negativními důsledky.

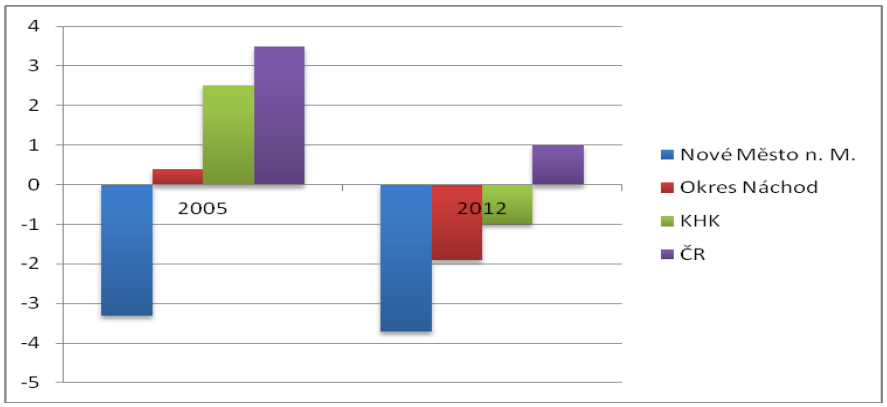
Následující tabulka popisuje pohyb populace přepočítaný na 1 000 obyvatel středního stavu ve srovnání let 2005 a 2012. I přes zajímavé srovnání míry přirozeného přírůstku s vyššími celky, jež pro Nové Město n. M. vyznívá dlouhodobě relativně pozitivně, se nejvýznamnější pohyby odehrávají u míry migračního přírůstku. Z následujícího grafu je zřetelně vidět přetrvávající degrese v případě Nového Města a nepříznivé srovnání s vyššími celky.

Tabulka 7: Srovnání pohybu obyvatelstva v Novém Městě n. Metují s příslušnými vyššími územními celky v r. 2005 a 2012

Území	Míra přirozeného přírůstku		Míra migračního přírůstku		Míra celkového přírůstku	
	2005	2012	2005	2012	2005	2012
Nové Město n. M.	1,6	0,1	-3,3	-3,7	-1,7	-3,6
Okres Náchod	0,3	-1,1	0,4	-1,9	0,7	-3,0
KHK	-0,6	-0,06	2,5	-1,0	2,0	-1,6
ČR	-0,6	0,0	3,5	1,0	3,0	1,0

Zdroj dat: ČSÚ, 2012

Graf 4: Míra migračního přírůstku v roce 2005 a 2012

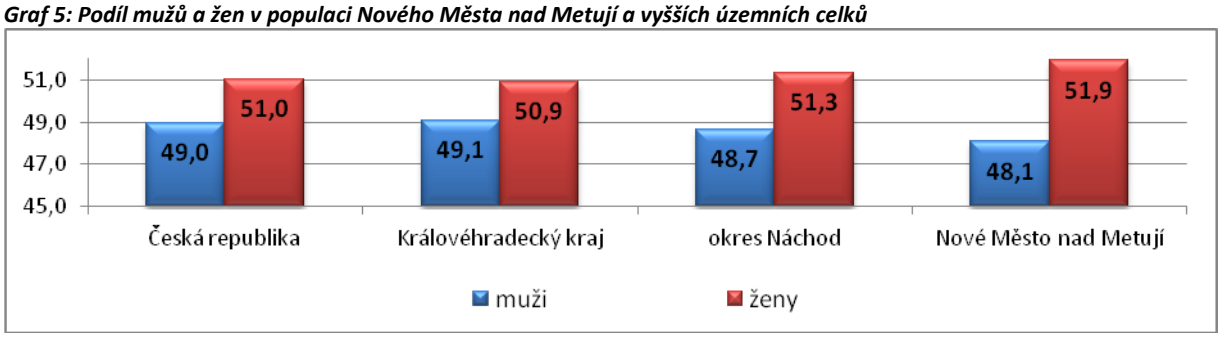
Zdroj dat: ČSÚ, 2012

5.3 Struktura obyvatelstva

5.3.1 Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku

Počet žen v populaci České republiky dlouhodobě mírně převyšuje počet mužů, a to především díky výraznějšímu zastoupení žen ve věkové kategorii 65 let a více, v níž činí poměr mužů a žen přibližně 2:3.
Podobná situace je i v Novém Městě nad Metují, ve kterém k datu posledního Sčítání činil podíl žen 51,9 % žen (v ČR to bylo 51,0 %). Porovnáme-li výsledky za Nové Město nad Metují s vyššími územní celky, viz graf 5, vidíme, že počet mužů v populaci Nového Města je nejnižší (48,1 %). Příčiny je třeba dávat zejména do souvislosti s nepříznivou věkovou strukturou a relativně vysokým podílem nejstarší věkové kategorie ve struktuře obyvatel města. Právě v této kategorii totiž dochází k největšímu převisu žen nad muži.

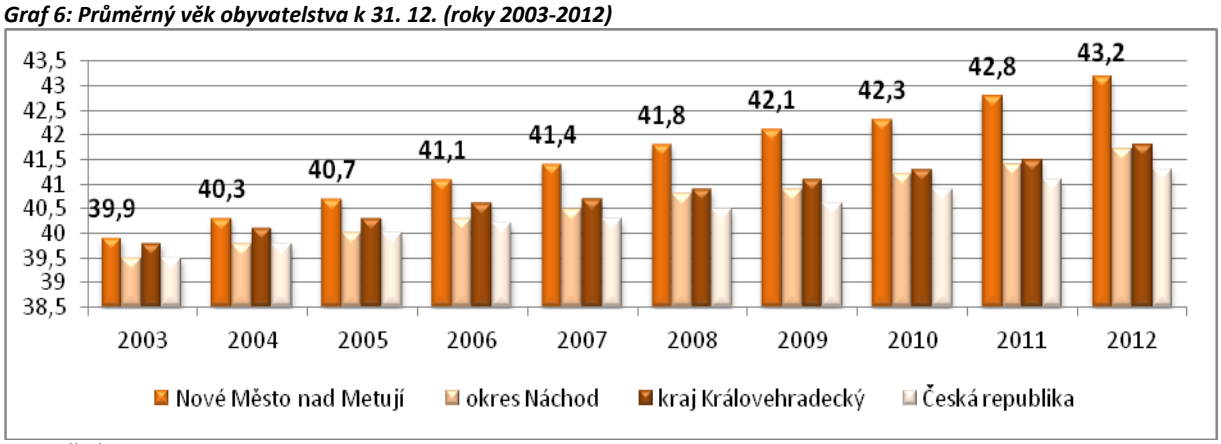
Graf 5: Podíl mužů a žen v populaci Nového Města nad Metují a vyšších územních celků

Zdroj: SLDB 2011

Jedním z ukazatelů popisujících obyvatelstvo z hlediska stáří je průměrný věk. Z dlouhodobého hlediska se průměrný věk obyvatelstva v celé České republice zvyšuje, a to jak v důsledku prodlužovaní střední délky života, tak poklesu porodnosti a tím snižování podílu nejmladší věkové kategorie.
Za posledních deset let (2003 – 2012) vzrostl průměrný věk obyvatelstva v Novém Městě nad Metují o téměř o tři a půl roku (z 39,9 let na 43,2 let).
Ke konci roku 2012 tak průměrný věk v Novém Městě výrazně přesahoval průměr za celou Českou republiku (41,3 let) a měřeno tímto ukazatelem tak lze hovořit o nadprůměrném stáří populace města. Stejně tak vůči dalším nadřazeným územním celkům (okres, kraj) vykazuje město výrazně vyšší průměrný věk.
Jednou z příčin jsou obecně vyšší hodnoty tohoto ukazatele v městském prostředí (díky takovým ukazatelům jako dostupná lékařská péče, vyšší životní úroveň apod.), ale příčinou je i selektivní charakter migrace (viz též výše kap. 5.2.). Rychlost trendu stárnutí populace města (měřeno průměrným věkem) po roce 2000 je tak třeba dát i do souvislosti s výraznou emigrací ve stejném období. Zatímco před deseti lety (2003) byly hodnoty ukazatele průměrného věku srovnatelné s vyššími celky a činily méně než půl roku, v roce 2012 byl již průměrný věk ve městě téměř o dva roky vyšší než v ČR jako celku.

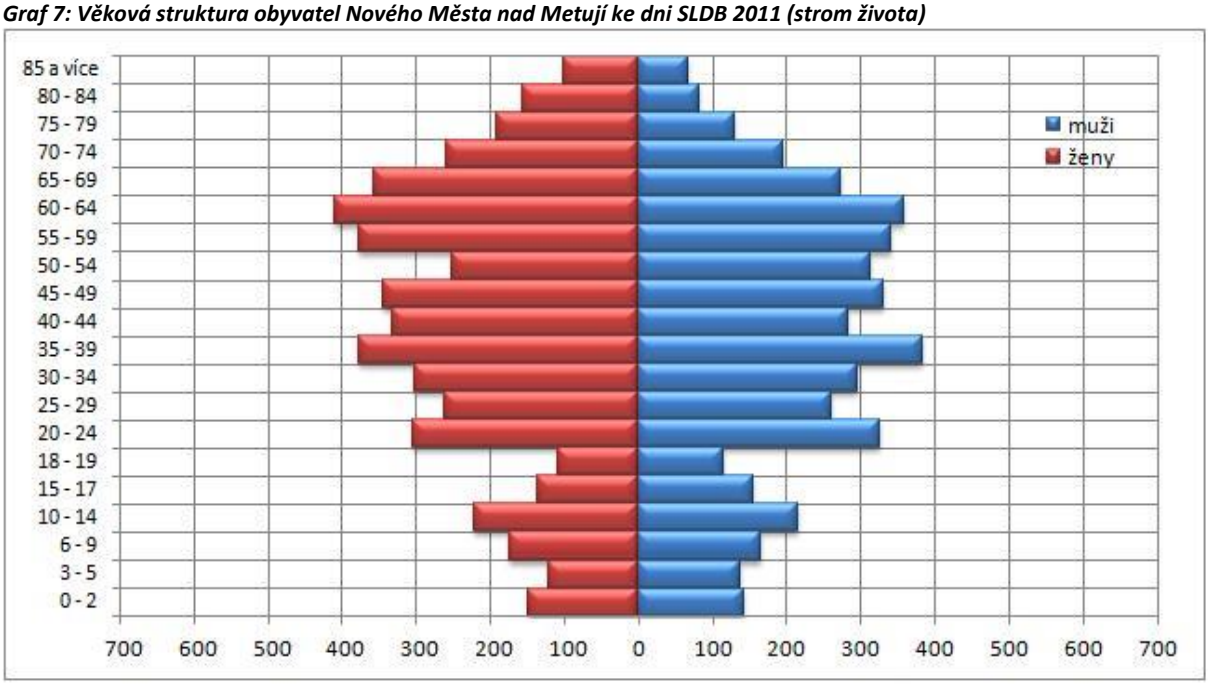
Graf 6: Průměrný věk obyvatelstva k 31. 12. (roky 2003-2012)

Zdroj: ČSÚ 2013, http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/50002DF52B/$File/13011303.pdf

Kromě průměrného věku je nezbytné sledovat i samotnou věkovou strukturu obyvatelstva. Základní obrázek o věkovém složení obyvatelstva k rozhodnému datu SLDB 2011 podává tzv. Strom života.
V posledních desetiletích se trvale zužuje základna stromu života ve většině vyspělých zemí, což spolu s rostoucí nadějí na dožití se vyššího věku, způsobuje výrazné demografické stárnutí a předznamenává i značné sociálně-ekonomické problémy v nedaleké budoucnosti, na které bude třeba reagovat jak na makro (stát), tak i na mikro úrovni (regiony, města a obce).

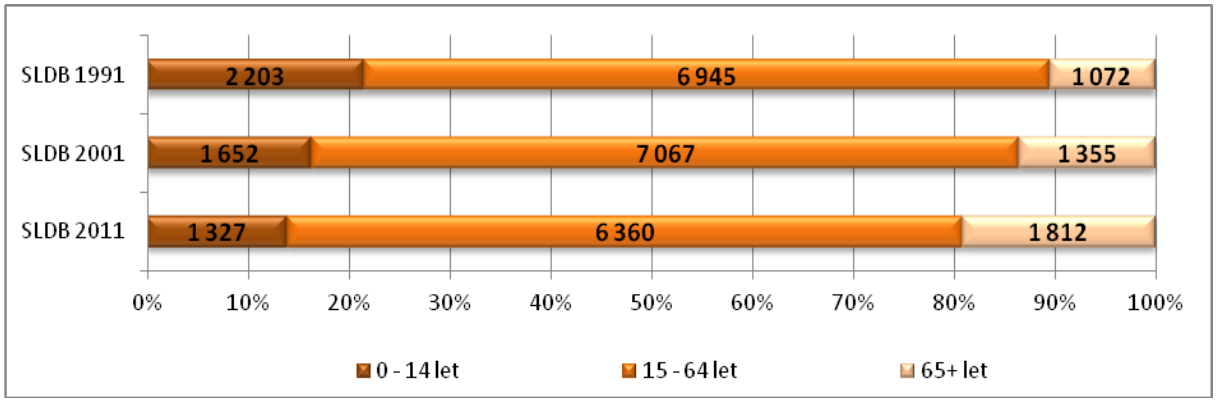
Graf 7: Věková struktura obyvatel Nového Města nad Metují ke dni SLDB 2011 (strom života)

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Základní věková struktura obyvatelstva se sleduje pomocí vývoje tří hlavních věkových kategorií: do 14 let, 15 - 64 let a 65 a více let [4].

Graf 8: Vývoj základní věkové struktury obyvatelstva v Novém Městě nad Metují 1991– 2011

Zdroj: SLDB 1991, 2001, 2011

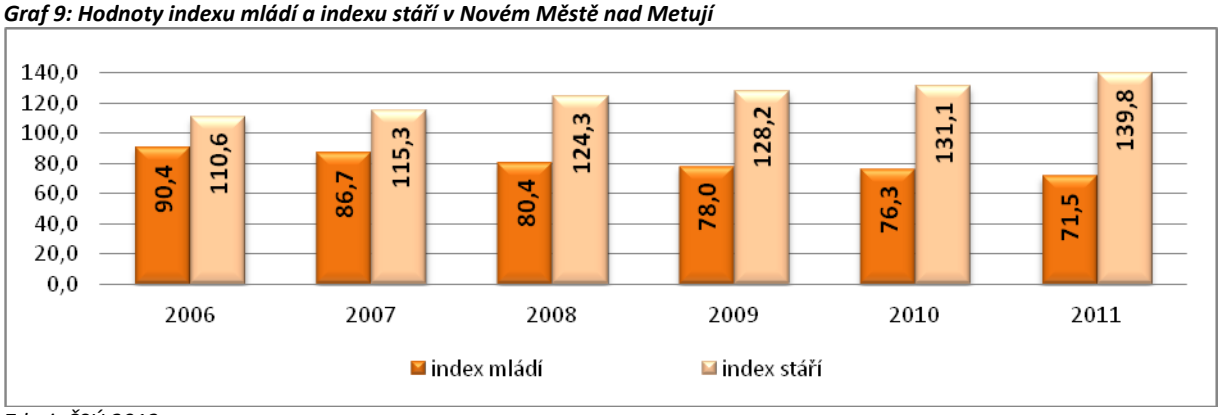
Věková skladba v Novém Městě nad Metují za posledních 20 let doznala výrazných změn. Jak je patrné z grafu, došlo podobně jako v celé České republice k významnému poklesu podílu nejmladší části populace, a to z 21,6 % na 14,0 % (v rámci celé ČR z 21 % na 14,3 %). Naopak nejvýraznější nárůst zaznamenala nejstarší věková kategorie, jejíž podíl v populaci se zvýšil bezmála dvojnásobně za pouhých 20 sledovaných let (z 10,5% na 19,1%).

Procentní zastoupení nejstarší kategorie obyvatel města je v porovnání s hodnotami za okres Náchod (17,4 %), za Královéhradecký kraj (16,9 %) i za celou Českou republiku (15,8 %) velmi výrazně nadprůměrné (SLDB 2011).

Vzájemný vztah nejmladší a nejstarší věkové skupiny obyvatelstva pak vyjadřují ukazatelé index mládí (počet obyvatel mladších 15 let na 100 obyvatel ve věku 65 let a více) a index stáří (počet obyvatel ve věku 65 let a starších na 100 dětí ve věku 0 – 14 let).

[4] Tyto kategorie bývají někdy také označovány v souladu se starší terminologií jako předproduktivní, produktivní a poproduktivní složka obyvatelstva Až do poloviny devadesátých let za produktivní byli považováni muži ve věku 15-59 let a ženy 15-55 let. V analytických pracích vycházející krátce po SLDB 2001 se už sledovaly u mužů i žen stejné věkové kategorie 0-14 let, 15-59 let a 60 let a více. V současnosti je za seniorskou složku obyvatelstva považována populace ve věku 65 let a více. Podle nové kategorizace se zpětně přepočítávají i starší data.

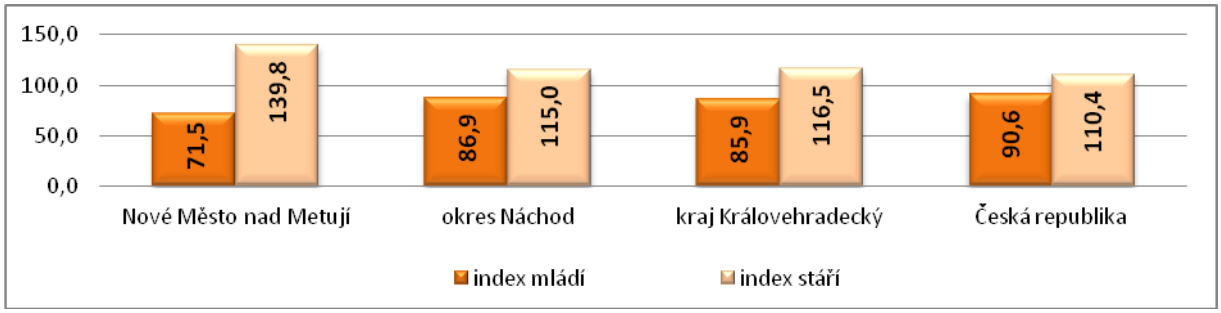
Graf 9: Hodnoty indexu mládí a indexu stáří v Novém Městě nad Metují

Zdroj: ČSÚ 2013

Za demograficky nepříznivý stav je považována situace, kdy hodnota indexu stáří převyšuje hodnotu indexu mládí. K tomuto jevu došlo v Novém Městě nad Metují poprvé v roce 2005 a v následujících letech se rozdíl v neprospěch hodnoty indexu mládí výrazně prohloubil. V nejbližším desetiletí nelze očekávat výrazné zlepšení. Jedinou, byť také hypotetickou cestou, jak v krátkodobém či střednědobém horizontu dosáhnout přiblížení podílu nejstarší a nejmladší věkové kategorie, je zajištění velmi významného migračního přírůstku (podle přibližných propočtů, by se aktuální hodnoty obou indexů srovnaly při přistěhování cca 250 mladých rodin s malými dětmi, což je i s ohledem na přesně opačně reálně probíhajíce trend, zcela nerealistický předpoklad).

Graf 10: Porovnání hodnot indexu mládí a indexu stáří k 31. 12.2011 v Novém Městě n. M. s vyššími územními celky

Zdroj: ČSÚ 2013

Jak ukazují prakticky všechny výše analyzované hodnoty, není demografická situace města, zejména z hlediska věkového složení, vůbec dobrá, byť co do trendu odpovídá stavu v celé ČR, tj. zejména postupné stárnutí a ubývání obyvatelstva. Bez razantní změny populační vládní politiky není prakticky možné tento trend v rámci města zvrátit, je však možné dosavadní nepříznivý demografický vývoj zmírnit vhodnou cílenou podporou budoucích i stávajících mladých rodin ze strany města se zaměřením na faktory ovlivňující mechanický pohyb obyvatel (aktivní přizpůsobení).

Současně je však třeba při plánování sociální péče vzít v úvahu, že spolu s rostoucím podílem seniorské složky obyvatelstva jistě poroste i poptávka po sociálních službách pro starší občany - rozvoz obědů, převozy k lékařům, obstarávání nákupů, potřeba kapacit v pečovatelských domech pro seniory atd. (pasivní přizpůsobení).

5.3.2 Struktura obyvatelstva z hlediska ekonomické aktivity

Vývoj struktury obyvatelstva z hlediska ekonomické aktivity v Novém Městě nad Metují, jak dokazují výsledky z SLDB 1991, 2001 a 2011, nabyl podobně jako v celé České republice, nepříznivý trend. Přestože se postupně prodlužuje věk odchodu do důchodu a bez ohledu na to, že se v důsledku trvalého poklesu porodnosti zmenšuje podíl dětské složky obyvatelstva, klesá podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva (EAO)[5].

Mezi sčítáními v roce 1991 a 2011 v Novém Městě nad Metují poklesl podíl EAO o 7,8 procentního bodu (v rámci ČR o 3,9 procentního bodu). Rovněž poklesla míra ekonomické aktivity[6], a to o 15,3 procentních bodů (v rámci ČR o 9,6 procentních bodů). Níže uvedená tabulka 8 obsahuje srovnání města s ČR.

Časová řada ukazuje na nepříznivý trend vývoje ekonomické aktivity ve městě, což úzce souvisí se stavem i vývojem věkové struktury (viz předchozí kapitola). Zatímco ještě na počátku devadesátých let byl podíl ekonomicky aktivních vyšší, než na úrovni ČR, v roce 2001 již odpovídala míra ekonomické aktivity celorepublikovým hodnotám. Výsledky sečítání v roce 2011 pak ukázaly na větší dynamiku tohoto negativního trendu ve městě, než na úrovni ČR a hodnota tohoto ukazatele se již dostala výrazně pod celorepublikový průměr.

Tabulka 8: Porovnání vývoje ekonomicky aktivního obyvatelstva v Novém Městě nad Metují s ČR

	Nové Město nad Metují			Česká republika		
	1991	2001	2011	1991	2001	2011
Obyvatel celkem	10220	10074	9520	10 302 215	10 230 060	10 436 560
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	5656	5141	4518	5 421 102	5 253 400	5 080 573
Podíl EAO (v %)	55	51	47	53	51	49
Obyvatelstvo 15 let a starší	8 017	8422	8172	8 137 779	8575198	8 912 005
Míra ekonomické aktivity (v %)	71	61	55	67	61	57

Zdroj: SLDB 2011

Postavení osob v zaměstnání

Dalším ukazatelem při analýze ekonomické aktivity obyvatel je postavení osob v zaměstnání, zejména poměr počtu zaměstnavatelů a samostatně činných (sebezaměstnávajících) k počtu zaměstnanců. Z tabulky ukazující srovnání s vyššími územními celky, je patrné, že situace v Novém Městě nad Metují je velmi podobná situaci v těchto celcích a i přes mírně vyšší podíl zaměstnavatelů a osob samostatně výdělečně činných nemá tento ukazatel pro analýzu potenciálu a potřeb města zvláštní význam.

Tabulka 9: Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle postavení v zaměstnání

Postavení v zaměstnání	Nové Město nad Metují		Okres Náchod	KH kraj	Česká republika
	abs.	v %	v %	v %	v %
zaměstnanci	3199	70,8	70,8	70,9	70,2
zaměstnavatelé	198	4,4	3,2	3,2	3,2
samostatně činní	547	12,1	11,5	11,8	11,6
ostatní a nezjištěno	310	6,9	10,2	10,2	11,2
EAO celkem	4518	100	100	100	100
z toho nezaměstnaných	319	7,1	8,5	8,4	9,8

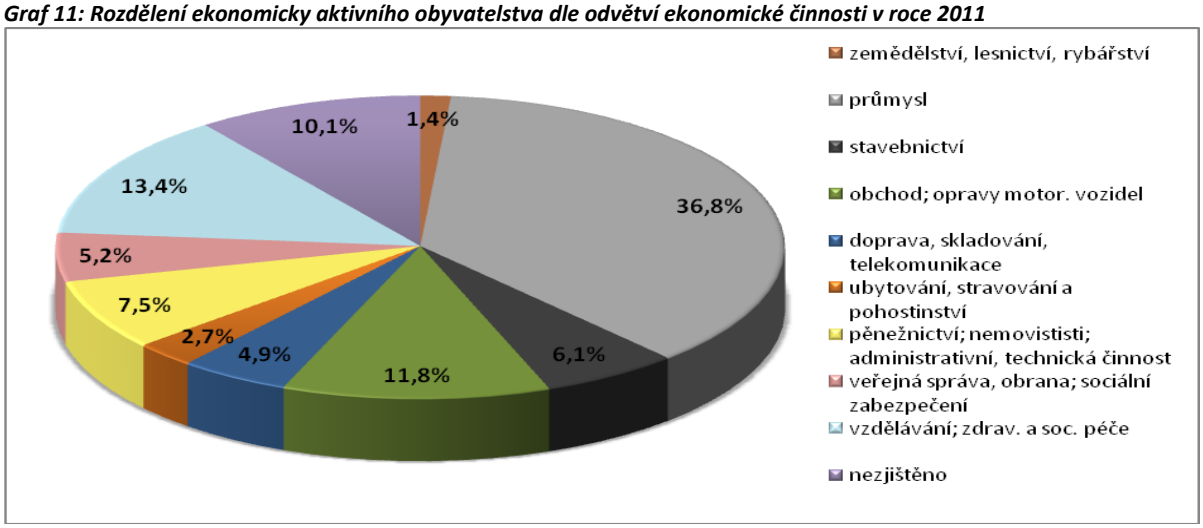
Zdroj: SLDB 2011

[5] Ekonomicky aktivní jsou všechny osoby představující pracovní sílu – zaměstnaní (pracující) a nezaměstnaní.
- mezi zaměstnané patří všechny osoby 15leté a starší, které v rozhodný okamžik sčítání byly v placeném zaměstnání jako zaměstnanci, patřily mezi sebezaměstnané (zaměstnavatelé, samostatně činní, členové produkčních druž.) nebo pomáhající členy rodiny. Zahrnuti jsou rovněž pracující důchodci, pracující studenti a učni a ženy na mat. dovolené (28 resp. 37 týdnů).
- nezaměstnané jsou všechny osoby 15leté a starší, které byly v rozhodný okamžik sčítání bez práce, aktivně hledaly aktivně práci a byly připraveny k nástupu do práce.
(http://www.scitani.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/A10032781A/$File/36820214.pdf)

[6] Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva a obyvatelstva ve věku 15 let a více vyjádřený v procentech.

Dalším aspektem analýzy ekonomicky aktivního obyvatelstva je jeho rozdělení podle odvětví ekonomické činnosti. Nejvíce ekonomicky aktivního obyvatelstva pracuje v průmyslu (36,8 %), což je o něco více, než je průměr okresní (34,6 %), a výrazně více, než průměr za Královéhradecký kraj (29,6 %) i za celou ČR (26,2 %).
Tyto výsledky, přestože nezohledňují místo výkonu ekonomických činností obyvatel města a i přes určitě zkreslení vyplývající z přirozené koncentrace průmyslové výroby do městského prostředí, naznačují význam průmyslu na území města a na fakt, že význam zaměstnavatelů v průmyslu je stále, i přes proběhlou transformaci tradičních velkých výrobních podniků, poměrně vysoký.
Místní firmy, ať už malé střední nebo velké vykazují v období nových podmínek na trhu i hospodářského poklesu relativně vysokou odolnost a životaschopnost.

Graf 11: Rozdělení ekonomicky aktivního obyvatelstva dle odvětví ekonomické činnosti v roce 2011

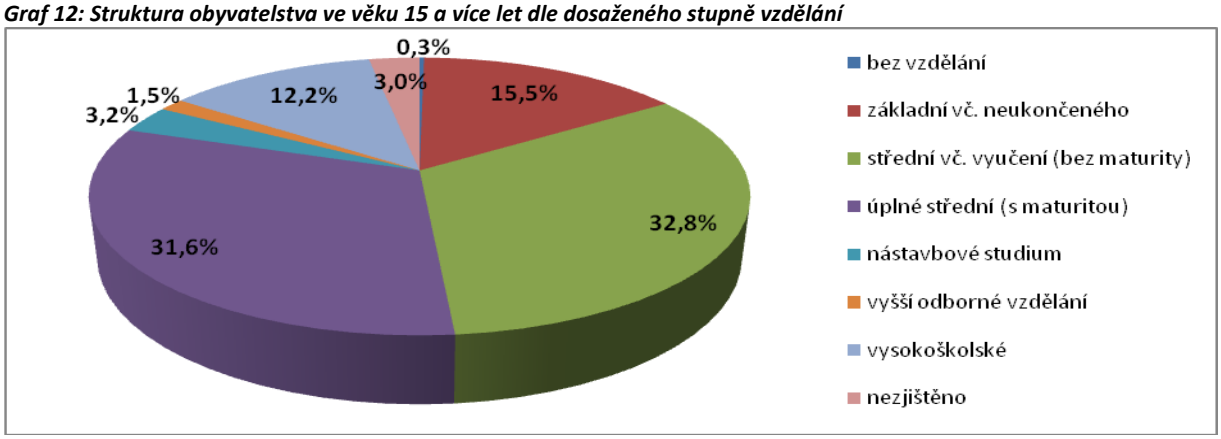
Zdroj: SLDB 2011

5.3.3 Struktura obyvatelstva podle vzdělání

Podíly populace města ve věku 15 a více let s nižším vzděláním (tj. bez vzdělání, vyučení, případně středoškoláci bez maturity) a s vyšším vzděláním (středoškolské s maturitou a vyšší) tvoří dvě prakticky stejně velké skupiny. Bezmála dvě třetiny obyvatel jsou středoškoláci (s maturitou nebo bez ní).

Významné je však kromě trendu vývoje vzdělanostní struktury (viz dále) také srovnání s vyššími celky, z něhož vychází Nové Město velmi dobře. Zatímco podíl obyvatel v nejnižších vzdělanostních kategoriích je ve srovnání se všemi vyššími územními celky podprůměrný, u všech vyšších vzdělanostních kategorií je tomu naopak. Podíly středoškoláků s maturitou, studentů vyššího odborného studia i vysokoškoláků jsou tak v Novém městě vyšší, než na všech ostatních územních úrovních. Výjimkou je pouze ukazatel vysokoškoláků na celorepublikové úrovni, který vykazuje zejména díky jejich vysokému zastoupení ve velkých městech a aglomeracích nepatrně vyšší hodnotu viz následující graf a tabulka.

Graf 12: Struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let dle dosaženého stupně vzdělání

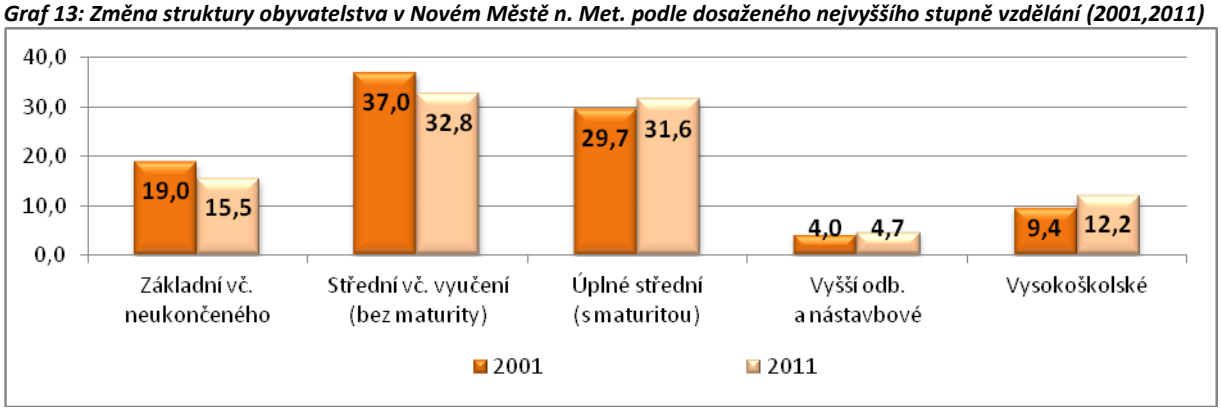
Tabulka 10: Porovnání struktury obyvatel N. Města n. M. dle nejvyššího dosaženého vzdělání s vyššími územními celky

	Obyv. 15 let a více	Bez vzdělání	Základní vč. neukon.	Střední vč. vyučení bez mat.	Úplné střední s mat.	Vyšší odb. a nástavb.	Vysoko-školské	Nezjištěno
Nové Město nad Metují	8 193	0,3	15,5	32,8	31,6	4,7	12,2	3,0
Okres Náchod	93 026	0,4	18,8	37,3	27,0	4,0	8,2	4,4
Královéhradecký kraj	468 789	0,5	17,6	35,5	27,4	4,3	10,1	4,6
Česká republika	8 947 632	0,5	17,6	33,0	27,1	4,1	12,5	5,3

Zdroj: SLDB 2011

Srovnáme-li údaje o nejvyšším dosaženém vzdělání získané při sčítání lidu, bytů a domů v roce 2001 a 2011, viz následující graf 13, je zcela zřetelný posun k dosahování vyššího vzdělání. Je patrné, že zatímco ještě v roce 2001 zřetelně převládal podíl obyvatel s nižším vzděláním (bez maturity), v roce 2011 již byl poměr opačný a lidé bez maturity tvořili méně než polovinu obyvatel. Tento trend odpovídá vývoji na všech územních úrovních v ČR a lze odůvodněně očekávat jeho pokračování i v následujících letech.

Graf 13: Změna struktury obyvatelstva v Novém Městě n. Met. podle dosaženého nejvyššího stupně vzdělání (2001,2011)

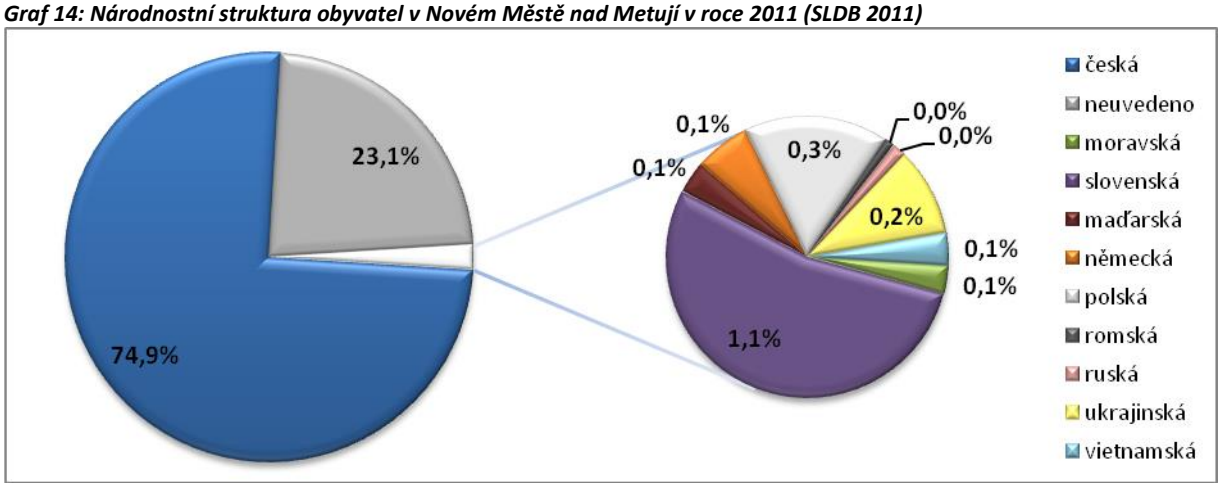
Zdroj: SLDB 2011

Relativně vysoká úroveň vzdělanosti obyvatelstva i trend jejího zvyšování je jednou z předností Nového Města nad Metují a představuje potenciál jeho dalšího rozvoje. Kvalifikovaná pracovní síla je a do budoucna bude jednou z hlavních lokalizačních faktorů investic.

5.3.4 Struktura obyvatelstva podle národnosti

Z hlediska národnostního složení lze považovat Nové Město nad Metují za národnostně poměrně homogenní, neboť tři čtvrtiny obyvatelstva se ve Sčítání 2011 přihlásily k české národnosti. Největší národnostní menšinou jsou dle výsledků SLDB 2011 Slováci (1,1 %, což představuje cca 100 lidí). Žádná z dalších národností nedosahuje ve sledovaném území ani půlprocentního zastoupení – nejvíce polská a ukrajinská, následované dalšími (početně se jedná o jednotlivce, případně jednotlivé rodiny).
Poměrně vysoké procento obyvatel (bezmála čtvrtina) však ve sčítání neuvedla národnost, což je oproti předchozímu cenzu zásadní posun (tehdy nebyla zjištěna národnost u cca 1,5% obyvatel).
Zjištění o národnostním složení, včetně vysokého procenta nezjištěné národnosti, naznačují spíše posun k vyšší národnostní různorodosti obyvatelstva města (pro plnou pravdivost tvrzení by bylo potřebné znát strukturu oněch 23% obyvatelstva, které se k žádné národnosti nepřihlásilo).
Zvyšující se multikulturalita, na níž je usuzováno, klade nové nároky jak na vlastní obyvatele města, tak na jeho správu (specifické potřeby různých národnostních skupin, případně i osvěta a cesty k předcházení nežádoucím situacím apod.).

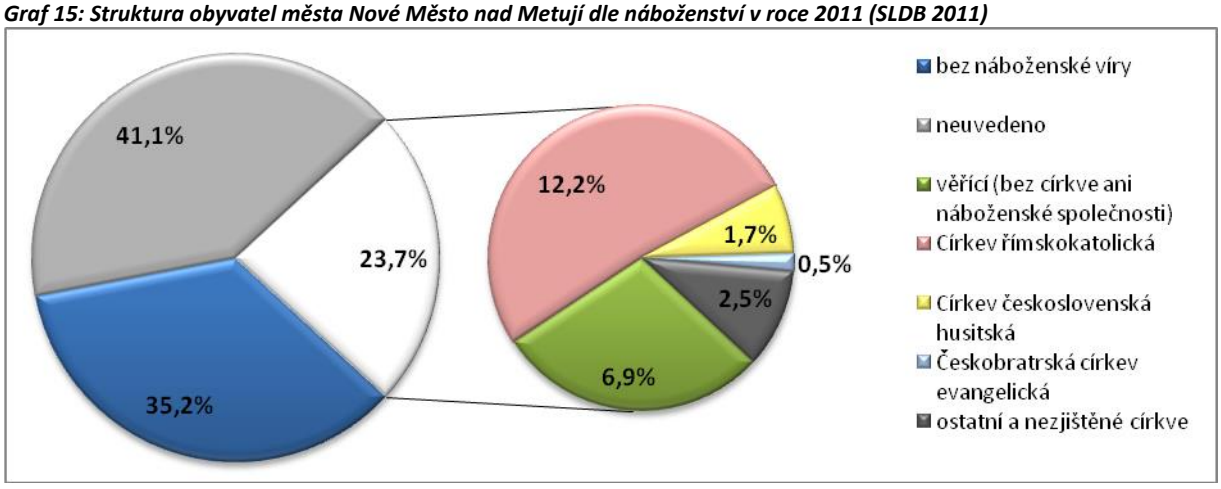
Graf 14: Národnostní struktura obyvatel v Novém Městě nad Metují v roce 2011 (SLDB 2011)

5.3.5 Struktura obyvatel dle náboženství

Při Sčítání 2011 se 23,7 % obyvatel Nového Města nad Metují (2 257 obyvatel) označilo za věřící, což je o něco více, než celorepublikový průměr (ČR 20,8 %) a výrazně více než podíl věřících vykázaný v Královéhradeckém kraji (pouze 16,5 %). Zde je třeba podotknout, že bezmála 40 % lidí neuvedlo v otázce víry žádnou odpověď a tedy „bez víry" se označilo relativně o málo více obyvatel, než těch, kteří se k víře hlásí (bez víry uvedlo 3 348 obyvatel). Přibližně polovina všech věřících (51,4 %) se hlásí k římskokatolické církvi. Druhou největší církví je Československá církev husitská.

Graf 15: Struktura obyvatel města Nové Město nad Metují dle náboženství v roce 2011 (SLDB 2011)

5.4 Vyjížďka za prací a do škol mimo obec

Jednou z významných charakteristik prostorových vazeb obyvatelstva a sídla je vyjížďka a dojížďka za prací a do škol. Podle SLDB 2011 z Nového Města nad Metují celkem vyjíždělo za prací a do škol 1528 obyvatel města, tj. cca 15,5% (z toho 1 044 do zaměstnání a 484 do škol).

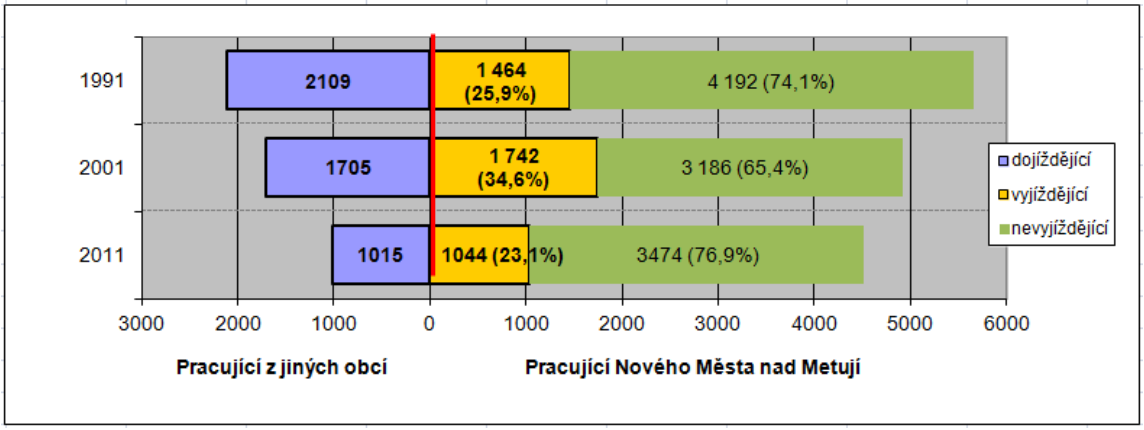
5.4.1 Dojížďka a vyjížďka do zaměstnání

Podíl obyvatel města (z celkového počtu zaměstnaných), jež za prací musí vyjíždět, vrostl mezi SLDB 1991 a 2001 z 25,9 % na 34,6 %. Avšak zásadní změnou, ke které došlo mezi oběma SLDB je fakt, že zatímco ještě v roce 1991 počet dojíždějících za prací do Nového Města nad Metují převyšoval počet vyjíždějících o téměř 50%, v roce 2001 již o málo více osob za prací vyjíždělo, než do města dojíždělo. Snižování absolutního počtu dojíždějících i vyjíždějících obyvatel za prací je zejména následkem zvýšené nezaměstnanosti ve sledovaném období.

V dalším období (tj. do r. 2011) pak zůstal zachován přibližný poměr vyjíždějících a dojíždějících do zaměstnání, byť se celková denní migrace za prací významně snížila, což úzce souvisí i s celkovým poklesem ekonomické aktivity (viz též 5.3.2).

V tomto období také výrazně vzrostl počet i podíl zejména nevyjíždějících obyvatel, tj. těch obyvatel města, kteří zde našli práci, což je z hlediska dalšího vývoje socioekonomických podmínek ve městě pozitivní signál ukazující, že město je schopno nabídnout stále více pracovních příležitostí pro své obyvatele, kteří tak za prací nemusí vyjíždět.

Graf 16: Vývoj dojížďky a vyjížďky za prací mezi SLDB 1991 a 2011 v Novém Městě nad Metují

Územní struktura vyjížďky do zaměstnání

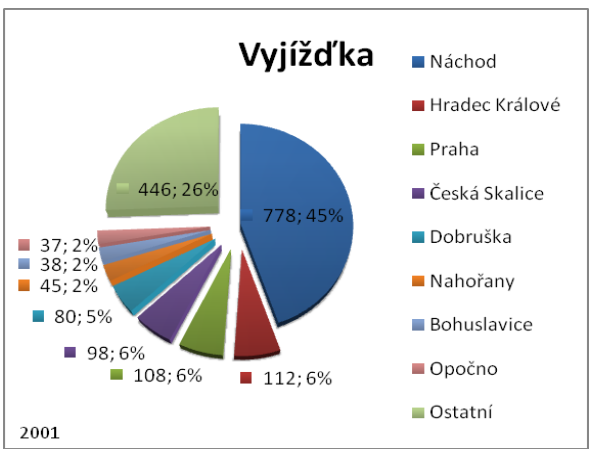
V roce 2001 vyjíždělo obyvatelstvo za zaměstnáním zejména do Náchoda (45 %), Hradce Králové (6 %), Prahy (6 %) a České Skalice (6 %). Naopak do Nového Města nad Metují dojíždělo za prací 17 % pracujících obyvatel z Náchoda, 5 % z Bohuslavic, 4 % z Černčic, 4 % z Nahořan, 3 % z České Skalice a 3 % z Jestřebí. Hlavní trasa denní dojížďky tak vedla mezi Novým Městem a Náchodem jako okresním městem a regionálním centrem.

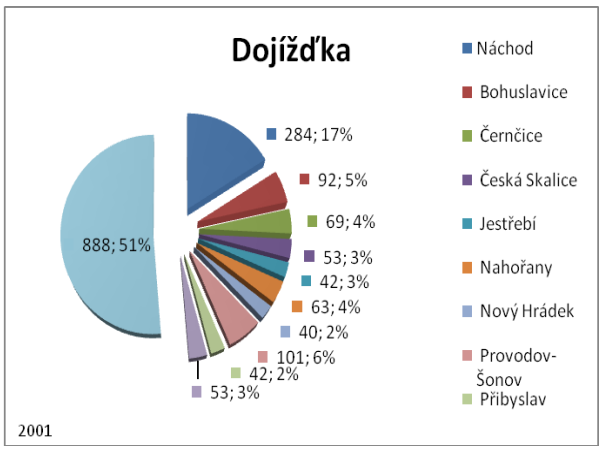
V roce 2011 bylo hlavním centrem vyjížďky za prací nadále město Náchod, kam však vyjížděla již jen třetina všech pracujících obyvatel města, kteří musí za prací cestovat mimo město. Naopak zhruba na dvojnásobek, právě zejména na úkor Náchoda, posílil význam krajského města jako cíle dojížďky obyvatel Nového Města za prací. To svědčí o vyšší ochotě či nutnosti za prací dojíždět (denně) i delší vzdálenosti.

Územní struktura dojížďky do zaměstnání

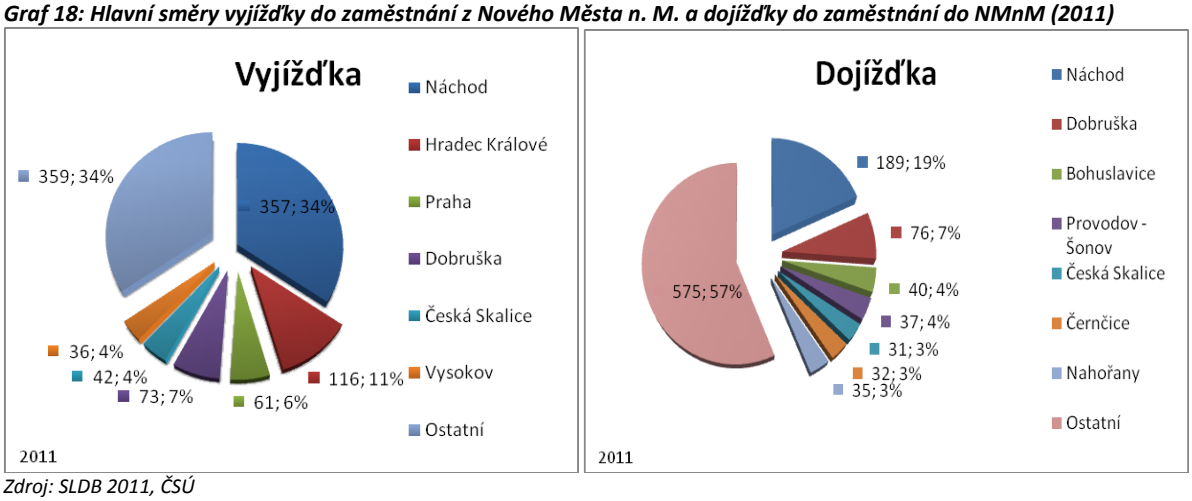
Nové Město nad Metují je centrem dojížďky do zaměstnání jak pro obce ve svém správním obvodu, tak také pro část obcí ve SO ORP Dobruška a Náchod. V roce 2011 do města za prací dojíždělo nejvíce pracujících z Náchoda (19 %), Dobrušky (7 %), Provodova-Šonova (4 %) a Bohuslavic (4 %). Z ostatních obcí (celkem 30 evidovaných) dojíždělo 57 % pracujících.

Graf 17: Hlavní směry vyjížďky a dojížďky do zaměstnání z Nového Města nad Metují v roce 2001 (SLDB 2001, ČSÚ)

Graf 18: Hlavní směry vyjížďky do zaměstnání z Nového Města n. M. a dojížďky do zaměstnání do NMnM (2011)

Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ

Ze srovnání vývoje dojížďky a vyjížďky do zaměstnání z hlediska území lze sledovat tyto hlavní charakteristiky:

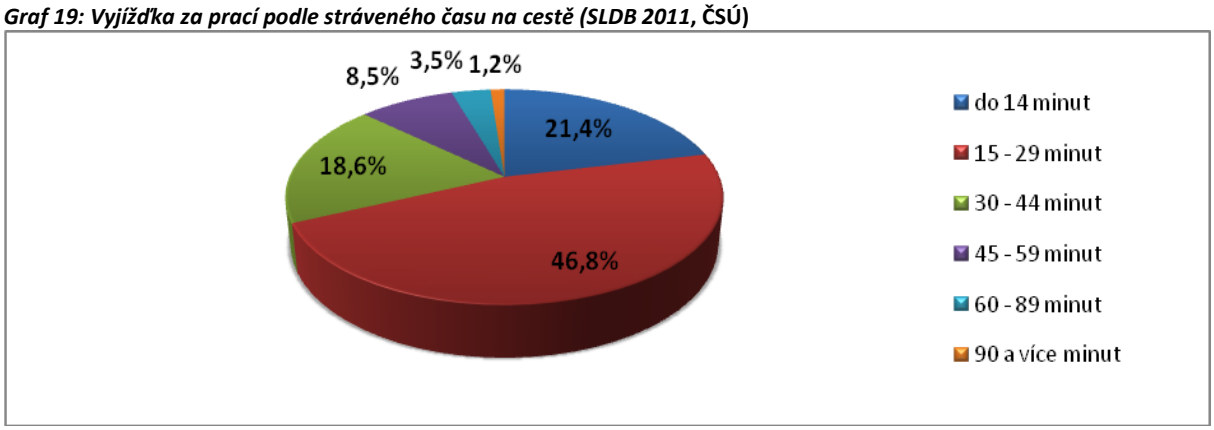
- ✓ Pokles významu Náchoda jako cílové destinace vyjížďky za prací z Nového Města (ve srovnání mezi cenzy pokles absolutního počtu vyjíždějících do Náchoda téměř na polovinu i pokles podílu Náchoda jako destinace dojížďky) a naopak růst podílu obyvatel Náchoda na celkově dojíždějících do Nového Města.
- ✓ Hradec Králové dále posiloval jako cílová destinace vyjížďky za prací z Nového Města. Současně se snížil počet lidí vyjíždějících do Prahy, ovšem při zachování podílu na celkové vyjížďce (cca 6%)
- ✓ Mírné relativní snížení územní koncentrace vyjížďky – zatímco podíl šesti obcí, do nichž obyvatelé Nového Města dojížděli nejčastěji, činil v roce 2001 celkem 70%, v roce 2011 to bylo již jen 66%.

Sledování těchto trendů (zejména denní) vyjížďky a dojížďky za prací má význam zejména při zajišťování obslužnosti území.

Časová náročnost vyjížďky obyvatel města za prací

Důležitou charakteristikou u každodenní vyjížďky do zaměstnání je množství času stráveného na cestě. Více než 2/3 denně vyjíždějících pracujících obyvatel, se do zaměstnání přepravilo do půl hodiny. Naopak více než hodinu na cestě stráví jen necelých 5% pracujících. Ve srovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR (do půl hodiny 61,4 %, hodinu a více 7,8 %) lze hodnotit vyjížďku za prací z hlediska množství stráveného času relativně dobře.

Graf 19: Vyjížďka za prací podle stráveného času na cestě (SLDB 2011, ČSÚ)

5.4.2 Dojížďka a vyjížďka do škol

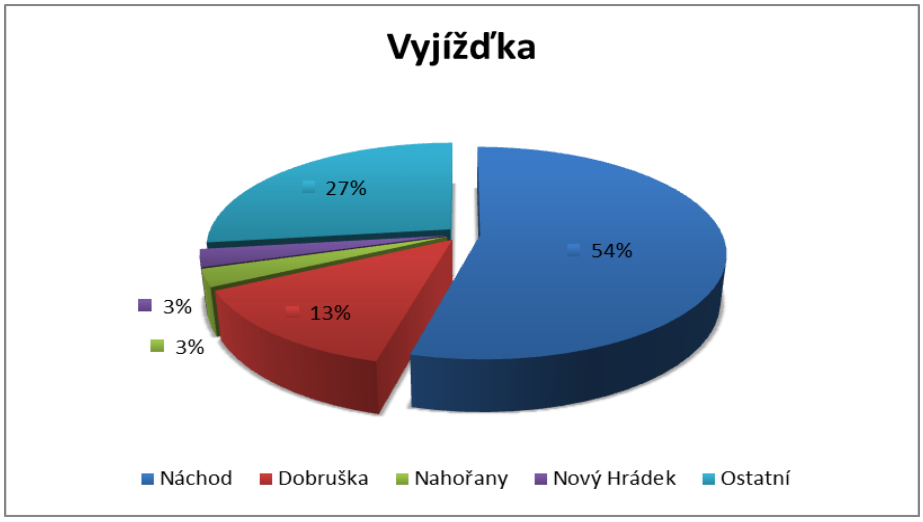
V roce 2011 vyjížděli žáci z Nového Města nad Metují do základních škol zejména v Náchodě (20 dětí ve věku 6-14 let), jednotlivci pak do Dobrušky, Hradce Králové a dalších obcí. Celkový počet vyjíždějících dětí ve věku 0-14 let činil 37. To představuje oproti předchozímu sčítání v roce 2001 pokles zhruba o polovinu a je tedy patrné, že situace s umísťováním dětí do základních škol v místě pobytu se v období 2001-2011 zlepšila.

Naopak do Nového Města ve stejném období dojíždělo 103 dětí stejné věkové kategorie, zejména z přirozeného spádového území města (tj. z obcí územního obvodu ORP).

Celkově v roce 2011 z Nového Města nad Metují vyjíždělo 484 žáků, učňů a studentů, z nichž nejvíce (přibližně čtvrtina) do Náchoda, dále do Hradce Králové a do Prahy. Naopak do Nového Města dojíždělo do školy 516 žáků, učňů a studentů, z toho denně 438.

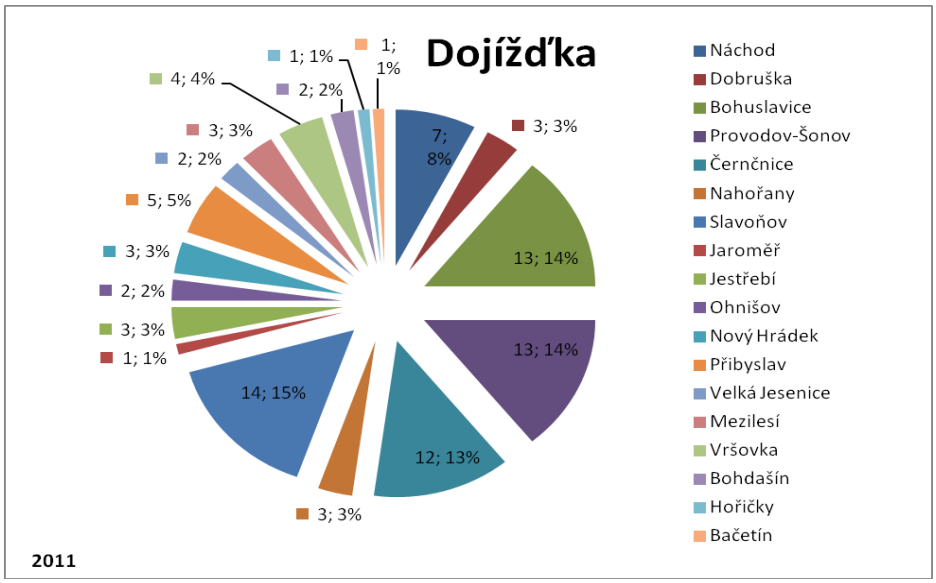
Je tak patrné, že v roce 2011 převládala dojížďka žáků a studentů do Nového Města nad vyjížďkou s tím, že výrazně převládala zejména denní dojížďka nad denní vyjížďkou. Výrazně převládala dojížďka v kategorii žáků základních škol, naopak studenti vyšších stupňů z města více vyjížděli (to ukazuje na charakter města jako mikroregionálního centra).

Graf 20: Hlavní směry vyjížďky do základních škol z Nového Města nad Metují v roce 2011

Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ

***Graf 21:* Hlavní směry dojížďky do základních škol do Nového Města nad Metují v roce 2011**

Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ

5.5 Zdravotní stav obyvatel

Zdravotní stav obyvatel Nového Města lze hodnotit, resp. na něj usuzovat z ukazatelů za region ORP Novoměstsko (na území samotného města nejsou relevantní data k dispozici). Srovnání pak poskytuje nejlépe jednak sledování hodnot za celou ČR, ale i za okres Náchod představující nejbližší vyšší uzemní celek.

Dle odborné studie Zdravotního ústavu z roku 2005[7], jakožto poslední dostupné studie řešící zdravotní stav obyvatelstva v KH kraji, je Novoměstsko regionem s nejvyšší statistickou nadějí dožití při narození (sledované za roky 1994 - 2003). U žen tento ukazatel dosahuje hodnoty 80,6 let, což je nevíce v kraji (průměr kraje 79,5 let). U mužů je statistická naděje dožití dokonce o 2,7 let vyšší než krajský průměr a dosahuje 75,4 let.

Ve srovnání s celorepublikovým průměrem jsou tyto hodnoty ještě příznivější a lze tedy hovořit na Novoměstsku o velmi vysokých pravděpodobnostech naděje dožití.

Při analýze vybraných statisticky nejčastějších příčin úmrtnosti (přepočtených na počet obyvatel) je rovněž Novoměstsko regionem s velmi pozitivním hodnocením, resp. s podprůměrnými hodnotami. V rámci porovnání hodnot jednotlivých ORP v Královéhradeckém kraji je Novoměstsko na prvním místě (nejlepší hodnocení) v pravděpodobnosti na úmrtí chorob oběhové soustavy i na úmrtí v důsledku zhoubných novotvarů

Zatímco u regionu Královéhradecka (tj. města Hradce Králové a blízkého okolí), jež vykazuje obdobně příznivá hodnocení zdravotního stavu obyvatel, je hlavní příčinou soustředění špičkových pracovišť zdravotní péče, u ORP Nové Město nad Metují lze takto vysoká čísla více přisuzovat zdravému životnímu stylu spojenému s vysokou kvalitou životního prostředí bez enormního dlouhodobého negativního zatížení organismu člověka.

Tabulka 11: Dílčí SWOT analýza – obyvatelstvo a jeho charakteristiky

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Převážně kladné přirozené přírůstky obyvatel v posledních letech ¬ Nadprůměrná úroveň vzdělanosti ¬ Dobré ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva (data za region ORP) a zdraví příznivé prostředí	¬ Změna trendu vývoje obyvatelstva v úbytek zejména v posledních deseti letech ¬ Nadprůměrné stáří populace obyvatelstva ¬ Výrazně emigrační charakter města ¬ Snižování počtu ekonomicky aktivních (souvisí s celkovou demografickou situací města)
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Využití kvalifikované pracovní síly ¬ Vyšší „emancipace“ Nového Města vůči Náchodu co se týká dojížďky do zaměstnání (trend snižování počtu vyjíždějících, naopak růst dojíždějících)	¬ Další stárnutí populace, jež bude ovlivněn také ukončováním období vysoké natality silných ročníků 70. let, kterým se dařilo alespoň částečně kompenzovat permanentně záporná migrační salda (změna nároků na veřejné služby a infrastrukturu) ¬ Vylidňování centrální části města (nejrychlejší v části Krčín) ve prospěch okrajových částí

[7] „Zdravotní stav obyvatelstva Královéhradeckého kraje v obcích s rozšířenou působností“, zpracovatel: Zdravotní ústav se sídlem v Hradci Králové, 2005

[11] Činnost praktických lékařů pro dospělé v Královéhradeckém kraji v roce 2012

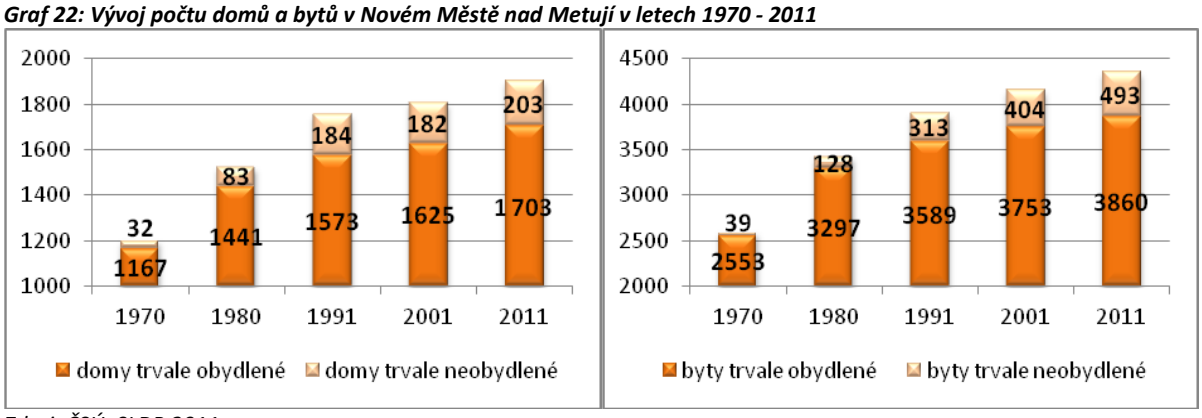
[12] Zdravotnická ročenka Královéhradeckého kraje 2012

[13] Zdravotní stav obyvatel královéhradeckého kraje 2013

6. Bydlení a domácnosti

Při posledním SLDB v roce 2011 bylo v Novém Městě nad Metují evidováno celkem 1 906 domů s 4 353 byty, z toho trvale obydlených bylo 1 703 domů a 3 860 bytů. Oproti roku 1970 vzrostl počet domů o 59,0 % a bytů dokonce o 67,9 %, trvale obydlených domů pak o 45,9 % a trvale obydlených bytů o 51,2 %.
O nárůst trvale obydlených domů se však zasloužily prakticky pouze městské části Nové Město nad Metují a Krčín.
Z pohledu dynamiky docházelo k největší výstavbě v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století. V dalším období se již tempo bytové výstavby v Novém Městě nad Metují zpomalilo a mezi SLDB 2001 a 2011 došlo k nárůstu počtu bytů a domů v průměru o 5 %.

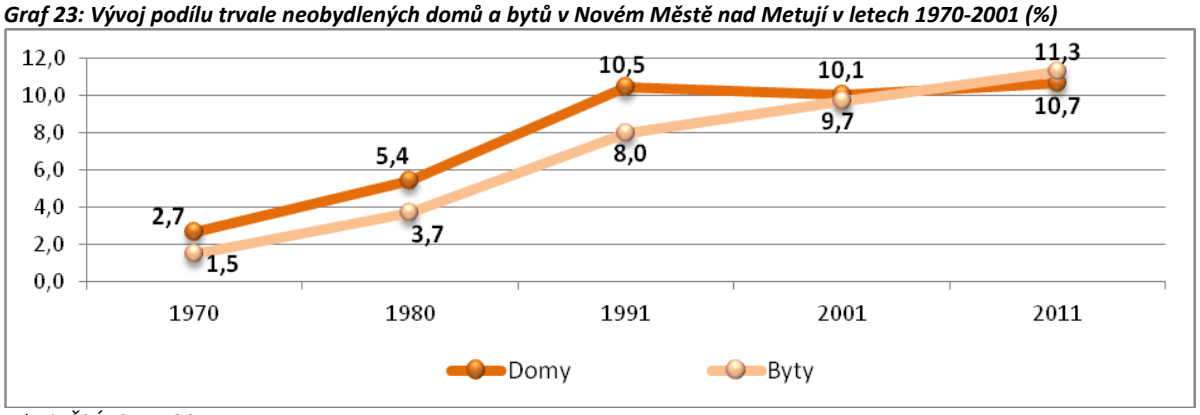
Graf 22: Vývoj počtu domů a bytů v Novém Městě nad Metují v letech 1970 - 2011

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Jak dokazují výsledky SLDB 1970 až 2011, k největšímu nárůstu nejen nových domů a bytů, ale i počtu a podílu trvale neobydlených domů a bytů došlo mezi SLDB 1980 a SLDB 1991. Poté se růst počtu i podílu trvale neobydlených domů zastavil a růst trvale neobydlených bytů se zmírnil. Mezi roky 2001 a 2011 došlo ale k opětovnému nárůstu podílu trvale neobydlených domů a významně vzrost počet trvale neobydlených bytů.

Graf 23: Vývoj podílu trvale neobydlených domů a bytů v Novém Městě nad Metují v letech 1970-2001 (%)

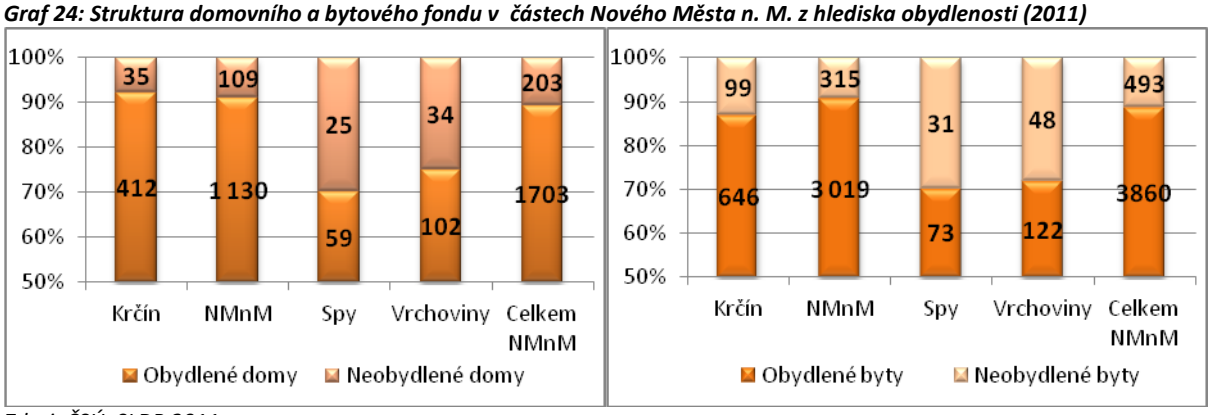
Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

6.1 Struktura domovního a bytového fondu

Domovní a bytový fond je posuzován z několika hledisek. V prvé řadě se sleduje, zda daný dům či byt slouží k trvalému bydlení. Dále se u trvale obydlených domů a bytů určuje typ obytného domu, jeho stáří, převažující použitý stavební materiál a druh vlastnictví. Rovněž je hodnocena velikost a vybavenost bytů.

Z jednotlivých částí Nového Města nad Metují největší podíl trvale neobydlených domů a bytů je v městské část Spy, kde je trvale neobydleno 29,8 % domů a stejný podíl (29,8 %) bytů, zejména z důvodu jejich využití pro potřeby rekreace.

Graf 24: Struktura domovního a bytového fondu v částech Nového Města n. M. z hlediska obydlenosti (2011)

Zdroj: ČSÚ. SLDB 2011

Pro srovnání jsou uvedeny průměrné hodnoty některých ukazatelů charakterizujících kvalitu a vybavenost bytového fondu za Českou republiku a za Nové Město nad Metují.

Tabulka 12: Přehled vybraných ukazatelů bytového fondu města

	ČR	%	Nové Město nad Metují	%
Průměrné stáří obydlených domů (let)	49,8		46,7	
Z celkového počtu domů technické vybavení domů:	2 158 119	100	1 906	100
přípoj na kanalizační síť	1 099 983	51,0	1 365	71,6
vodovod	1 656 010	76,7	1 635	85,8
plyn	1 088 475	50,4	1 185	62,2
ústřední topení	1 450 328	67,2	1 351	70,9

Zdroj: ČSÚ. SLDB 2011

Ve všech těchto ukazatelích vykazuje Nové Město nad Metují nadprůměrné hodnoty a je zjevné, že kvalita bytového fondu je vysoce nadprůměrná ve srovnání s celorepublikovým průměrem, a to jak co do dostupnosti jednotlivých sítí, tak co do stáří bytového fondu. Zejména v okrajových částech města je však připojení na sítě technické infrastruktury problém a město se do budoucna nevyhne jejich řešení (zejména co se týká dostavby kanalizační a vodovodní sítě), i s ohledem na požadavky příslušných směrnic EU. Z velké části byl tento problém vyřešen v části Vrchoviny, zatímco část Spy zatím na napojení na kanalizaci a centrální ČOV čeká.

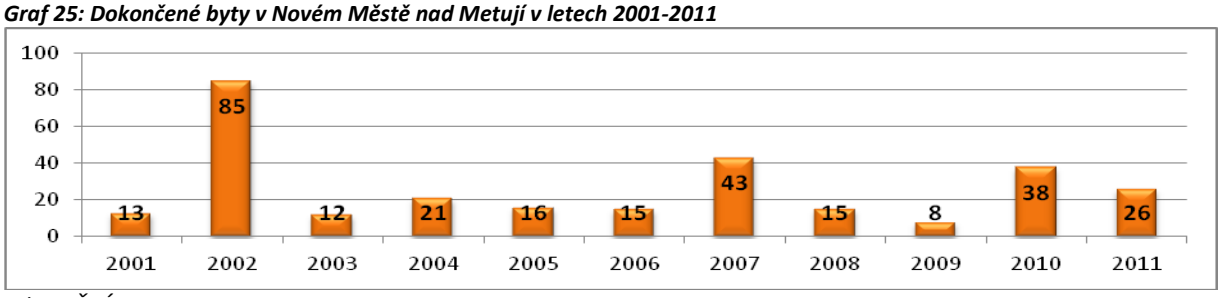
Podíl rodinného bydlení činí přibližně polovinu (48,0 %), což je stav srovnatelný s celou Českou republikou, stejně jako podíl nájemních bytů (20,3 %). Struktura bytového fondu z hlediska vybavenosti a velikosti koresponduje s celostátními průměry a odpovídá vysokému standardu bydlení v České republice.

6.2 Současná výstavba bytů a rozvoj bydlení

Bytová výstavba a údržba stávajícího bytového fondu je jednou z podmínek příznivého demografického vývoje, trvale udržuje atraktivitu obce a kvalitu života v ní. V letech 2001 - 2011 bylo dokončeno 292 nových bytů, z toho více než jedna třetina v roce 2002, kdy dosahovala výstavba nových bytů vrcholu jak v Novém Městě, tak i v okrese Náchod. V tomto roce bylo získáno 68 bytových jednotek přestavbou bývalé ubytovny v ulici Malecí a hned v následujícím roce se tato výstavba projevila skokovým růstem počtu obyvatel a nejlepším migračním saldem za období 2001 – 2011.

V průměru od roku 2001 přibývá ročně 26 nových bytů, což je v přepočtu na obyvatele (2,6 bytů/1000 obyv.) podprůměrná hodnota ve srovnání s ČR (3,0 bytů/1000 obyv.) a Královéhradeckým krajem (2,7 bytů/1000 obyv.), ve srovnání s okresem Náchod je tato hodnota naopak nadprůměrná (2,2 bytu/obyv.).

Graf 25: Dokončené byty v Novém Městě nad Metují v letech 2001-2011

Zdroj: ČSÚ 2013

Zejména z důvodu celkového vzhledu a umístění Nového Města nad Metují a celkové nesporné kvalitě zdejšího prostředí, je obecně zájem o bydlení ve městě a jeho přilehlých částech vysoký. Přirozená poptávka společně s nedostatečnou nabídkou jsou však příčinou toho, že se ceny bytů i rodinných domů pohybují nad průměrnými cenami srovnatelných nemovitostí v okolních městech, jako jsou např. Dobruška, Česká Skalice, Jaroměř, ale i okresní město Náchod.[8]

Již územním plánem z roku 1995 bylo vymezeno několik lokalit pro bytovou výstavbu. Nejrozsáhlejší z nich severně navazuje na sídliště Malecí a je určena především pro bytovou vícepodlažní i nízkopodlažní výstavbu. Další rozvojové plochy pro bydlení se nacházejí v lokalitě Kaštánky a Březinky Na Františku či v nejsevernější části lokality František (ul. Rovná), v nichž v posledních letech pobíhá výstavba rodinných domů. Vedle toho existuje řada menších rozvojových ploch pro bydlení jak v městské části, tak v přidružených částech.

Nový územní plán, jenž se v současnosti připravuje (nebyl dosud schválen), setrval na výše uvedených významných lokalitách vymezených pro bydlení a dále jejich počet rozšířil. Jedná se zejména o oblast navazující na ul. Rovnou směrem k Vrchovinám, kde je již zpracována i územní studie počítající do budoucna s až 150 parcelami pro RD. Významným pozitivem je, že studie, jež je předpokladem výstavby, již počítá nejen s vlastními rodinnými domy, ale i s potřebnou občanskou vybaveností, odpovídajícími komunikacemi apod.

Obdobně v další lokalitě pro bydlení v nově navrhovaném ÚP (lokalita u ul. Černčická v Krčíně na výjezdu směr Černčice) je počítáno s až 70 RD a i zde je záměr takový, že zahájení výstavby musí předcházet kvalitní územní studie řešící lokalitu jako celek.

Obě tyto nově vymezené lokality (byť nový ÚP nebyl zatím schválen), stejně jako stávající lokalita západně od sídliště Malecí, resp. severně od podniku AMMANN, kde je počítáno s kombinací nízko a vícepodlažní zástavby, přináší do připravovaného bydlení jak parametr kvantity (v součtu jde až o bezmála 300 RD, a více než 100 bytových jednotek), ale i potřebnou kvalitu opřenou o koncepční zpracování v podobě územních studií řešících širší souvislosti a potřeby daných lokalit.

Problémem z hlediska města však zůstává nedostatek vlastních rozvojových ploch pro rodinné bydlení (tj. takových, jež jsou ve vlastnictví města), které by mohly být využity jako nástroj, jimiž by město mělo možnost ovlivnit nabídku na trhu nemovitostí a přilákat nové obyvatele, a tím pomoci zlepšit demografické charakteristiky. V této situaci je tak vývoj migračního salda a tím celkový vývoj i struktura obyvatel města závislá do značné míry na nabídce nemovitostí ze strany soukromých investorů.

Tabulka 13: Dílčí SWOT analýza – byty a domy

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Vysoký podíl trvale obydlených domů a bytů oproti celorepublikovému průměru ¬ Nadprůměrná kvalita bytového fondu a podprůměrné stáří obydlených domů	¬ Nedostatečná bytová výstavba ¬ Nadprůměrné ceny nemovitostí
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Vysoký zájem o bydlení v NMnM ¬ Nové plochy pro bydlení v novém ÚP ¬ Aktuálně obecně dobrá dostupnost financování bydlení	¬ Nedostatek ploch k bydlení ve vlastnictví města a tím nedostatečná schopnost ovlivnit nabídku bydlení

[8] S využitím: Ing. Dagmar Krsková: „Nové Město nad Metují v demografické a statistické studii“, květen 2007

7. Ekonomika a hospodářství

7.1 Vývoj a současnost hospodářství ve městě

Před rokem 1989 byl v Novém Městě nad Metují silně zastoupen průmysl zejména v těchto oborech:

- textilní průmysl (zejména Tepna),
- těžký strojírenský průmysl (Stavostroj - výroba vojenské techniky, silničních stavebních strojů),
- lehký strojírenský průmysl (Elton – výroba hodinek a vojenských přístrojů),
- chemický průmysl (Detecha – výroba kosmetiky a barev),
- potravinářský průmysl (Východočeská Fruta) a tiskařský průmysl.

Výrazný zásah do struktury a objemu průmyslové výroby představovala restrukturalizace hospodářství po roce 1989, kdy došlo k omezení některých odvětví průmyslu, zejména těžkého, stejně jako například vojenské výroby. Nejvýznamnější zaměstnavatel v Novém Městě nad Metují - Stavostroj tak přišel v krátké době o celou část svého výrobního programu.

Přesto se tradice strojírenské výroby ve městě zachovala a v současné době pokračuje ve výrobě těžké stavební techniky, ovšem na menší ploše s výrazně menším počtem zaměstnanců v rámci nadnárodního koncernu Ammann (převzetí podniku bylo realizováno v roce 2006). Z bývalého Stavostroje se zatím rekrutovaly menší strojírenské firmy. V důsledku toho na území Nového Města nad Metují působí velký počet malých firem zabývajících se strojní výrobou (Slévárna spol. s r.o., ALUROL spol. s r.o. a další).

Největší úpadek zaznamenal v Novém Městě nad Metují stejně jako v okolních městech **textilní průmysl**. V současné době je zde zastoupen díky firmě Nyklíček a spol. s.r.o., které se podařilo přizpůsobit změněným podmínkám na trhu textilií a zejména levné konkurenci přechodem na sofistikovanější výrobu a zapojením do inovativních projektů.

V oblasti lehkého strojírenského průmyslu působila firma Elton, která se rozdělila na několik menších firem (např. její nástupce Elton hodinářská, a.s. či její dceřiná společnost H&H hodinářská s.r.o., nebo A 2000 Průmyslová elektronika s.r.o. a další).

Chemický ani potravinářský průmysl nezaznamenal tak výrazné otřesy jako strojírenství a původní firmy pokračují ve své činnosti. Původní výrobní podnik Deva a.s. pokračuje pod novým názvem Nutricia Deva a.s. a v současnosti (od r. 2007) je součástí jednoho z největších světových potravinářských koncernů (Danone Group).

Zánik tiskárny Severografia Červený Kostelec, která měla svůj provoz i v Novém Městě nad Metují, byl jedním z hlavních impulsů vzniku velkého množství soukromých tiskáren. Mezi nimi zejména Losenický - polygrafický závod s.r.o., ze kterých je jeden z největších tiskařských komplexů v ČR. Dále se v Novém Městě nad Metují nachází firma Rodomax s. r. o., Bauch, Navrátil s.r.o. a mnoho dalších menších tiskáren, které doplňují celé tiskařské spektrum.

Významným zaměstnavatelem se stala po navrácení novoměstského zámku panu Bartoňovi firma Statky Bartoň, s.r.o., která zejména spravuje lesy a pozemky v širokém okolí Nového Města.

Město je sídlem řady dalších malých firem a živnostníků, kteří mají na trhu své pevné místo, a to v oblasti strojírenství a průmyslové výroby (Alufront s.r.o., PROPLAST K s.r.o., K plasty s.r.o.), stavebnictví a stavebního materiálu (Kamat s.r.o.) a dalších oborů (Marine s.r.o.).

Vedle průmyslové výroby a stavebnictví disponuje Nové Město nad Metují především potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu a rekreace. S tím souvisí i rozvoj a zdokonalování podnikatelských aktivit v těchto oblastech (viz kapitola 10 Cestovní ruch).

Vedle ekonomických aktivit realizovaných přímo na území města, mají velký význam pro socioekonomickou situaci města relativně dobrá dostupnost a úzké vazby na okolní centra - Náchod, Českou Skalici, Dobrušku, ale i krajské město Hradec Králové. Důležitým faktorem je i lokalizace významných podniků prosperujícího automobilového průmyslu - blízkost průmyslové zóny Kvasiny, případně navazujících subdodavatelů v okolí nabízí pracovní příležitosti pro obyvatele Nového Města (do Kvasin vyjíždělo v r. 2011 za prací celkem 29 obyvatel Nového Města nad Metují, z toho pouze 4 ženy).

Všechny výše uvedené skutečnosti – tedy tradice průmyslové výroby ve městě a relativně dobrá schopnost místních podniků vyrovnat se s novou situací po přechodu na tržní hospodářství, potenciál cestovního ruchu a

dalších služeb, stejně jako lokalizace v celkově relativně ekonomicky silném prostředí Královéhradeckého kraje jsou i hlavní příčinou nízké míry nezaměstnanosti na území Nového Města nad Metují.

Relativně nízká míra nezaměstnanosti jak ve městě, tak v jeho širokém okolí, potažmo v celém Královéhradeckém kraji však ještě zvýrazňuje obecný problém na trhu práce a tím je nedostatek pracovních sil v potřebné struktuře a kvalifikaci (zejména technické obory a specializace). Pro místní firmy, potenciální investory a zájemce o podnikání na území města tak může představovat zajištění kvalifikovaných profesí v potřebné struktuře množství komplikací, což je však obecný problém nejen Nového Města (zde však zatím spíše potenciální, než aktuálně významný), ale i dalších částí České republiky a mnohých vyspělých částí Evropy.

7.2 Vývoj počtu ekonomických subjektů

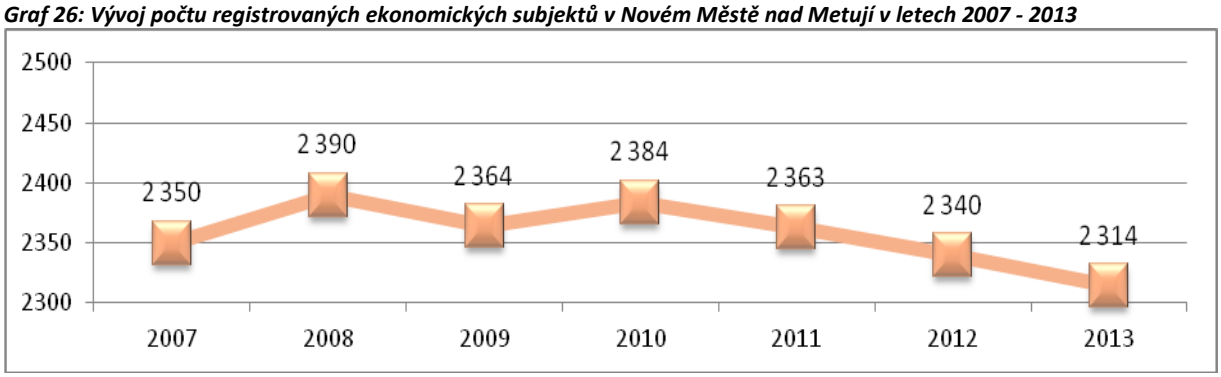
Na konci roku 2013 působilo na území Nového Města nad Metují celkem 2 314 registrovaných ekonomických subjektů, z toho 1 339 se zjištěnou ekonomickou aktivitou[9]. Jejich počet se od roku 2007 výrazně nezměnil, což lze považovat, i s ohledem na období ekonomické krize trvající praktiky po celé toho období, za pozitivní vývoj. Paradoxně největší zánik, alespoň co se týká právnických osob, přinesl až rok 2013, tedy období postupného doznívání krize. To platí jak o celkovém počtu ekonomických subjektů, tak těch, jež vykazují ekonomickou aktivitu s tím, že pokles v roce 2013 nastal jak mezi PO tak i FO.
Nejvíce ekonomických subjektů v Novém Městě nad Metují působilo v roce 2008, celkem 2390. Od této doby se počet subjektů s výjimečnými meziročními výkyvy neustále snižuje a v roce 2013 se zde nacházelo 2 314 podnikatelských subjektů, z toho 1 918 fyzických a 396 právnických osob.

Tabulka 14: Struktura ekonomických subjektů podle právní formy

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ekonomické subjekty celkem	2 350	2 390	2 364	2 384	2 363	2 340	2314
Fyzické osoby	.	.	.	1 962	1 946	1 917	1918
Právnické osoby	.	.	.	422	417	423	396
	Z toho se zjištěnou ekonomickou aktivitou						
Ekonomické subjekty celkem	.	.	.	1 367	1 368	1 390	1 339
Fyzické osoby	.	.	.	1 117	1 114	1 106	1 069
Právnické osoby	.	.	.	250	254	284	270

Zdroj: http://vdb.czso.cz

Graf 26: Vývoj počtu registrovaných ekonomických subjektů v Novém Městě nad Metují v letech 2007 - 2013

Zdroj: ČSÚ, 2014

7.3 Struktura ekonomických subjektů

Nejvíce ekonomických subjektů působí v terciárním sektoru (67,8 %), do sekundárního sektoru spadá 29,0 % registrovaných subjektů a v primárním sektoru vykonává činnost pouze 3,1 % ekonomických subjektů působících na území Nového Města nad Metují.

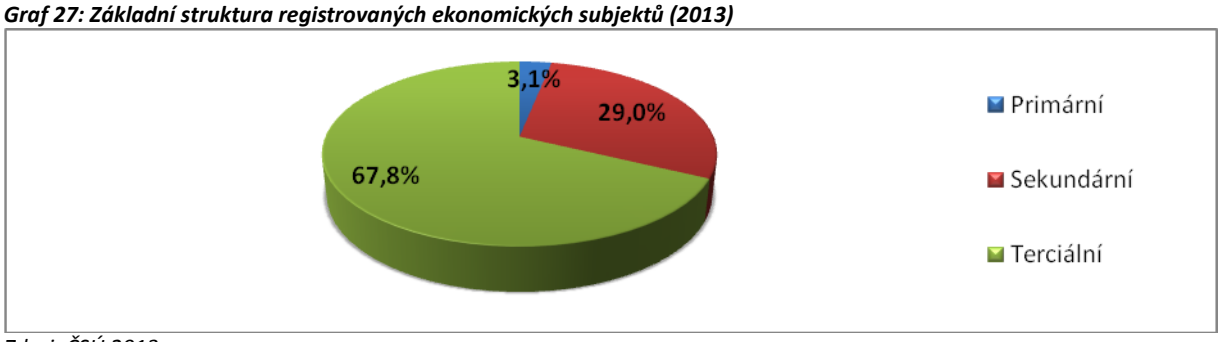
[9] Subjekt, který podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou aktivitu, je označován jako statistická jednotka typu podnik

Tabulka 15: Základní struktura registrovaných ekonomických subjektů v roce 2013

	Ekonomický sektor	Nové Město nad Metují		Královéhradecký kraj	
A - C	Primární sektor	73	3,1	6 351	4,9
D - F	Sekundární sektor	675	29,0	36 405	28,0
G - O	Terciární sektor	1 578	67,8	87 216	67,1

Zdroj: ČSÚ 2013

Graf 27: Základní struktura registrovaných ekonomických subjektů (2013)

Zdroj: ČSÚ 2013

Při sledování sektorové struktury ekonomických subjektů a jejím srovnání s územím Královéhradeckého kraje je patrné, že výrazně podprůměrný podíl subjektů působících v priméru, je nahrazen vyšším podílem subjektů působících v průmyslu, což koresponduje i s charakteristikou města popsanou v kapitole 7.1, ale i vyšším zastoupením terciéru. S ohledem na městský charakter sledovaného území je však toto srovnání předvídatelné a nijak zásadním znakem popisujícím ekonomickou strukturu města.

Struktura dle odvětví

Z celkového počtu 2 314 registrovaných ekonomických subjektů v roce 2013 jich je na sledovaném území nejvíce v odvětví velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, téměř 23 %. Druhou největší skupinu tvoří zpracovatelský průmysl (13,74 %). Oborová struktura se výrazně neliší od struktury ekonomických subjektů na území celého Královéhradeckého kraje, přesto i z tohoto podrobného srovnání je patrné, že výrazněji je zastoupen právě zpracovatelský průmysl.

Zřejmě hlavním nepříliš očekávatelným výsledkem je počet subjektů působících v odvětví ubytování, stravování a pohostinství, tj. odvětví vážící se na cestovní ruch. Je poměrně překvapivým zjištěním, že ve městě skýtajícím tak vysoký turistický potenciál představuje podíl ekonomických subjektů v tomto odvětví pouze 5,57 %, kdežto průměr za celý Královéhradecký kraj je 6,39 %. Zatímco na tisíc obyvatel Nového Města nad Metují tak připadal v roce 2010 pouze 12,9 podnikatele v tomto odvětví, na obyvatele Královéhradeckého kraje to bylo plných 15,7 podnikatelských subjektů v odvětví stravování a ubytování.

Tato oblast nepochybně skýtá prostor pro aktivní kroky ze strany města směřující k většímu využití potenciálu v oblasti cestovního ruchu a zvýšení nabídky kapacit a infrastruktury cestovního ruchu představující jednu z podmínek využití tohoto potenciálu.

Tabulka 16: Struktura ekonomických subjektů podle odvětví CZ NACE[10] v roce 2013

Ekonomické subjekty podle odvětví NACE		Nové Město nad Metují		Královéhradecký kraj	
		Abs.	%	Abs.	%
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	74	3,20	6 778	5,06
B	Těžba a dobývání	0	0	24	0,02
C	Zpracovatelský průmysl	318	13,74	16 454	12,28
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	54	2,64	1 206	0,90
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	7	0,30	501	0,37
F	Stavebnictví	243	10,50	16 786	12,53
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	525	22,69	29 777	22,23
H	Doprava a skladování	32	1,38	3 134	2,34
I	Ubytování, stravování a pohostinství	129	5,57	8 563	6,39
J	Informační a komunikační činnosti	39	1,69	1 801	1,34
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	116	5,01	6 736	5,03
L	Činnost v oblasti nemovitostí	96	4,15	5 126	3,83
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	242	10,46	12 743	9,51
N	Administrativní a podpůrné činnosti	16	0,69	1 494	1,12
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	6	0	1 158	0,86
P	Vzdělávání	46	1,99	1 964	1,47
Q	Zdravotní a sociální péče	33	1,43	1 750	1,31
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	60	2,59	3 208	2,39
S	Ostatní činnosti	190	8,21	10 886	8,13
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu	0	0	0	0
U	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů	0	0	0	0
Nezařazeno		88	3,80	3881	2,90
Celkem		2 314	100	13 3970	100

Zdroj: ČSÚ 2014

7.4 Struktura ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců

Přestože hodnocení ekonomických subjektů (hodnoceny jsou pouze subjekty vykazující ekonomickou aktivitu) podle počtu jejich zaměstnanců je mírně zkresleno skupinou podniků, které neuvedly počet svých zaměstnanců, je ze srovnání s krajskou úrovní patrné, že ve větších velikostních kategoriích (resp. již od kategorie nad 5 zaměstnanců) je v Novém Městě n. Metují relativní podíl těchto podniků na celku vyšší, než je tomu na celokrajské úrovni. To vyplývá z městského charakteru sledovaného území (ve městech jsou logicky koncentrovány větší podniky). Naopak při srovnání s podobnou územním jednotkou (Červený Kostelec) je patrné, že se podíly zastoupení jednotlivých velikostních kategorií podniků nijak významně neliší. Celkově lze označit velikostní strukturu podniků ve městě za příznivou, se zastoupení jak množství mikropodniků a malých podniků, představující zejména flexibilitu podnikání a schopnost přizpůsobit se změnám v ekonomice, na straně druhé i zastoupení středních a velkých podniků, jež jsou předpokladem stability, ale i motorem rozvoje a inovací.

V kategorii drobných podniků (méně než 10 zaměstnanců) je zahrnuto celkem 1 049 subjektů s tím, že lze předpokládat, že do této kategorie patří i podniky, u nichž není počet zaměstnanců zjištěn (tj. kategorie „Neuvedeno“). Celkově lze odhadnout počet podniků s méně než 10 zaměstnanci na 1 281 (tj. 95% všech podnikatelských subjektů).

[10] Odvětvová klasifikace ekonomických činností – podle Českého statistického úřadu

Malých podniků (10 - 49 zaměstnanců) bylo v roce 2013 v Novém Městě nad Metují celkem 39 a středních firem (s 50 – 249 zaměstnanci) bylo celkem 16 podniků. Velké firmy s více než 250 zaměstnanci se na území Nového Města nad Metují nacházely v roce 2013, a to celkem 3, z toho jedna s počtem zaměstnanců převyšujícím 500, jejichž význam v oboru (myšleno celé skupiny, do níž podnik patří) je evropského až globálního významu. Dnešní struktura ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců odráží skutečnost, kdy po roce 1989 došlo k rozpadu velkých podniků na menší, flexibilní subjekty.

Tabulka 17: Struktura ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců v roce 2013

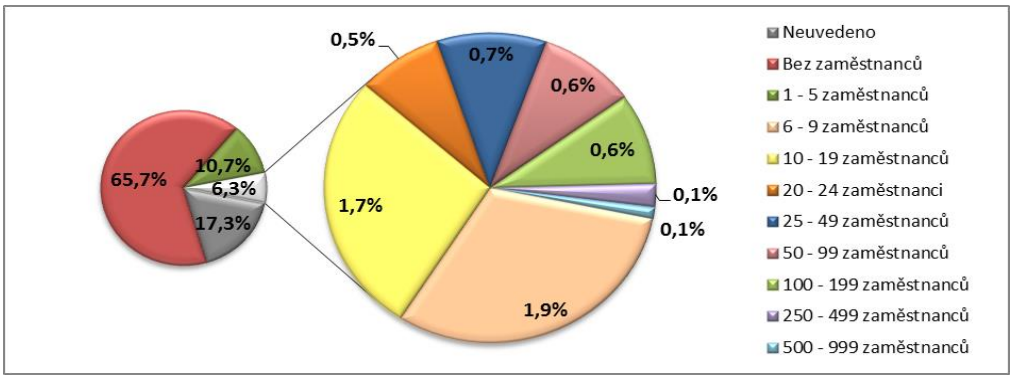
Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců	Nové Město nad Metují		Královéhradecký kraj	
	Abs.	%	Abs.	%
Ekonomické subjekty celkem	1 339	100,00	75 140	100,00
Neuvedeno	232	17,33	16 504	21,96
Bez zaměstnanců	880	65,72	46 007	61,23
1 - 5 zaměstnanců	143	10,68	8 660	11,53
6 - 9 zaměstnanců	26	1,94	1 356	1,80
10 - 19 zaměstnanců	23	1,72	1 160	1,54
20 - 24 zaměstnanci	7	0,52	276	0,37
25 - 49 zaměstnanců	9	0,67	598	0,80
50 - 99 zaměstnanců	8	0,60	333	0,44
100 - 199 zaměstnanců	8	0,60	152	0,20
200 - 249 zaměstnanců	.	0,00	22	0,03
250 - 499 zaměstnanců	2	0,15	41	0,05
500 - 999 zaměstnanců	1	0,07	15	0,02

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ 2014

Celkově lze velikostní strukturu podnikatelských subjektů ve městě charakterizovat jako spíše příznivou a vytvářející předpoklady pro stabilní vývoj podnikání na území města. Na jedné straně je charakterizována velkým počtem drobných a malých podniků poskytujících místní ekonomice dostatečnou flexibilitu, navíc většinou stojící mimo obory necitlivější na hospodářské výkyvy, krize apod.

Na straně druhé je ve městě etablováno 16 středních podniků (je třeba podotknout, že třetina z nich není klasickým ekonomickým subjektem, veřejnoprávní korporací – město a veřejné vzdělávací instituce) a dokonce 3 velcí zaměstnavatelé. Zejména ti představují stabilitu pracovní síly a potenciál dalšího rozvoje podnikání ať už díky rozvoji výrobního programu (větší firmy mají zpravidla lepší zázemí pro realizaci inovací a využívání výsledků vývoje, vlastního nebo cizího) nebo díky vytváření výrobních řetězců, do nichž se snáze zapojují místní dodavatelé. Naopak potenciálním rizikem pro socioekonomickou situaci města může být umístění rozhodovacích center mimo tyto podniky, zpravidla v zemi odkud pochází kapitál a vlastníci. Strategická rozhodnutí těchto nadnárodních společností o realizaci dalších investic, rozšířením výroby, uplatnění nových technologií či inovací výrobkových řad pak mohou být zcela mimo vliv místních aktérů a nemusí se protínat s místními potřebami.

Graf 28: Struktura ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců v Novém Městě nad Metují v roce 2013

Zdroj: vdb.czso.cz

7.5 Největší zaměstnavatelé

V Novém Městě nad Metují se nachází, jak již bylo zmíněno, řada firem se širokou škálou oborů činností, avšak jedná se zejména o drobné podniky nebo individuální podnikatele.

Největším zaměstnavatelem zaměstnávajícím nad 500 pracovníků je firma Ammann Czech Republic a.s. Dalším významným podnikem, který si v posledních letech získal velmi pevné místo zejména na trhu dílů pro automobilový průmysl, je firma Hronovský s.r.o., provozující podnik v Novém Městě nad Metují, lokalita Krčín - Osma. Podnik, založený v roce 2003, se v roce 2011 stal velkým podnikem zaměstnávajících již více než 250 pracovníků. Naopak již tradičním významným zaměstnavatelem ve městě je maloobchodní podnik Verner potraviny s.r.o.

Silnou skupinu představují další firmy, jež mají či navazují v Novém Městě nad Metují na dlouhou tradici výroby a v současné době se velikostně řadí mezi střední firmy zaměstnávající 100-200 lidí.

Tabulka 18: Největší zaměstnavatelé města Nové Město nad Metují (2014)

Obchodní jméno	Převažující činnost	Počet zaměstnanců podle zařazení do základních kategorií
Ammann Czech Republic a.s.	Výroba strojů pro těžbu, dobývání a stavebnictví	500 – 999
Hronovský s.r.o.	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	250 – 499
Verner potraviny s.r.o.	Maloobchod s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků v nespecializovaných prodejnách	200 – 249*
Bauch, Navrátil s.r.o.	Výroba vlnitého papíru a lepenky, papírových a lepenkových obalů	100 – 199
Detecha, chemické výrobní družstvo	Výroba parfémů a toaletních přípravků	100 – 199
Město Nové Město nad Metují	Všeobecné činnosti veřejné správy	100 – 199
Nový Elton a.s.	Výroba spojovacích materiálů a spojovacích výrobků se závity	100 – 199
Nutricia Deva a.s.	Výroba homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin	100 – 199
Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují	Vzdělávání	100 - 199
Nyklíček a spol. s.r.o.	Tkaní textilií	100 – 199
Orlobus a.s. * (k 1. červenci 2012 zanikla sloučením s Veolia Transport Východní Čechy a.s.)	Ostatní pozemní osobní doprava j. n.	100 – 199
Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Školní 1377	Střední odborné vzdělávání na učilištích	100 – 199
Slévárna s.r.o.	Výroba odlitků z litiny	50 - 99
Základní škola Nové Město nad Metují, Školní 1000	Vzdělávání základního stupně	50 - 99
Feinmetall CZ s.r.o.	Výroba elektroinstalačních zařízení	50 - 99
Jesva s.r.o.	Výroba ostatních elektrických zařízení	50 - 99
Kamat spol. s r.o.	Velkoobchod s elektronickým a telekomunikačním zařízením a jeho díly	50 - 99
Městské středisko sociálních služeb OÁZA Nové Město nad Metují	Sociální péče v domovech pro seniory	50 - 99
Základní škola a Mateřská škola Krčín	Primární vzdělávání	50 - 99

Zdroj: http://registry.czso.cz/irsw/hledat.jsp, 2014

* údaj v RES z roku 2014 udává nižší počet zaměstnanců, než statistiky uvedené v tabulce 17

Společnost **Ammann Czech Republic a.s.** patří mezi jednoho z největších zaměstnavatelů v Novém Městě nad Metují. Počátky výroby původní firmy Stavostroj byly zaměřeny především na oblast produkce těžké stavební techniky. Od roku 1969 začala ve Stavostroji výroba tandemových vibračních válců. V roce 1991 byl Stavostroj zprivatizován a přetransformován na akciovou společnost. V roce 1995 vstoupila do firmy investiční skupina EPIC. Stavostroj tak prošel úspěšnou transformací, díky které ještě upevnil svou pozici na celosvětovém trhu. Rok 2006 přinesl zásadní změnu, většinový podíl od investičního fondu EPIC zakoupila švýcarská skupina Ammann, která tím získala ucelenou řadu hutnící techniky všech váhových kategorií.

Hronovský s.r.o. je společnost zaměřená na montáž a výrobu kabelových svazků pro automobilový průmysl. Firma zaměstnává více než 200 pracovníků v několika provozovnách, vč. Nového Města nad Metují, kde je umístěn moderní provoz obrábění zaměřený na výrobu rotačních dílů na CNC strojích (výroba zaměřená na komponenty pro automobilový průmysl, jako jsou např. součásti elektromechanických spínačů pro brzdové systémy a převodovky automobilů).

Společnost **Verner potraviny s.r.o.** se zaměřuje na prodej spotřebního zboží (potraviny a základní sortiment drogistického zboží) ve více než 20 maloobchodních prodejnách a ve dvou prodejnách typu Cash and Carry velkoobchod, a to v 17ti městech a obcích Královéhradeckého kraje. V Novém Městě nad Metují fungují celkem 4 maloobchodní prodejny, jedna prodejna lahůdek, pizzerie a jedna velkoobchodní prodejna.

Firma **Nový Elton a.s.** v Novém Městě nad Metují byla založena v roce 1998 a je nástupcem a pokračovatelem firmy Chronotechna, která zde byla založena v roce 1949 a od samého založení se zabývá výrobou náramkových hodinek. Zavedla sériovou výrobu těchto hodinek v Československu včetně mechanických strojků a tuto výrobu postupně rozšířila o výrobu nástěnných a stolních hodin a mechanických budíků. Později zavedla i výrobu quartzových náramkových hodinek a nástěnných hodin. Vedle této výroby se rozvíjela výroba přesné a jemné mechaniky pro ostatní průmysl – textilní, elektrotechnický, polygrafický a automobilový průmysl. V současné době se výroba věnuje zakázkové výrobě jemnomechanických dílů včetně jejich povrchových úprav a montáží, lisování kovů. Vedle této výroby funguje i nástrojárna, která vyrábí nářadí, nástroje, formy a malosériové přesné díly pro tuzemské i zahraniční zákazníky. Firma má nyní něco přes 100 zaměstnanců.

Současná akciová společnost **Elton Hodinářská a.s.** je právním nástupcem původního národního podniku Elton a pokračovatelem české hodinářské tradice ve výrobě náramkových hodinek značky PRIM. Pobočný závod národního podniku Chronotechna, který byl pověřen zavedením výroby českých náramkových hodinek, byl v Novém Městě nad Metují otevřen již v roce 1949. Současná výroba se zaměřuje na výrobu mechanických náramkových hodinek a komponentů hodinkových pouzder z nerezové ocele, bílého a žlutého zlata nebo platiny. Stávající technologické vybavení společnosti umožňuje velice flexibilní výrobu. Téměř veškeré díly vyráběných hodinek vznikají v závodě v Novém Městě nad Metují.

Bauch, Navrátil s.r.o. představuje polygrafický podnik s více jak 100 zaměstnanci, který se specializuje na výrobu obalů ze všech druhů lepenek s ofsetovým a sítotiskovým potiskem a výrobce kartonáže – velkých krabic z vlnitých lepenek a mikrovlny. Hlavní výrobní náplní firmy jsou krabičky z natírané skládačkové lepenky s ofsetovým potiskem.

Společnost **Detecha, chemické výrobní družstvo**, byla založena v roce 1954. Od počátku se výroba dělila na dvě divize – kosmetiky a nátěrových hmot. V současné době jsou hlavními výrobními obory společnosti kosmetika s výrobní značkou Regina a nátěrové hmoty se značkou Detecha.

Nutricia Deva a.s. Nové Město nad Metují patří k nejstarším výrobcům kojenecké a dětské výživy ovocného typu a byla prvním producentem nemléčných výrobků ve východní a střední Evropě. Výroba byla zahájena v roce 1950 a závod v Novém Městě nad Metují se stal základním závodem nově vybudovaného podniku Východočeská Fruta. V roce 1995 došlo k částečnému převzetí a v roce 2002 k 100 % převzetí firmy holandskou společností Royal Numico N. V. V roce 2007 se Nutricia Deva stala součástí skupiny Danone Group. V současnosti se specializuje na výrobu ovocné výživy a nápojů pro kojence.

Textilní společnost **Nyklíček a spol. s r.o.** patří s více než 100 zaměstnanci mezi tradiční společnosti českých bavlnářských výrobců v České republice. V roce 1883 založil A. Nyklíček v Novém Městě nad Metují tkalcovnu bavlněného, vlněného a hedvábného zboží. Po zestátnění v roce 1948 se firma stala součástí státního podniku Tepna a po roce 1989 součástí státního podniku Jasna. Na starou tradici navázala v roce 1994 současná soukromá společnost, která převzala logo a jméno po bývalém majiteli. Firma se specializuje na výrobu plošných textilií tkaním. Stěžejním výrobním programem jsou textilie pro technické účely z materiálů bavlna, viskóza, len a jejich směsi do automobilového průmyslu, zdravotnictví, obuvnictví a jiných průmyslových odvětví. Výrobní sortiment je rozšířen o bytové textilie ze 100% bavlny a špičkové košiloviny, taktéž ze 100% bavlny, které jsou vyráběny především ve mzdové práci pro zahraniční odběratele.

7.6 Nezaměstnanost

Jedním z nejvýznamnějších ukazatelů socioekonomické situace území je míra nezaměstnanosti, která se vyjadřuje jako procentní podíl evidovaných nezaměstnaných, kteří mohou ihned nastoupit do zaměstnání na celkovém počtu ekonomicky aktivních osob.

Přesný výpočet lze tedy ve skutečnosti učinit jen na základě přesného sčítání obyvatel a jen k určitému datu (tak je zjištěn počet ekonomicky aktivních). Takto spočítaná míra nezaměstnanosti v Novém Městě nad Metují byla podle SLDB 2001, tedy ke dni 1. 3. 2001 necelá 4 % (přesně 3,7 %). V následujících deseti letech se zvýšila na 6,2 % (údaj SDLB 2011, k 26. 3. 2011). I přes tento bezmála dvojnásobný nárůst, daný jednak nízkou počáteční hodnotou v době ekonomické prosperity a jednak obdobím hospodářského poklesu přibližně od roku 2008, je míra nezaměstnanosti v Novém Městě nad Metují výrazně nižší ve srovnání se všemi nadřazenými územními jednotkami. Je tak nižší než okresní (okres Náchod – 8,5 %), krajská (Královéhradecký kraj – 8,4 %) a výrazně nižší než celorepubliková (ČR - 9,8 %).

Míra nezaměstnanosti je velmi citlivý ukazatel proměnlivý v čase. Úřady práce[11] v měsíční periodicitě zveřejňují počty registrovaných nezaměstnaných a ukazatel registrované míry nezaměstnanosti. Tento ukazatel je konstruován jako podíl dosažitelných neumístěných uchazečů o práci k poslednímu dni sledovaného měsíce k počtu disponibilní pracovní síly (získáváno na základě výsledků výběrového šetření pracovních sil). Z důvodu nedostupnosti dat o zaměstnaných na úrovni obcí od roku 2012 do současnosti, mikroregionů, POÚ a ORP se do jmenovatele zadává počet ekonomicky aktivního obyvatelstva zjištěný při posledním SLDB.

Nové Město nad Metují dlouhodobě vykazuje nižší hodnoty ukazatele registrované míry nezaměstnanosti než okres Náchod a významně nižší hodnoty než Česká republika jako celek, ale do značné míry kopíruje, jen na nižší hodnotové hladině, celostátní vývojovou tendenci. Až do počátku roku 2009 byla registrovaná míra nezaměstnanosti pod 5 %, poté však poměrně výrazně vzrostla. Historického maxima (7,6 %) dosáhla hodnota ukazatele v únoru roku 2010.

Tabulka 19: Registrovaná míra nezaměstnanosti v letech 2007 - 2011

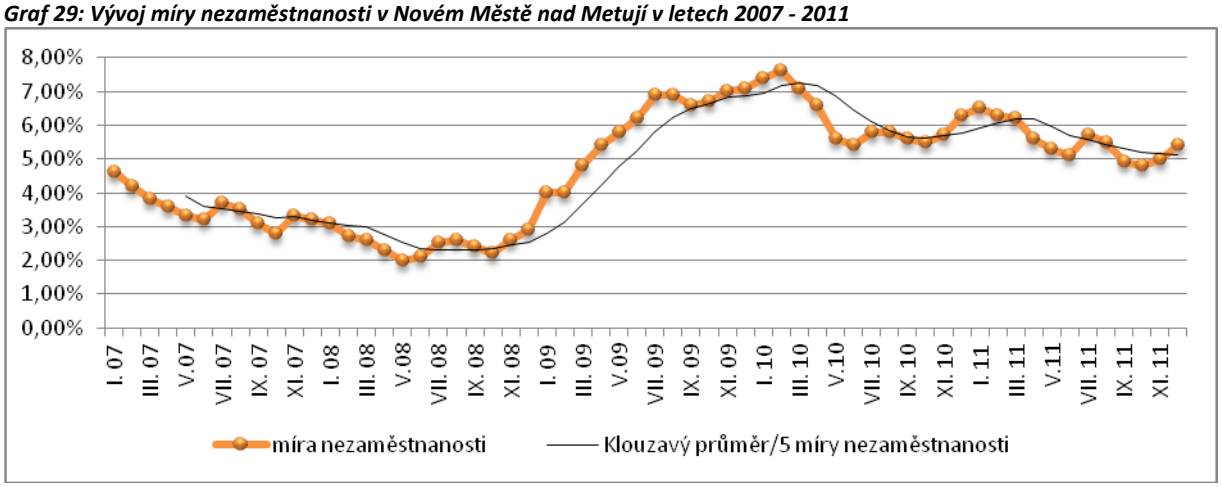
	2007	2008	2009	2010	2011
leden	4,6	3,1	4,0	7,4	6,5
únor	4,2	2,7	4,0	7,6	6,3
březen	3,8	2,6	4,8	7,1	6,2
duben	3,6	2,3	5,4	6,6	5,6
květen	3,3	2,0	5,8	5,6	5,3
červen	3,2	2,1	6,2	5,4	5,1
červenec	3,7	2,5	6,9	5,8	5,7
srpen	3,5	2,6	6,9	5,8	5,5
září	3,1	2,4	6,6	5,6	4,9
říjen	2,8	2,2	6,7	5,5	4,8
listopad	3,3	2,6	7,0	5,7	5,0
prosinec	3,2	2,9	7,1	6,3	5,4
Průměrná roční míra nezaměstnanosti	3,5	2,5	6,0	6,2	5,5

Zdroj: www.mpsv.cz, 2013

Od konce roku 2008 počet registrovaných uchazečů o zaměstnání (a tím i míra registrované nezaměstnanosti) postupně víceméně rostla, ke změně došlo až v roce 2010. Následující graf 29 zobrazuje jednak vlastní měsíční vývoj míry nezaměstnanosti a jednak vyhlazenou křivku vývoje metodou klouzavého průměru z pěti sousedních hodnot, aby se eliminovaly náhodné měsíční výkyvy.

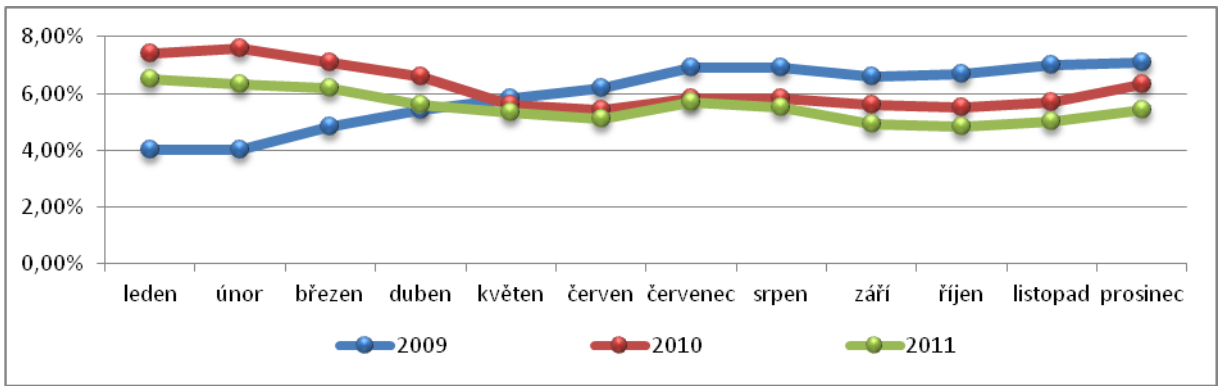
[11] Nezaměstnanost sledují nejen státní instituce, ale i mnohé jiné organizace a soukromé firmy. K výpočtu míry nezaměstnanosti používají různé informační zdroje i různé metody, a proto mohou podávat i poněkud se lišící výsledky. Pro oficiální statistiku jsou však směrodatné údaje zveřejňované úřady práce a Českým statistickým úřadem z výběrového šetření pracovních sil.

Graf 29: Vývoj míry nezaměstnanosti v Novém Městě nad Metují v letech 2007 - 2011

Zdroj: www.mpsv.cz., 2013

Graf 30: Vývoj míry nezaměstnanosti v Novém Městě nad Metují v letech 2009 až 2011

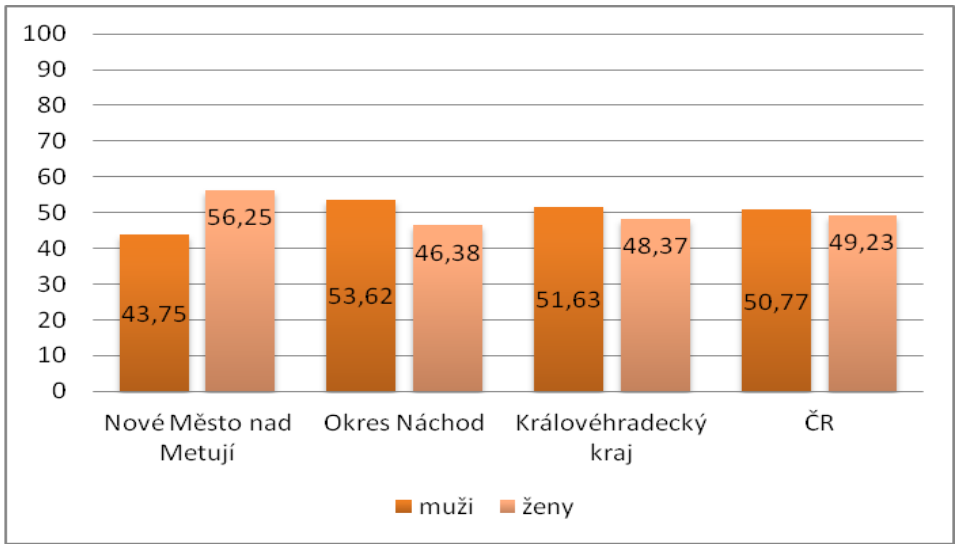
Zdroj: www.mpsv.cz. 2013

Výše uvedený graf poskytuje vizuálně přehlednou informaci o vývoji registrované míry nezaměstnanosti v kalendářních letech 2009 - 2011. V posledních dvou letech se pravidelně opakují vzestupy a sestupy míry nezaměstnanosti v závislosti na kalendářním měsíci. Obdobný charakter vývoje je typický pro celou republiku. Výjimečný je rok 2009, kdy na českou ekonomiku dopadla hospodářská krize a míra nezaměstnanosti byla od května 2009 nejvyšší za 3 sledované roky. Zpravidla nejvyšší nezaměstnanost bývá na přelomu roku, v prosinci a lednu, v polovině roku a v červenci. Od února do června pokles míry nezaměstnanosti ovlivňuje především nástup sezónních prací, zejména stavebních. Nejnižší míru nezaměstnanosti v roce obvykle vykazuje měsíc červen. Prudký nárůst počtu nezaměstnaných v červenci souvisí s ukončením školního roku, kdy se na úřad práce hlásí řada absolventů škol. Většina z nich pak v průběhu podzimních měsíců najde zaměstnání. Dále se na podzim zahajují i sezónní práce související se sklizní zemědělských produktů a jejich zpracováním.

7.6.1 Struktura nezaměstnaných

Struktura uchazečů o zaměstnání na úrovni obcí se běžně nesleduje v časových řadách, proto byly k dispozici pouze okamžikové údaje k 31. prosinci 2011. V Novém Městě nad Metují k tomuto datu bylo Úřadem práce v Náchodě registrováno 304 uchazečů o zaměstnání, z toho bylo 133 mužů a 171 žen. Více než čtvrtina uchazečů o zaměstnání byla starší 50 let, jen jedna pětina uchazečů měla nejvýše základní vzdělání a jedna čtvrtina uchazečů se nachází v evidenci úřadu práce déle než 1 rok. Přehlednou informaci o struktuře nezaměstnaných v Novém Městě nad Metují, případně i ve srovnání s vyššími územními celky, poskytují následující grafy.

Graf 31: Struktura nezaměstnaných podle pohlaví k 31. 12. 2011. Údaje jsou uvedeny v procentech.

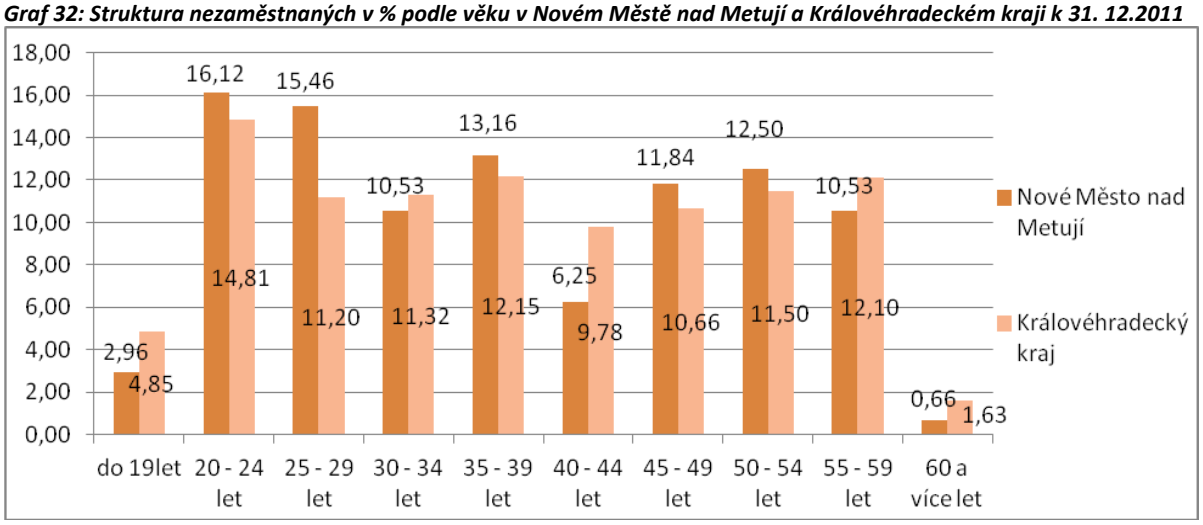

Zdroj: http://vdb.czso.cz/, http://www.risy.cz

Podíl mužů na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání je v České republice obecně o něco málo vyšší než podíl žen. V Novém Městě nad Metují je tento podíl tvořen naopak větším podílem nezaměstnaných žen (56,25 %, 171 žen). Příčinu je třeba hledat ve struktuře podniků a dalších ekonomických subjektů na území města. Obory, v nichž nacházejí zaměstnání spíše muži (průmyslové obory, zvlášť těžké strojírenství) jsou ve městě zastoupeny v nadprůměrné míře (navíc vliv lokalizace dalších takovýchto oborů v okolí, např. automobilový závod v Kvasinách, podniky v Náchodě). Naopak obory, kde se uplatňují spíše ženy (veřejné služby a správa, pohostinství a ubytování) mají relativně spíše nižší zastoupení.

V prosinci roku 2011 bylo evidováno 304 uchazečů o zaměstnání z Nového Města n. M., z toho bylo 34 uchazečů se zdravotním postižením (relativně vysoké číslo). Uchazečů na 1 pracovní místo bylo 11,7, což je např. ve srovnání s Královéhradeckým krajem (13,7 uchazečů) relativně příznivé číslo.

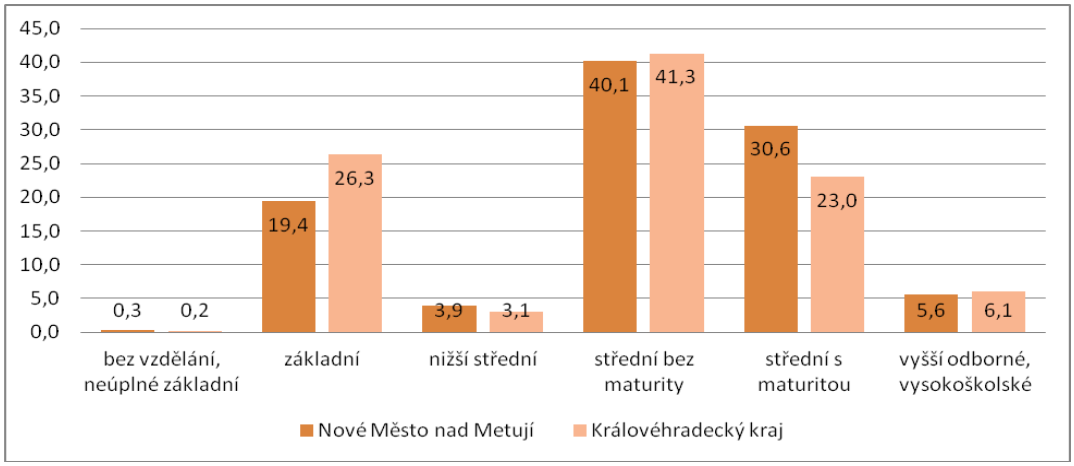
Graf 32: Struktura nezaměstnaných v % podle věku v Novém Městě nad Metují a Královéhradeckém kraji k 31. 12.2011

Zdroj: http://vdb.czso.cz

Průměrný věk uchazečů o zaměstnání v roce 2010 v Novém Městě nad Metují činil 39,4 let. Obtížněji zaměstnání hledají mladí lidé, kterým zhoršuje pozici na trhu práce nejčastěji nedostatek praxe, potom lidé ve věku 50 a více let. Z porovnání relativních údajů o struktuře uchazečů o zaměstnání s údaji za Královéhradecký kraj vyplývá, že v Novém Městě nad Metují je relativně více uchazečů v mladších věkových kategoriích. Jednak jejich pozici na trhu práce zhoršuje nedostatek praxe, jednak výše nástupních platů pro mladé, zvláště absolventy, často dostatečně nevyvažuje zvýšené náklady na dojíždění za prací do jiných měst.

Graf 33: Struktura nezaměstnaných v % podle vzdělání v Novém Městě nad Metují a v Královéhradeckém kraji k 31. 12.2011

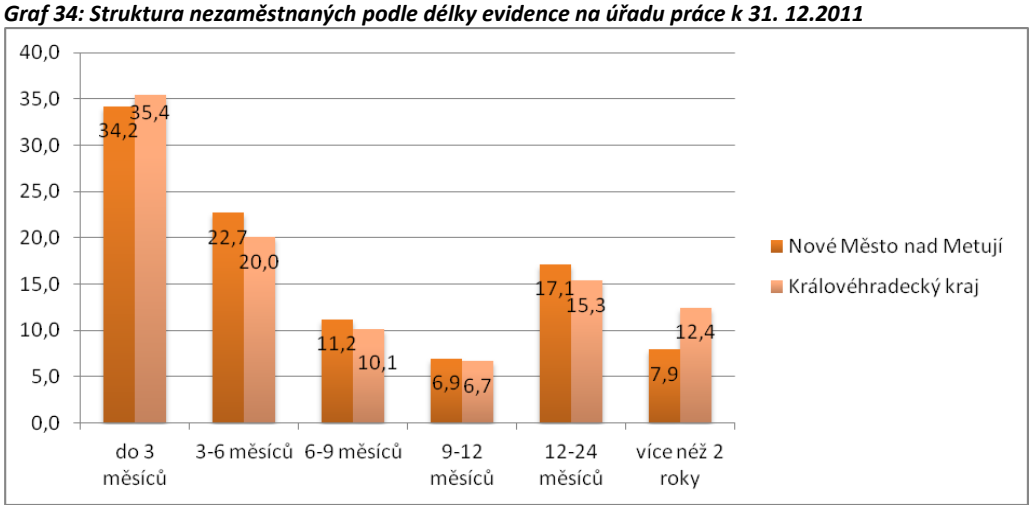

Zdroj: http://vdb.czso.cz

V souladu s krajskou statistikou nejobtížněji zaměstnání hledají uchazeči se středním vzděláním bez maturity, zpravidla vyučení (v Novém Městě nad Metují 40,1 %, v Královéhradeckém kraji 41,3 %). Druhou nejpočetnější skupinu mezi uchazeči o zaměstnání tvoří v Novém Městě nad Metují středoškoláci s maturitou, zatímco na krajské úrovni jsou to uchazeči, kteří dosáhli nejvýše základního vzdělání (nejvýše základní vzdělání: v Novém Městě nad Metují 19,4 %, v Královéhradeckém kraji 26,3 %, středoškolské s maturitou – Nové město nad Metují 30,6 %, Královéhradecký kraj 23,0 %). Nejnižší míra nezaměstnanosti je mezi vysokoškoláky, ale i zde statistika vykazuje v Novém Městě nad Metují vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných uchazečů o zaměstnání než příslušné vyšší územní celky (Královéhradecký kraj 6,1 %).

Nejvíce uchazečů o zaměstnání (104 uchazečů) v Novém Městě nad Metují je v evidenci úřadu práce méně než tři měsíce. Dlouhodobě nezaměstnaných (v evidenci jsou více než rok) je celkem 76 uchazečů.

Graf 34: Struktura nezaměstnaných podle délky evidence na úřadu práce k 31. 12.2011

Zdroj: http://vdb.czso.cz

Ve srovnání s vyššími územními celky je struktura uchazečů o zaměstnání v Novém Městě nad Metují k 31. 12. 2011 spíše méně příznivá, konkrétně u uchazečů vedených na úřadu práce v rozpětí od 3 do 24 měsíců, naopak u evidovaných do 3 měsíců a nad 2 roky je situace příznivější pro Nové Město nad Metují.

7.7 Rozvojový potenciál území pro podnikání

Rozvojové plochy pro podnikání se v platném ÚP nacházejí zejména na konci areálu podniku AMMANN západním směrem. Zde však příchod potenciálních investorů může znesnadňovat přístup k pozemkům (nejsnáze dosažitelné přímo přes areál podniku AMMANN).

Návrh nového ÚP již zásadním způsobem rozšiřuje nabídku nových podnikatelských ploch **(„greenfields“).** Jedná se o lokalitu v Krčíně za výrobním podnikem ELTON, východně od areálu AMMANN. Zde návrh nového ÚP počítá s cca 98 tis. m² plochy pro podnikání. Tento zásadní koncepční posun ve vymezování prostor pro podnikání ve městě je odrazem dlouhodobého trendu, jímž je snaha řešit v dlouhodobém horizontu situaci stávajících podniků, jež jsou často z historických důvodů umístěny v bezprostředním styku s obytnými zónami, ale i snahou o připravenost pro nově příchozí podnikatele.

Tomu plně vyhovuje tato zamýšlená zóna, v níž se předpokládá i možnost umístění větších a náročnějších výrob s tím, že se počítá i s jejich dostatečným odkloněním od přilehlé obytné zástavby zelení (v rozloze až cca 30 tis. m²). S příchodem investorů by také muselo být dořešeno dopravní napojení (přeložkou ul. Nahořanská apod.). I s tím je již v novém ÚP počítáno. Obdobně jako u nových ploch pro bydlení v Novém Městě n. M. je potenciální slabou stránkou tohoto řešení vlastnictví pozemků, jež je v soukromých rukou a město tak má omezené možnosti nabídku podnikatelských ploch přímo ovlivnit. Přesto je tento návrh jednou z cest k tomu, aby byl naplněn základní předpoklad pro rozvoj města a stabilizaci jeho obyvatel, a to je možnost pracovního uplatnění. V opačném případě, tj. pokud by se městu nepodařilo vytvořit takovéto lokality, reálně hrozí, že zcela převáží rezidenční charakter města, který však v dlouhodobém horizontu není udržitelný (resp. je vždy nutné ho kombinovat s dalšími, zejména ekonomickými funkcemi města).

Další potenciál pro rozvoj podnikání představují nevyužité objekty a plochy **tzv. brownfields** na území města. Ty by mohly představovat vhodný prostor pro některé investiční záměry a mělo by být maximální snahou města podporovat jejich využití. To je pak pro město přínosem jak v rovině ekonomické (podobně jako investice v greenfields), tak i v rovině ekologické, estetické a další (chátrající areály, často v intravilánu, najdou nové uplatnění, dochází k oživení lokality apod.).

Tabulka 20: Přehled objektů a ploch

Název objektu	Lokalita	Rozloha	Vlastnictví	Možné využití
Kasárna Nové Město	Nové Město n. M.	3,4 ha	veřejné	občanská vybavenost, bydlení, služby, drobná výroba
Bývalá cihelna	Krčín	5,1 ha	soukromé	občanská vybavenost
Bývalá textilka	Krčín	1,6 ha	soukromé	průmysl
Zemědělský statek Osma	Krčín	0,8 ha	soukromé	bydlení
Zámecká sýpka	Nové Město n. M.	0,02 ha	soukromé	občanská vybavenost
Bývalá textilka	Nové Město n. M.	1,5 ha	soukromé	průmysl

Zdroj: Databáze brownfields KHK

Většina uvedených objektů je v soukromém vlastnictví a město neuvažuje o jejich využití pro své účely, ale jsou zde uvedeny jako možné prostory pro investiční záměry a jako územní rozvojový potenciál města pro podnikání.

Z průzkumu mezi podnikatelskými subjekty na území Nového Města nad Metují vyplynulo několik hlavních problémových oblastí. Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil, způsobený nejen neochotou lidí pracovat a rekvalifikovat se, ale také stavem, strukturou a motivací v rámci školského systému.

Další problémovou oblast vidí podnikatelé v nedostatku rozvojových ploch vhodných pro průmysl a podnikání. Nový územní plán počítá s vymezením dostatečného počtu lokalit pro podnikání, včetně výrobních prostor, avšak současně je patrná pochopitelná snaha zamezit dalšímu rozšiřování zejména výrobních kapacit v (širším) centru města. Stávající větší podnikatelské subjekty, které zvažují rozšíření výrobních kapacit a pro které je současně nepředstavitelné působit na více od sebe vzdálených lokalitách v rámci města, tak budou (nebo to alespoň reálně hrozí) do budoucna nejspíš zvažovat přesun do takových zón a areálů, kde bude možné i rozšířenou výrobu provozovat na jednom místě. A konkurence takových prostor je v současnosti velká, ať již greenfieldů (zóna Vysokov s ideální dopravní dostupností a další) nebo rekonstruované BF (např. areál bývalé Tepny v Náchodě Plhově (již nyní lokalizována část výroby firmy Hronovský s.r.o.).

Ve více případech se objevovaly stížnosti na špatný stav komunikací i na nevyhovující a nedostatečnou dopravní obslužnost (veřejná doprava při dojíždění z okolních měst, napojení na Polsko). Podle názorů podnikatelů Městský úřad v Novém Městě nad Metují do současné doby nejevil žádný zájem o místní firmy a podnikatele a nefungovala zde dobrá komunikace. Zároveň většina oslovených subjektů věří ve změnu a přivítají oslovení ze strany města a případné zapojení do diskuzí o rozvojových záměrech a dalších věcech, které mohou podnikatelské prostředí ovlivňovat.

Tabulka 21: Dílčí SWOT analýza – Podnikání a nezaměstnanost

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Tradice průmyslové, zejména strojírenské výroby ¬ Převzetí klíčových novoměstských podniků stabilními nadnárodními koncerny (AMMANN, Danone) a celkově relativně zdařilá transformace výrobních podniků po roce 1989 ¬ Příznivá velikostní struktura podniků ve městě (stabilita x flexibilita) ¬ Relativně příznivá struktura odvětví z pohledu životního prostředí ¬ Stabilní počet ekonomických subjektů ¬ Relativně nízká míra nezaměstnanosti a příznivější strukturální charakteristiky nezaměstnanosti ¬ Dobrá dostupnost a úzké vazby na okolní centra ¬ Vymezení nových podnikatelských ploch v novém ÚP ¬ Relativně dobrá úroveň vzdělanosti obyvatelstva (tj. kvality pracovní síly)	¬ Nedostatek podnikatelských kapacit ve vybraných oborech, podvazující využití ekonomického potenciálu města (zejména ve vazbě na cestovní ruch) ¬ Nedostatečná dopravní infrastruktura, existence úzkých míst, zejména pro nákladní dopravu (negativní faktor při rozhodování o realizaci investic) ¬ Nevhodná lokalizace některý (i středních) podniků v (širším) centru města, včetně městské památkové rezervace ¬ Pozemky v rozvojové zóně dle nového ÚP nejsou ve vlastnictví města ¬ Nízká úroveň spolupráce mezi klíčovými hospodářskými subjekty a školami v Novém Městě nad Metují
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Zlepšení komunikace města s podnikatelskými subjekty (pravidelná výměna informací, předvídatelnost rozvoje a priorit města apod.) ¬ Ekonomicky stabilní prostředí Královéhradeckého kraje ¬ Využití existujících brownfields v rozšířeném centru města pro vhodné hospodářské aktivity ¬ Využití středních a velkých firem ve městě jako „leaderů inovací“ ¬ Další snížení zátěže ŽP z hospodářské činnosti ¬ Využití výsledků města v různých srovnáních a hodnoceních v oblasti hospodářství - medializace, propagace (např. „Město pro byznys“)	¬ Konkurence rozvojových ploch (podnikatelských zón aj.) v okolí ¬ Nedostatek kvalifikované pracovní síly ve vybraných oborech, zejména v oblasti strojírenství ¬ Zahraniční kapitál klíčových podniků a umístění rozhodovacích center mimo tyto podniky (umístění rozhodovacích center mimo tyto podniky, riziko rozhodování bez vazby na území) ¬ Nedostatek pracovních sil v potřebné struktuře a kvalifikaci ¬ Nadprůměrně vysoký podíl mladých lidí (20-30 let) na celkové nezaměstnanosti

8. Občanská vybavenost a služby

Pojem občanská vybavenost zahrnuje služby a aktivity, které mohou občané v daném městě využívat pro uspokojení svých potřeb, a které přispívají k celkové kvalitě života. Občanská vybavenost v sobě zahrnuje oblast školství, zdravotnictví, sociálních služeb, maloobchodu a služeb, kultury, sportu.

8.1 Školství

Oblast školství patří k jednomu z významných ukazatelů, který charakterizuje občanskou vybavenost daného města. Sleduje se kvalita a hustota školské sítě a jiných institucí zaměřených na další vzdělávání nebo zájmovou činnost. V Novém Městě nad Metují se ve školním roce 2012/2013 nacházelo celkem 10 školních a vzdělávacích zařízení od předškolních až po úroveň středního školství.

8.1.1 Mateřské školy

Nové Město nad Metují je zřizovatelem 3 mateřských škol:

- **Základní škola a Mateřská škola Krčín, 1. máje 100 (sloučená ZŠ a MŠ)**
- **Mateřská škola, Na Františku 845,**
- **Mateřská škola, Rašínova 600**

Vzhledem k celkové rozloze města a umístění jednotlivých zařízení (jejich vzájemné vzdálenosti) mají dvě MŠ odloučená pracoviště, každá v podobě jedné třídy MŠ. Tyto třídy se nacházejí v jiných budovách v okrajových částech města a to v městské části Vrchoviny a v blízkosti historického centra, v ul. Pod Výrovem. Město má i do budoucna zájem tato odloučená pracoviště udržovat.

- MŠ v Rašínově ul. má celkem 6 tříd, z toho jedna třída je zaměřena na děti s lehčími vadami zraku, dvě speciální třídy jsou určeny pro děti alergické a astmatické.
- V MŠ Na Františku je celkem 5 tříd, z toho jedna třída je logopedická. Tato MŠ spravuje odloučené pracoviště, oddělení Pod Výrovem, s kapacitou cca 20 dětí.
- MŠ Krčín vede dvě třídy a odloučené oddělení Vrchoviny s kapacitou 28 dětí.

Městem zřizované mateřské školy včetně jejich odloučených pracovišť navštěvovalo ve školním roce 2012/2013 celkem 375 dětí.

Počet míst v MŠ ve šk. r. 2013/2014 činil 388. V obecních školkách byly umístěny téměř všechny děti rodičů, kteří na šk. r. 2013/2014 podali žádost o umístění svého dítěte. Umístěny nebyly zejména děti mladší 3 let a děti s bydlištěm mimo NMnM. (zdroj: z rozhovoru se starostou města: Zpravodaj 09/2013).

Stávající kapacita mateřských škol je v současnosti maximálně naplněna až mírně nedostačující. Vzhledem k tomu, že populační křivka začíná mírně klesat, do budoucna nebude potřeba nijak zásadně navyšovat kapacity MŠ ve městě[12].

Otázkou zůstává umisťování dětí ve věku 2 let ve vazbě na možnost volby kratší délky rodičovské dovolené (2 roky) a zájmu obyvatel města o tento typ rodičovské dovolené (vzhledem k zájmu žen o brzký návrat do zaměstnání, zaměstnávání na částečný úvazek, rodinným rozpočtům apod.). Při dostatečném zájmu obyvatel může být řešením podpora vzniku vhodného zařízení pro tuto skupinu dětí. Např. v obci Provodov-Šonov založilo místní o.s. Dobrá dědina dětskou skupinu Mraveniště, kterou navštěvuje denně v průměru 15 dětí a která je určena pro děti ve věku 2 – 4 let. Jako příležitost se v tomto směru jeví poslední snahy Evropské komise, aby podpora těchto zařízení pro nejmenší děti byla v ČR financována z evropských zdrojů, a je tak reálná možnost jejich rozšiřování.

Další MŠ lokalizované v Novém Městě:

- **Mateřská škola a Základní škola speciální NONA, o.p.s.**

Jedno oddělení o 5 dětech bylo nově otevřeno ve šk. r. 2013/2014. Toto předškolní oddělení je určeno pro děti se zdravotním znevýhodněním (mentální postižení, kombinované vady apod.). Ve třídě s dětmi pracuje jedna učitelka a jeden asistent pedagoga. Výchova a vzdělávání dětí v mateřské škole je popsáno ve Školním vzdělávacím programu NONA 6.

12 Podle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012 – 2016 by mělo být v roce 2013 dosaženo maximálního počtu dětí v mateřských školách.

8.1.2 Základní školy

Ve školním roce 2012/2013 byly Novým Městem nad Metují provozovány 3 základní školy, které navštěvovalo celkem 944 žáků.

Jedná se o:

- **Základní školu, Komenského 15,**
- **Základní školu, Školní 1000,**
- **Základní školu a Mateřskou školu Krčín, Žižkovo nám. 1.**

Všechny výše uvedené ZŠ poskytují úplné základní vzdělání, tzn. jedná se o školy s 1. i 2. stupněm (ročník 1 – 9).

Síť ZŠ je v Novém Městě nad Metují pokládána za dostatečnou. Počet žáků ve školách se pohybuje cca mezi 900 – 1 000 žáků, od šk. r. 2009/2010 počet žáků pozvolna roste. Mírný nárůst je odhadován do roku 2018 (cca 1 006 žáků v roce 2018), následně je předpokládána stagnace až mírný pokles v počtu žáků.

Nejvyšší počet žáků v ZŠ se očekává ve školním roce 2016/2017, kdy by do prvních tříd měl nastoupit populačně nejsilnější ročník (122 živě narozených v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2010 na území Nového Město nad Metují a nejbližších obcí bez ZŠ - Přibyslav, Slavoňov, Jestřebí, Sendraž, Libchyně).

Ve šk. r. 2013/2014 nastoupilo v září do ZŠ celkem 102 žáků do prvních tříd, které navštěvuje v průměru 25 žáků, což představuje optimum z pedagogického hlediska *(zdroj: rozhovor se starostou města - Zpravodaj NMnM, září 2013).*

Počet žáků ve školách ovlivňuje odchod žáků z 5. ročníků na víceletá gymnázia (v letech 2007–2012 takto odešlo v průměru 11 dětí ročně), případně do speciálních škol či soukromé školy v Dobřanech (jednotky žáků), tento vliv však není nijak podstatný. Přestupy žáků mezi školami (v rámci města) nijak významně statistiku neovlivňují, stejně tak odcházející žáci (vystěhovaní) vs. žáci přistěhovaní.

Tabulka 22: Počty žáků navštěvujících základní školy v Novém Městě nad Metují

školní rok	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Počet žáků	1158	1142	1108	1055	1010	974	910	902	909	921	944

Zdroj: „Nové Město nad Metují v demografické a statistické studii“

Nárůst počtu žáků v základních školách zmiňuje i Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012 – 2016, podle kterého v roce 2010 došlo na úrovni Královéhradeckého kraje ke změně dosavadního trendu na 1. stupni a počet žáků se opět začal zvyšovat – mezi roky 2010 a 2011 šlo o nárůst o 220 žáků (0,9 %). Prozatím se dle Záměru jedná spíše o stabilizaci, v nejbližších letech lze však očekávat další nárůst žáků, neboť kopíruje situaci v mateřských školách.

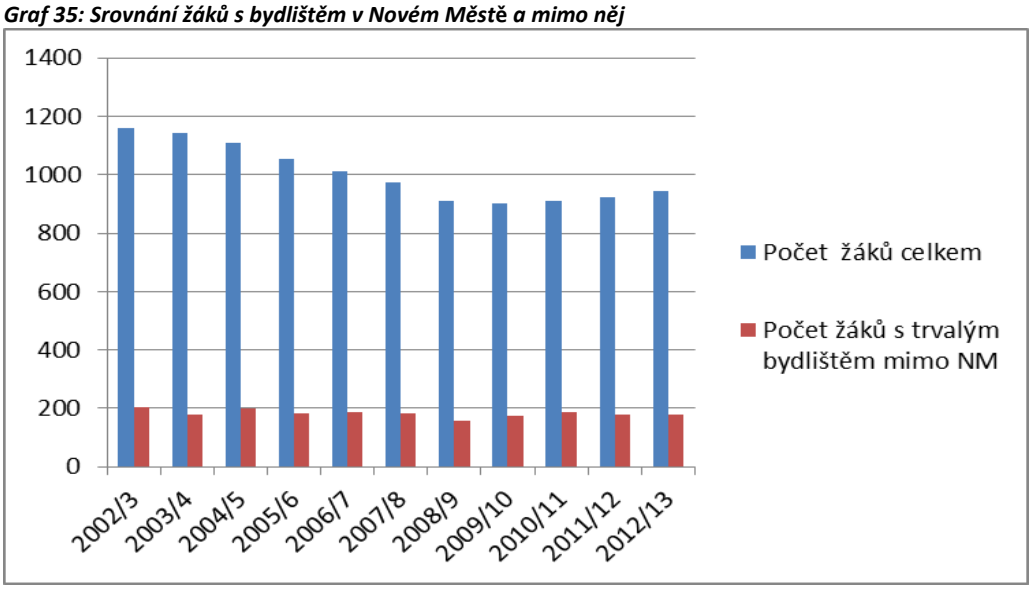
Naplněnost jednotlivých základních škol zvyšují žáci, kteří do Nového Města nad Metují dojíždějí z okolních obcí (viz tabulka 23). Žáci z okolních obcí navštěvují nejvíce Základní školu v Krčíně, která přijímá do 2. stupně děti z okolních obcí, tzn. z obcí, kde fungují pouze školy malotřídní s 1. stupněm (obce Bohuslavice, Černčice, Provodov-Šonov, Nahořany). Počet těchto žáků je poměrně konstantní (180 – 200 žáků), podle odhadů může mírně růst v souvislosti s navyšováním počtu obyvatel v obcích území ORP NMnM.

Tabulka 23: Žáci s trvalým bydlištěm mimo Nové Město nad Metují, navštěvující školy ve městě

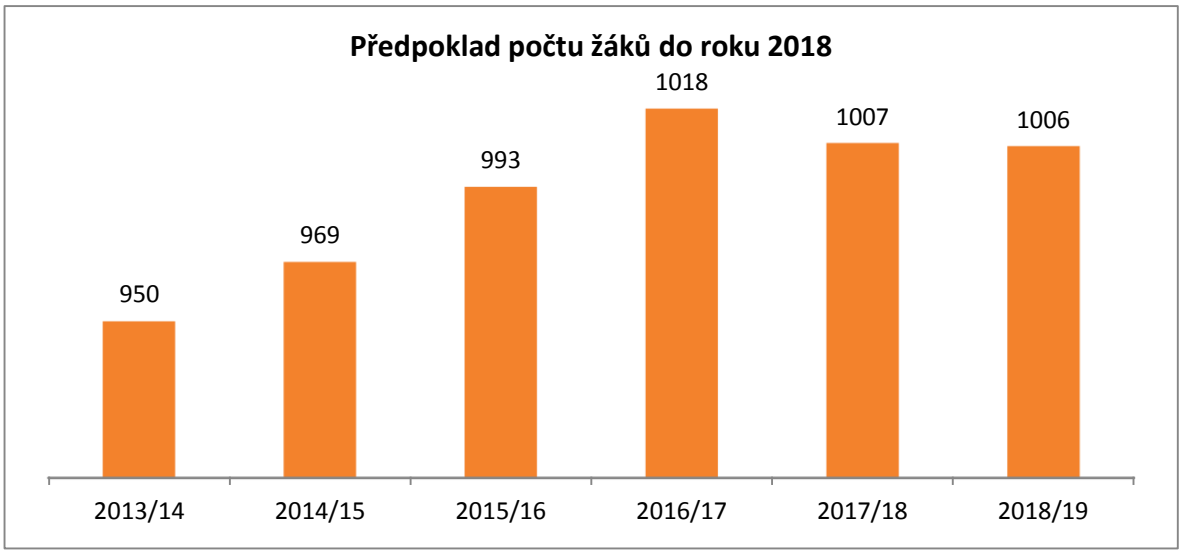
školní rok	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Počet žáků	202	179	198	184	188	183	159	176	185	180	179

Zdroj: „Nové Město nad Metují v demografické a statistické studii“

Graf 35: Srovnání žáků s bydlištěm v Novém Městě a mimo něj

***Graf 36*: Předpokládaný počet žáků v novoměstských základních školách do školního roku 2018/2019**[13]

Žádná ze škol ve městě nepracuje v režimu školy s rozšířenou výukou některého z předmětů (např. školy s rozšířenou výukou přírodovědných předmětů, jazyků apod.) Na žádné ze základních škol není rovněž otevřena přípravná třída pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí. Naopak velice pozitivní je skutečnost, že ve zmiňovaných základních školách je věnována individuální péče dětem se zdravotním postižením a tím je těmto dětem umožněno navštěvovat běžné základní školy a začlenit se tak mezi své vrstevníky.

Škola **ZŠ Komenského** pracuje ve školním roce 2013/2014 podle vlastního školního vzdělávacího programu - Základní škola, č. j. 273/09. Budovy a prostory školy jsou stavěny pro 550 žáků, v současnosti se počet žáků pohybuje v rozmezí 300-400 žáků, z toho přibližně 7 - 10 % tvoří skupina žáků integrovaných se speciálními potřebami. Každý integrovaný žák má vypracován vlastní individuální vzdělávací plán, který je pravidelně aktualizován a doplňován. V posledních čtyřech letech dochází k postupnému zvyšování počtu žáků. Ve školním roce 2012/2013 došlo ke spojení některých tříd s nízkým počtem žáků a tím se výrazně zvýšil průměrný počet žáků na třídu. V blízkosti školy jsou autobusové zastávky, více než 1/4 žáků dojíždí z okolních obcí.

Škola se potýká s problémem nedostatku prostoru, má malou tělocvičnu, chybí místo pro odborné učebny, kabinety, odpočinkové prostory. Z tohoto důvodu se škola snaží ve spolupráci s MěÚ tuto situaci řešit, v současné době je v jednání výstavba nové tělocvičny a další rekonstrukce školy.[14]

[13] Zdroj: Dokument MÚ Základní školství v Novém Městě nad Metují s výhledem do roku 2019

Základní škola Krčín má vlastní vzdělávací program nazvaný Ruku v ruce za vzděláním. V září 2012 nastoupilo do Základní školy Krčín 309 žáků z toho 135 na prvním stupni. Pro žáky individuálně integrované jsou připravovány studijní plány. Žáci se speciálními poruchami učení pravidelně navštěvují hodiny reedukace pod vedením odborně vyškolených pedagogů, které jsou zaměřeny na odstraňování problémů v učení pomocí rozličných metod. Ve výuce je využívána Feuersteinova metoda instrumentálního obohacení, která představuje nejpropracovanější systém pro rozvoj dovedností myslet a učit se. Počet žáků od šk. r. 2010/2011 roste.[15]

Základní škola Malecí je pavilonového typu, má samostatné budovy 1. stupně, 2. stupně, školní družiny a centrálních funkcí, školní jídelnu a tělocvičnu se dvěma tělocvičnými sály. Ke škole patří rozsáhlý pozemek, jenž je rozdělen na několik částí (odpočinková zóna školní družiny s houpačkami a lavičkami, školní pozemek, volná zóna, škvárové hřiště). Ve školním roce 2013/2014 probíhá výuka v ZŠ Malecí podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání ŠVP ZV "Malecí", č. j. 2 ŘS/13.

Ve školním roce 2012-2013 měla škola podle zahajovacího výkazu 295 žáků v 15 třídách, z toho 9 tříd bylo na prvním stupni a 6 tříd na stupni druhém, 1 žákyně vykonávala základní školní docházku v zahraničí (Velká Británie). Třídní učitelky připravily a domluvily s rodiči celkem 39 individuálních vzdělávacích plánů. Bylo nově zřízeno místo školního psychologa. Ve škole dochází k postupnému úbytku žáků, tento pokles by se měl v následujících letech zastavit.[16]

8.1.3 Základní školy speciální

Kromě výše uvedených základních škol poskytují ve městě základní vzdělání i dvě základní školy zajišťující komplexní péči v oblasti výchovy a vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami. Jedná se o:

- **Mateřská škola a Základní škola speciální NONA, o.p.s., Rašínova ul. 313,**
- **Střední škola a Základní škola Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1218, zřizovatel Královéhradecký kraj.**

MŠ a ZŠ speciální NONA, o.p.s. je soukromé školské zařízení pro děti, kde se v deseti ročnících základní školy speciální vzdělávají žáci se středně těžkým, těžkým mentálním postižením, kombinovanými vadami a autismem. Základní školu speciální navštěvovalo ve školním roce 2012-2013 36 žáků. Žáci ZŠ speciální jsou vzděláváni podle Školního vzdělávacího plánu (ŠVP) NONA 1 a NONA 2. Škola má přípravný stupeň pro děti ve věku od pěti let, které nejsou dostatečně vyspělé pro zařazení do speciální školy. V přípravném stupni se mohou děti zdokonalovat před nástupem do školy 1 – 3 roky. Žáci přípravného stupně jsou vzděláváni podle ŠVP NONA 3. Na škole funguje i družina.

SŠ a ZŠ Nové Město nad Metují patří do sítě škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Škola poskytuje všeobecné základní vzdělání, které je diferencované podle typu postižení, mentální úrovně či individuálních možností jednotlivých žáků. Tým speciálních pedagogů se věnuje dětem s hyperkinetickými poruchami (zejména syndrom ADHD, ADD), dětem s poruchami chování, dětem s pervazivními vývojovými poruchami, dětem s lehkým mentálním postižením. Všeobecně se tedy jedná o žáky, kterým výše uvedené handicapy znemožňují vzdělávání na běžném typu základních škol. Dětem v aktuální krizi a dětem s omezenou dopravní dostupností škola také poskytuje internátní péči. Škola provozuje svoji činnost na pracovištích v Opočně, v Novém Městě nad Metují a v Broumově.[17]

8.1.4 Střední školy

Středoškolské vzdělání ve městě zajišťuje: **Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště Nové Město nad Metují**, Školní 1377, jež vznikla v roce 2011 sloučením 3 středních škol působících v Novém Městě nad Metují. Jejím zřizovatelem je Královéhradecký kraj. I po sloučení školy nabízejí široké spektrum studijních oborů ukončených maturitní zkouškou i závěrečnými výučními zkouškami.

V současné době nabízí škola střední vzdělání s maturitní zkouškou (čtyřleté studium), tříleté studium v oborech zakončených závěrečnou zkouškou s výučním listem a nástavbové studium (pro absolventy tříletých učebních oborů) s maturitní zkouškou v dvouleté denní formě. Výuka všech oborů navazuje na požadavky trhu

[14] Zdroj www.zskom.cz, Dokument MÚ Základní školství v Novém Městě nad Metují s výhledem do roku 2019
[15] Zdroj www.zskrcin.cz, Výroční zpráva školy za šk.r. 2012/2013, Dokument MÚ Základní školství v Novém Městě nad Metují s výhledem do roku 2019
[16] Zdroj www.zsmaleci.cz a Výroční zpráva za š.r.2012/2013, Dokument MÚ Základní školství v NMnM s výhledem do r. 2019
[17] Zdroj www.skolynome.cz

práce a je koncipována jako interdisciplinární s oborovou provázaností. Škola má uzavřeny smlouvy o odborné praxi žáků s řadou významných firem a profesních sdružení v regionu.

Nabízeny jsou studijní obory – technické lyceum, informační technologie, strojírenství, programátor CNC strojů, mechanik elektrotechnik a gastronomie. Rovněž nabídka učebních oborů je široká. Nabízeny jsou obory – strojní mechanik, karosář (autoklempíř), obráběč kovů, elektrikář - silnoproud, elektromechanik – zařízení, přístroje, truhlář, cukrář, kuchař – číšník, kadeřník, kadeřnice.

Přestože na úrovni Královéhradeckého kraje existuje nadbytek míst na středních školách, zaznamenává tato škola trvale převis zájemců o studium. Střední vzdělávání je v současné době ovlivňováno negativním demografickým vývojem. Počet žáků vstupujících do středních škol několik let klesal a dále až do roku 2017 bude stagnovat. Následně dojde opět k mírnému nárůstu počtu žáků, kteří budou vycházet ze základních škol.

V současnosti není v Novém Městě žádná střední škola provozovaná podnikatelským subjektem, kde by si tento subjekt vychovával budoucí pracovníky těch specializací, které bezprostředně potřebuje pro svoji činnost a tak kromě jiného řešil i obecný nesoulad aktuálních potřeb trhu práce a výstupu školských zařízení (nabízí se například vzdělávání společnosti Ammann, které je jednou z alternativ do budoucna tímto podnikem zvažovaných).

Stejně tak se nabízí maximalizovat propojení, resp. maximalizace spolupráce mezi praxí a reálnými potřebami trhu práce představovaných zdejšími podniky a stávajícími středními školami (konkrétně zejména strojírenské výrobní podniky, zejména Ammann, a Střední průmyslovou školou). Bohužel v tomto ohledu existují rezervy a spolupráce největšího zaměstnavatele je zatím navázána spíše na SŠ v sousední Dobrušce.

Středoškolské vzdělání na úrovni gymnázia není v Novém Městě nad Metují zajištěno. Studenti navštěvující tento typ školy tak využívají gymnázia v Náchodě, Jaroměři, Dobrušce nebo Hradci Králové.

Středoškolská zařízení z hlediska vybavenosti odpovídají požadavkům, které jsou na ně kladeny.

8.1.5 Ostatní vzdělávací zařízení

Ve městě působí také další 2 zařízení poskytující vzdělávání v zájmových oborech. Jedná se o:

- **Základní umělecká škola Bedřicha Smetany, Husovo náměstí 1209.**

Škola vyučuje oboru hudebnímu, tanečnímu, výtvarnému a literárně dramatickému. Kapacita školy je 700 žáků a každoročně bývá naplněna. V roce 2012 měla škola cca 35 vyučujících. V rámci ZUŠ funguje také několik orchestrů (dechový, symfonický), komorních souborů a pěveckých sborů. Škola má pobočku v České Skalici.

Škola je příspěvkovou organizací města a těší se dlouhodobě vysoké kvalitě, ve srovnání s obdobnými školami v okolí, i zájmu dětí. Postupně se rozšiřuje její zaměření (např. v posledních letech přibyl obor literárně dramatický) a je pevnou součástí nabídky volnočasových aktivit.

- **Dům dětí a mládeže Stonožka, Malecí 588.**

DDM Stonožka je typem střediska volného času, které uskutečňuje svoji činnost ve více oblastech zájmového vzdělávání. Zřizovatelem DDM Stonožka je Město Nové Město nad Metují. Toto zařízení zajišťuje provoz několika desítek zájmových kroužků (pravidelné i nepravidelné) a různé další akce. V roce 2012 nabízel dům celkem 58 zájmových kroužků, počet účastníků dosahoval hodnoty 504.

8.2 Zdravotnictví a sociální služby

Zdravotní a sociální služby jsou z hlediska kvantitativního i kvalitativního v Novém Městě nad Metují na dobré úrovni. Na počátku 90. let došlo k privatizaci některých zařízení zdravotní a sociální péče a ke vzniku nových soukromých zařízení.

8.2.1 Zdravotnictví

Zdravotní péče o obyvatele Nového Města nad Metují je pro všechny věkové kategorie zajišťována ve standardním rozsahu a kvalitě prostřednictvím ordinací praktických a odborných lékařů. Město nemá vlastní nemocnici, jediným nemocničním zařízením ve městě je psychiatrické oddělení Nemocnice Náchod sídlící v nově rekonstruovaném objektu na Malecí.

Komplexní nemocniční péči mohou obyvatelé využívat v nejbližší nemocnici v Náchodě, vzdáleném asi 12 km nebo v krajském městě Hradec Králové, vzdáleném asi 30 km, kde je pacientům poskytována vysoce specializovaná péče. Následující tabulka 24 uvádí přehled zdravotnických zařízení, která fungují v NMnM.

Tabulka 24: Přehled zdravotnických zařízení v Novém Městě nad Metují v roce 2011

Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	6
Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	3
Samostatná ordinace praktického lékaře - stomatologa	8
Samostatná ordinace praktického lékaře - gynekologa	1
Samostatná ordinace lékaře specialisty	3
Detašované pracoviště samostatné ordinace lékaře specialisty	3
Ostatní samostatná zařízení	2

Zdroj: MOS 2013

Komplexní nabídku zdravotnických služeb doplňují lékárny, které jsou v současnosti v Novém Městě již čtyři.

8.2.2 Sociální služby

Sociální služby jsou poskytovány sociálně potřebným osobám, které se ocitly v tíživé sociální situaci a nejsou schopny ji sami řešit a nemohou o pomoc požádat rodinu či jiné blízké osoby. V Novém Městě nad Metují existuje několik zařízení, která nabízejí různé sociální služby (sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence) a to pobytovou, ambulantní nebo terénní formou. Sídlo zde mají tři registrovaní poskytovatelé sociálních služeb – Sdružení zdravotně postižených NONA, Městské středisko sociálních služeb OÁZA a nízkoprahový Klub Mandl pro děti a mládež. Další sociální služby jsou zajišťovány subjekty z blízkého okolí (Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové).

Město je zřizovatelem **Městského střediska sociálních služeb OÁZA**. Jeho posláním je podpora klienta prostřednictvím terénních, ambulantních a pobytových sociálních služeb v zachování, případně prodloužení samostatného způsobu života jak v domácím prostředí, tak v pobytovém zařízení.

Středisko Oáza provozuje následující zařízení a poskytuje následující služby:

- **Domov pro seniory – pobytová služba**
- **Pečovatelská služba – terénní služba**
- **Odlehčovací služba - pobytová služba**
- **Centrum denních služeb Domovinka – ambulantní služba**

Domov pro seniory je zcela bezbariérovým pobytovým zařízením pro seniory od 65 let a osoby starší 57 let, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, přechodně nepříznivého zdravotního stavu, chronického onemocnění, sluchového nebo zrakového postižení, tj. pro ty kteří potřebují dopomoc při základních sebeobslužných úkonech a to denně po celých 24 hodin. Domov poskytuje služby spojené s ubytováním, stravováním, zajišťuje pomoc při běžné péči o svou osobu a zajištění osobní hygieny, ošetřovatelskou péči, rehabilitaci, sociální pomoc a nabízí rovněž aktivizační činnosti a sociálně terapeutické činnosti. Kapacita domu je 41 lůžek. O obyvatele domova pro seniory se stará tým složený z ošetřovatelek, zdravotních sester, fyzioterapeutů, sociální pracovnice a aktivizačních pracovnic, provoz domu zajišťují pracovníci úklidu, údržby a prádelny.

Spolupráce Nového Města s partnerským městem Hilden přináší významný benefit pro MSS Oáza v podobě darování nejrůznějšího vybavení pro zajištění poskytovaných služeb (polohovací lůžka, elektrická čtyřkolka, kompenzační pomůcky).

Ze strany Královehradeckého kraje nebude finančně nijak podporováno další navyšování kapacity tohoto zařízení (tzn. nad 45 lůžek, kterých má být dosaženo), upřednostňuje se zachování kapacity.

V rámci domova pro seniory dobíhá pobytová služba v nájemním domě.

Pečovatelská služba podporuje klienta v zachování samostatného způsobu života v jeho přirozeném domácím prostředí. K tomuto účelu slouží poskytování zejména těchto služeb:

- ✓ donáška nebo dovoz oběda, nákupy, nutné pochůzky
- ✓ běžné úkony osobní hygieny, celková koupel klienta ve středisku osobní hygieny
- ✓ práce spojené s udržováním domácnosti, praní a žehlení prádla
- ✓ doprovod na vyšetření, půjčování kompenzačních pomůcek, polohovacích postelí apod.

Pečovatelské služby zajišťuje celkem 7 osob (6,00 úvazků, dle Výroční zprávy za rok 2012) každý den v týdnu a to jak pro Nové Město nad Metují, tak pro spádové obce (služba je využívaná aktuálně v obcích Bohuslavice, Jestřebí, Provodov-Šonov). Kapacita služby je 150 osob, v roce 2012 ji využívalo celkem 149 osob (dovoz obědů 115 osob, úklid domácností pro 54 osob, praní a žehlení pro 43 osob, pro 32 osob nákupy, pro 55 osob osobní hygiena – pro některé klienty prováděna ve středisku osobní hygieny).

Pečovatelská služba se potýká s problémem přiblížení služby občanům, protože její využívání klesá. Důvodů je řada, v popředí je nutné zmínit finanční situaci rodin (státem hrazený příspěvek nemusí postačovat k zajištění služby nebo finanční příspěvek na službu zůstává v rodině). Nejjednodušším řešením pak bývá umístění seniora do léčebny pro dlouhodobě nemocné.

Pečovatelská služba bude stěžejním prvkem rozvoje do budoucna a to zejména díky finančnímu aspektu, kdy zajištění péče formou ambulantní a terénní je výrazně finančně příznivější než poskytování pobytové péče (včetně započítání investic). Plán sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2011 – 2016 uvádí, že ze státních a krajských prostředků bude zvyšována dotační podpora o alespoň o 3 % nad aktuální míru inflace (pro konkrétní službu pouze v případě, že jí nebude snížena dotace místní samosprávy). Cílem je rovněž zvyšovat počet pracovníků v pečovatelských službách.

Odlehčovací služba představuje pomoc seniorům, kteří žijí trvale sami nebo s rodinnými příslušníky a z různých důvodů potřebují krátkodobý pobyt se zajištěnou péčí mimo své domácí prostředí, překlenout přechodně nepříznivý zdravotní stav a eventuálně umožnit pečujícím rodinným příslušníkům potřebnou regeneraci sil pro další péči o jejich blízké. Senioři tak mají možnost využít na určitou dobu (3-4 měsíce v roce) pobytové zařízení s koncentrovanou ošetřovatelsko-pečovatelskou péčí (v rámci domova pro seniory). Kapacita odlehčovací služby byla v roce 2012 celkem 5 lůžek a využilo ji 57 osob.

Problém představuje financování této služby a její využívání. Jedná se o finančně náročnější službu (pro klienta, jeho rodinu), u které není garantován žádný zůstatek z důchodu klienta. Zároveň poskytovatel řeší otázku využití kapacity (možnost poskytnout lůžko i osobám méně potřebným či ponechat lůžka volná pro okamžik, kdy se objeví skutečně potřebný klient)[18].

Z hlediska Královéhradeckého kraje panuje poměrně zásadní nedostatek kapacity této služby, proto je Plánem sociálních služeb Královéhradeckého kraje podporováno zvyšování kapacity a dopravní dostupnosti této služby

Centrum denních služeb Domovinka je ambulantním zařízením s kapacitou 12 osob, které zajišťuje denní dočasný pobyt pro seniory. Cílem je podporovat klienty v aktivním způsobu života, upevňovat a obnovovat potřebné sebeobslužné a mentální schopnosti, začleňovat je do místní komunity vrstevníků a umožnit rodinným příslušníkům potřebný čas k regeneraci či klidné práci. Centrum zajišťuje vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí a poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy. V roce 2012 tyto služby využívalo celkem 33 osob.

V budoucnosti lze očekávat další rozvoj kapacity a podporu služby tohoto typu a to vzhledem k menší finanční náročnosti než představují pobytové služby. Plán sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2011 – 2016 hovoří rovněž o zvyšování dopravní dostupnosti domovinek.

Nájemní dům je určen pro osoby, které k běžnému životu potřebují pomoc pečovatelské služby MSSS Oáza. Nově uvolněná místa však již nejsou aktuálně obsazována, klienti jsou umísťováni do domova pro seniory či do něj z nájemních bytů přecházejí (v roce 2012 využívalo toto zařízení 7 klientů). V původní koncepci Domova pro seniory jsou nájemní byty součástí objektu Domova pro seniory.

NONA - společnost zdravotně postižených NONA, o. s. v Novém Městě nad Metují je občanské sdružení, které vzniklo v roce 1992 a jehož členskou základnu tvoří zdravotně postižení z Nového Města nad Metují a okolních obcí. Zařízení poskytuje ambulantní služby stacionáře pro mládež a dospělé s mentálním postižením a kombinovanými vadami. Nabízené služby a programy jsou zaměřeny na podporu uživatele vedoucí k maximálně možnému rozvoji jeho osobnosti a začlenění v co nejvyšší možné míře do běžného života. Veškerá podpora vychází z individuálních potřeb uživatele.

Služba stacionáře obsahuje tyto základní činnosti: pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, doprava

[18] *Zdroj Výroční zpráva MSSS Oáza za rok 2012.*

uživatelů do zařízení a zpět. Kapacita stacionáře je 25 osob, v roce 2012 službu využívalo 23 klientů (17 mužů, 6 žen).

Do budoucna lze předpokládat mírné zvyšování využívání této služby a to v důsledku toho, že se díky před- a poporodní péči dle statistik rodí více dětí s postižením. Vzhledem nedostatečným kapacitám těchto zařízení v rámci Královéhradeckého kraje je třeba tuto službu nadále podporovat.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež **Klub Mandl** je organizační složkou Nového Města nad Metují. Jedná se o ambulantní sociální službu registrovanou podle Zákona o sociálních službách, která je určena zejména dětem a mládeži ohroženým společensky nežádoucími jevy a představuje naplňování volného času dětí a mládeže jako ochrana před nežádoucími společenskými vlivy. Cílem klubu je to, aby jeho klienti (děti a mládež ve věku 12 - 21 let z Nového Města nad Metují a okolí) uměli v dospělosti řešit své těžkosti/problémy sami, vlastními silami, dokázali se zodpovědně a samostatně rozhodovat o svém životě a věděli, že sem plně patří.

Klub nabízí zapojení do aktivit, které rozvíjí různé dovednosti klientů (rukodělné aktivity, dílny, volnočasové aktivity), dále poskytuje aktivity cíleně využívané (rozhovory, pomoc se školou, preventivní aktivity - besedy, workshopy). Klub také pořádá akce mimo prostory klubu (výlety, výjezdní akce). V roce 2012 se pracovalo s 215 klienty, do klubu přišlo 125 nových lidí (z toho 13 se stalo klienty). V klubu proběhlo 1720 rozhovorů s 203 lidmi.

Dle Plánu rozvoje sociálních služeb v Královéhradeckém kraji 2011 -2016, který je součástí Strategie Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb, budou nadále podporována nízkoprahová zařízení, jako je klub Mandl. Neočekává se však navyšování kapacity ani objemu finančních prostředků ze strany kraje a státu. Naopak bude podporována nabídka terénních programů v rámci již existujících zařízeních a to i finančně.

K 1. 2. 2014 vznikly v Novém Městě nad Metují dvě bytové jednotky chráněného bydlení, každý pro dvě osoby. Poskytovatelem je **Domov Dědina**, organizace zřízená Královéhradeckým krajem. Na základě získané zkušenosti z provozu těchto bytů lze do budoucna zvážit další potřebu rozvoje tohoto typu sociálních služeb. Královéhradeckým krajem je podporována tato služba jakou součást transformace krajských pobytových služeb.

Tabulka 25: Další sociální služby poskytované na území města

Poskytovatel	Popis služby
Život 90 o.s.	Tísňová péče pro seniory s dispečinkem v Hradci Králové, terénní služba.
Laxus, o.s.	Terénní program s uživateli drog.
Občanské sdružení Salinger	Program Triangl – sanace rodiny, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Dům dětí a mládeže Stonožka	Prevence sociálně patologických jevů, volnočasové kroužky pro děti a mládež.
Mateřské centrum Na zámečku	Volnočasové aktivity pro rodiny s dětmi.
Město Nové Město nad Metují	Byty zvláštního určení pro handicapované osoby.
Občanské sdružení Vánek	Volnočasové aktivity pro rodiny se zdravotně postiženými dětmi (sociálně aktivizační služby).
Dobrá pohoda/Volný čas	Klub seniorů

Tabulka 26: Některá další zařízení a služby v sociální oblasti využitelné občany Nového Města nad Metují:

Poskytovatel	Popis služby, místo
Centrum sociální pomoci a služeb o.p.s.	Poradno pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Náchod
Občanské poradenské středisko, o.p.s.	Poskytování poradenství v oblasti bydlení, dluhové problematiky, zákoníku práce, občanských vztahů, Náchod.
Adra o.s. – krizová pomoc	Odborná a komplexní pomoc přímým i nepřímým obětem násilí v oblasti trestněprávní, sociální a duševního zdraví pro věkovou skupinu 0-18 let, Hradec Králové
Oblastní charita Hradec Králové	Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, Hradec Králové
Oblastní charita Hradec Králové	Raná péče Sluníčko (pro rodiny se zdravotně postiženými dětmi), Hradec Králové
Středisko výchovné péče Návrat	Výchovný pobyt na přechodnou dobu, Hradec Králové
Farní charita Náchod	Sv. Anna – Azylový dům pro matky s dětmi, Náchod
Farní charita Náchod	Dům na půli cesty, azylový dům pro mladé ve věku 18-26 let, Náchod
TyfloCentrum, o.p.s.	Poradenství pro zrakově postižené, Náchod
Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR	Poradenství, tlumočnické služby, volnočasové aktivity, Hradec Králové
Společné cesty Náchod, o.s.	Poskytování osobní asistence, Náchod
Péče o duševní zdraví	Sociální rehabilitace osob s duševním onemocněním, Rychnov nad Kněžnou.
Diakonie ČCE	Betanie Náchod, pobytové zařízení pro zdravotně postižené a odlehčovací služba.

Plán rozvoje sociálních služeb v Královéhradeckém kraji vyjadřuje podporu zachování služeb pro rodiny. Rodinné poradny budou nadále podporovány a zajišťovány na úrovni bývalých okresních měst, zájmem je zvyšovat kapacitu aktivizačních služeb pro rodiny, zejm. v oblasti náhradní rodinné péče, sociálně právní ochrany dětí a vyloučených lokalit. Kapacita domů na půl cesty a podobných zařízení má být dle Plánu zachována.

Vzhledem k věkové struktuře obyvatel a současným trendům v demografickém vývoji, které svědčí o stárnutí populace a růstu počtu obyvatel v důchodovém věku na úkor mladších obyvatel, bude také v Novém Městě nad Metují nutno provádět opatření v sociální oblasti. S tímto vývojem počítal Komunitní plán sociálních služeb Nového Města nad Metují na období 2010 – 2012, který jako jednu z priorit rozvoje stanovil restrukturalizaci a rozšíření kapacity domova pro seniory. Dále se plán komunitních služeb zaměřoval na podporu osob pečujících o seniory a zdravotně postižené při současném zajištění lepší informovanosti o poskytovaných sociálních službách ve městě.

O dobře nastaveném plánu komunitních služeb svědčí ocenění „Cena sociálních služeb“ udělená Královéhradeckým krajem za ojedinělou infrastrukturu v oblasti péče o seniory zahrnující základní typy služeb sociální péče, která se zaměřuje především na podporu péče v přirozeném prostředí, za sdílenou péči sociálních služeb a rodiny i za další aktivity, které podporují rodiny v péči o své blízké v jejich domácnosti.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že při plánování do budoucna je nutné podporovat další rozvoj sociálních služeb jak co do kapacity, tak co do spektra poskytovaných služeb (zejména terénních a ambulantních služeb) se zřetelem na stárnutí populace při současném prodlužování délky života. S tím souvisí i postupné dovybavení potřebnými pomůckami, technikou, mobilními prostředky apod.

Vzhledem k obecným trendům a vývoji sociálně-ekonomických podmínek (zvyšující se výdaje rodinných rozpočtů, rozevírání nůžek mezi chudými a bohatými, snižování věkové hranice při experimentování s drogami atd.) je vhodné pokračovat a dále rozvíjet v maximální míře práci dětmi a mládeží, které jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy a sociální exkluzí.

8.3 Obchod a služby

8.3.1 Maloobchod

Celkovou úroveň kvality života města ovlivňuje také rozsah a kvalita maloobchodních služeb. V minulosti se maloobchodní síť potýkala s problémy, jako byl úbytek prodejen, malý podíl nepotravinářských prodejen (spotřební elektronika, zboží pro rekreaci atd.), přetěžování maloobchodní sítě v centru města a naopak nedostatek prodejních kapacit v okrajových obytných zónách, výstavba nákupních středisek i v menších obcích s neodpovídající koupěschopností poptávky. Tento stav se do určité míry změnil na počátku 90. let v souvislosti s transformací ekonomiky (privatizace, restituce, transformace družstev). V počátečním období se také v Novém Městě nad Metují změny soustředily na rekonstrukce a rozšíření dosavadní maloobchodní sítě. Následující tabulka udává počet podnikatelských subjektů se sídlem v Novém Městě nad Metují podnikajících v maloobchodu v roce 2013.

Tabulka 27: Počet podnikatelských subjektů se sídlem v Novém Městě nad Metují podnikajících v maloobchodu (2013)

Zaměření podnikatelského subjektu	Počet
Maloobchod, kromě motorových vozidel	47
Maloobchod v nespecializovaných prodejnách	188
Maloobchod s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků v nespecializovaných prodejnách	8
Ostatní maloobchod v nespecializovaných prodejnách	86
Maloobchod s potravinami, nápoji a tabákovými výrobky ve specializovaných prodejnách	2
Maloobchod s ovocem a zeleninou	1
Maloobchod s chlebem, pečivem, cukrářskými výrobky a cukrovinkami	1
Maloobchod s tabákovými výrobky	4
Maloobchod s počítači, počítačovým periferním zařízením a softwarem	4
Maloobchod s textilem	1
Maloobchod s železářským zbožím, barvami, sklem a potřebami pro kutily	2
Maloobchod s koberci, podlahovými krytinami a nástěnnými obklady	1
Maloobchod s elektrospotřebiči a elektronikou	5
Maloobchod s nábytkem, svítidly a ostatními výrobky převážně pro domácnost ve specializovaných prodejnách	2
Maloobchod s novinami, časopisy a papírnickým zbožím	1
Maloobchod se sportovním vybavením	2
Maloobchod s ostatním zbožím ve specializovaných prodejnách	1
Maloobchod s farmaceutickými přípravky	4
Maloobchod se zdravotnickými a ortopedickými výrobky	1
Maloobchod s kosmetickými a toaletními výrobky	2
Maloobchod s květinami, rostlinami, osivy, hnojivy, zvířaty pro zájmový chov a krmivy pro ně	2
Maloobchod s hodinami, hodinkami a klenoty	6
Ostatní maloobchod s novým zbožím ve specializovaných prodejnách	41
Maloobchod s fotografickým a optickým zařízením a potřebami	1
Maloobchod s pevnými palivy	2
Ostatní maloobchod s novým zbožím ve specializovaných prodejnách j. n.	1
Maloobchod s použitým zbožím v prodejnách	69
Maloobchod s textilem, oděvy a obuví ve stáncích a na trzích	1
Maloobchod prostřednictvím internetu nebo zásilkové služby	4
Ostatní maloobchod mimo prodejny, stánky a trhy	17

Zdroj: ARES 2013 (dělení podle CZ-NACE. Skupina 47…)

V Novém Městě nad Metují je poměrně hustá maloobchodní síť. Dlouhodobě se však projevuje její územní nevyváženost. Zejména v městské části Krčín by bylo vhodné posílení síť obchodu a služeb, které mají spíše degresivní trend. Dalším nedostatkem v maloobchodní síti je z hlediska obyvatel města nízká kvalita obchodu a služeb a nedostatečný sortiment nabízeného zboží. V názorovém průzkumu se nízká kvalita obchodu a služeb objevila jako jeden z nejčastějších důvodů, proč by případně obyvatelé města zvažovali stěhování a stejně tak je to jedním z podstatných a často uváděných rizik rozvoje města v příštím období.

V Novém Městě nad Metují fungují dva supermarkety (Albert, Penny market). Vedle nich existuje stabilní síť prodejen potravin Verner, do níž se postupně zapojila většina dříve samostatně fungujících prodejen potravin. Zejména díky ní existuje na území města stále poměrně hustá síť menších prodejen v docházkové vzdálenosti od domu či dopravních uzlů, díky které není pro velkou část obyvatel města nutné za denními nákupy dojíždět.

Větší (týdenní) nákupy, pokud jsou realizovány ve městě, jsou zajišťovány zejména ve zmíněných supermarketech, dosažitelných chůzí jen pro část obyvatel města (zejména Malecí, František), zatímco většina nakupujících dojíždí. Tato dojížďka za nákupy v kombinaci s koncentrací obou obchodů v jedné lokalitě působí nárazové navýšení dopravy v jejich okolí. Konkurence dalšího podobného prodejce spolu s jeho umístěním v jiné (vhodné) části města, by přispěly k rozmělnění těchto nárazových koncentrací dopravy.

Ve městě, zejména v jeho centrální části, se etablovaly i specializované prodejny potravin (sýry, čokolády, pekařské výrobky), jejich trvání bude záviset na dostatečné koupěschopnosti poptávky – např. úzce specializovaný obchod s cukrovinkami a dalšími delikatesami zanikl poměrně krátce po svém vzniku. Vedle toho se v souladu s trendem zejména větších měst objevují prodejci s bio či farmářskými potravinami. Ať již jako kamenný maloobchod nebo formu farmářských trhů, které se v letních měsících těší oblibě, se ukazuje, že větší problém je zvláště v tomto případě vytvoření kvalitní nabídky, než zajištění poptávky. Tyto trendy je vhodné udržet i s ohledem na jejich širší společenský význam – prodej lokálních produktů, vytváření povědomí obyvatel o místních zdrojích a jejich kvalitě apod.

Ostatní maloobchod je (a vyplývá to i z mínění občanů) poměrně omezený a obyvatelé velmi často vyjíždějí do okresního či krajského města za běžným sortimentem (oblečení, sportovní vybavení) i za speciálním zbožím. Jednou z příčin omezené nabídky obchodů je i relativně nižší koupěschopnost místní poptávky.

8.3.2 Další občanské služby

Tabulka 28: Přehled poskytovaných služeb s počtem provozoven v Novém Městě nad Metují

Služba	Počet provozovatelů FO/PO
Masérské, rekondiční a regenerační služby	19/1
Holičství, kadeřnictví	17/1
Kosmetické služby	15/0
Průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu	5/1
Provozování solárií	4/1
Provozování tělovýchovných a sportovních služeb	4/2
Ekonomické služby	43/10
Opravna elektro	35/2
Autodoprava (nákladní + osobní)	27/9
Taxislužba	2/1
Pohřebnictví	1/0
Truhlářství	19/5
Zámečnictví	61/10
Advokáti, notáři	2/0
Krejčovství	13/1
Opravna obuvi	1/0
Úklidové práce	10/2
Čalounictví	2/0
Překladatelství, tlumočnictví	18/3
Služby výpočetní techniky	36/15
Realitní agentury - prodej, pronájem	17/7
Provozování cestovní agentury	3/3

FO-fyzická osoba, PO-právnická osoba Zdroj: MěÚ Nové Město nad Metují

Tyto služby poskytují převážně drobní podnikatelé-živnostníci, kteří mají často provozovny ve svém bydlišti. Mnohé ze služeb, které jsou poskytovány v Novém Městě nad Metují, využívají také obyvatelé okolních obcí.

Ve městě jsou lokalizovány subjekty provozující většinu běžných služeb a rozsah nabídky těchto služeb v Novém Městě n. Met. se nijak nevymyká obvyklé nabídce ve městech srovnatelné velikosti.

8.3.3 Ubytování a stravování

Možnosti ubytování a stravování jsou v Novém Městě nad Metují poměrně pestré, přesto jejich rozsah i kvalita nedosahují potřebných parametrů. Mezi ubytovacími zařízeními ve městě poskytuje část z nich jak ubytování, tak i stravování. Přehled vybraných zařízení je uveden v příloze.

Tabulka 29: Přehled vybraných ubytovacích a stravovacích zařízení v Novém Městě nad Metují

UBYTOVÁNÍ	Kapacita	STRAVOVÁNÍ
Apartmán Nad Lípou	6	Asijské Bistro
Apartmány na zámku	8	Bezmasá kuchyně
Hotel Rajská zahrada	48	Hotel Rajská zahrada
Hotel Rambousek	54	Bistro Merkur
Hotel u Broučka	22	Hotel Rambousek
Hotelová ubytovna Z-Sport	55	Hotel u Broučka
Chatová osada U koupaliště	60	Kavárna Kino 70
Novoměstský penzion	30	Klášterní Cafebar
Pension Siesta	9	Novoměstský penzion
Penzion Na Františku	10	Pizzerie Malecí
Penzion Na Hradbách	6	Restaurace Bohemia
Penzion Na Hradčanech	16	Restaurace Nádražní
Penzion Na Výsluní	17	Restaurace U Holubů
Penzion u Pechanců	11	Restaurace U Paďourů
Privat Nováč	11	Restaurace U Trunečků
STOP apartmán	6	Restaurant Dům č. 14
Ubytování v soukromí (několik zařízení převážně v rodinných domech)		Restaurant STOP
		Seladon
		Sportovní klub
		Školní restaurant Pyramida
		Vinárna U Drašnarů
		Vinárna U Řeháčků
		Zámek - BAR

Zdroj: http://www.infocentrum-nmnm.cz/

Ubytovací kapacity mohou být, resp. již jsou limitem rozvoje cestovního ruchu ve městě. Významné zlepšení v tomto smyslu přineslo otevření nového hotelu v samém centru města v r. 2013. Ten je prakticky jediným zařízením, které splňuje standardy jak pro ubytování vyšší kvality, tak dostatečného rozsahu.

Do té doby bylo ve městě velmi obtížné ubytovat např. zájezd domácích či zahraničních turistů s vyššími nároky na standard ubytování a tyto skupiny návštěvníků musely vyhledat ubytování v okolí, zejména v Náchodě. To mělo výrazně negativní vliv na ekonomiku města, jak na vlastní cestovní ruch, tak na návazné služby poskytované ve městě, jichž návštěvníci zůstávající na noc v jiných městech, nemohli využívat.

I přes zlepšení, které přineslo otevření uvedeného zařízení, není nadále stav ubytovacích a potažmo stravovacích kapacit plně odpovídající potenciálu cestovního ruchu města a jeho jednotlivých forem (např. kongresového či sportovního cestovního ruchu).

Tabulka 30: Dílčí SWOT analýza – Občanská vybavenost a služby

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Dostatek škol a vyhovující geografické rozmístění (jak ZŠ, tak MŠ) ¬ Možnosti vzdělávání pro zdravotně postižené děti ¬ Spolupráce škol, vytváření partnerství včetně zahraničních ¬ Přítomnost ZUŠ ve městě ¬ Spektrum i kapacita sociálních služeb, tradice a kvalita zařízení sociálních služeb (pobytové, terénní a ambulantní služby atd.) ¬ Vytvářený, naplňovaný a obnovovaný komunitní plán sociálních služeb ¬ Neexistence sociálně vyloučených lokalit a celkově nadprůměrně stabilní sociální situace ¬ Poměrně hustá maloobchodní síť, vč. menších prodejen v docházkové vzdálenosti (snížení tlaku na dopravu)	¬ Nepřítomnost vyšších stupňů vzdělávání (VOŠ, VŠ) ¬ Sloučení SPŠ s učilištěm a hrozba zhoršení kvality výuky ¬ Nedostatečná kapacita podporovaného bydlení malometrážních bezbariérových bytů (především pro seniory), startovacích bytů apod. ¬ Chybí dobrovolnické organizace ¬ Územní nevyváženost maloobchodní sítě (koncentrace v centrální části města)
	HROZBY
¬ Dotační příležitosti v oblasti školství a sociálních služeb ¬ Využití kasáren pro v oblasti veřejných služeb ¬ Podpora sociálního podnikání (prostředky EU, národní) ¬ Proces deinstitucionalizace sociálních služeb a jeho podpora ze strany státu, kraje i EU ¬ Trendy v rozvoji maloobchodu se specifickým sortimentem (regionální produkty, farmářské potraviny apod.)	¬ Nevyužívané kapacity ZŠ a problém s jejich udržitelností ¬ Změny vytížení kapacit ve školství v návaznosti na demografické trendy ¬ Makrotrend stárnutí populace - zvyšující se podíl věkové kategorie 65+

9. Kultura a volnočasové aktivity

Způsob a kvalitu života obyvatel, ale i návštěvníků Nového Města nad Metují výrazně ovlivňuje nabídka a kvalita zařízení, ve kterých se pořádají kulturní a sportovní akce místního, regionálního i nadregionálního významu.

Tabulka 31: Přehled kulturních a sportovních zařízení v Novém Městě nad Metují

Kulturní / sportovní zařízení	Počet
Veřejná knihovna vč. poboček	4
Stálá kina	1
Muzeum (včetně poboček a samostatných památníků)	1
Kulturní zařízení ostatní	2
Středisko pro volný čas dětí a mládeže	1
Sakrální stavba	9
Hřbitov	4
Smuteční síň	1
Koupaliště a bazény	1
- z toho kryté bazény	1
Hřiště (s provozovatelem nebo správcem)	9
Tělocvičny (vč. školních)	7
Stadiony otevřené	1
Zimní stadiony kryté i otevřené	1
Ostatní zařízení pro tělovýchovu (s provozovatelem nebo správcem)	1

Zdroj: ČSÚ, MOS 2013

9.1 Kulturní zařízení

Kulturní a společenské vyžití občanům Nového Města nad Metují, ale i jeho návštěvníkům nabízejí dále popsané instituce s celoročním provozem.

Městské muzeum

Jedná se o příspěvkovou organizaci zřizovanou městem, jež zajišťuje kromě chodu vlastního muzea a jeho sbírek také provoz galerie a informačního centra (viz. též kap. Cestovní ruch). Muzeum je umístěno ve třech zrekonstruovaných historických budovách. Vlastní sídlo má v budově Na Zadomí 1226. Městská galerie Zázvorka se nachází v budově bývalé městské šatlavy Na Zadomí čp. 1210 a přilehlé věži. Ve Spolkovém domě na Husově náměstí čp. 1225 jsou pak umístěny depozitáře, knihovna a kanceláře muzea. Spolkový dům využívá také základní umělecká škola a další subjekty, spolky apod. V přízemí objektu sídlí Městské informační centrum. Význam instituce muzea pro město a jeho kulturní, společenský i ekonomický život je velký. V rámci Východočeské krajské sekce Asociace muzeí a galerií úzce spolupracuje s řadou muzeí v regionu. Kromě kulturní složky své činnosti se městské muzeum angažuje i v cestovním ruchu a mezinárodních kontaktech.

Galerie

Zřejmě nejvýznamnější je výše uvedená Galerie Zázvorka, v jejichž prostorách jsou k vidění kromě jiného i výtvarná díla novoměstských rodáků. V podkrovních prostorách probíhají během roku krátkodobé výstavy. Dále v Novém Městě funguje v prostorách zámku také Galerie Pod Žebrovkou a dále výstavní síň Vojtěcha Sedláčka.

Městská knihovna

Výrazným impulsem pro další rozvoj tradiční kulturní instituce města (od r. 1890) bylo přemístění knihovny do rekonstruované historické budovy bývalé pošty v samém centru města. V roce 1996 se městská knihovna osamostatnila (oddělila od Okresní knihovny v Náchodě) a stala se samostatnou příspěvkovou organizací zřizovanou městem Nové Město nad Metují. Svým fondem obsluhuje kromě hlavní městské půjčovny a pobočky v části Krčín, Vrchoviny, Spy a také 11 okolních obcí, pro něž plní funkci střediskové knihovny (pobočka v části Krčín byla zrušena v říjnu 2013).

Základní a nejdůležitější službou je půjčování informačních pramenů (tj. knih, periodik, map, digitálních nosičů atd.). Mezi další patří: bibliograficko-informační služba, meziknihovní výpůjční služba, reprografické služby, internet pro veřejnost, tisk atd. Ve fondu knihovny bylo na počátku roku 2014 zapsáno bezmála 70 tis. titulů).

Zámek a jeho areál

Jedná se o veřejnosti přístupnou národní kulturní památku (NKP), tedy objekt s kulturně výchovným a vzdělávacím posláním. V rámci zámku fungují dva prohlídkové okruhy, zahrady a vlastní výstavní prostory. Dále se zde konají nejen vlastní kulturní pořady, ale také akce sloužící kulturním a společenským potřebám široké veřejnosti. Význam zámku pro město, jeho identitu a kulturu, ale i odvětví cestovního ruchu, je zcela nezastupitelný.

Klub Mandl

Novoměstský Klub Mandl se řadí mezi skupinu tzv. nízkoprahových klubů. Posláním klubu je doprovázet především neorganizované děti a mládež z Nového Města nad Metují a jeho okolí v obtížných životních situacích, přispívat ke zlepšení kvality jejich života. Kromě nabídky volnočasových aktivit v rámci zařízení realizoval po dva roky také projekty zaměřené na sociálně-patologické jevy.

KINO 70

V nynější době se kino využívá k mnoha aktivitám jak kulturním, tak i obecně prospěšným. V Kině 70 také probíhá již tradičně festival české filmové a televizní komedie „Novoměstský hrnec smíchu“, jež v posledních desetiletích patří neodmyslitelně ke kulturním akcím letních měsíců pořádaných ve městě a je svým způsobem asi nejznámější akcí vůbec. Technologie kina prošla v roce 2012 zásadní rekonstrukcí (digitalizace), což je jedním z předpokladů jeho udržení a dalšího provozu. I přesto musí být kino každoročně významně dotováno z městského rozpočtu.

Novoměstská filharmonie

Navazuje na dlouholetou tradici Komorního orchestru působícího při ZUŠ Bedřicha Smetany, který založil v roce 1960 dirigent Dušan Vrchoslav. Novoměstská filharmonie pravidelně pořádá např. Jarní koncert Novoměstské filharmonie. V Novém Městě nad Metují funguje také další tělesa (například hudební soubor Kácov a Stavostrojka).

Přestože město disponuje mnohými kulturními zařízeními, některá mu dlouhodobě chybí. Jedná se zejména o divadlo a dostatečné prostory, kde by mohly divadelní soubory hostovat. V tomto směru zaostává za jinými srovnatelnými městy v okolí, která takovými prostory disponují, popř. Náchod (divadlo Dr. Josefa Čížka, budova Beránku) nebo Hronov či Červený Kostelec, které mají vlastní budovy divadel.

Není reálné předpokládat novostavbu divadla v Novém Městě, avšak aktuální je otázka adaptace existujících prostor ve městě pro tyto potřeby – nabízí se zejména budova Kina 70. Pociťovaný nedostatek v oblasti divadla a možnosti konání divadelních představení vyplývá i z průzkumu názorů veřejnosti z r. 2013.

Tradiční kulturní akce

Nové Město nad Metují je možno považovat za kulturní centrum i pro širší okolí. Ve městě se každoročně koná řada kulturních akcí. Mezi nejvýznamnější patří:

- Novoměstský hrnec smíchu (červen)
- Smetanovské dny (květen)
- Cyklus přednášek Setkání s …
- Brány města dokořán (duben)
- Muzejní noc (duben, září)
- Den spolků (červen)
- Svatováclavské odpoledne
- Dny otevřených dveří památek (září)
- Vánoce s květinou, Čas zvonků vánočních
- Trhy uměleckých řemesel
- Akademické týdny (červenec, srpen)
- Živý Betlém (prosinec)

Významnými organizátory všech těchto akcí jsou vedle města Nové Město nad Metují také jím zřizované organizace jako Městský klub či Městské muzeum a další významné kulturní a společenské organizace ve městě (Zámek Josefa Bartoně - Dobenína, Turistický oddíl a další). Další kulturní akce (bály, plesy, poutě apod.) pořádají také místní zájmové spolky.

Jak vyplývá z názorového průzkumu mezi obyvateli Nového Města nad Metují, nikoli nepodstatná skupina občanů by přivítala v oblasti kultury zejména častější divadelní představení. Převážná většina dotázaných obyvatel je však s nabídkou kulturních i sportovních akcí ve městě spokojena, je tak možné označit kulturní, sportovní a společenské dění ve městě za jeho silnou stránku s potenciálem pro další rozvoj, případně ekonomizaci (větší zahrnutí do odvětví cestovního ruchu).

9.2 Sportovní zařízení

V Novém Městě nad Metují je tradičně vysoká míra pozornosti věnována sportovnímu vyžití mládeže i obyvatel všech věkových kategorií. Dokladem toho je velké množství sportovních spolků a institucí, které ve městě fungují.

Tabulka 32: Přehled nejvýznamnějších sportovních organizací a spolků v Novém Městě nad Metují

Sportovní organizace	
AEROKLUB Nové Město nad Metují	SK Nové Město nad Metují
Centrum Najáda	Sportovní centrum NMnM
Český rybářský svaz	Sbor dobrovolných hasičů
Florbalová škola Nové Město nad Metují	Tenis Club
Fitness Rajská zahrada	TJ SLAVIA Jachting
Horolezecký oddíl TJ Sokol Vrchoviny	TJ SOKOL
Junák svaz skautů a skautek	HC Metuje
Klub českých turistů	TJ SOKOL Krčín
Krasobruslařský oddíl TJ Spartak	TJ SPARTAK
Kynologie Nové Město nad Metují	Sportovní střelecký klub Krčín
Lyžařský klub	TJ Sport pro všechny
Městský fotbalový klub Nové Město nad Metují	TOM Stopa
Nezávislá společnost Luštinec oddíl malé kopané	TTC Nové Město nad Metují
Pohybové centrum - STEPÍK	Volejbalové centrum nad Metují (VoCe)
SK Krčínský prak	Yoshinkan Nové Město nad Metují
SK Krčín	Spolek přátel handicapovaných sportovců při Sportovním klubu
Breakdance a streetdance	GOLFOVÝ SPORTOVNÍ CLUB Nové Město nad Metují
Motoklub Metuje	SK ELTON Nové Město nad Metují
T. J. Sokol Vrchoviny	

Zdroj: www.novemestonm.cz

Přes veškerou snahu však v současné době v Novém Městě nad Metují bohužel chybí některá sportoviště, která by odpovídala svými rozměry či provedením současným potřebám. Tento stav zahrnuje i situaci v základních školách, které mnohdy využívají sportoviště jiných právních subjektů. Vzhledem k uvedenému zájmu a docházkové vzdálenosti se však i zde objevují potíže.

Z celkového hlediska lepšího trávení volného času by většina dotázaných obyvatel města, kteří se zúčastnili názorového průzkumu, přivítala ve městě letní koupaliště, více cyklostezek, míst pro hraní dětí a přístupná víceúčelová hřiště.

Sportovní akce pořádají převážně jednotlivé sportovní kluby, mnohdy za podpory města. Zmíněné akce jsou zaměřeny na všechny věkové skupiny.

9.3 Spolky a volnočasové aktivity

V posledních letech se postupně rozvíjí bohatý spolkový život ve městě. Obnovila se také činnost spolků, které působily již v dřívějších dobách. Následující tabulka ukazuje, které další spolky a sdružení (mimo již výše uvedených) působí v Novém Městě nad Metují.

Tabulka 33: Další spolky a organizace působící v Novém Městě nad Metují

Další spolky a organizace	
Klub Vánek	Náboženská obec Církve Čs. husitské v NMnM
Sdružení rodičů a přátel ZŠ a MŠ Krčín	Římskokatolická farnost
Český svaz chovatelů	Sbor Českobratrské církve evangelické
Český zahrádkářský svaz	Církev bratrská v N.M.n.M
Mateřské centrum Na zámečku	Spolek podskaláků
OS Poznávání	Klub přátel tradic
OS První řešení	„Madlena“ z. s.
Výtvarný kroužek NMnM	Sdružení svět iluzí
Akademické týdny o.s.	NOVICA
Orlickokrkonošský patchworkový klub Spy	Klášter, z. s.
Sdružení rodičů a přátel Střední odborné školy a Středního odborného učiliště	Sdružení pro ochranu vod a ozdravení přírody
Novoměstské centrum zdravého životního stylu	Společný les Peklo
Něco nového nad Metují	Kraken
TTC Nové Město nad Metují	Nezávislá alternativní společnost
„Slavoj Šaplava“	Fans Spartak Nové Město nad Metují, z. s.
Andra	Lionsports
MK Metuje	Nové těsto
Chip Bar	K. P. T. Klub přátel tradic
Silva Vitae	Zapsaný spolek Spy
Vella Team	NONA 92, o. p. s.
SPŠ – naše škola	„Vrchoviny krásnější“ z. s.
Aquanauts	Klub pro podporu reprezentace v soutěžním bridži
Rada rodičů a přátel ZŠ Krčín, Žižkovo nám. NMnM	Sdružení rodičů při DDM NMnM
Včelařská a zahrádkářská osada Popluží 3	Vlastivědná společnost pro Nové Město n. M. a okolí

Zdroj: internet

***Tabulka 34*: Dílčí SWOT analýza – Kultura a volnočasové aktivity**

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Tradice sportu, sportovních oddílů, podpora ze strany města ¬ Obecně kvalitní a dostatečná sportovní infrastruktura ¬ Dobrá kulturní infrastruktura a instituce ¬ Tradice spolkové činnosti ¬ Tradice kulturních a společenských akcí	¬ Nepřítomnost některých typů sportovišť (venkovní koupaliště, tělocvična u ZŠ Komenského, cyklostezky apod.) ¬ Nepřítomnost vybraných typů kulturních zařízení (divadlo) ¬ Nedostatečné zapojení kulturních a společenských akcí do cestovního ruchu
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Rozvoj sportovní turistiky ¬ Domácí i zahraniční renomé sportovních podniků pořádaných v N. Městě	¬ Vývoj kohezní politiky a ukončení podpory tohoto typu aktivit z evropských zdrojů

10. Cestovní ruch

Nové Město nad Metují spadá do turistického regionu Královéhradecko a turistické oblasti Kladské pomezí. Ačkoli se řadí k turistickým cílům celorepublikového (nadregionálního) významu, existuje stále prostor pro vyšší využití jeho potenciálu pro cestovní ruch.

10.1 Atraktivity cestovního ruchu

Město a jeho okolí disponuje velmi bohatým přírodním a kulturním dědictvím.

Mezi **přírodní zajímavosti** lze ve městě zařadit skalní útvary nacházející se v blízkosti historického centra města v ulici U Zázvorky a za Husovým náměstím, lemující řeku Metuji protékající okrajem města. Na skále v ulici U Zázvorky byla v roce 2006 odhalena socha Alegorie Metuje od známého českého sochaře Olbrama Zoubka, která toto místo s výhledem do okolí dělá ještě zajímavějším. Mezi přírodní atraktivity patří také přírodní rezervace Peklo u Nového Města nad Metují, jeho rozloha je 319,89 ha a zasahuje, kromě města na území obcí: Česká Čermná, Jestřebí, Náchod, Přibyslav a Sendraž. Předmětem ochrany je zachování přirozených a polopřirozených lesních, skalních a vodních společenství a ochrana biotopů řady zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Ve městě se nachází také několik památných stromů jak v centrální části města (např. tis obecný v ulici Českých bratří směrem k náměstí), tak např. Lipové stromořadí v Krčíně. Přibližně 10 minut od Husova náměstí lze v Klopotovském údolí nalézt dvě obory s lesní zvěří a voliéru s ptactvem, toto místo je zvlášť zajímavé pro rodiny s dětmi. Na řece Metuji lze provozovat vodní sporty. U většiny přírodních zajímavostí platí, že existuje prostor pro větší propagaci a tím dosahování vyšší návštěvnosti.

Turistická oblast Kladské pomezí, do níž území spadá, se rozprostírá v severovýchodní části Královéhradeckého kraje o rozloze 992 km² a náleží do ní celkem 90 obcí. Toto území má potenciál pro rozvoj cestovního ruchu z důvodu značného množství přírodních a kulturních památek a zajímavostí, nachází se zde velké množství naučných stezek. Pro Nové Město nad Metují jsou nejblíže 3 naučné stezky nacházející se na Náchodsku:

- naučná stezka Běloves po československém opevnění z let 1936 – 38,
- naučná stezka Náchod – Vysokov – Václavice 1866 a
- naučná stezka Pevnost Dobrošov.

Kulturní atraktivity cestovního ruchu jsou koncentrovány zejména v městské památkové rezervaci Nového Města nad Metují a představují hlavní potenciál pro rozvoj cestovního ruchu ve městě, který je dán zejména polohou historického centra a jeho památkami. V městské památkové rezervaci se nachází celkem 51 kulturních památek včetně 1 národní kulturní památky, zcela klíčové pro celé odvětví ve městě. Rozloha této památkové rezervace je 10,6 ha[19]. Existence městské památkové rezervace však kromě rozvojového potenciálu představovaného využitím v odvětví cestovního ruchu představuje i některá omezení, zejména je dbáno na dodržování pravidel výstavby tak, aby nenarušovala charakter městské památkové rezervace.

Nejcennějšími objekty kulturního dědictví v památkové rezervaci je zámek J. Bartoně – Dobenína, jež je od r. 1992 je znovu majetkem rodiny Bartoň-Dobenín a je přístupný veřejnosti a jehož areál byl v roce 2008 vyhlášen národní kulturní památkou. Dále se jedná o například o kostel Nejsvětější Trojice z roku 1540, sochu svatého Jakuba, sousoší nejsvětější Trojice z roku 1767, Mariánský sloup z roku 1969, pomník Bedřicha Smetany z roku 1954, pískovcovou kašnu z roku 1663, sochu sv. Jana Nepomuckého z roku 1709. V terasovité zahradě zámku je umístěno několik karikatur služebnictva od barokního sochaře Matyáše Bernarda Brauna. Na území města se nachází také zříceninа hradu Výrov z roku 1484, který stál na skále na soutoku Bohdašínského potoka a Metuje. V blízkosti této zříceniny se nachází Juránkova vyhlídka s výhledem na Nové Město.

Okolní města jako turistická atraktivita

Vedle nesporného kulturního dědictví disponuje město a jeho okolí také přírodním dědictví a řadou přírodních atraktivit, jež lze vhodně zakomponovat do celkové nabídky cestovního ruchu a jejichž zapojení může přinést městu pozitivní efekty. Z nich lze jmenovat zejména přírodní rezervaci Peklo a údolí Metuje. V širším územním kontextu pak nalezneme celou řadu přírodních destinací nadregionálního významu z nich například:

[19] Kompletní seznam památek lze nalézt v příloze č. 1 a další informace o tomto tématu v kapitole Historické památky

- na východě nedaleké **Orlické hory** s nejbližším větším lyžařským střediskem nadregionálního významu - Deštné v Orlických horách (vzdálené 23 km). Malé lyžařské areály se nacházejí také např. v Olešnici v Orlických horách, Sedloňově, Novém Hrádku a Náchodě. V blízkosti Nového Města nad Metují se nachází i běžecké trasy. Na zajímavá místa v Orlických horách a jejich podhůří láká návštěvníky i již zavedený produkt cestovního ruchu zaměřeným zejména na děti - Kačenčina říše.
- nebo **přehradní nádrž Rozkoš**, která leží mezi Novým Městem nad Metují a Českou Skalicí, nabízí po celém svém obvodu možnost koupání. Jsou zde výborné podmínky pro surfování, plachtění a rybolov. Návštěvníci mohou v areálu na severní straně využít rozlehlé pláže s celou řadou atrakcí pro děti i dospělé. Význam přehradní nádrže pro rekreaci již nedosahuje takových rozměrů jako v minulosti, potenciál využití i této nabídky je pro návštěvníky města stále zajímavý.
- U České Skalice se nachází i další významná součást kulturního dědictví - **zámek Ratibořice**, jež je národní kulturní památkou, a Babiččino údolí.
- Neméně významné jsou i národními kulturní památky v blízkém okolí - **zámky v Náchodě a Opočně.**
- Mezi Novým Městem nad Metují a Náchodem se nachází oblíbený cíl turistů, cykloturistů i běžkařů – **Jiráskova chata** (historický objekt s rozhlednou a restaurací),
- Hojně navštěvovaná je nedaleká národní kulturní památka **pevnost Dobrošov,** vybudovaná jako součást pohraničního opevnění před druhou světovou válkou, které jako celek tvoří zajímavou součást turistické nabídky.
- Hodnotné přírodní památky s potenciálem využití v nabídce cestovního ruchu se nacházejí také v některých obcích spadající pod ORP Nové Město nad Metují. Jedná se např. o přírodní památku Halín, která zasahuje na území obcí Bohuslavice a Vršovka, přírodní rezervace Dubno zasahující na území obce Provodov – Šonov, přírodní rezervace Zbytka spadající na území obce Bohuslavice, jež je vyhlášena i jako evropsky významná lokalita a další.

10.2 Zařízení spravující a iniciující využití přírodního a kulturního dědictví

Vedle vlastních prvků přírodního a kulturního dědictví regionu se ve městě nachází také instituce spravující toto bohatství a zpřístupňující ho veřejnosti. Nejvýznamnější z nich jsou:

- **Městské muzeum** Nové Město nad Metují, jež je příspěvkovou organizací města, se společenskovědním a přírodovědným oddělením. V muzeu lze nalézt různé expozice (hodinářská expozice, lékárna, sál přírody, sál řemesel ad.), sbírky (botanická, entomologická, fotografická, geologická, smíšená a zoologická) a k dispozici jsou i různé publikace týkající se Nového Města nebo pocházející od zde působících autorů.
- **Galerie Zázvorka**, jež je součástí muzea, má stálou expozici regionálních výtvarníků minulosti i současnosti, vedle toho pořádá krátkodobé výstavy a podílí se i na dalších výstavách zpřístupňovaných ve Spolkovém domě.

  Počet návštěvníků muzea a galerie v roce 2013 přesáhl 3000.
- **Informační centrum** se v květnu 2013 stalo členem Asociace turistických informačních center ČR. Mezi jeho hlavní náplně patří realizace nabídky cestovního ruchu a práce s návštěvníky města - informuje o výletech po městě a okolí, a to včetně informací pro skupiny se zvláštními potřebami - rodiny s dětmi či handicapované, památkách, turistice, službách ve městě (ubytování, stravování, veřejný internet, úschovna zavazadel a kol), o kulturních a sportovních akcích, prodeji turistických suvenýrů, map, knih, regionálních produktů, nabízí on - line prodej vstupenek a další služby.
  V některých směrech zastupuje práci oddělení cestovního ruchu, jež na městském úřadě není zřízeno. Součástí činnosti IC je i propagace města jako turistické destinace - pracovníci Informačního centra prezentují město na veletrzích cestovního ruchu (Holiday World Praha, Info tour Hradec Králové apod.), prezentují Nové Město v partnerských městech v zahraničí i během domácích akcí.
  Informační centrum sídlí ve Spolkovém domě na Husově náměstí a pobočku má v galerii Zázvorka. Za rok ho navštíví bezmála 24 tis. osob, z toho přibližně 1.600 cizinců (údaj z r. 2013).
- Významnou roli zprostředkovatele poznání, historie a umění sehrává jak pro místní obyvatele, tak částečně i pro návštěvníky také nově zrekonstruovaná **Městská knihovna**, která se nachází v ulici Komenského.

- Kulturní akce zaměřené jak na místní obyvatele, tak i na turisty jsou pořádány také **Městským klubem**. Ten organizuje různé kulturní akce regionálního i nadregoionálního významu, které jsou přinejmenším částečně využívány pro cestovní ruch a návštěvnost města – zejména se jedná o tradiční festival české veselohry Novoměstský hrnec smíchu, dále Smetanovské dny, Pohádkový minifestival a další.
- Zásadní institucí rozvoje cestovního ruchu je, resp. má být, vlastní **město Nové Město nad Metují**. To se v tomto odvětví angažuje, mnohé akce a aktivity v cestovním ruchu konané ve městě zaštiťuje či (spolu) organizuje, přesto však institucionální zajištění cestovního ruchu ne plně odpovídá potenciálu a významu cestovního ruchu pro ekonomiku města.

  Město má sice zřízenou komisi pro cestovní ruch s předsedou, tajemníkem a 11 členy, ale chybí mu například ucelená oborová strategie a koncepce rozvoje cestovního ruchu ve městě. Na městě nejenže není zřízen zvláštní útvar cestovního ruchu, ale není ani určen zvláštní úvazek, resp. osoba, která by odvětví řešila jako svoji výlučnou aktivitu.
- **Branka o.p.s.** je neziskovou organizací podporující trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu na území regionu Kladské pomezí, jejíž členskou základnu tvoří města a obce v regionu Kladského pomezí, ale i podnikatelské subjekty. Organizace existuje již od roku 1997 a mezi její hlavní náplň patří propagace značky Kladské pomezí (vydávání tiskovin, provoz webového portálu www.kladskepomezi.cz, propagace regionu na veletrzích cestovního ruchu), prosazování zájmů destinace vůči krajskému úřadu, ministerstvu, Czech Tourismu a dalším institucím, spolupráce s podnikateli v oblasti cestovního ruchu, místními organizacemi a sdruženími, polským turistickým regionem a další aktivity.

  I přes nesporné aktivity a přínosy destinační společnosti pro město a jeho cestovní ruch se nezdá být tato forma zajišťování podpory, propagace a realizace takto významného odvětví prostřednictvím externího, byť k tomu zřízeného subjektu, propagujícího celou širokou destinaci Kladského pomezí, dostatečná. S existujícími kapacitami (cca 3 pracovní úvazky) není pravděpodobně reálné zajistit skutečně dostatečnou propagaci a řízení cestovního ruchu v tak kvalitní destinaci jako je Nové Město nad Metují, navíc při existenci rizik jako konkurence uvnitř území (každé město chce být propagováno samostatně co nejvíce apod.). Spoléhat se v propagaci města jako turisticky významné destinace takřka výhradně na tento subjekt se nejeví jako dostačující. Jako vhodné se naopak zdá vymezení jasných kompetencí a zvýšení propagace města a intenzívnější řízení odvětví cestovního ruchu přímo ze strany města a jeho úřadu.

10.3 Kulturní a společenské akce využitelné v odvětví cestovního ruchu, formy cestovního ruchu

Mezi nejzajímavější kulturní a společenské atraktivity, které lákají do města návštěvníky, patří **Novoměstský hrnec smíchu**. Jedná se o festival české filmové a televizní komedie, k roku 2014 se jedná již o 36. ročník této akce, který má bohatou nabídku doprovodných akcí jako jsou výstavy, koncerty, zábavná odpoledne pro děti a další. Tuto akci navštěvují vždy stovky návštěvníků.

Každoročně se zde konají také **Smetanovské dny**, v roce 2014 se jedná již o 31. ročník tohoto hudebního festivalu. V novoměstské knihovně se konají výstavy a přednášky na různá témata.

Městské informační centrum pravidelně pořádá akce lákající kromě domácích obyvatel i návštěvníky, jako např. **Brány města dokořán, masopustní průvod městem**.

Velmi významnou akcí svého druhu s nadregionálním významem a velkým potenciálem do budoucna jsou i pravidelné **Akademické týdny**. Jedná se o několikadenní kulturně vzdělávací setkání pořádané každý rok v létě na Pavlátově louce v Novém Městě nad Metují, které posluchačům poutavou formou nabízí odborný pohled na nejrůznější témata z psychologie, filozofie, historie a přírodních věd. Součástí programu jsou i koncerty, filmy, divadla, výstavy a večerní posezení u ohně. Setkání se pravidelně účastní špičkové osobnosti ve svých oborech a řada návštěvníků.

V Novém Městě nad Metují je během celého roku k vidění velké množství dalších kulturních akcí, výstav, expozic a přednášek, jež jsou lákadlem nejen pro místní obyvatele, ale i pro turisty.

Město skýtá velký potenciál pro **sportovní turistiku**. Kvalitní a dobře vybavená sportoviště vytvářejí zázemí pro akce regionálního, národního i mezinárodního významu. Možnosti jejich pořádání jsou navíc podpořeny tradicí a zkušeností s takovými akcemi z minulosti i existujícím institucionálním zázemím (sportovní kluby, vč. tradice a podpory sportu pro hendikepované).

Mezi významné sportovní akce města patří Český pohár v lukostřelbě handicapovaných, Cykloglacensis, Velká cena Nového Města nad Metují, ale třeba i Šmajd Novoměstskem a další. V minulosti se zde konaly

mezinárodní soustředění významných zahraničních týmů hendikepovaných sportovců, město hostí celorepublikové soustředění mládeže v národní házení a další větší akce. Zázemí letního i zimního stadionu a dalších sportovišť jsou pro takové akce dostatečné. Přesto je jejich konání omezeno například nabídkou ubytovacích a stravovacích kapacit dostatečné úrovně a rozsahu (týmy musely být ubytovány např. v náchodském Beránku a jinde v okolí).

Pro specifickou skupinu návštěvníků je turisticky zajímavá například i nabídka Aeroklubu Nové Město nad Metují. Uskutečňují se zde vyhlídkové lety na motorových letadlech a kluzácích, funguje tu letecká škola – výcvik na motorových letadlech a kluzácích i základní výcvik seskoku padákem.

Příliš velkého rozvoje zatím město nenabízí v oblasti **nových forem / atraktivit cestovního ruchu** a způsobů jeho provádění. V mnoha destinacích je již běžné zapojení mobilních technologií jako podpory návštěvníků, realizují se zvláštní formy či atraktivity typu *geocashing*, kulturní dědictví se podává zábavnou formou typu „vyprávění příběhů“, oživuje se veřejný prostor, kam návštěvníci zavítají ať již živými prvky (typu pouliční divadlo) nebo neživými artefakty (zvláštní mobiliář, opakující se symboly, maskot apod.). V těchto ohledech zatím město s nabídkou pro turisty příliš progresivní nebylo.

Pro další rozvoj cestovního ruchu může Nové Město nad Metují využít **blízkost hraničního přechodu do Polska** i řadu atraktivit, které se nacházejí v jeho blízkém okolí. K rozšíření nabídky služeb pro turisty by přispěla i výstavba další infrastruktury a vybavenosti města - např. vybudování venkovního koupaliště (umělého či například přírodního na řece Metuji), půjčoven sportovních potřeb a další.

10.4 Turistika a turistické trasy, cykloturistika

Centrum Nového Města nad Metují je východiskem několika velmi atraktivních pěších turistických tras vyznačených Klubem českých turistů. Směřují v podstatě výhradně na sever a východ (do Náchoda, Pekelského údolí a do Orlických hor), některé z nich jsou hojně využívané. Údolím Metuje a Libchyňského potoka kolem ostrohu, na kterém se rozkládá historické centrum města, navíc vede okružní naučná stezka.

Povědomí návštěvníků o turistických trasách a jejich značení, není příliš velké, proto by bylo vhodné, aby došlo k lepší propagaci těchto tras a k optimálnímu systému značení, které by navedlo vyšší počet turistů na tyto trasy.

Tabulka 35: Značené trasy procházející územím Nového Města nad Metují

Barevné označení trasy	Průběh trasy
Pěší	
Červená	Rychnov nad Kněžnou – Deštné v Orl. h. – Šediviny – Nedvězí – Bystré – Ohnišov – Vanovka – Zákraví – Nové Město n. Met. – Jizbice - Náchod
Modrá	Bedřichovka – Sedloňov – Sněžné – Janov – Bohdašín – Slavoňov – Nové Město nad Metují
Zelená	Borová – Sendraž – Libchyně – Nové Město nad Metují
Žlutá	Slavoňov – Kloptovské údolí – Nové Město nad Metují
Zelená přerušovaná	Rezek - Pavlátova louka – Nové Město nad Metují – na Popluží – Klopotovské údolí
Cyklistické	
Růžová	Náchod – Peklo - Nové Město nad Metují - Josefov

Město protíná jedna cyklotrasa přibližně kopírující údolí řeky Metuje z Pekelského údolí do Josefova č. 4034, která se v bezprostředním okolí kříží s řadou dalších tras směřujících do Orlických hor, Náchodska i Královéhradecka.

Cyklotrasy v okolí vedou většinou po silnicích III. třídy s řidším automobilovým provozem (zejména v rovinatější krajině západně od města), méně pak po cestách bez automobilového provozu (v členitějším terénu Orlických hor). V Novém Městě nad Metují, ale ani v celém SO ORP se nenachází žádná cyklostezka.

V okolí se připravuje, resp. se jedná o přípravě cyklostezky kolem Rozkoše (aktivita obcí kolem nádrže), ale i propojování cyklostezek/budování cyklostras ve směru na Polsko.

Přes Nové Město nad Metují pravidelně v sezónním období jezdí několik **linek cyklobusů:**

Hnědá linka: Nové Město nad Metují – Náchod – Kudowa Zdrój – Zieleniec – Orlické Záhoří – Šerlich

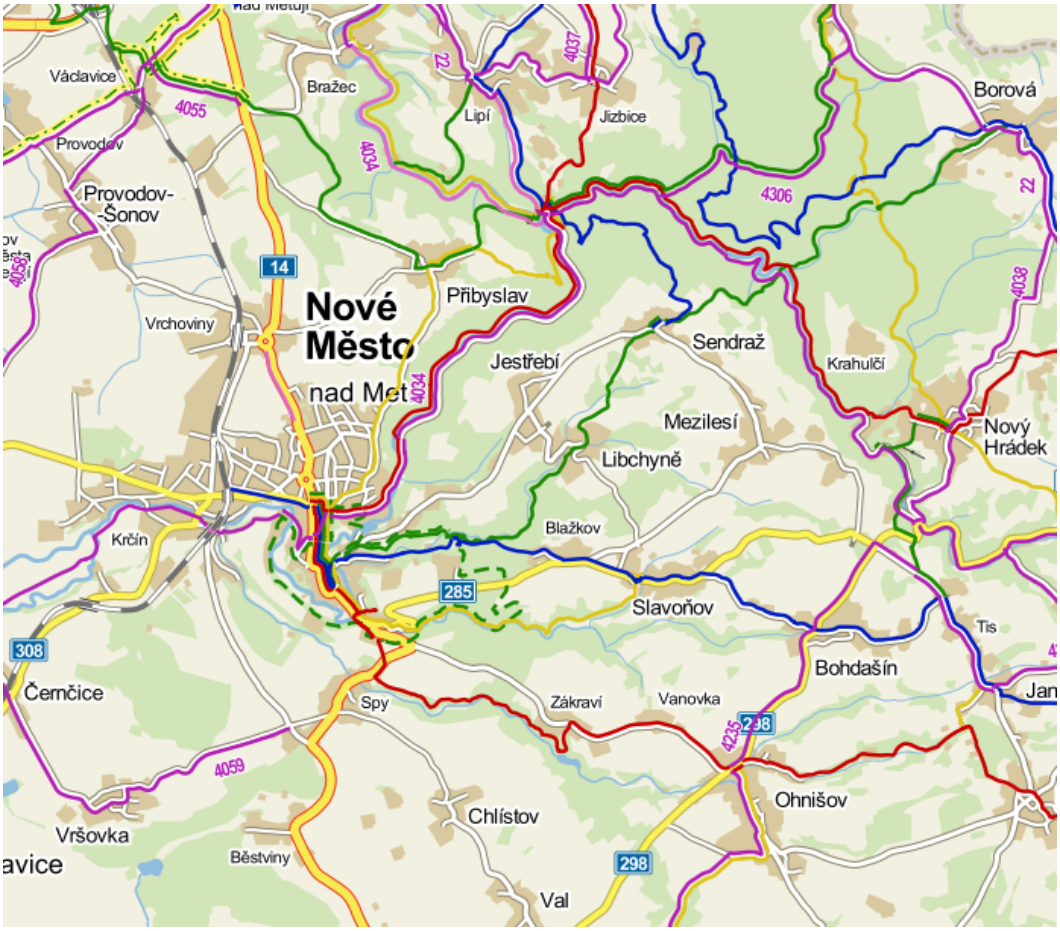
Fialová linka: Jaroměř – Česká Skalice – Nové Město nad Metují – Ohnišov – Bačetín – Bystré – Sedloňov – Deštné v Orlických horách – Šerlich

Zelená linka: Nové Město nad Metují – Náchod – Dobrošov – Nový Hrádek – Olešnice v Orlických horách – Deštné v Orlických horách – Šerlich

Azurová linka: z Nového Města nad Metují do Pekla a zpět.

V návaznosti lze cyklobusem cestovat až do Polska (NP Stolové hory), pokračovat na regionální linku z Hradce Králové až do Krkonoš a další služby např. doprava prostřednictvím skibusů.

Obrázek 5: Značené turistické a cyklistické trasy v okolí Nového Města nad Metují

Zdroj: http://mapy.cz/

10.5 Infrastruktura cestovního ruchu

Nabídka služeb vážících se na cestovní ruch (ubytování a stravování)

Potenciálu nabídky cestovního ruchu nedostatečně odpovídá intenzita podnikatelské aktivity v odvětví pohostinství a ubytování, která je dokonce výrazně pod celokrajským průměrem (viz. kap. 7.3.). Zatímco v Novém Městě představoval v r. 2013 podíl subjektů v odvětví ubytování a pohostinství 5,57 % na celkovém počtu ekonomických subjektů ve městě, je tento podíl na celokrajské úrovni výrazně vyšší (6,39 %).

Přestože se jedná o hrubý ukazatel nezohledňující další charakteristiky (velikost, typ subjektu apod.) naznačuje, i s ohledem na význam cestovního ruchu pro město a jeho profilaci jako výrazné destinace cestovního ruchu, že nabídka těchto služeb ve městě není dostatečná.

Ubytovací kapacita

V Novém Městě nad Metují je dohledatelných 18 ubytovacích zařízení, z toho 12 má k dispozici více jak 10 lůžek. Celková kapacita těchto zařízení je necelých 500 lůžek včetně přistýlek s tím, že většina z nich se nachází přímo v centru města.

Mezi ubytovacími zařízeními byl jeden hotel kategorie **** (hotel Rajská zahrada) a dva hotely kategorie *** (hotel Rambousek, hotel U broučka), je zde také možnost ubytování v zámeckých prostorách ve dvou dvoulůžkových apartmánech s přistýlkami. Charakter penzionu má 6 zařízení s celkovou maximální kapacitou 90 lůžek.

Velké ubytovací prostory, hlavně v letním období, nabízí internát Hradčany a Králíček (celkem 107 lůžek). Ubytovna s kapacitou 55 lůžek nabízí ubytování u řeky Metuje v dvou a třílůžkových pokojích. Chatová osada U koupaliště se nachází na okraji města a ubytovat se zde lze v 12ti chatkách po 5ti lůžkách.

Ve městě se nachází minimálně 3 privátní ubytování s kapacitou 20 lůžek (kompletní přehled včetně privátního ubytování je uveden v kapitole 8.3.3 Ubytování a stravování). Dá se také předpokládat, že zde dochází ke značným sezónním výkyvům s ohledem na nedostatečně vyváženou nabídku cestovního ruchu v zimním období.

Až do roku 2013 ve městě chybělo ubytovací zařízení vyšší kategorie a to jak z hlediska komplexnosti nabídky služeb a s tím související zařazení příslušného zařízení z hlediska kvality (počet hvězdiček, certifikace apod.), tak z pohledu objemu ubytovacího zařízení a schopnosti pojmout větší počet návštěvníků naráz. Nedostatečnost tohoto zázemí podvazovala, resp. stále ještě podvazuje další rozvoj cestovního ruchu vážícího se buď na existující přírodní a kulturní bohatství nebo na kulturní, společenské a sportovní akce.

V důsledku toho pak musela být v některých případech vůbec zvažována schopnost uspořádání v Novém Městě n. M. nebo návštěvníci nacházeli ubytování v okolních městech, což bylo nepochybně na újmu Nového Města a jeho ekonomických i společenských zájmů (nerealizace multiplikačních efektů, nevyužití navazující služeb stravování, maloobchodu, zvýšení dopravy apod.). To se částečně změnilo otevřením nového hotelu v centru města na konci roku 2013, jehož kapacita činí 48 lůžek a který poskytuje v současnosti nejkomplexnější nabídku služeb spojených s ubytováním, stravováním.

Přesto současná nabídka stále neodpovídá potenciálu města a je vhodná její další podpora ze strany města (propagace, vytváření příležitostí, mediační a motivační role při rozvoji těchto kapacit).

Jen velmi málo, možná pouze jediné ubytovací zařízení je schopno nabídnout skutečně plně vyhovující zázemí pro kongresovou turistiku (přednáškový sál, společenská místnost, dostatek kvalitního ubytování a další zázemí), která ve městě zatím prakticky neexistuje, a v tomto směru město významně zaostává například za sousedním Náchodem.

Jeden z nejdůležitějších předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu je přítomnost stravovacích zařízení, které turisté využijí v době svého pobytu ve městě. Z existujících ubytovacích zařízení pouze 4 disponují nabídkou restaurace nebo podobného stravovacího zařízení.

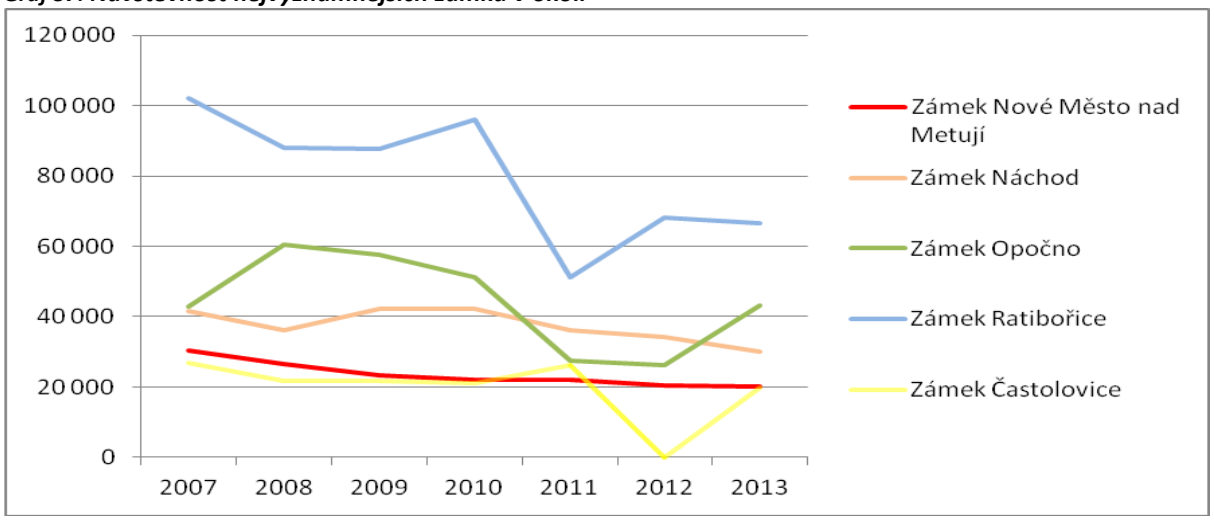
Ve městě se koncentrují restaurace, kavárny a další stravovací zařízení zejména v městské památkové zóně na Husově náměstí: hotel U broučka, restaurace U Paďourů, restaurant Dům č. 14, zámek – Bar a další. Z kaváren a cukráren např. Kamila či Seladon.

10.6 Návštěvnost města

Dobrý obrázek o návštěvnosti města, jeho vývoji a využití potenciálu ukazují statistiky dvou významných objektů cestovního ruchu v Novém Městě: zámku, jako hlavní atraktivity města, a městského muzea, případně též informačního centra, jako hlavní instituce zastřešující služby a informace pro turisty.

Údaje o **návštěvnosti zámku** ukazují na prakticky permanentní pokles v posledních 7 letech, kdy návštěvnost v r. 2013 ve srovnání s r. 2007 klesla cca o třetinu. Takto výrazný pokles nenastává prakticky u žádných srovnatelných památek v okolí (viz graf), snad s výjimkou zámku Ratibořice, kde se však dramatický propad návštěvnosti, ke kterému došlo v letech 2010 – 2011, zastavil a počet návštěvníků v posledních dvou letech rostl, resp. byl zhruba stabilní.

Graf 37: Návštěvnost nejvýznamnějších zámků v okolí

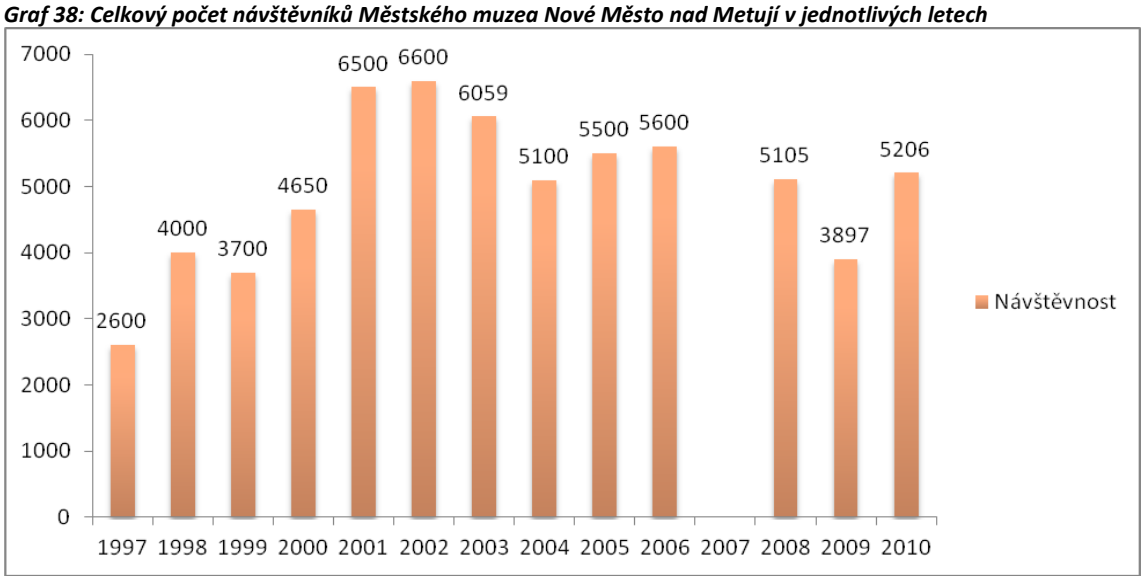
(Pozn.: propad návštěvnosti zámku Častolovice v roce 2012 je způsoben nesouhlasem majitele památkového objektu ke zveřejnění individuálních údajů, zdroj: http://www.nipos-mk.cz/)

Jelikož zámek je jednou z klíčových institucí cestovního ruchu v Novém Městě nad Metují, je na místě maximální pozornost věnovat právě jemu. Zde je třeba, aby město pokud možno kooperovalo s majiteli a správou zámku, z čeho budou těžit obě strany – nabízí se co nejvyšší míra kooperace v takových oblastech jako je propagace a společné prezentace, produkty cestovního ruchu, sladění harmonogramu akcí atd.

Přestože vrchol **návštěvnosti muzea** z prvních let 21. století (více než 6,5 tis. návštěvníků) nebyl zatím opakován, celkové roční návštěvnosti se stabilizovaly na počtech přes 5 tisíc, s výjimkou roku 2009, kdy byla návštěvnost muzea podobně jako v Městské galerie Zázvorka nižší než v předchozích i následujících letech. Hlavním důvodem byla rozsáhlá rekonstrukce Husova náměstí, která během hlavní sezóny výrazně omezila aktivity turistů v této destinaci.

Počet návštěvníků infocentra podle dostupných informací stále roste. Zatímco výroční zpráva muzea uvádí, že v hlavní turistické sezóně infocentrum vítalo více než 12 500 osob (s tím, že oproti roku předchozímu se jejich počet zvýšil téměř o pět tisíc), v roce 2013 ho dle VZ navštívilo bezmála 24 tis. osob, z toho přibližně 1600 cizinců.

Graf 38: Celkový počet návštěvníků Městského muzea Nové Město nad Metují v jednotlivých letech

Zdroj: Městské muzeum Nové Město nad Metují (pozn.: návštěvnost za rok 2007 se nepodařilo dohledat)

Již z těchto základních dat se zdá, že odvětví cestovního ruchu nijak výrazně nestagnuje, otázkou ovšem zůstává vývoj návštěvnosti zámku, který na rozdíl od ostatních institucí fungujících v oblasti cestovního ruchu (muzeum, infocentrum) má zatím negativní tendenci. Na druhou stranu není nijak výraznou výjimkou mezi srovnatelnými národními kulturními památkami (zámky) v okolí.

Statistiky, které ukazují na poměrně dobrou situaci v cestovním ruchu ve městě (měřeno počtem návštěvníků), jsou bezesporu opřeny i o propagační aktivity města. Ty se dějí obvyklými způsoby (tištěné materiály, web, prezentace na veletrzích apod.) a jsou zajišťované jak městským úřadem, tak zřízenými institucemi (zejména muzeum), případně třetími subjekty (destinační společnost a další).

Přesto v této oblasti je třeba dalšího pokroku a modernizace (např. většího využití moderních mobilních aplikací, QR kódů a dalších), kde zatím město příliš progresívní přístup nejeví. Další zcela zásadní příležitosti skýtá posunutí místních atraktivit na mezinárodní či dokonce globální úroveň. Architektura ve městě a okolí spjatá se jménem slavného architekta Jurkoviče skýtá možnosti jednak mezinárodní spolupráce a propagace (jeho dílo existuje v dalších částech Evropy), tak společného postupu v zařazení tohoto dědictví do evropských projektů (evropské kulturní cesty), tak dokonce na seznam UNESCO.

Doplnění tohoto seznamu o 13. českou památku (poslední bylo doplněno o město Třebíč již před více než 10 lety, v r. 2003) by posunulo propagaci a celé odvětví cestovního ruchu ve městě do zcela jiných úrovní. Z toho by mohlo profitovat nejen samotné město, ale i jeho okolí.

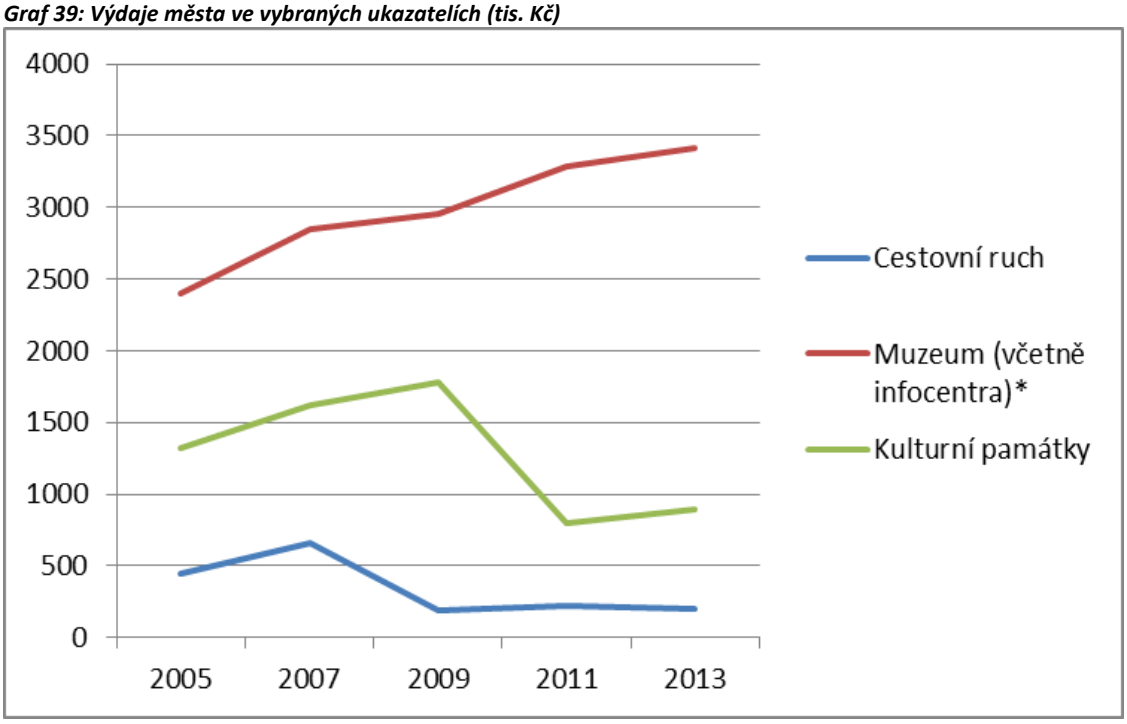
10.7 Výdaje města na cestovní ruch a související instituce a aktivity

Základní informaci o prioritě cestovního ruchu z pohledu města mohou dát základní čísla běžných rozpočtových výdajů města, které směřovaly na cestovní ruch, a s tím souvisejícími institucemi/atraktivitami. Sledovanými položkami je: cestovní ruch, muzeum (vč. infocentra) a kulturní památky.

Tabulka 36: Výdaje města související s cestovním ruchem

Běžné výdaje dle rozpočtu (tis. Kč.)	2005	2007	2009	2011	2013
Cestovní ruch	443	658	192	217	205
Muzeum (včetně infocentra)*	2395	2851	2951	3281	3417
Kulturní památky	1324	1623	1780	798	896

Graf 39: Výdaje města ve vybraných ukazatelích (tis. Kč)

Tabulka 37: Dílčí SWOT analýza – Cestovní ruch

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Městská památková rezervace, vč. zámku (NKP) a řady dalších památek ¬ Atraktivity v okolí města pro rozvoj CR (umístění v atraktivním regionu Kladského pomezí, přírodní rezervace Peklo i vzdálenější destinace - Orlické hory, NKP v okolí), turistické trasy v okolí města, vyhlídková místa v okolí, cyklobusy ¬ Existence a tradice sportovních a kulturních akcí nadregionálního charakteru (Hrnec smíchu, Akademické týdny, Velká cena NM, mezinárodní akce hendikepovaných sportovců atd.) ¬ Existence, činnost a stabilní postavení organizace města pro realizaci CR – Městské muzeum vč. infocentra, podpora destinační společnosti Branka	¬ Nedostatečné množství podnikatelských subjektů v cestovním ruchu ¬ Nedostatek produktů cestovního ruchu ¬ Nedostatečné zapojení tradičních kulturních a sportovních akcí do odvětví cestovního ruchu ¬ Nedostatečný rozvoj nových forem/ doplňkových aktivit cestovního ruchu i moderních forem propagace cestovního ruchu ¬ Pokles návštěvnosti v institucích spravující CR a MPR ¬ Sezónní charakter CR
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Blízkost hranic, přeshraniční spolupráce, mezinárodní kontakty a partnerství ¬ Zlepšení strategického, koncepčního řízení odvětví ze strany města ¬ Obecný trend rozvoje cykloturistiky a dalších forem CR (kongresová turistika, další rozvoj sportovní, outdoorové aktivity apod.) ¬ Vyšší stupeň mezinárodní kooperace, zapojení do špičkových projektů cestovního ruchu nadnárodního významu ¬ Rozvoj nových forem prezentace v rámci městského muzea ¬ Zvýšení komunikace a kooperace města s podnikateli v cestovním ruchu a majiteli klíčových atraktivit (zejména zámku) ¬ Realizace multiplikačních efektů díky rozvoji podnikání navázaného na CR (drobná výroba, služby, půjčovny, dopravci atd.)	¬ Potenciální konflikty rozvojových či podnikatelských potřeb v MPR a jejím okolí a potřeby zachování kvality MPR ¬ Propad odvětví po krizi v roce 2008 a obtížný návrat k dřívějším návštěvnostem ¬ Pokles počtu návštěvníků zámku jako klíčové atraktivity města ¬ Změny v zaměření kohezní politiky pro nové období a zhoršení přístupu k dotacím na rozvoj cestovního ruchu

11. Doprava

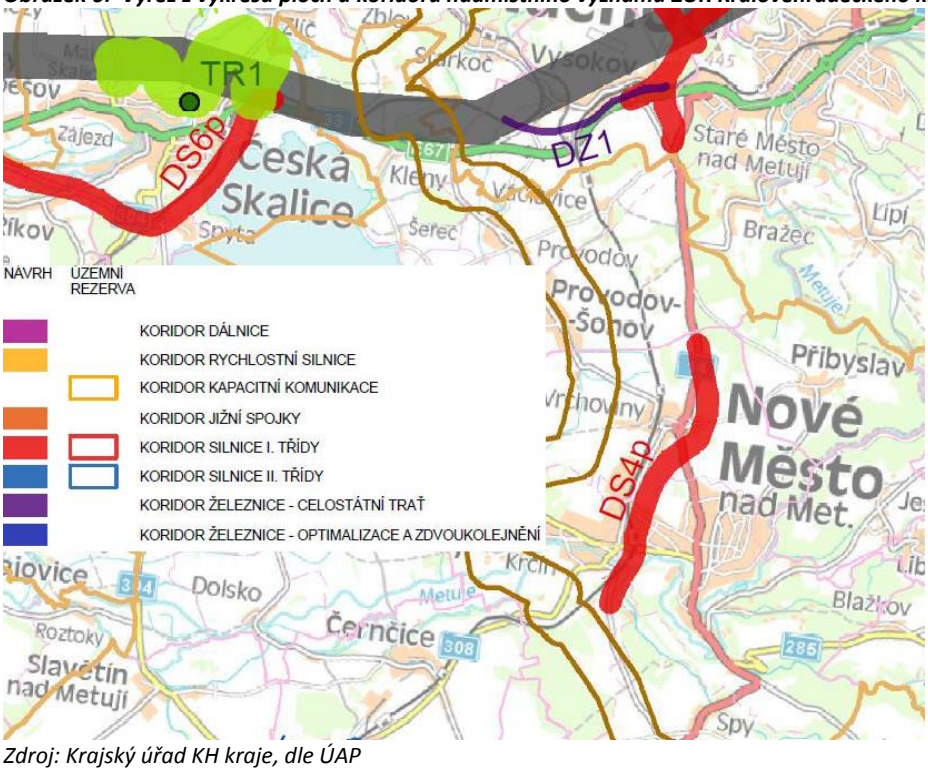
Doprava ve formě dálkových cest, podle nichž se rozvíjelo městské osídlení, formovala město od jeho počátků. Dálkové cesty se postupem času přeměnili na silniční síť, která je dnes reprezentována státními a krajskými silnicemi. Z pohledu existující dopravní infrastruktury je třeba jmenovat především silnici první třídy I/14 tvořící částečně obestavěný silniční průtah městem a železniční trať č. 026 Týniště nad Orlicí – Otovice. Na katastru města se nachází také několik krajských silnic nižší kategorie (II. a III. třída), dále místní letiště sloužící především pro rekreační účely a velké množství zastávek regionální autobusové dopravy (cca 37).

Rozvoj automobilismu v 80. a 90. letech minulého století a vybudování sídlišť a vznik průmyslových zón na okraji města vyvolal významný nárůst nejen počtu osobních a nákladních automobilů, ale také jejich jízd. Postupné rušení zavedené autobusové dopravy poté ještě více přispělo k přechodu další části populace z veřejné hromadné dopravy na dopravu individuální. S dopady uvedených procesů se Nové Město nad Metují potýká dodnes. Historické městské ulice byly automobilové dopravě nejprve přizpůsobovány, avšak rozšiřování dopravního prostoru a další zábory ploch ve prospěch nově budované dopravní infrastruktury mají své hranice[20].

11.1 Silniční doprava

Správní obvod města na území celého ORP Nového Města není nijak dotčeno koridory a plochami dopravy mezinárodního významu[21]21. Naproti tomu Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje vymezující koridory pro dopravní infrastrukturu uvádí přeložka silnice I/14, jako jediný takový koridor na území města.

Obrázek 6: Výřez z výkresu ploch a koridorů nadmístního významu ZÚR Královéhradeckého kraje

Zdroj: Krajský úřad KH kraje, dle ÚAP

11.1.1 Silniční síť

Základní silniční komunikační systém na území města je tvořen silnicemi I a II třídy a je doplněn relativně hustou sítí komunikací nižších řádů (III. třídy a místních komunikací). Přímo na území města se nachází 7 km silnice I. třídy a 26 km krajských silnic II. a III. třídy. K tomu pak dalších přibližně 45 km místních komunikací.

[20] Zdroj: Zpracování koncepce dopravy v klidu města Nové Město nad Metují, Závěrečná zpráva z prosince 2013
[21] Dle Politiky územního rozvoje České republiky (2008)

Tabulka 38: Délka silnic a místních komunikací (v km)

Silnice			Místní komunikace	Celková délka pozemních komunikací
I. třídy	II. třídy	III. třídy		
7,0	7,5	18,5	45,0	78,0

Zdroj: GIS a MěÚ

Celostátní význam má silnice I. třídy I/14, vedoucí z Liberce přes Náchod, Vamberk, Ústí nad Orlicí do České Třebové, která vede severojižním směrem centrální části města.

Městem vedou dvě silnice II. třídy. Silnice II/285 Jaroměř - Olešnice v Orlických horách, procházející v západovýchodním směru, se připojuje na silnici I/14 v oblasti Na Rychtě. Silnice II/308 Nové Město nad Metují – Hradec Králové zprostředkovává přímé spojení do krajského města.

Silnice III. třídy zejména zajišťují obsluhu přilehlého území (kromě místních částí Nového Města: Spy, Krčín, Vrchoviny, také lokality a obce v okolí města – např. Peklo, Přibyslav, Slavoňov či Sendraž) a doplňují tak síť silnic vyššího řádu.

Technický stav a kvalita silnic ve vlastnictví Královéhradeckého kraje (silnice II. a III. třídy) není celkově dobrý, přestup se nijak významně nevymyká stavu v jiných částech kraje i České republiky, obdobně tak místní komunikace, z nichž některé vyžadující opravy či dokonce rekonstrukce, jež jsou postupně realizovány dle disponibilních prostředků. Přesto je nezbytné vytvářet tlak na vlastníka regionálních komunikací, tj. Královéhradecký kraj, aby investoval do úseků těchto komunikací ležících v katastru Nového Města a zajišťujících kromě tranzitních (regionálních) funkcí, také dopravní obslužnost v rámci města.

11.1.2 Hlavní dopravní závady

Na silniční síti se vyskytuje množství dopravních závad, jak z hlediska provozu a bezpečnosti, tak i životního prostředí. Nejzávažnějším problémem je vedení státní silnice I. třídy I/14 centrem města, které je městskou památkovou rezervací. Stávající špatná dopravní situace proto vyžaduje řešení, jež se nabízí zejména v podobě přeložky silnice I/14 (s níž pracuje územní plán města prakticky již od 70. let minulého století). Pro trasu přeložky na západní straně města (Spy – Krčín – Vrchoviny) byla již zpracována dokumentace a vydáno územní rozhodnutí, které bylo v roce 2003 zrušeno rozhodnutím soudu. V současné době je nadále navrhovaným, a pravděpodobně nejschůdnějším řešením dlouhodobě neúnosné dopravní situace na silnici I/14 její přeložka, s níž počítá i nový ÚP, a to i přes všechna potenciální rizika a komplikace, jež toto řešení přináší (např. hluková zátěž v některých lokalitách, resp. okolí konkrétních objektů apod.) a jež je třeba dořešit. Výhodou této varianty naopak je, že přináší řešení dopravních problémů i uvnitř města například tím, že by na ni potenciálně ústily i přeložky některých místních komunikací.

Výhledově se uvažuje s přeložkou silnice II/285, která by vedla od Luštince po nové přeložce I/14 přes Spy do Horského předměstí, kde by navázala na stávající silnici II/285 vedoucí směrem na Slavoňov.

Další problémy na komunikaci I/14:

- okružní křižovatka v místní části Vrchoviny – 1. velikost středového ostrova křižovatky umožňuje od severu přijíždějícím nákladním i osobním vozidlům rychlý rizikový tangenciální průjezd křižovatkou až na silnici III/28521, kde se těsně za křižovatkou nachází přechod pro chodce; 2. vzhledem k umístění okružní křižovatky na mírném návrší jsou pozorovatelné problémy těžkých nákladních vozidel přijíždějících od jihu po silnici III. třídy při rozjezdu a akceleraci v křižovatce;
- občasné problémy způsobované například zásobováním vybraných objektů navazujících na ulici Komenského (problémy způsobované zásobovacími vozidly v průjezdném jízdním pruhu silnice I. třídy, kdy kvůli zastavení vozidla dochází v omezených časových intervalech opakovaně po celou dobu zásobování přilehlých objektů ke vzdutí fronty vozidel);
- Husovo náměstí - oba vjezdy na centrální městské náměstí jsou sevřeny historickými budovami a vytváří tak dvě výrazná úzká místa na celém průtahu státní silnice Novým Městem;
- Husovo náměstí – otázka využívaní náměstí pro statickou dopravu, v řešení je správné nastavení organizace provozu;
- Křižovatka s krajskou silnicí II/285 - křižovatka je dnes řešena jako neřízená čtyřramenná křižovatka s vyznačením hlavní a vedlejších komunikací pomocí svislého dopravního značení, ovšem s nestandardním zapojením krajské silnice do křižovatky.[22]

[22] Zdroj: Zpracování koncepce dopravy v klidu města Nové Město nad Metují, Závěrečná zpráva z prosince 2013

Dalšími dopravními závadami na území Nového Města nad Metují jsou malé podjezdné výšky a úzké mosty při křížení železnice se silnicemi. Na silnici II/285 je problémem jednopruhový podjezd bez chodníků a napojení na silnici I/14 pod ostrým úhlem s omezeným rozhledem.

Mezi dopravní závady lze zařadit i řešení některých křižovatek.

Křižovatka „U Papežů“ je ve stávajícím stavu řešena jako úrovňová čtyřramenná křižovatka s vyznačenou hlavní komunikací v severojižním směru. Dopravním značením umístěným na ulici Náchodská jsou řidiči nákladních tranzitujících vozidel informováni o úzkých místech sítě nacházejících se na ulici Havlíčkova a ulici Dobrušská (podjezdy pod železniční tratí o max. podjezdné výšce 4,2 metru). Přes jižní, severní a východní rameno křižovatky jsou vyznačeny přechody pro chodce, avšak bez dalších prvků zajišťujících vyšší bezpečnost zranitelných účastníků provozu (ostrůvky). Kdysi vyznačené barevné zvýraznění přechodů je již vlivem intenzivního provozu částečně smazáno. Hlavní silnice je vedena od severu k jihu v mírném klesání do pravotočivé zatáčky dále ulicí 1. máje. Od Krčína hlavní komunikaci křižuje ve směru k centru města silnice druhé třídy II/285. Od centra je vyznačena přednost vozidel na hlavní komunikaci pomocí svislé DZ „Dej přednost v jízdě“, od Jaroměře je poté pomocí dopravního značení vyznačena povinnost „Stop, dej přednost v jízdě“. V období dopravních špiček je na této křižovatce patrná tvorba front vozidel na vedlejších komunikacích, vzhledem k šíři vjezdového ramene od centra se část vozidel při čekání na vhodnou časoprostorovou mezeru řadí na vjezdu do dvou řad. V těchto frontách jsou často zdržována také vozidla veřejné hromadné dopravy.

Křižovatka „U Sokolovny“ ležící v místě křížení ulic Sokolská x Československé armády x Přibyslavská. Stávající provedení křižovatky již neodpovídá dnešním nárokům motorové ani nemotorové dopravy (křižovatkou je vedena cyklotrasa č. 4034). S ohledem na okolní vybavenost není splněn ani požadavek na bezpečné převedení pěších proudů a bezproblémové parkování vozidel návštěvníků místního Sokola.

Další problematickou křižovatkou, je lokalita Černčická x Husitská. Zásadním nedostatkem této stávající tříramenné stykové křižovatky je nenormový dlouhý přechod pro chodce vedený přes severní rameno (ulice Husitská).

Problémovou lokalitou je také prostor ulice Gen. Klapálka, kde jsou dnes běžně na noc odstavována nákladní vozidla (včetně návěsových a přívěsových souprav), pravděpodobně z důvodu řešení technologických přestávek. Část vozidel má zdroj či cíl své cesty v Novém Městě[23].

Tyto hlavní dopravní závady mají také negativní vliv na činnost ekonomických subjektů na území města. Zejména podniky s větší potřebou dopravních výkonů (tj. především výrobní podniky, do kterých denně směřují kamiony dovážející suroviny a materiálem a vyvážející hotové výrobky), jako např. firma Ammann, mají s dopravní situací problém a představuje pro ně více nákladů spočívající v delší časové prodlevy mezi přesuny materiálů a zboží. Současně je tato situace silně negativním faktorem při rozhodování o realizaci investic na území města. Kvalitní dopravní infrastruktura a dostupnost jak pro zásobování podniku, tak pro jeho pracovníky je v současnosti samozřejmým předpokladem pro umístění investic.

Neméně podstatné je zajištění plynulého provozu a jeho bezpečnosti, které se bezprostředně dotýkají všech obyvatel města.

11.1.3 Intenzita silniční dopravy

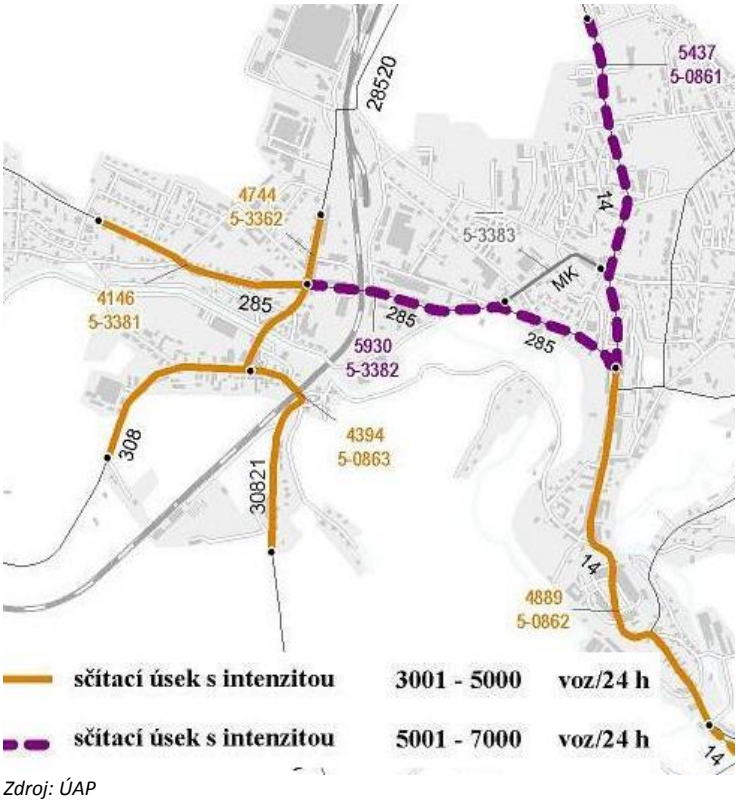
Obdobně jako v jiných částech kraje i České republiky dochází v posledních letech, resp. již desetiletích k velkému nárůstu intenzity dopravy, zejména individuální osobní, ale i nákladní. To souvisí s mnoha makrotrendy – ať už v oblasti změn v sídelní struktuře (suburbanizace), růst dostupnosti automobilů či vyšší motorizace vybraných skupin (ženy, mladí lidé).

Nejfrekventovanější silnicí ve městě byla tradičně silnice I. třídy č. I/14. Podle statistických šetření prováděných Správou silničního hospodářství v roce 2000[24] po ní denně projelo až necelých 8 000 motorových vozidel. Oproti roku 1985 průměrný počet motorových vozidel tak vzrostl o více jak 50 %.

Hustý provoz je rovněž na silnicích II. třídy. Silnicí č. II/285 v roce 2000 také denně projelo téměř 8000 aut, což bylo o polovinu více než před 15 lety. Největší nárůst intenzity dopravy na silnicích III. třídy od roku 1985 byl zaznamenán na silnici III/30821 Krčín – Spy (o 48 %), která slouží jako objízdná trasa pro tranzit mimo centrum města. Ke stejnému účelu slouží i silnice III/28520 Krčín – Vrchoviny (ul. Náchodská). Nejvíce nákladních automobilů projede na úsecích silnice I/14 směr Náchod, na silnici II/285 směr Jaroměř a v ulici Náchodská.

[23] Zdroj: Zpracování koncepce dopravy v klidu města Nové Město nad Metují, Závěrečná zpráva z prosince 2013
[24] Čerpáno z Územního plánu města Nové Město nad Metují – textová část

Obrázek 7: Intenzita dopravy naměřená na nejvytíženějších komunikacích Nového Města v roce 2010

Zdroj: ÚAP

Nejnověji proběhl průzkum intenzity dopravního zatížení v roce 2013 na významných vstupech do Nového Města nad Metují, na významných městských křižovatkách a v charakteristických profilech komunikační sítě. Součástí křižovatkových dopravních průzkumů bylo i sledování výskytu pěších na přechodech pro chodce a cyklistů vyskytující se v dopravním proudu. Výsledky ukazuje tabulka níže. Z nich je jasně patrné, že odklonem tranzitní nákladní dopravy (ale platí to i osobní dopravě) ze silnice I/14 již ve Vrchovinách se největší dopravní zatížení přenáší na ulici Náchodská a další části trasy Vrchoviny – most přes trať u AMMANNu – Náchodská (viz největší intenzity naměření na křižovatce „U Papežů“ v křížení s Havlíčkovou ulicí).

Tabulka 39: Intenzita dopravního zatížení za 24 hodin, 2013

Lokalita	Vozidla celkem za 24 hod.	Nákladní automobily vč. autobusů	Návěsové a přívěsové soupravy	Chodci	Cyklisté
ul. Náchodská x Havlíčkova	15 133	1 318	609	544	118
T. G. Masaryka x 28. října	9 340	376	71	4 548	186
Nádražní x Komenského	9 732	262	16	2 578	165
Na Táboře x Klopotovská	3 965	215	32	44	23
I/14 x III/28520	10 311	700	537	111	37
Most přes železniční trať	6 005	453	443	0	58
Halinská x Na Drahách	7 266	632	548	57	35
Podjezd pod železniční tratí	5 690	596	501	0	22

Zdroj: Koncepce dopravy v klidu města Nové Město nad Metují

11.1.4 Doprava v klidu

Na rozdíl od okolních obcí představuje doprava v klidu v Novém Městě nad Metují značný problém. V důsledku stále narůstajícího počtu osobních automobilů přestala v posledních letech dostačovat kapacita stávajících parkovacích ploch. Problémy s odstavováním vozidel jsou běžně evidovány v místních částech (bytové zóny)

Malecí, Na Rychtě i Na Františku, kde již během dne stojí množství vozidel v rozporu s pravidly silničního provozu (na chodnících, na zeleni či v křižovatkách). V oblasti Na Františku lze pozorovat také množství bodových závad, tj. vozidel odstavených v rozporu s platnými dopravními předpisy. Problémy s parkováním a především s dlouhodobým odstavováním vozidel existuje také na historickém Husově náměstí (snižování estetické roviny historického centra na úkor pobytových možností a nemotorové dopravy).[25]

Samotné parkování v Novém Městě nad Metují je realizováno na několika mimouličních parkovištích - Husovo náměstí, na kterém je v současné době parkování vyřešeno pomocí tzv. parkovacích kotoučů, ale stání na území Husova náměstí je omezeno na 2 hodiny stání, u Městského úřadu a ve Farské zahradě (to je určeno zejména pro návštěvníky zámku v době turist. sezóny). Parkoviště u léčebného ústavu (Lupus) také slouží pro odstavování nákladních vozidel a u objektu firmy Ammann je podnikové parkoviště s největší kapacitou (cca 150 vozidel). Další parkoviště se plánují za klášterem a u kina.

Odstavná stání jsou zastoupena řadovými jednopodlažními garážemi v několika lokalitách, kde je možný další rozvoj. Při zástavbě severovýchodní části města s velkým zastoupením rodinných domků je otázka parkování řešena na vlastním pozemku přímo u domu.

Obecným cílem připravené koncepce dopravy v klidu na území Nového Města nad Metují je především uspokojivé řešení rezidentského a abonentského parkování (v centru i v ostatních částech města) a přiměřené řešení návštěvnické a zaměstnanecké potřeby parkovat vozidla v závislosti na poloze řešené lokality v území. Směrem do centrálních částí musí být jasně patrná snaha města regulovat množství návštěvnických a zaměstnaneckých vozidel, případně zajistit díky placenému parkování vyšší obraty vozidel těchto kategorií. Dílčí cíle podporující systémové řešení navrhované koncepce dopravy v klidu jsou následující:

- Optimalizovaný systém parkovacích míst pro rezidenty a abonenty na Husově náměstí
- Vyvážený systém cenové regulace návštěvnického parkování na Husově náměstí
- Přiměřená nabídka parkovacích stání pro turistické/návštěvnické/zaměstnanecké parkování v docházkové vzdálenosti od centrálních oblastí města
- Nová organizace dopravy v klidu oblasti Na Rychtě, postupné zavedení placeného parkování kolem kina a na ulici T. G. Masaryka ve směru na Náchod
- Nová organizace dopravy v klidu i v pohybu v obytných celcích (především oblast Malecí a oblast řadových domů Na Františku) zvyšující počet legálních parkovacích a odstavných stání
- Přiměřená nabídka zásobovacích parkovacích stání vybraných subjektů
- Ostatní opatření

Navrhovaná řešení pro nejhůře postižené lokality:

- Nalézt novou lokalitu pro parkoviště zejména pro návštěvníky zámku v docházkové vzdálenosti.
- Husovo náměstí – zpoplatnit stání, zmenšit počet stání.
- Oblast Městského úřadu – výstavba 2. patra parkoviště za městským úřadem.
- Oblast Komenského – vybudování parkovacího místa pro zásobování, zprovoznění ulice za Komerční bankou a navýšení kapacity parkovacích stání.
- Oblast Havlíčkova – navýšit kapacitu parkovacích ploch úpravami stávajících ploch, zeleně.
- Oblast Rychta – stavební úpravy a vybudování parkovacích ploch u kina, navýšení parkovací kapacity, nové vyznačení parkovacích stání, zpoplatnění parkovacích stání v místech s převažujícím krátkodobým stáním.
- Obytná oblast Na Františku – organizační a stavební úpravy místní komunikační sítě (systém jednosměrných ulic, vyznačení parkovacích stání před Mateřskou školou).
- Oblast Malecí – zejména vybudování nových parkovacích ploch.

11.1.5 Dopravní vybavenost

V Novém Městě nad Metují se na obou koncích města při silnici I/14 nachází dvě čerpací stanice. Čerpací stanice PHM je na výjezdu z města směr Náchod, druhá čerpací stanice. Obě jsou vybaveny prodejnou s občerstvením a WC. Další čerpací stanice se nachází v bývalém areálu ČSAD, která je vybavena myčkou pro nákladní automobily. V místní části Krčín na výjezdu na Nahořany se nachází plnící stanice LPG.

[25] Zdroj: Zpracování koncepce dopravy v klidu města Nové Město nad Metují, Závěrečná zpráva z prosince 2013

Dále lze ve městě využívat služeb několika autoopraven, dvou pneuservisů a stanice státní technické kontroly.

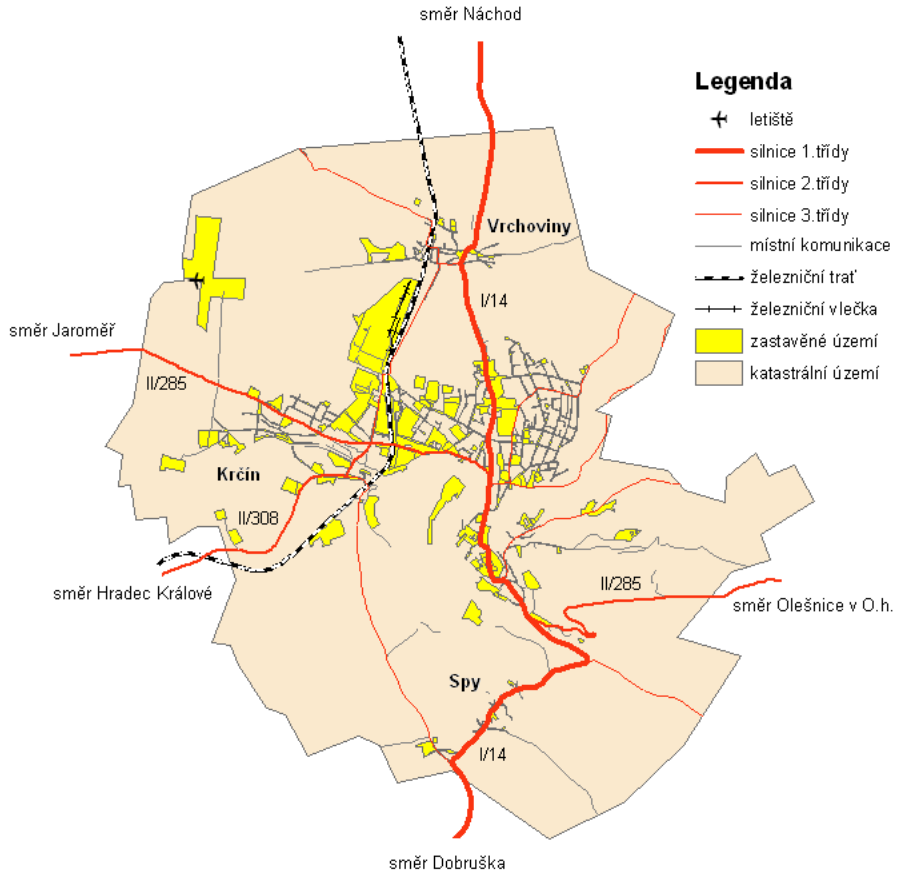
11.2 Železniční doprava

Katastrálním územím města je vedena celostátní jednokolejná neelektrifikovaná železniční trať č. 026 Týniště nad Orlicí – Otovice zastávka, která umožňuje spojení s Náchodskem a Broumovskem, a zároveň v opačném směru s významným železničním uzlem Týniště nad Orlicí, který má celostátní význam. Výhledově je možná její rekonstrukce pro zachování normového stavu na této trati. Nedaleko Nového Města nad Metují se také nachází železniční uzel Václavice, ze kterého vede odbočka na železniční trať Hradec Králové - Jaroměř - Červený Kostelec - Trutnov.

Ve městě se nachází železniční stanice Nové Město nad Metují, kam je zaústěna vlečka z areálu firmy Ammann. Zastávka Vrchoviny byla již zrušena. V roce 2004 proběhla rekonstrukce celého nádraží. Celková délka železnice na území Nového Města nad Metují je cca 5 km.

Železniční doprava má tak pro město význam jak v přepravě osob, tak i zboží, surovin a výrobků. Využití železniční dopravy snižuje jednak vzdálenost stanice od centra (ta je však ve značné míře kompenzována dostatečným počtem spojů z centrální části) a dále architekturou regionálních tratí a nutností nejméně jednoho přestupu při cestování prakticky do všech okolních center (Náchod, Hradec Králové atd.), což činí tento způsob dopravy méně komfortní a tím i méně konkurenceschopný.

Obrázek 8: Silniční a železniční síť na území Nového Města nad Metují

Zdroj: GIS

11.3 Hromadná přeprava osob

Hromadnou přepravu osob zajišťuje autobusová a osobní železniční doprava. Převládá přeprava lidí do zaměstnání a do škol.

V Novém Městě nad Metují je hlavní autobusová zastávka s 8 stanovišti na Rychtě, kde staví i dálkové autobusové linky. Rozvoj autobusové zastávky na Rychtě je omezen počtem stání, nedostatkem prostoru, okolní zástavbou a chybějícími předjízdními pruhy.

V následující tabulce je uveden stručný přehled o počtu autobusových spojů za den mezi Novým Městem nad Metují a okolními regionálními centry.

Tabulka 40: Počet přímých autobusových spojů za den mezi Novým Městem nad Metují a regionálními centry

Město	Počet přímých spojení			
	z Nového Města nad Metují		do Nového Města nad Metují	
	pracovní dny	víkendy	pracovní dny	víkendy
Hradec Králové	21	8 až 9	21 až 24	9 až 10
Náchod	62 až 65	24 až 25	58 až 60	24 až 29
Jaroměř	9	7	16	10
Dobruška	43 až 44	14 až 17	41 až 44	13 až 15

Zdroj: IDOS – jízdní řády 2013

Z tabulky vyplývá, že nejlepší dopravní spojení autobusem je do města Náchod a to jak v pracovní dny, tak i o víkendu, naopak nejméně spojů jezdí po celý týden do Jaroměře.
Místní doprava ve městě byla už před několika lety zrušena. Náhradu za místní dopravu provozovala firma Orlobus (se sídlem přímo v Novém Městě nad Metují), která k 1. červenci 2012 zanikla sloučením s Veolia Transport Východní Čechy a.s.
V rámci zbývajícího systému veřejné hromadné dopravy (autobusy) je dnes na území Nového Města nad Metují vyznačeno cca 35 autobusových zastávek. Část zastávek nemá dostatečné vybavení, chybí přístřešky, informační tabule, zastávkové zálivy či vodorovné značení upravující dopravní režim na průjezdním profilu komunikací. Dalšími problémy jsou nenavazující či neexistující přechody pro chodce a další závady lokálního charakteru.[26]

Železniční osobní doprava pro obyvatele Nového Města nad Metují má význam převážně ve spojení s centrem regionu – městem Náchod (po trase je železniční uzel Václavice) a v přímém napojení na významný železniční uzel celostátního významu Týniště nad Orlicí. V následující tabulce je uveden stručný přehled o počtu vlakových spojů za den v obou směrech z nádraží v Novém Městě nad Metují.

Tabulka 41: Počet přímých vlakových spojů za den vyjíždějících z nádraží v Novém Městě nad Metují

Výjezd z N.M.n.M. ve směru	pracovní dny	víkendy
Náchod	14	9
Týniště nad Orlicí	14	10 až 11
Celkem spojů	**28**	**19 až 20**

Zdroj: IDOS – jízdní řády 2013

Z nádraží v Novém Městě nad Metují vyjíždí oběma směry téměř každou půldruhou hodinu jeden vlak. Ve všední den z nádraží do obou směrů celkem odjíždí téměř třicet vlaků, o víkendech jich je přibližně o třetinu méně.

11.3.1 Integrovaný dopravní systém

V oblasti Náchodska funguje integrovaný dopravní systém (IDS) – IREDO (Integrovaná regionální doprava), který organizuje společnost OREDO s.r.o., a na němž participují jak České dráhy, tak řada společností provozujících veřejnou linkovou autobusovou dopravu (CDS Náchod s.r.o., ČSAD Ústí nad Orlicí a.s., P-Transport Broumov s.r.o. a mnoho dalších).

V rámci tohoto IDS mohou cestující využívat cenově zvýhodněných zónových jízdenek a předplacených síťových jízdenek na všech místních a vybraných dálkových autobusových i vlakových spojích i při jejich vzájemné kombinaci. Od 1. 9. 2013 společnost zavedla čipové karty, které nabízejí kromě jiných vlastností jisté výhody pro cestující např. levnější jízdné při přestupních jízdách.

[26] *Zdroj: Koncepce dopravy v klidu města Nové Město nad Metují, Závěrečná zpráva z prosince 2013*

11.4 Pěší a cyklistická doprava

Centrum Nového Města nad Metují je východiskem několika velmi atraktivních pěších turistických tras vyznačených Klubem českých turistů. Území města dnes protíná jediná oficiální cyklotrasa č. 4034. Další cyklotrasy vedou až mimo zastavěné oblasti Nového Města. Cykloturistika a zimní sporty jsou v regionu podporovány též nabídkou pravidelných linek cyklobusů a skibusů[27].

Cyklistická doprava se zpravidla realizuje po místních komunikacích. Jak bylo uvedeno výše, městem vede cyklotrasa č. 4034: Josefov – Starý Ples – Šestajovice – Roztoky – Slavětín nad Metují – Černčice – Krčín – Nové Město nad Metují – Peklo – Ostrovy – Bražec – Náchod, Staré Město. Na ní se nachází několik zásadních úzkých a také rizikových míst (např. křižovatka ulic Sokolská x Čs. armády x Přibyslavská jako rozlehlá dopravní plocha bez výraznějšího usměrnění průjezdné dopravy, křížení cyklotrasy č. 4034 se silnicí I/14 v místech napojení ulic Klosova a Českých legií na ulici Komenského, a to z důvodu intenzity motorové dopravy na severojižním průtahu státní silnice městem, výjezd na ulici Husitská).

Navrhuje se etapově vybudovat cyklistickou stezku z Krčína údolím Metuje ke koupališti a příp. až na silnici do Pekla.

Vzhledem k tomu, že cestovní ruch a příjmy z něj plynoucí podporují místní ekonomiku, zdá se investice do budování cyklostezky a zajištění její bezpečnosti jako výhodná a podporující další rozvoj turistiky v území. Neméně podstatné je, že cyklostezku mohou užívat i obyvatelé města, kde je cyklodoprava poměrně hojně využívána.

Většina komunikací ve městě je vybavena chodníky, mnohé z nich však již vyžadují rozsáhlejší opravy či dokonce rekonstrukci. Rychlost a rozsah oprav je však limitován objemem dostupných financí.

11.5 Letecká doprava

V prostoru Luštinec (k. ú. Krčín) se nachází civilní letiště Aeroklubu, napojené místní komunikací na silnici II/285. Je vybaveno (pro obchodní a zájmové létání) dvěma vzletovými přistávacími drahami, které jsou zatravněné. V areálu jsou umístěny hangáry, pomocná zařízení a řídící věž. Z hlediska ploch a vyššího komerčního využití (vyhlídkové lety, nepravidelná doprava osob a nákladů) je možný další rozvoj letiště.

Tabulka 42: Dílčí SWOT analýza – doprava

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Přítomnost všech základních druhů dopravy (železniční, autobusová i místní letiště) ¬ Provoz integrovaného systému IREDO a jeho rozvoj ¬ Dostatečná frekvence spojů veřejné dopravy (vč. dálkových)	¬ Neexistence vlastní MHD (byť částečně suplováno jinými linkami) ¬ Dopravní závady na silniční síti z hlediska provozu, bezpečnosti a životního prostředí (vedení silnice I. třídy centrem města, úzké vjezdy a výjezdy na Husově náměstí, nízké podjezdné výšky a úzké mosty při křížení železnice se silnicemi atd.) ¬ Nedostatek parkovacích míst v centru i v oblastech s koncentrací bydlení (sídliště Malecí apod.) ¬ Umístění železniční stanice mimo centrum a neexistence zastávek v částech Vrchoviny a Spy
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Realizace přeložky silnice I/14 a odlehčení stávající trasy ¬ Podpora budování cyklostezek - příspěvek k udržitelnosti dopravy ¬ Podpora zavádění systémů využívající OZE (biomasu apod.)	¬ Nárůst intenzity osobní i nákladní dopravy ¬ Oddálení řešení hlavních dopravních závad (zhoršené prostředí města, odrazení investorů) ¬ Návrat k vytápění fosilními palivy s negativním vlivem na životní prostředí ¬ Zvyšující se ceny plynu a obava z potencionální nestability v dodávkách plynu

Pozn.: SWOT analýza-doprava obsahuje i shrnutí nadcházející kapitoly 12. Technická infrastruktura.

[27] *Zdroj: Zpracování koncepce dopravy v klidu města Nové Město nad Metují, Závěrečná zpráva z prosince 2013*

12. Technická infrastruktura

12.1 Zásobování vodou

Území Nového Města nad Metují, patřící do územního celku Náchod, spadá z hydrogeologického hlediska do významného vodohospodářského celku Polická pánev.

Podle výsledků SLDB 2011 je vodou z veřejného vodovodu zásobeno 95,6 % obydlených bytů. Nové Město nad Metují je vzhledem k morfologii terénu členěno do 4 tlakových pásem. Jednotlivá pásma jsou vzájemně propojena a umožňují vyrovnávání jednotlivých odběrů. Vrchoviny jsou zásobeny z hlavního přivaděče přes vlastní vodojem. Vrchoviny a Spy jsou zásobovány výtlakem z jižní části města do vlastního vodojemu Spy. Zástavbu navrženou v těchto místních částech lze vyřešit napojením na stávající vodárenské systémy.

Celková spotřeba vody celého města se pohybuje řádově v množstvích 30-35 l/s. Město je napojeno na vodárenskou skupinu Náchod (zdroj v Polické pánvi), přičemž je propojeno i s vodovodním systémem Nového Hrádku. Kvalita vody je v území obecně příznivá.

Hlavní zásobovací řad a kapacitní možnosti vodních zdrojů jsou dostatečné k zajištění zvýšených potřeb vody města. Vodovod zajistí bezpečně dodávku pitné vody v dostatečném množství a tlaku včetně požárního zabezpečení. Vlastníkem a provozovatelem jsou Vodovody a kanalizace (VaK) Náchod a.s., jejímž významným akcionářem je i Nové Město nad Metují.

12.2 Kanalizace

Podle posledního SLDB 2011 bylo na veřejnou kanalizační síť napojeno 87 % všech trvale obydlených bytů. Na území města je poměrně hustá kanalizační síť. Technický stav kanalizace je celkově dobrý. Kanalizační síť s napojením na ČOV se nachází ve správě firmy Vodovody a kanalizace (VaK) Náchod a.s. Místní část Spy má vybudovanou dešťovou kanalizace zaústěnou do místních vodotečí. Do této sítě jsou zpravidla zaústěny i přepady ze septiků a žump. Naopak v místní části Vrchoviny byla v minulém roce vybudována kanalizace ústící na ČOV a tím došlo k navýšení podílu připojených domácností. Hlavní nedořešenou částí města z pohledu čištění komunálních vod tak zůstávají Spy.

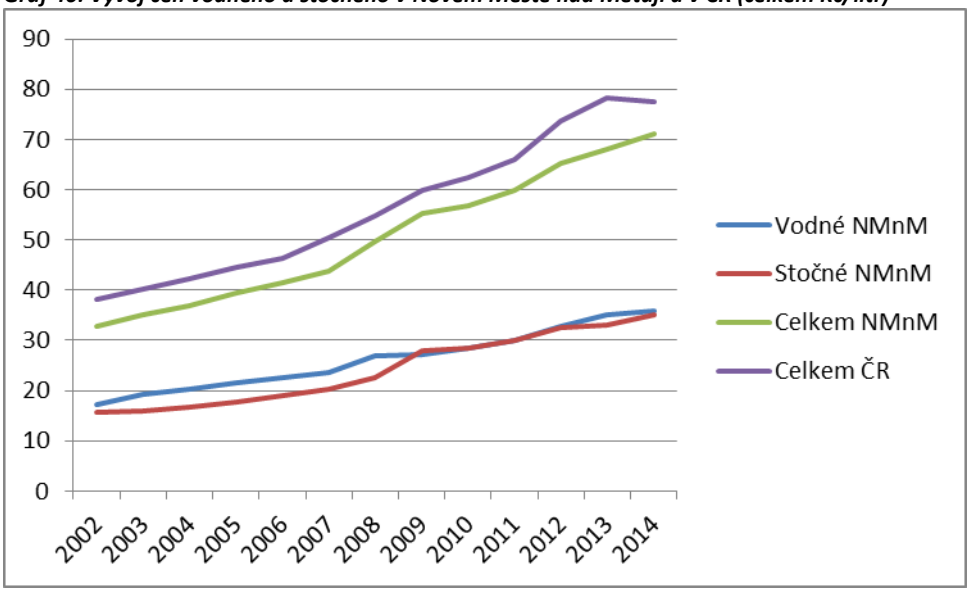
Centrální čistírna odpadních vod je situována v místní části Krčín, v prostoru u Mlýnského potoka pod tratí ČD. Na ČOV jsou přiváděny odpadní vody od bezmála 9 tis. obyvatel. Vyčištěné odpadní vody jsou vypouštěny do Mlýnského náhonu. Z bilancí vyplývá, že ČOV má nadále kapacitní rezervu plně dostačující pro připojení všech obyvatel města.

Tabulka 43: Vývoj cen vodného a stočného 2002-2014

Služba	Ceny v Kč včetně DPH / m^3												
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Vodné	17,22	19,16	20,16	21,53	22,47	23,52	26,93	27,14	28,49	30,07	32,78	35,1	35,88
Stočné	15,65	15,86	16,8	17,85	18,9	20,16	22,63	28,02	28,38	29,89	32,58	32,97	35,12
Celkem NMnM	32,87	35,02	36,96	39,38	41,37	43,68	49,56	55,16	56,87	59,96	65,36	68,07	71,0
Celkem ČR	38,12	40,1	42,3	44,46	46,34	50,42	54,76	59,76	62,32	66,06	73,58	78,17	77,43

Zdroj: VAK Náchod, a. s., internet

Graf 40: Vývoj cen vodného a stočného v Novém Městě nad Metují a v ČR (celkem Kč/litr)

12.3Zásobování plynem

Podle výsledků SLDB v roce 2011 bylo více jak 64 % obydlených bytů napojených na plyn. V současné době je plynofikace města téměř dokončena, je nutno ji dokončit v lokalitách Vrchoviny, Spy a částečně v Krčíně. Město je připojeno přípojkou u obce Kleny na vysokotlaký plynovod Jaroměř-Česká Skalice-Náchod.

Plynofikace dalších lokalit v území bude závislá hlavně na zájmu obcí na její realizaci a na zajištění finančních prostředků. Od devadesátých let, kdy došlo k největšímu rozmachu plynofikace území, se však situace významně změnila s ohledem na několik faktorů: vysoké ceny plynu ve srovnání s některými alternativami (uhlí, dřevo), rozvoj obnovitelných zdrojů a energie a také (zejména v poslední době) obava obyvatel z potenciální nestability v dodávkách v dlouhodobém horizontu. To vše působí proti dalšímu zavádění plynu v nových lokalitách a zhoršuje ekonomické modely plynárenských společností. Výsledkem může být setrvání, resp. v některých případech dokonce návrat k ekologickým způsobům vytápěními fosilními palivy s negativním vlivem na prostředí města. Alternativním řešením je podpora zavádění systémů využívající OZE (biomasu, apod.).

12.4 Zásobování teplem

Dodávku tepla do většiny bytových domů, ale i objektů občanské vybavenosti a veřejných služeb ve městě zajišťuje společnost První novoměstská teplárenská s.r.o. jakožto společnost založená a 100 % vlastněná městem Nové Město nad Metují. Ta provozuje několik kotelen na území města sloužících větším bytovým celkům Malecí I. (č. p. 586), Malecí IV. (bývalá kotelna TECHEM/LENOXA - č. p. 641), Na Bořetíně (č. p. 150) a dále kotelny pro jednotlivé objekty: Střední škola a Základní škola Nové Město n. M., NONA, Spolkový dům, MŠ Rašínova, ZŠ Krčín, MŠ Na Františku, DPS, MěÚ, MSSS Oáza, Dům zdraví, ZŠ Komenského. Zdroje tepla i rozvody tepla jsou po rekonstrukci v dobrém technickém stavu.

Vzhledem k charakteru města se neuvažuje o dalším rozšířením CZT. Individuální bytová výstavba, tj. rodinné domky a další nízkopodlažní bytové objekty jsou vytápěny buď z vlastních domovních kotelen, nebo etážovými systémy, případně lokálními topidly. Zbývající část pokrývá elektrická energie.

12.5 Zásobování elektrickou energií

Zásobování území elektrickou energií je z hlediska nejen současného odběru, ale i výhledových potřeb dobře zajištěno. Elektrická energie je přivedena prakticky do všech domácností. Zásobování lze zajistit ze dvou napájecích bodů 110/35 kV (TR Náchod a TR Dobruška). Předmětné území je celoplošně zajištěno rozvodným systémem VN 35kV. Výjimkou jsou městské rozvodné systémy, které v několika případech jsou provedeny napětím 6kV případně 10 kV. Rozvod ve střední části města je řešen zemním kabelovým rozvodem. Technický stav elektrorozvodů je standardní. V současné době zásobuje předmětné území dostatečný počet transformačních stanic. Obnovitelné zdroje energie nejsou ve městě ve větší míře využívány. Výjimkou jsou malé vodní elektrárny na řece Metuji a samozřejmě řada malých FV elektráren umístěných převážně na střechách bytových či hospodářských objektů, případně přímo v území (např. lokalita za Eltonem).

13. Životní prostředí a ochrana přírody a krajiny

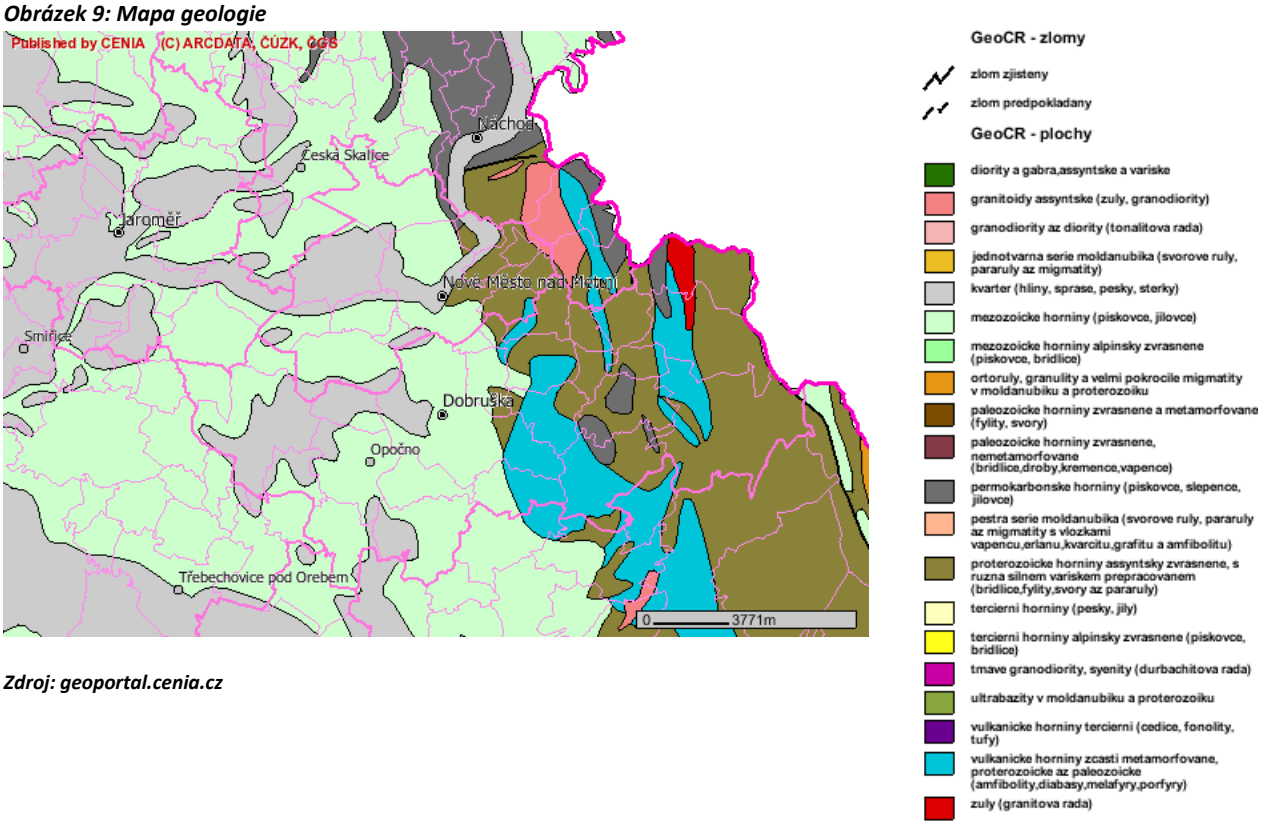
Nové Město nad Metují leží v severovýchodní části Královéhradeckého kraje. Tato oblast patří mezi regiony s celkově velmi dobrým životním prostředím, bez výrazného ovlivnění velkými znečišťovateli či dálkovým přenosem škodlivin. Kvalita životního prostředí je ve městě a jeho okolí ovlivněna jednak přírodními podmínkami, geografickými předpoklady a jednak působením člověka resp. antropogenní činností. Lidský faktor náleží v současnosti k nejvýraznějším vlivům na kvalitu životního prostředí a to jak v pozitivním, tak v negativním smyslu.

13.1 Geologie, geomorfologie, pedologie

Město leží na rozhraní nížinné mírně zvlněné krajiny a vrchovinného rázu podhůří Orlických hor. Výrazný skalnatý ostroh vystupuje nad meandry řeky Metuje. Severovýchodním směrem se pak reliéf postupně zvedá a přechází v oblast podhůří Orlických hor. Průměrná nadmořská výška města je 332 m. n. m. Členitost terénu dosahuje rozdílu ve výšce až o 90 m.

Geologicky se území města nachází na okraji spodně turonských vrstev České křídové pánve. Vyskytují se zde kvartérní sedimenty (hlíny, spraše, písky a štěrky) a mezozoické horniny (pískovce, jílovce), které tvoří rovinatější část města v jeho severní, jižní a západní části. Zvýšený ostroh v centrální části města je počátkem vrchovinné oblasti, zvedající se směrem na severovýchod až východ, s výskytem proterozoických hornin (břidlice, fylity, svory až pararuly). V údolí vodních toků se vyskytují křídové štěrkové sedimenty, které jsou silně zvodnělé.

Obrázek 9: Mapa geologie

Zdroj: geoportal.cenia.cz

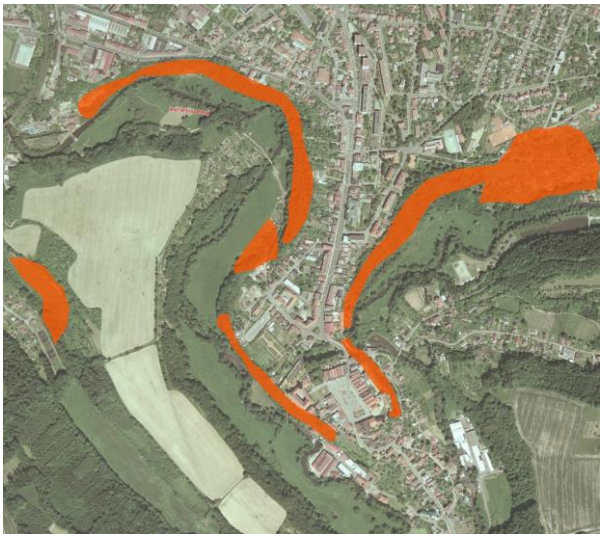
Z hlediska geomorfologie se území města rozprostírá v prostoru struktur subhorizontálně uložených zpevněných sedimentů, na okraji silně porušených. Východní část v oblasti struktur Českého masivu s hercynským vrásněním vrchovinného rázu typického pro Orlické podhůří se zaříznutým údolím řeky Metuje a s typickými projevy erozní činnosti.

Půdotvornými pochody se na druhohorních horninách (slíny, opuky) vytvořily především hnědé půdy. V oblasti spraňových pokryvů se vyskytují kvalitní půdní substráty hodnotné svojí hloubkou a obsahem minerálních živin.

Sprašové pokryvy jsou převážně těžšího zrnitostního charakteru. V oblasti kvartérních usazenin v nivních polohách řeky Metuje se vyskytují nevápenité nivní sedimenty různého mechanického složení. V městské části Spy se lokálně vyskytují štěrkopískové nánosy, tzv. kyselé terasy. Tento podklad dává vzniknout těžkým a minerálně chudým půdám.

Uvedené geomorfologické podmínky a stavba je příčinou trvalých problémů se stabilitou podloží ve vybraných částech lokality Nového Města. Na území města, jehož celé centrum se nachází na ostrohu řeky Metuje, dochází k vážným problémům se stabilitou skalních masivů, které si vyžadují náročné zásahy v podobě jejich sanování a dlouhodobého monitoringu. Skály jsou narušovány zejména systémem diskontinuit (trhlin), vlivem sestupující vody systémem trhlin, vlivem atmosférické vody rozrušující horninový tmel jílovito - vápnitého charakteru, vlivem tepelných změn na povrchu skal a uvolňováním povrchu skal kořenovými systémy rostlin.

Obrázek 10: Mapa geologicky nestabilních lokalit v okolí centra města, zdroj: ÚAP

Z obrázku je patrné, jaké omezení dalšího rozvoje města v některých jeho částech představují geologické podmínky tj. jak lokální geomorfologie, tak i stav horninového prostředí a skal, zejména v okolí Husova náměstí.

Související otázkou je stabilita krajiny Nového Města a jeho okolí. Koeficient ekologické stability, jako ukazatel poměřující stabilní a nestabilní plochy v území, je na katastru Nového Města menší než 1 (v intervalu 0,3 - 1). To znamená, že převažují plochy označené jako nestabilní, převážně pozměněné, intenzívně využívané (zejména zemědělskou výrobou).

13.2Klima a vodstvo

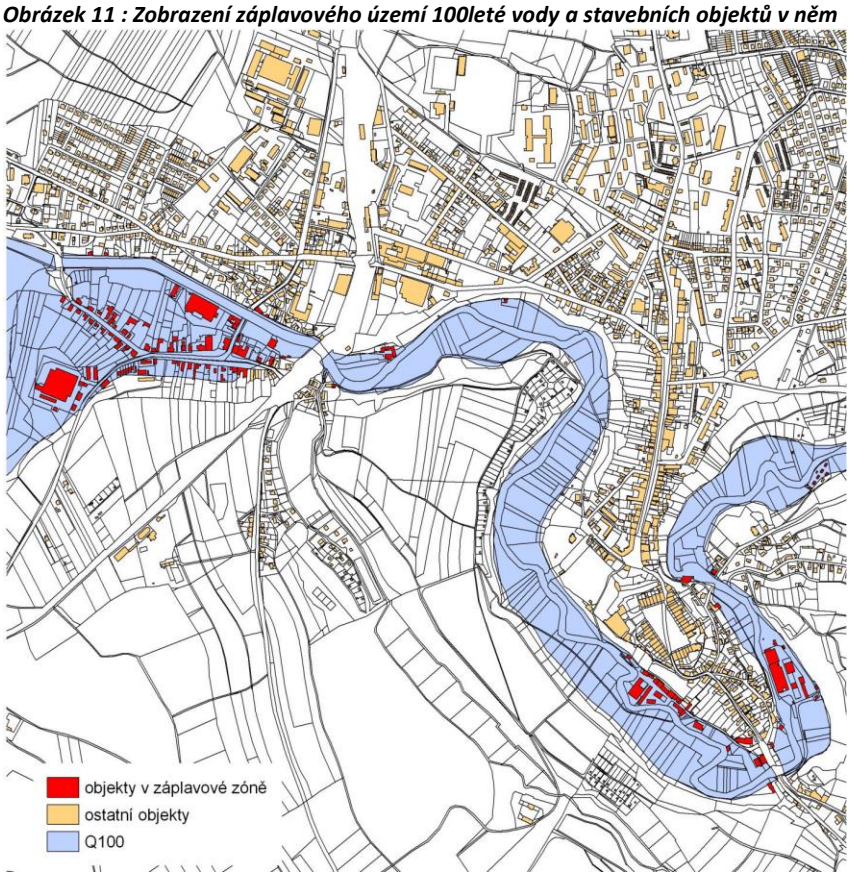
Nové Město nad Metují leží v příhodné mírně teplé klimatické oblasti s průměrnou roční teplotou vzduchu 7,6 °C. V letních měsících (duben-září) dosahuje teplota vzduchu v průměru kolem 14 °C. Roční relativní vlhkost vzduchu se pohybuje kolem 77 % (v zimě až 87 %) a průměrný úhrn srážek za rok činí 674 mm. Průměrné roční množství napadlého sněhu činí 19 cm a průměrný počet dnů se souvislou sněhovou pokrývkou se pohybuje kolem 55 dnů. Průměrný počet jasných dnů je 54, zamračených 110, s mlhou 90 a s bouřkou 30.

Jak název města napovídá, nejvýznamnějším vodním tokem města je řeka Metuje, která pramení v Broumovské vrchovině v nadmořské výšce 585 m. n. m. a do Labe ústí zleva v Jaroměři ve výšce 248 m. n. m., dále jsou její vody odváděny do Severního moře.

Metuje obtéká město z východního přes jižní až k západnímu okraji. Řeka vtéká do města ze zaříznutého údolí v severovýchodní části a pod skalnatou vyvýšeninou v centru města tvoří přirozené koryto. Záplavové území Metuje je velmi rozsáhlé v podstatě v celé údolní nivě. Na toku jsou vybudované malé vodohospodářské stavby, převážně jezy. Jižní částí města protéká Janovský potok. Dalšími menšími vodními toky jsou Bohdašínský potok a Libchyňský potok, které jsou levostrannými přítoky řeky Metuje ve východní části města. Celé území města tak náleží k povodí Metuje. Ve městě se nevyskytují významnější vodní plochy. Nedaleko od města, směrem na západ, se rozprostírá vodní nádrž Rozkoš, která má pro region významný vodohospodářský, zavlažovací, rekreační význam a velký význam má i pro chov ryb.

Uspořádání výstavby v okolí řeky zakládá poměrně velká rizika vzniku povodňových škod, kdy (dle údajů v ÚAP) se nachází celkem 173 stavebních objektů v záplavové zóně (v dosahu 100leté vody). Konkrétně se jedná o oblast okolo ostrohu, na kterém je historické centrum města s náměstím, a dále se jedná o lokalitu v místní části Krčín, kde řeka Metuje již opouští relativně úzké sevřené údolí (viz obrázek níže).

Obrázek 11 : Zobrazení záplavového území 100leté vody a stavebních objektů v něm

Většina dotčených objektů v obou těchto místech se nachází v ploše údolní nivy řeky Metuje a zejména v lokalitě pod historickým náměstím, kde bylo v minulosti umožněno zcela nevhodným způsobem lokalizovat objekty, jež jsou vystaveny riziku záplav.

Nachází se zde dokonce polygrafický podnik, který představuje potenciální hrozbu pro životní prostředí. Vážného problému rizika vzniku povodňových škod si je vědomo i vedení města, které si stanovilo za cíl realizaci výstavbu a údržbu protipovodňových a protierozních opatření.

Současně by jednoznačně měla být zastavena další stavební činnost v tomto území, které by se mělo nechat maximálně volné a umožňovat rozliv velkých vod (zdroj: ÚAP)

Podzemní voda

Město a jeho okolí je velmi bohaté na podzemní vodu. Západní část města leží v oblasti CHOPAV - Chráněné akumulace podzemních vod Východočeská křída.

V blízkém okolí Nového Města nad Metují se nacházejí vodárenské zdroje pro město (jímací vrty), které jsou situovány především jihozápadně od města. Od konce 80. let minulého století byla v těchto vrtech zjištěna přítomnost chlorovaných uhlovodíků, které jsou v čerpané podzemní vodě přítomny v nízkých koncentracích do současnosti.

Z tohoto důvodu se tyto kontaminované vrty přestaly využívat pro vodárenské účely. V současné době je Nové Město nad Metují zásobováno pitnou vodou z vodovodního systému města Náchod přes vodojem Na Brance (zdrojem vody je Polická křídová pánev). Kvalita vody dodávaná pro město je velmi vysoká, s dobrými základními charakteristikami (realitně nízká tvrdost a příznivé hodnoty pH).

Problematickou lokalitou je areál bývalého s. p. ELTON a území západně od něj, kde průzkumy potvrdily vysokou kontaminaci podzemních vod chlorovanými uhlovodíky s potenciálním znečištěním podzemních vod v lokalitě a ohrožením zdrojů pitné vody (zejména pro Hradec Králové). V reakci na tento stav je aktuálně realizován projekt podpořený z ERDF prostřednictvím OP Životní prostředí ("Stará ekologická zátěž Elton - Doprůzkum znečištění"), jehož cílem je provedení tohoto doprůzkumu a jehož součástí bude ověřování sanačních metod.

Obrázek 12: Oblast CHOPAV v regionu Novoměstsko

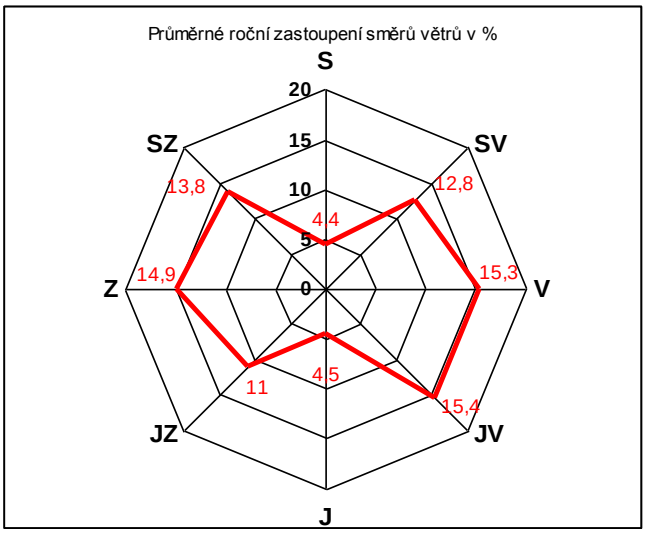
Zdroj: geoportal.cenia.cz

13.3 Kvalita ovzduší

Nové Město nad Metují se nachází v oblasti s relativně čistým ovzduším (na území města jsou sice překročeny stanovení imisní limity, nikde však nejsou překročeny tyto imisní limity navýšené o mez tolerance), bez velkých průmyslových zdrojů znečištění. Členitá morfologie terénu města ovlivňuje lokálně rozptylové podmínky a provětrávání území. Terén je výrazně předělen korytem řeky Metuje a jejich přítoků oproti výraznému ostrohu vystupujícímu nad meandry řeky. Vyšší polohy města mají příznivější povětrnostní podmínky a rozptyl škodlivin zde probíhá lépe než v uzavřených údolích a z toho důvodu jsou vhodné zejména pro rezidenční funkce.

Převažující směry větrů jsou patrné z následujícího grafu. Nejčastěji vanou v území východní, jihovýchodní a západní větry. Minimálním výskytem je území provětráváno severním či jižním prouděním. Inverzní situace se vyskytují zřídka.

Graf 41: Hlavní směry proudění větrů a jejich procentuální zastoupení

Zdroj dat: Územní plán města Nové Město nad Metují – průvodní zpráva

Monitoring znečištění ovzduší (koncentrace NOx, SO2 a prachu) ve městě není prováděn stacionárními ani mobilními měřícími stanicemi. V hodnocení kvality ovzduší lze tedy vycházet jen z hodnot na úrovni okresu. Ze známých hodnot jižní části Náchodska, lze konstatovat, že tento region náleží v rámci ostatních regionů ČR, z hlediska znečištění ovzduší měrnými emisemi (koncentrace NOx, SO2 a prachu) k podprůměrným (tj. příznivým) oblastem, a to u všech měřených látek.

Díky plynofikaci města došlo k výraznému snížení produkce emisí do ovzduší produkovaných lokálními topeništi. Ekologizací lidských činností dochází ke snižování emisního zatížení a zmírňování dalších negativních dopadů na kvalitu ovzduší pocházejících z místních zdrojů i z dálkového přenosu škodlivin. Nedořešeny však zůstávají mnohé střední a malé zdroje znečištění.

Velkým stacionárním zdrojem znečišťování ovzduší ve městě je společnost Ammann Czech Republic a.s. Ta doposud využívá jako zdroj tepla hnědé uhlí, jakožto jeden z neškodlivějších zdrojů paliva. Přestože v posledních letech bylo na tomto zdroji masívně investováno do odsiřovacích a dalších zařízení ke snížení škodlivin, je stále jedním z největších zdrojů emisí ve městě.

Dále se na území Nového Města nad Metují nachází 39 středních spalovacích zdrojů znečišťování ovzduší, které jako palivo používají zemní plyn. Těkavými organickými látkami znečišťují ovzduší ve městě především společnosti podnikající v polygrafickém průmyslu.

Závažným mobilním zdrojem znečištění ovzduší v Novém Městě nad Metují je automobilová doprava a její zvyšující se intenzita. Automobily tak představují nejvýraznější mobilní zdroje znečišťování ovzduší, které přispívají zejména k vyšším hodnotám oxidu dusíku a oxidu uhelnatého a také zvyšují koncentraci prachu v ovzduší a hlukovou zátěž. Městem prochází komunikace I. třídy I/14 směrem na Náchod a nadměrně zatížené jsou i některé úseky komunikací II. třídy. Město dosud nemá realizovánu přeložku silnice I/14 ani jiný způsob odklonu tranzitní dopravy z centra města (více viz kapitola 11 Doprava).

13.4 Jakost a zdroje vod

Ve většině sledovaných ukazatelů (biologická spotřeba kyslíku, chemická spotřeba kyslíku, amoniakální dusík, dusičnanový dusík a celkový fosfor), podle nichž se hodnotí celková jakost vody v tocích, se celková situace u povrchových vod v posledních letech zlepšuje.

Kvalita vody řeky Metuje je celkově dobrá. Na toku Metuje je jakost vody sledována na profilu města Jaroměř, který se nachází několik kilometrů po proudu řeky pod Novým Městem. Jakost vody je zde hodnocena stupněm I – III. Hodnocení třídy I (neznečištěná voda) řeka Metuje dosahuje v ukazateli amoniakálního dusíku, třídy II (mírně znečištěná voda) v ukazateli dusičnanový dusík. V ostatních ukazatelích biologické spotřeby kyslíku a chemické spotřeby kyslíku a celkového fosforu dosahuje Metuje stupně III (znečištěná voda).

Celkově řeka Metuje spadá podle posledních dat do třídy III – znečištěná voda: stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které nemusí vytvořit podmínky pro existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému.

Kvalita vod v menších vodních tocích ve městě je díky malé vodnosti těchto toků a produkovanému komunálnímu lokálnímu znečištění mírně horší.

Nejvýznamnějšími znečišťovateli místních toků jsou průmyslové podniky a další ekonomické subjekty (Nový Elton, Ammann, Detecha – Krčín, Repon, Nutricia Deva, Slévárna) a zemědělská činnost. Lokální problém způsobuje při návalových srážkách výplach jednotné kanalizace vlivem odlehčení dešťových vod ze stokových systémů.

Město Nové Město nad Metují má vybudovanou centrální ČOV, která je situována v místní části Krčín. Vyčištěné odpadní vody jsou vypouštěny do Mlýnského potoka, který je levostranným přítokem řeky Metuje. V posledním období se zlepšuje také samočisticí schopnost vod a po vybudování ČOV se výrazně zlepšuje kvalita vody ve většině sledovaných ukazatelů čistoty vod. K tomuto zlepšení přispívá také útlum a ekologizace průmyslové a zemědělské výroby. Nadále se však vyskytují lokální zdroje znečišťování vod, a to jak povrchových, tak podzemních vod.

Nové Město nad Metují je zásobováno vodou výhradně z Polické pánve skupinovým vodovodem Teplice nad Metují – Náchod – Bohuslavice. Všechny ostatní zdroje jsou v současnosti odstaveny.

13.5 Zdroje energie

V katastru města Nové Město nad Metují se nenachází žádná elektrárna (s výjimkou solárních – lokálně na budovách, plošné v lokalitě ELTON) ale zásobování města elektrickou energií je dostatečné a bezproblémové. Obnovitelné a alternativní zdroje energie zastupují ve městě, kromě soustavy malých vodních elektráren na řece Metuji, zejména menší solární elektrárny. Ve městě ani v nejbližším okolí není žádný zdroj energie z biomasy (bioplynové stanice apod.).

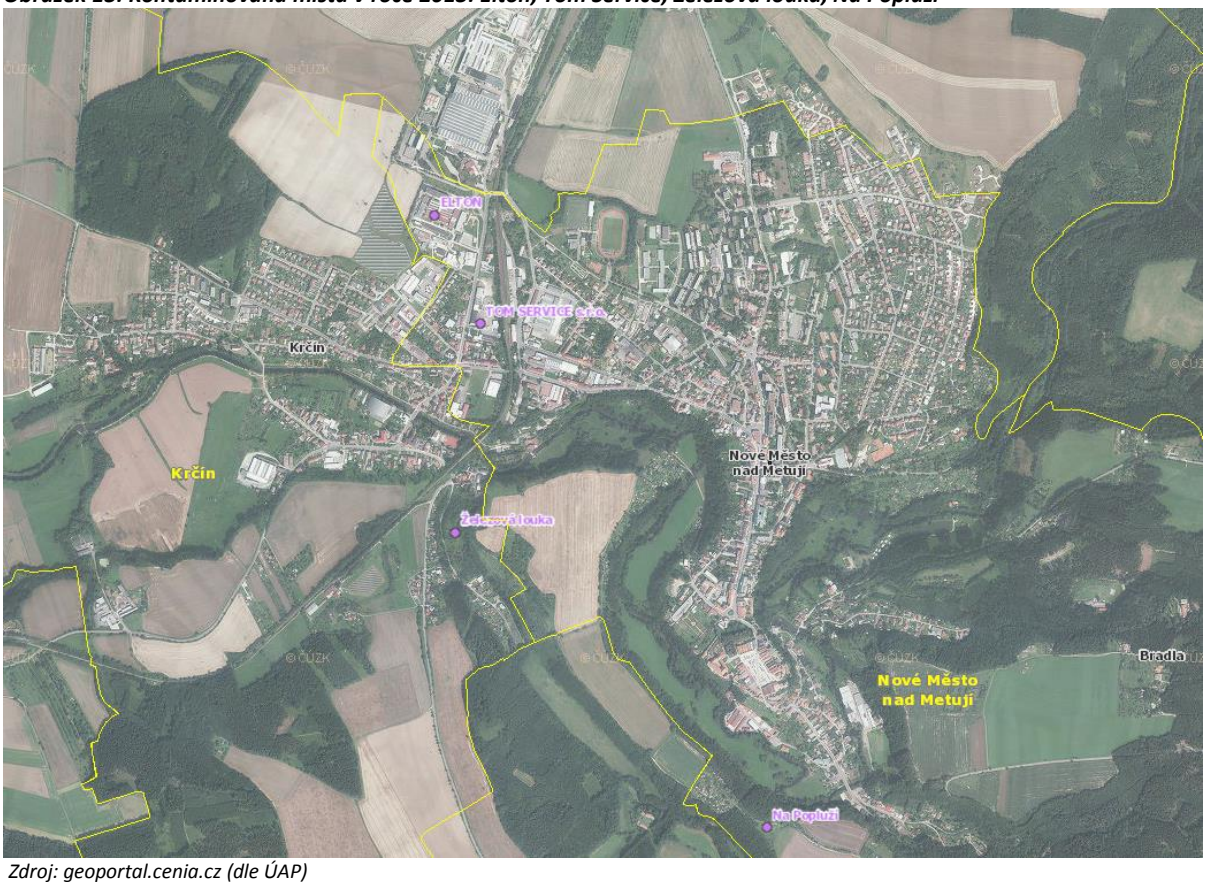
Území města je z velké části plynofikováno a zásobováno zemním plynem odbočkou z vysokotlakého plynovodu Pardubice - Broumov.

13.6 Staré ekologické zátěže

V katastru města Nové Město nad Metují se vyskytuje několik lokalit a objektů s ekologickou zátěží. Patří mezi ně zejména lokalita „Železova louka“ s vysokým kvalitativním rizikem nebo lokalita „Na Popluží“ se středním rizikem.

Lokalita bývalého podniku na výrobu hodinek (Elton) představuje další nebezpečnou ekologickou zátěž v katastru města. Kontaminační mrak se zde nebezpečně blíží k zásobovacímu vodnímu zdroji Litá (viz níže).

Obrázek 13: Kontaminovaná místa v roce 2013: Elton, Tom Service, Železova louka, Na Popluží

Zdroj: geoportal.cenia.cz (dle ÚAP)

→ Skládky „Popluží“ a „Železova louka“ byly uzavřené koncem 80. let. Projekty rekultivace jsou schváleny od roku 1997. Monitoring je prováděn od roku 1994 dodnes. Plánovaná rekultivace patří dlouhodobě mezi investiční plány města, prozatím však nebyly vyčleněny a získány potřebné finanční prostředky.

→ Lokalita u bývalého národního podniku Elton je kontaminována chlorovanými uhlovodíky v důsledku havarijních úniků v 80. letech. Do roku 1998 byla prováděna více méně neúspěšná sanace čerpáním vrtů. V roce 2004 bylo provedeno ovzorkování vybraných vrtů, které potvrdilo trvající kontaminaci chlorovanými uhlovodíky. V roce 2006 byla zpracována analýza rizik. Ohnisko kontaminace leží pod zemědělsky využívanými pozemky v hloubce cca 45 – 50 m v těsné blízkosti průmyslového areálu bývalého Eltonu. Oblast zasažená kontaminací je pravděpodobně více než 10 km od ohniska kontaminace.

13.7 Zatížení hlukem

Největším prokazatelným zdrojem hluku ve městě je automobilová doprava. Městem prochází silnice I/14, která je intenzivně zatížená dopravou, lze zde předpokládat překročení limitních hlukových hodnot. Dalším zatíženým úsekem je komunikace II/285, jejíž provoz je také původcem hlukové zátěže. Ochranu obyvatel před nadměrným hlukovým zatížením je potřeba řešit přeložkami silnic včetně obchvatových komunikací, odklonem dopravy na komunikace vedoucí mimo centrum města a případnou výstavbou protihlukových bariér. To vše zahrnuje optimální řešení urbanistické koncepce města, včetně řešení dopravy, uspořádání budov a dodržování ochranných vzdáleností od původců hluku. Měření hlukového zatížení nebylo ve městě prozatím celoplošně prováděno.

13.8 Environmentální rizika

Environmentální rizika jsou ovlivněna přírodními faktory nebo antropogenní (lidskou) činností. Minimalizace těchto rizik je důležitá pro zachování, případně zvýšení kvality životního prostředí, pro zdraví obyvatel i pro ekonomicko - hospodářskou situaci regionu.

Vzhledem k přítomnosti řeky Metuje jsou pro město největším přírodním rizikem povodňové stavy na tomto toku. Vzhledem k přírodním podmínkám a výskytům ekologických zátěží hrozí při povodňových stavech přenos škodlivin vodou a kontaminace dalších lokalit. Záplavové území řeky tvoří poměrně rozsáhlou oblast především do rovinaté krajiny jižním směrem od koryta toku. Centrum města rozkládající se na vyvýšenině není povodňovými stavy přímo ohroženo. Důležitým aspektem v tomto směru je péče o vodní toky a jejich koryta a vhodné vodohospodářské ovlivnění a regulace toku spojené s optimálním průtokem vody (řešení mostů, mostků, propustí a dalších staveb na vodním toku). Město Nové Město nad Metují má zpracovaný Povodňový plán pro město Nové Město nad Metují a pro správní obvod obce s rozšířenou působností Nové Město nad Metují. Plán byl vypracován v roce 2005.

Z antropogenních environmentálních rizik je město ohroženo především důsledky intenzivní dopravy (průtah silnice I/14 centrem města) zvyšující emisní a hlukovou zátěž. Výstavba přeložky silnice I/14 je v zájmu města a připravuje se potřebná dokumentace a finanční zdroje. Dalším antropogenním rizikem je znečišťování životního prostředí v důsledku ekonomické, především průmyslové činnosti a produkce odpadů z ní, kontaminující ovzduší, vody a půdu, stejně jako nevhodné používání chemických prostředků v zemědělství.

Celkově lze konstatovat, že situace v oblasti environmentálních rizik na území města Nové Město nad Metují není vysoce riziková. Ekologické zátěže se zde vyskytují v lokalitách s pravidelným monitoringem a částečně dochází k sanaci těchto lokalit.

13.9 Odpadové hospodářství

Nové Město nad Metují má velmi dobře nastavený systém nakládání s odpady. Svědčí o tom zejména výsledky týkající se třídění odpadu. Částečně je tento výsledek dán převážně městským charakterem sledovaného územního obvodu Nového Města, kdy obecně platí, že ve městech je vytříděnost vyšší, zatímco na území celého kraje či celé ČR je výsledek ovlivněn z velké části i stavem ve venkovském území s obecně nižší vybaveností infrastrukturou tříděného sběru a tím i celkovou nižší vytříděností. Přesto svědčí tyto údaje (stejně jako třeba to, že Nové Město nad Metují obsadilo v Královéhradeckém kraji první místo v soutěži Čistá obec, čisté město, čistý kraj v rámci měst s více než dvěma tisíci obyvateli a bylo mu uděleno ocenění za rok 2012) o velmi dobrém přístupu města a jeho obyvatel k šetrnému nakládání s odpady. Konkrétně bylo v roce 2012 vytříděno 44 % odpadů a v roce 2013 došlo k nárůstu o dalších 5,5 % v podobě papíru, plastů, nápojových kartonů, skla, železa a ostatních kovů, biologicky rozložitelného odpadu, textilu, obuvi, hraček, elektrozařízení a pneumatik.

Město Nové Město nad Metují má zpracovaný „Plán odpadového hospodářství“ (2005), jež je zpracován v souladu s příslušnou legislativou na dobu 10 let. Nezbytná je tedy jeho brzká aktualizace, jak s ohledem na horizont platnosti, tak i s ohledem na potřebu věcně se přizpůsobit novým podmínkám a vývoji v oblasti odpadů, jejich produkce a likvidace.

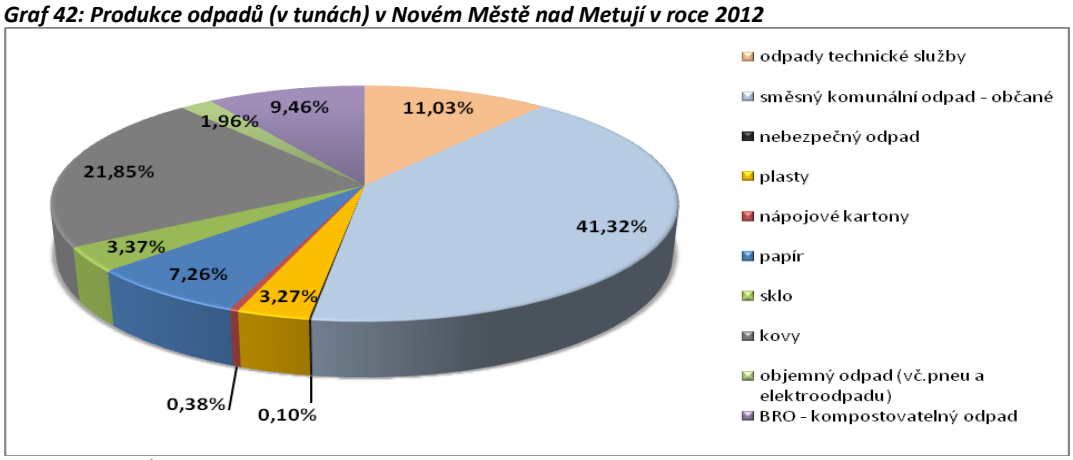
V katastru města se nenachází zařízení na využívání a odstraňování odpadů ani skládka odpadů. Vyprodukovaný odpad je svážen na skládku Dobruška – Křovice. Ve městě je realizován rovněž svoz separovaného odpadu. Sběr a svoz odpadu je v území zprostředkováván svozovou společností Marius Pedersen a. s., která působí i v širokém okolí. Provádí se tříděný sběr skla (bílé a barevné), plastů, papíru, kovů, nebezpečného a velkoobjemového odpadu. Toxický odpad z galvanoven je ekologicky likvidován mimo území města. Sběr objemného komunálního odpadu a kovového odpadu je prováděn jednorázovými svozy několikrát ročně. Vyhrazeno je místo v areálu staré kotelny na Malecí, kam je možno ukládat nebezpečný odpad. Tříděný odpad a kov lez odevzdávat rovněž ve dvou sběrnách. V současné době existuje ve městě několik desítek stanovišť na tříděné složky odpadů. Stanoviště jsou osazeny nádobami na plasty, papír a sklo. Město uvažuje o rozšíření sběru separovaného odpadu hnědými kontejnery o objemu 770 litrů na tříděný biologicky rozložitelný odpad, a to celkem na 15 místech ve městě, k tomuto kroku se rozhodlo na základě připravovaného zákona o odpadech, který uloží obcím v souladu se směrnicí EU povinnost třídit biologicky rozložitelný odpad. Ve městě jsou od července 2014 uvedeny do provozu podzemní kontejnery, umístěné např. v ulici Českých bratří.

V roce 2012 vyprodukovali občané města Nové Město nad Metují celkem 1 618 tun směsného komunálního odpadu, 432 tun činily odpady technických služeb, 4 tun nebezpečných odpadů, 128 tun plastů, 284 tun papíru, 132 tun skla a 856 tun kovového šrotu.

Komunální odpad[28] byl tak v roce 2012 produkován v objemu cca 165 kg/obyv. Ve srovnání s celokrajskou úrovní (v r. 2011), kdy produkce tohoto odpadu v Novém Městě činila 160 kg/obyv. je produkce směsných odpadů ve městě výrazně podprůměrná (cca 204 kg na obyvatele Královéhradeckého kraje v r. 2011). Zcela opačně pak vychází srovnání objemu odděleně sbíraných složek odpadu. Zatímco v Královéhradeckém kraji bylo v r. 2011 odděleně sbíráno pouze cca 50 kg odpadu/obyv., a v ČR dokonce jen 46 kg/obyv., v Novém Městě činil tento objem přibližně trojnásobek 151 kg.

Výše uvedené závěry dokresluje i srovnání míry separace odpadu Nového Města a ostatních obcí v rámci ORP za rok 2011, kdy míra separace v Novém Městě činila bezmála 50 % (tj. objem separovaného odpadu byl bezmála tak vysoký jako objem směsného komunálního odpadu!), zatímco v okolních venkovských obcích dosahovalo podílu pouze 1,5 % a 25 % (zdroj: ÚAP).

Graf 42: Produkce odpadů (v tunách) v Novém Městě nad Metují v roce 2012

Zdroj dat: MěÚ Nové Město nad Metují

13.10 Nerostné bohatství

V katastru města ani v jeho bezprostředním okolí nejsou těženy ani využívány žádné zdroje nerostného bohatství a žádné využití se ani nepředpokládá.

13.11 Ochrana přírody a krajiny

Vymezení typů krajiny

V roce 2012 bylo pro území ORP Nové Město nad Metují zpracováno Preventivní hodnocení krajinného rázu[29]. V rámci tohoto hodnocení bylo provedeno vymezení oblastí, krajinného rázu a míst hodnotného krajinného rázu, hodnocení míry zachovalosti krajinného rázu a na tomto základě byla navržena diferencovaná ochrana krajinného rázu. Na území města zasahují tři oblasti krajinného rázu (OKR A, B a C) [30]. Větší část území města je z hlediska krajinného rázu zařazena do tzv. Mozaikovité krajiny rozřezaných plošin třetího a čtvrtého vegetačního stupně (OKR C). Ve východní části katastru podél toku Metuje se nachází OKR A - lesní krajina výrazných údolí. Polní krajina rovin, sníženin a niv (OKR B) je pak zastoupena v omezeném rozsahu v opačné (východní a severovýchodní) straně katastru – Krčín, částečně Vrchoviny.

Specifickou částí OKR C je urbanizované území Nového Města nad Metují, kde se především v historické části snoubí přírodní a kulturní hodnoty v jeden harmonický celek nadregionálního významu. Oblast je také místem významných výhledů na sousední oblasti krajinného rázu a je zde většina kulturních dominant ORP.

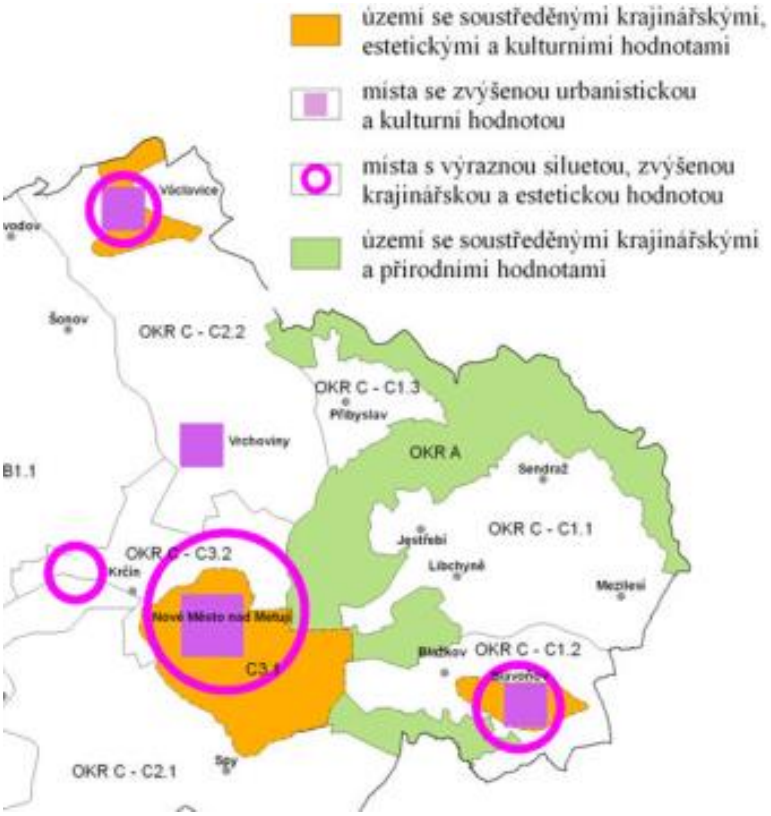
V návaznosti na zařazení území do oblasti krajinného rázu jsou vymezena místa hodnotného krajinného rázu, jež byla stanovena na základě rozboru přírodních, kulturních a historických hodnot území a jež mohou být plošně rozsáhlejšího charakteru nebo bodová (např. v okolí kulturní či architektonické dominanty). Soustředění a typologii těchto míst v NMnM ukazuje následující obrázek, kde patrná koncentrace těchto krajinářsky významných lokalit na katastru města.

28 Komunálním odpadem je veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob, a který je uveden jako komunální odpad v Katalogu odpadů, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání

29 Preventivní hodnocení krajinného rázu ORP NMnM (Bínová 2012).

30 Oblast krajinného rázu (OKR) je území se stejnými typickými znaky či velmi podobným souborem typických znaků, odrážejících jeho trvale udržitelný stav a vývoj.

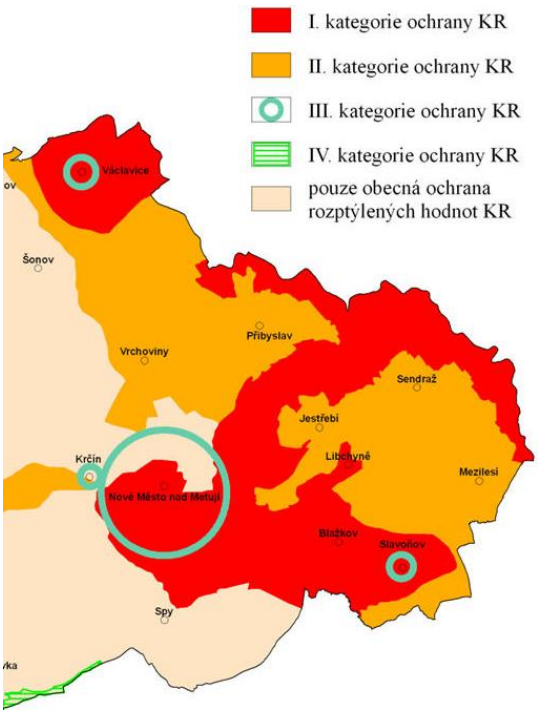
Obrázek 14: Území a místa se zvýšenou hodnotou krajinného rázu

Zdroj: Preventivní hodnocení krajinného rázu ORP Nové Město nad Metují, Bínová 2012(s využitím ÚAP)

Na základě a v souladu s hodnocením krajiny z pohledu typu a kvality je stanovena i její diferencovaná ochrana (viz následující obrázek).

Obrázek 15: Krajinný ráz

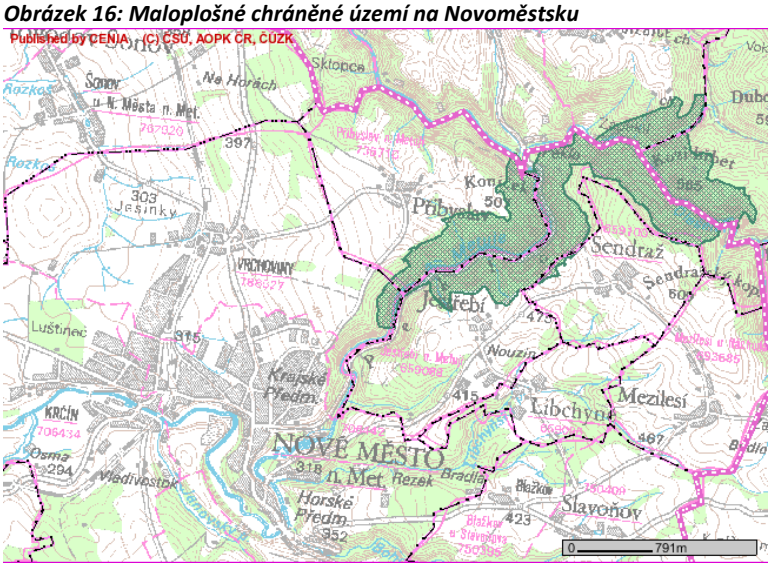
Zdroj: ÚAP

Z hlediska ochrany přírody je ve městě a jeho bezprostředním okolí nejzajímavější lokalitou hluboké údolí Metuje nazývané Peklo, které je legislativně chráněno kategorií maloplošných chráněných území typu Přírodní rezervace. Území lokality Peklo je chráněno také v rámci systému Natura 2000 a je významným biocentrem.

13.11.1 Maloplošná chráněná území

Na území města zasahuje jediné již výše zmíněné maloplošné chráněné území, kterým je přírodní rezervace Peklo. To zahrnuje údolí řeky Metuje a Olešenky mezi Náchodem a Novým Městem. Rozkládá se na celkové ploše 323,40 ha a vyhlášeno bylo v roce 1997. Nadmořská výška se zde pohybuje od 310 m v údolí Metuje až po 564 m nejvyššího bodu rezervace.

Obrázek 16: Maloplošné chráněné území na Novoměstsku

Zdroj: geoportal.cenia.cz

Přírodní rezervaci tvoří komplex přirozených a polopřirozených lesních, skalních, vodních a pobřežních společenstev. Geologický podklad a členitý reliéf s výskytem inverzních poloh umožňují výskyt společenstev bohatých na submontánní a montánní druhy, z krajinného hlediska je cenný reliéf hluboce zařízlých údolí se skalními výchozy a peřejnatým korytem Metuje a Olešenky.

Důvodem vyhlášení a cennými přírodními prvky jsou zejména smíšené listnaté porosty na prudkých svazích, kamenité koryto řeky Metuje a Olešenky, skalní výchozy a vzácná květena. Význam přírodní rezervace pro město je zásadní jak z vnějšího pohledu (příjezdový cestovní ruch), tak z pohledu vnitřního (využití místními obyvateli jako území hojně využívané pro krátkodobé relaxace, výlety apod.).

13.11.2 Natura 2000

NATURA 2000 je soustavou chráněných území evropského významu, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitou oblast (endemické).

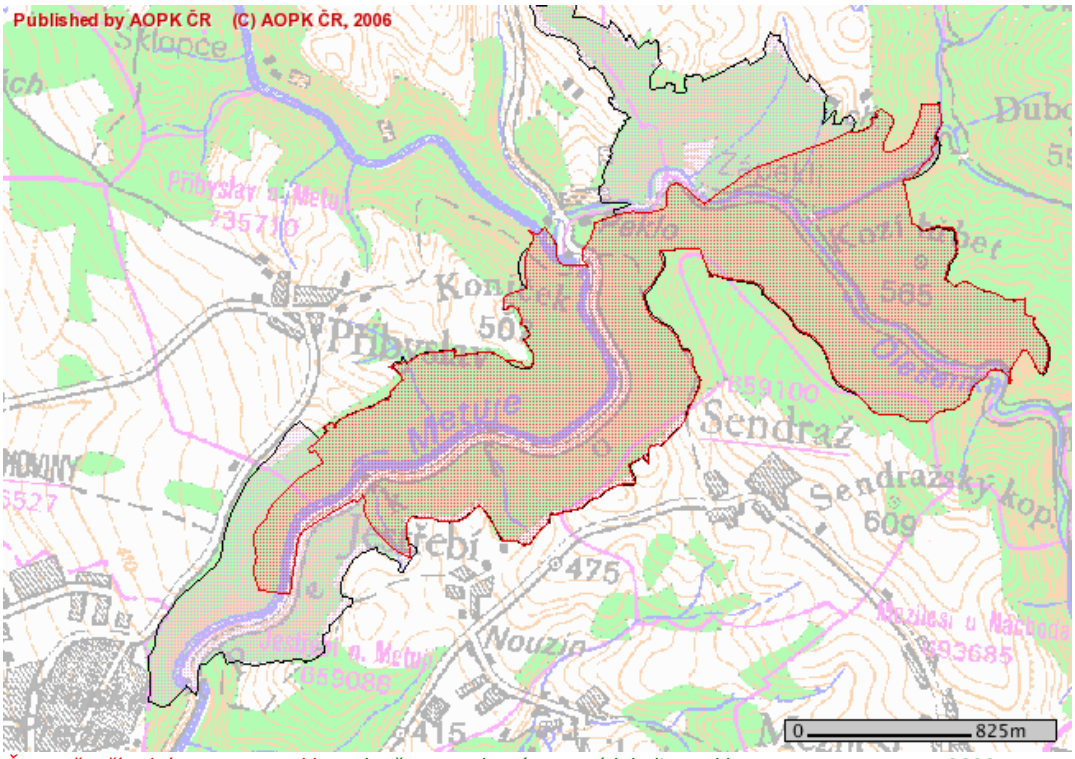
V rámci soustavy Natura 2000 jsou postupně vyhlašovány dva druhy chráněných lokalit:

1. Ptačí oblasti vyhlášené k ochraně volně žijících ptáků
2. Evropsky významné lokality vyhlášené k ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

V okolí Nového Města nad Metují se vyskytuje jediná Evropsky významná lokalita, resp. jediné území Natura 2000. Jedná se o lokalitu Peklo, která se rozkládá na stanovené rozloze 474 ha a jejíž nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 298 – 584 m n. m. Lokalita vychází ze severovýchodní části Nového Města a táhne se severovýchodním směrem a lemuje údolí Metuje a Olešenky mezi Novým Městem a Náchodem. Lokalita představuje jedinečné území s komplexem přirozených a polopřirozených lesních, skalních, vodních a pobřežních společenstev.

Z botanického hlediska je toto území velmi pestré a druhově bohaté. Ze zoologického hlediska je území významnou lokalitou pro obojživelníky a plazy, ptáky i savce. Území NATURA 2000 se do značné míry překrývá s přírodní rezervací Peklo (viz obrázek níže).

Obrázek 17: Území NATURA 2000 a Přírodní rezervace Peklo

Červeně: Přírodní rezervace Peklo, Zeleně: Evropsky významná lokalita Peklo – soustava NATURA 2000
Zdroj: merkur.nature.cz, mapový server AOPK ČR

13.11.3 ÚSES

Územní systém ekologické stability (ÚSES) tvoří, dle zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., v platném znění, vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu v krajině. ÚSES je nepravidelnou sítí ekologicky významných segmentů krajiny, které jsou účelně rozmístěny na základě funkčních a prostorových kritérií. Je optimálně fungující soustavou biocenter, biokoridorů a interakčních prvků. Vymezuje se na třech úrovních: místní (lokální), regionální a nadregionální a je tvořen ze základních stavebních prvků, jako je biocentrum, biokoridor a interakční prvky.

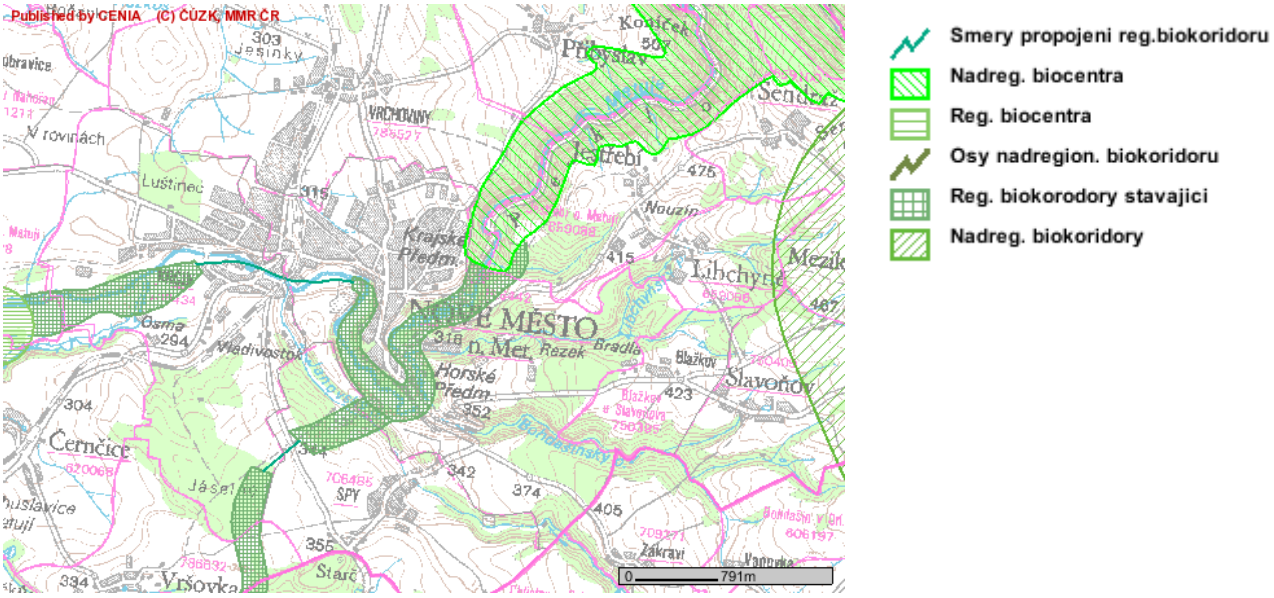
Město Nové Město nad Metují má zpracovaný, schválený a do současné doby prakticky nezměněný ÚSES z roku 1994 jako součást ÚPSÚ. V rámci ÚSES jsou na území města a jeho blízkém okolí vymezeny v následující tabulce prvky nadregionálního a regionálního významu:

Tabulka 44: ÚSES nadregionálního a regionálního významu v území (Zdroj: ÚP N. Město n. M.)

Kategorie a název	Celková výměra (ha)	Výměra v území (ha)	Vegetační typ
Nadregionální biocentrum Peklo	1599 ha	52,2 ha	bučiny a jedliny; suťové a roklinové lesy, mezofilně bučinné
Regionální biocentrum Krčínská Metuje	42 ha	42 ha	mokřadní a pobřežní křoviny a lesy; hydrofilní a mezofilní trávníky; bylinná vodní a pobřežní vegetace, rákosiny ostřicové mokřady; nitrofilní bylinná a dřevinná společenstva
Regionální biocentrum Halín	280 ha	dotýká se hranice k. ú.	dubohabřiny; acidofilní březové, borové a jedlové dubiny; semixerotermní a xerotermní trávníky a lesy
Regionální biokoridor Peklo – Krčínská Metuje	**Délka v řešeném území**		bylinná vodní a pobřežní vegetace, rákosiny ostřicové mokřady; hydrofilní a mezofilní trávníky; mokřadní a pobřežní křoviny a lesy; acidofilní březové, borové a jedlové dubiny
	6,3 km		
Regionální biokoridor Peklo - Halín	5,1 km		lesní kulticenózy, akátiny; nitrofilní bylinná a dřevinná společenstva; dubohabřiny
Reg. biokor. Rosošky	2,3 km		mezofilní bučinné až mezofilní hájové

Na lokální úrovni jsou v území zastoupeny lokální biokoridory a biocentra. Existence prvků ÚSES má vedle pozitivního významu pro město (vlastní přírodní hodnota, v návaznosti pak i jako prvek atraktivity pro návštěvníky) i omezující charakter z hlediska ekonomických aktivit a výstavby v takto vymezeném údolí.

Obrázek 18: Územní systém ekologické stability na Novoměstsku

Zdroj: geoportal.cenia.cz

13.11.4 Další významné přírodní lokality

- Klopotovské údolí - lokalita o rozloze cca 7,7 ha kopíruje údolí Bohdašínského potoka
- Lokalita „Na Sto schodech“ - jedná se o severně a severovýchodně orientované opukové stěny, v některých místech až 20 m vysoké, nacházející se podél řeky Metuje po jižním obvodu Nového Města nad Metují. Lokalita je chráněná jako významný krajinný prvek – les.

Tyto významné a hodnotné přírodní lokality, přestože nejsou přímo předmětem zvláštní ochrany, mají pro život ve městě zvláštní význam, zejména jako rekreační a vycházkové destinace pro místní obyvatele, případně cíl výletů pro návštěvníky města.

***Tabulka 45*: Dílčí SWOT analýza – životní prostředí**

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Existence zdrojů podzemní vody ¬ Převážně dobrá kvalita ovzduší - lokalizace města mimo ovlivnění velkými znečišťovateli ¬ Dobrý stav hospodaření s odpady - nadprůměrná míra separace komunálního odpadu ¬ Existence přírodní rezervace a evropsky významné lokality Peklo a dalších významných přírodních prvků ¬ Nadprůměrný podíl zemědělské půdy v území	¬ Nestabilní skalní podloží na území města Nové Město nad Metují (lokality přilehlé k historickému centru města), nutnost sanací a dlouhodobého monitoringu ¬ Velké rozlohy sklonité orné půdy - jižní a severní části města - zejména k. ú. Spy a Vrchoviny (nízký koeficient ekologické stability) ¬ Významný výskyt záplavových území ¬ Existence starých ekologických zátěží a bronwnfields ¬ Vysoké zatížení životního prostředí města dopravou
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Zamezení možnosti nové výstavby v oblastech ohrožených povodněmi ¬ Snížení negativního vlivu automobilové dopravy ¬ Pokračování aktivit získávání dotačních prostředků pro životní prostředí města ¬ Ekologizace průmyslové a zemědělské výroby ¬ Realizace sanačních a rekultivačních prací v kontaminovaných lokalitách a místech starých zátěží a jejich následný monitoring	¬ Další hrozby svahových deformací, včetně ohrožení urbanizovaného území ¬ Zvýšené riziko vzniku lokálních povodní, zejména v souvislosti s klimatickými změnami a častějším výskytem přívalových srážek ¬ Riziko znečištění povrchových vod v důsledku absence svádění odpadních vod na ČOV zejména z městské části Spy (navíc absence ČOV u okolních obcí) ¬ Šíření kontaminace ze staré ekologické zátěže na území města, vč. rizika dalšího kontaminace zdrojů podzemních i nadzemních vod ¬ Další znečištění ovzduší s rostoucí automobilovou dopravou

Pozn.: SWOT analýza-životní prostředí zahrnuje i shrnutí z kapitoly 14. Využití půdy, zemědělství a lesní hospodářství.

14. Využití půdy, zemědělství a lesní hospodářství

14.1Využití půdy

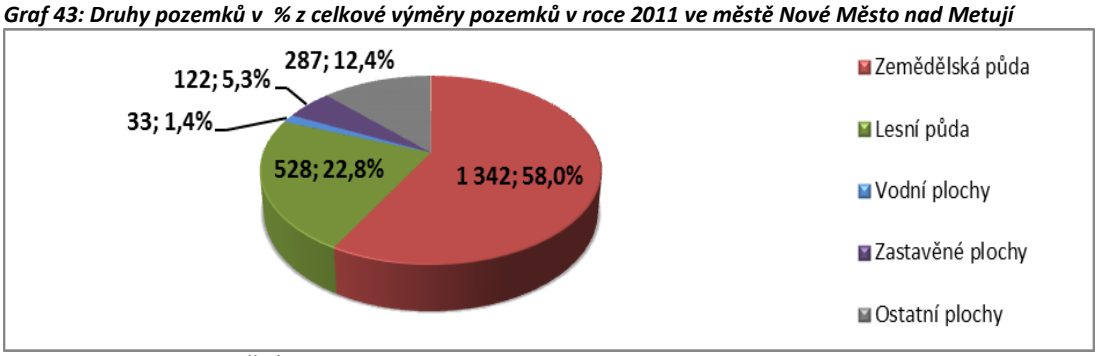
Z hlediska využití půd se jedná o území poměrně intenzivně zemědělsky využité, a to i v historickém měřítku. Pro základní představu o využívání půdního fondu jsou v tabulce uvedeny koeficienty podílu zemědělské půdy z celkové výměry, míra lesnatosti (definovaná jako podíl lesních pozemků z celkové výměry) a míra urbanizace (definovaná jako podíl součtu zastavěných ploch s ostatními plochami z celkové výměry). Pro doplnění představy o celkovém půdním fondu jsou v tabulce také uvedena i data o vodních plochách a urbanizovaných plochách (zastavěné plochy a nádvoří, ostatní plochy). Z následující tabulky je zřejmé, že s rozšiřující se zástavbou přibývá zastavěné plochy a ostatních ploch v území a dochází k pozvolnému poklesu zemědělské půdy.

Tabulka 46: Využití půdy

			2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celková výměra (ha)			2 313,26	2 313,26	2 313,26	2 313,26	2 313,26	2 313,26
z toho (v ha)	**zemědělská půda**		1 344,30	1 344,44	1 343,91	1 343,58	1 342,91	1 342,30
	Podíl zemědělské půdy (%)		58,11	58,12	58,10	58,08	58,05	58,03
	z toho:	**orná půda**	915,71	915,62	915,09	914,66	914,29	914,88
		zahrady	103,76	104,14	104,05	103,97	103,8	103,78
		sady	70,59	70,56	70,53	70,72	70,56	69,9
		chmelnice	-	-	-	-	-	-
		vinice	-	-	-	-	-	-
		trvalé travní porosty	254,24	254,13	254,24	254,22	254,28	253,73
	lesní půda		527,67	527,62	527,55	527,55	527,55	527,93
	míra lesnatosti (%)		22,81	22,81	22,81	22,81	22,81	22,82
	vodní plochy		32,93	33,01	33,01	33,01	33,01	32,92
	podíl vodních ploch (%)		1,42	1,43	1,43	1,43	1,43	1,42
	zastavěné plochy		121,96	121,84	121,98	122,22	122,27	122,52
	ostatní plochy		286,4	286,34	286,82	286,9	287,52	287,59
	míra urbanizace (%)		17,65	17,65	17,67	17,69	17,71	17,73

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ

Graf 43: Druhy pozemků v % z celkové výměry pozemků v roce 2011 ve městě Nové Město nad Metují

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ

Vzhledem k dalšímu rozvoji města je plánovaný růst zastavitelného území. Dostatek rozvojových ploch (resp. zastavitelného území) určených k zástavbě, je jedním z významných faktorů rozvoje. Při sledování tohoto ukazatele je třeba sledovat nejen jako absolutní hodnotu, případně hodnotu relativní, vztaženou k celkové výměře území. V území se dnes a zejména ve výhledu představovaném novým ÚP (byť zatím neschváleným) nachází dostatek ploch k bydlení, je zde proto značný potenciál k rozšíření zástavby a tím i ke zvýšení kvality domovního a bytového fondu.

14.2 Zemědělství

Nové Město nad Metují leží v rámci Královéhradeckého kraje v oblasti středně příznivých až průměrných přírodních podmínek pro zemědělství. Morfologie terénu diferencuje možnosti zemědělské činnosti na území města a v jeho těsném okolí. Zemědělsky obhospodařovaná půda se vyskytuje především v rovinatější krajině v severní až severozápadní části města, v oblasti městské části Vrchoviny, a také v jihovýchodní části města, v oblasti městské části Spy.

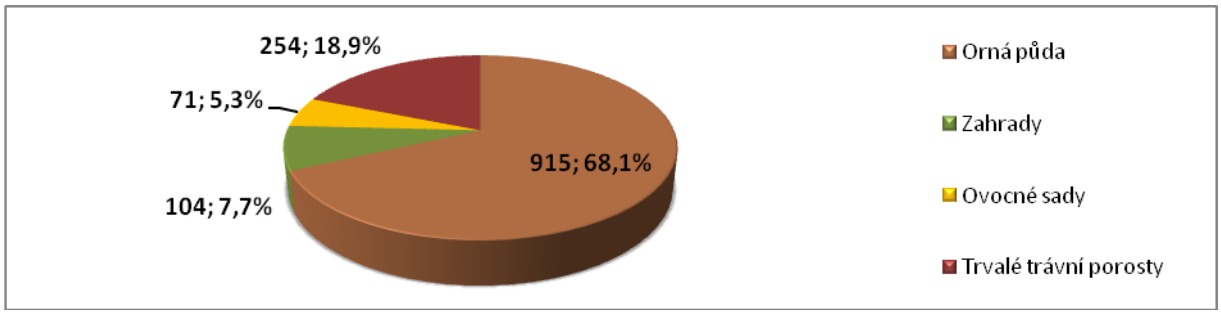
Z celkové výměry pozemků 2 313,26 ha náleží do kategorie zemědělské půdy celkem 1 342,30 ha (58,03 %), z čehož je 914,88 ha tvořeno ornou půdou, 253,73 ha trvalými travními porosty, 103,78 ha zahradami a 69,9 ha je pokryto ovocnými sady.

Okres Náchod náleží z hlediska průměrného podílu zorněné zemědělské půdy do kategorie 65 – 80 %. Tomuto rozmezí odpovídá také údaj za město Nové Město nad Metují, v jehož katastru se nachází 68,1 % zorněné zemědělské půdy.

Vzhledem k charakteru městského sídla se jedná v rámci kraje i ČR o poměrně vysoký podíl, který je kromě jiného i příčinou nízkého koeficientu stability krajiny. Při hodnocení zemědělského významu území podle podílu zemědělské půdy lze říci, že není zanedbatelný. To je dáno faktem, že i přes městský charakter osídlení je podíl zemědělsky využívané půdy vyšší, než na úrovni celého Královéhradeckého kraje (58,5%), resp. celé ČR (53,9%).

V území ze zemědělské půdy převládá půda orná, která je intenzivně využívána pro rostlinnou výrobu. Nachází se především na pozemcích v katastrech Vrchoviny a Spy. Hlavními pěstovanými komoditami kulturních rostlin jsou tradičně obiloviny (ječmen, pšenice), kukuřice, brambory či řepka ozimá pěstovaná jako plodina pro výrobu příměsí do technických kapalin. Rozvinuté je také zelinářství a zahradnictví, včetně květinářství.

Graf 44: Členění zemědělské půdy v % z celkové výměry zemědělské půdy v roce 2011 ve městě Nové Město nad Metují

Zdroj: ČSÚ, MOS 2013

Živočišná výroba je ve městě a v jeho blízkém okolí zastoupena především chovem dobytka, jedná se např. o živočišnou výrobu ve Vrchovinách.

V oblasti zemědělství, lesnictví a rybolovu bylo ve městě k roku 2013 registrováno celkem 74 podnikatelských subjektů, což je přibližně 3,2 % ze všech podnikatelských subjektů více viz kapitola 7.3. To představuje od roku 2006 pokles o více než 40% počtu subjektů. Současně se podíl zaměstnaných obyvatel města v oboru zemědělství změnil. Podle právní formy převažují podnikající fyzické osoby, reprezentující malé a střední zemědělce hospodařící v zemědělské činnosti a v lesnictví.

Významným zaměstnavatelem, spravující areál zámku Nové Město nad Metují, včetně přilehlých zahrad, parku a dalších ploch je společnost Statky Bartoň Nové Město nad Metují, s.r.o. s více než 30 zaměstnanci.

14.3 Lesní hospodářství

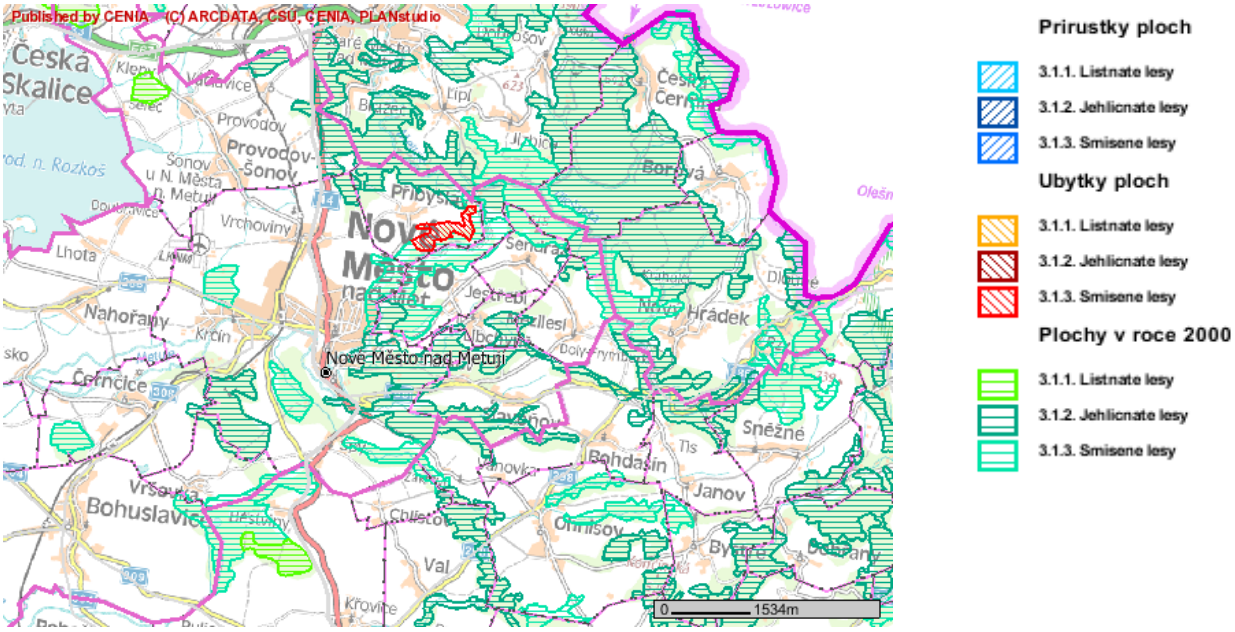
Lesní hospodářství je pro město Nové Město nad Metují a jeho bezprostřední okolí rovněž důležitým odvětvím. Lesní půda zabírá v katastru města 528 ha, což činí 22,8 % rozlohy. Lesy dále pokračují v katastrech sousedních obcí.

Nejrozsáhlejší lesní komplex se nachází na východní straně města. Ve východní části se vyskytují více jehličnaté lesní společenstva, která v severovýchodní části pak přecházejí do smíšených lesů. Část lesních biocenóz je zachovalá v přirozeném výskytu dřevin, některé biocenózy jsou však narušené výskytem monokulturních dřevin, především smrku. V současné dřevinné skladbě převládá smrk, z listnáčů dub a buk. Ve smíšených porostech se vyskytují dále buk, dub, habr, smrk a bříza.

Kategorie lesů jsou zde zastoupeny rovnoměrně. Mimo lesů hospodářských s převládající produkční funkcí je zde 38 % lesů zvláštního určení – lesů příměstských se zvýšenou rekreační funkcí a lesů ochranných zahrnující lesy ochrany vodních zdrojů 1. stupně a půdoochranných, tzn. lesů na mimořádně nepříznivých stanovištích.

Na východě území leží přírodní rezervace Peklo, ve které se nachází chráněné bučiny, dubohabřiny a lesy svazu Tilio-Acerion na svazích.

Obrázek 19: Lesní plochy Novoměstska a jejich změny mezi roky 1990 a 2000

Zdroj: geoportal.cenia.cz

15. Hospodaření města

Hospodaření města je zachyceno v účetnictví a účetních výkazech, které jsou municipality povinny předkládat zastupitelstvu a ústředním orgánům státní správy. Z těchto údajů bylo možné vytvořit stručný přehled o stavu a vývoji majetku města a jeho závazků, přehled o jeho příjmech a výdajích (rozpočtech) města ve sledovaném období do r. 2013 a dotknout se i rozpočtového výhledu na nejbližší roky.

Významný dopad na úspěšnost (efektivnost a udržitelnost) hospodaření města má objem rozpočtu, který se do značné míry odvíjí od počtu obyvatel, prosperity soukromých ekonomických subjektů a správního významu obcí ve smyslu umístění sídel úřadů, veřejných služeb apod. Ovlivňují jej i výchozí socioekonomické, historické, environmentální a jiné podmínky.

Další důležitou skutečností ovlivňující stabilitu hospodaření města a jeho rozvojový potenciál je hodnota a struktura majetku i míra zadluženosti (zatížení úvěry a jinými cizími zdroji) založená zpravidla ve vazbě na pořízení nebo obnovu infrastruktury v minulých letech.

Velmi důležitým faktorem majícím zásadní vliv na výsledky hospodaření municipalit je samozřejmě i kvalita rozhodování jejich volených orgánů, ale výkon správy města na úrovni úřednického aparátu.

15.1Majetek města a zdroje jeho krytí

Hospodářskou a finanční pozici města z hlediska stavu majetku a zdrojů jeho krytí je možné dokumentovat a analyzovat na základě pravidelně a povinně sestavované rozvahy. Z hlediska vývoje jednotlivých položek v několikaletém období je možné z výkazu analyzovat strukturu majetku a zdrojů, resp. vazby mezi jednotlivými položkami navzájem a sledovat tak vývoj majetkové/finanční pozice města v daném období, zde ve sledovaném období 2010 (resp. 2005) až 2013.

Tabulka 47: Bilance (rozvaha) města v tis. Kč

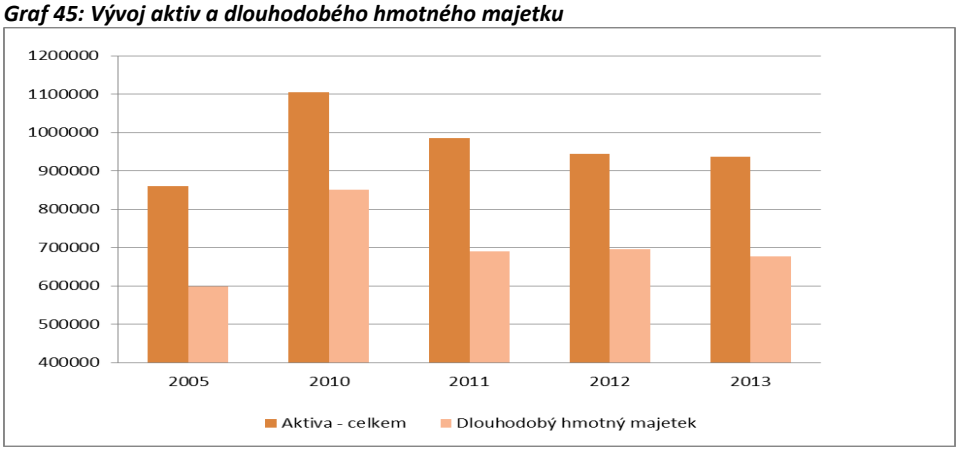
		2005	2010	2011	2012	2013
Aktiva - celkem		**859 841**	**1 105 044**	**985 602**	**944 028**	**936 934**
Stálá aktiva		797 463	1 068 313	909 673	910 559	883 162
	Dlouhodobý nehmotný majetek	1 863	4 528	4 033	4 416	4 003
	Dlouhodobý hmotný majetek	598 730	850 683	690 598	694 913	676 729
	Dlouhodobý finanční majetek	196 869	207 653	207 653	207 653	199 713
	Dlouhodobé pohledávky	0	5 449	4 388	3 578	2 717
Oběžná aktiva		62 378	36 731	78 930	33 469	53 772
	Zásoby	1 013	395	650	596	649
	Krátkodobé pohledávky	3 373	9 740	46 281	9 894	17 798
	Krátkodobý finanční majetek	3 409	26 596	31 999	22 979	35 325
Pasiva – celkem		**859 841**	**1 105 044**	**985 602**	**944 028**	**936 934**
Vlastní kapitál		848 407	944 751	872 406	874 576	868 352
	Jmění účetní jednotky a upravující položky	798 969	920 752	841 309	847 031	841 325
	Fondy účetní jednotky	11 817	8 831	8 765	8 395	8 267
	Výsledek hospodaření	34 519	15 168	22 332	19 151	18 760
Cizí zdroje		11 434	160 293	113 196	69 452	68 582
	Dlouhodobé závazky	6 634	57 433	53 556	53 938	47 182
	Krátkodobé závazky	4 800	102 860	59 640	15 514	21 400

Zdroj dat: MF ČR

Z hlediska hospodaření města a vývoje jednotlivých hlavních položek bilance města je významné sledovat zejména vývoj aktiv a pasiv jako celku (ty se vždy rovnají, bilance je vyrovnaná) a dále dlouhodobý hmotný majetek představující nevýznamnější položku aktiv (viz níže uvedený graf). Ostatní aktiva jsou spíše stabilní a/nebo nepředstavují rozhodující položku rozvahy.

Z pohledu hospodaření a rozvoje má pak samozřejmě značný význam sledovat na straně pasiv zejména vývoj dlouhodobých a krátkodobých závazků představujících cizí zdroje (k nim viz další části kapitoly popisující zadluženost města).

Graf 45: Vývoj aktiv a dlouhodobého hmotného majetku

15.1.1 Aktiva města

Majetek města tvoří z hlediska účetnictví zejména stálá aktiva, jež dlouhodobě tvoří přibližně 93-95 % celkových aktiv. Stálá aktiva zahrnují zejména dlouhodobý hmotný majetek (budovy, pozemky, zařízení ad.), jež se podílí dlouhodobě na stálých aktivech přibližně 75–80 %. Zbytek tvoří dlouhodobý finanční majetek (majetkové účasti a akcie) a dlouhodobý nehmotný majetek (zejména software). Dlouhodobý finanční majetek vykazuje za sledované období poměrně značné výše (okolo 200 mil.) a poté, co vzrostl zejména v období do r. 2005, je jeho výše ve sledovaném období 2010-2013 víceméně stabilní.

V roce 2010 dochází ke skokovému zvýšení hodnoty dlouhodobého hmotného majetku města (tj. i aktiv) vlivem zařazení velkých realizovaných investic města do účetnictví (do majetku) – zejména investice realizované v souvislosti s projektem Český Betlém. Opačný vývoj hodnoty aktiv vykazovaný v rozvaze, tedy skokové snížení jejich hodnoty vyplynul nikoli z věcného (zbavení se majetku), ale účetního důvodu. Tím bylo zahájení odepisování majetku municipalitami (což se do té doby dle platné legislativy nedělalo). V roce 2011 tak účetní hodnota majetku poklesla o více než 160 mil. Kč ve srovnání s rokem 2010.

Oběžná aktiva zahrnují zejména zásoby, pohledávky, finanční majetek (zejména běžný účet a pokladnu), provozní zálohy, pohledávky za rozpočtové příjmy a jiné pohledávky a prostředky hospodaření (základní běžný účet, běžné účty fondů, poskytnuté příspěvky, výpomoci a dotace). V oběžných aktivech města, jež se podílejí na celkových aktivech dlouhodobě cca 5-7 %, jsou zastoupeny zejména prostředky rozpočtového hospodaření a pohledávky, zbytek představují zásoby a finanční majetek.

Až do počátku sledovaného období v roce 2010 aktiva rostla, přičemž na tomto růstu se jednoznačně rozhodující měrou podílel pořízený dlouhodobý hmotný majetek v důsledku realizovaných investic. Ten je představován zejména objekty občanské vybavenosti – budovy (Radnice, infrastruktura veřejných služeb - školy, nemovitosti pro sociální služby atd.), veřejné plochy a pozemky města, komunikace a infrastruktura (sítě), tedy položky náročné na objem investic, a to nejenom z pohledu jejich pořízení, ale zejména z hlediska jejich následné údržby a oprav. Objem a předmět hlavních investic ve sledovaném období je obsažen dále.

Město prodalo ve sledovaném období některé menší jemu nepotřebné nemovitosti – jednalo se o jednotky bytů, případně pozemků (oproti minulým obdobím se intenzita městského majetku po roce 2010 výrazně snížila), za účelem získání dodatečných prostředků pro plánované investice. Značnou část majetku města lze charakterizovat z hlediska rozhodování o následném využití jako neprodejný nebo velmi obtížně prodejný, to se týká zejména areálu bývalých kasáren, ale i budov, v nichž sídlí organizace poskytující veřejné služby (školy atd.), veřejná prostranství a další. Obdobně lze zatím za neprodejnou část majetku města označit i zbývající bytový fond vlastněný městem (více než 300 bytů), ovšem v případě potřeby lze autonomním rozhodnutím samosprávy tento majetek využít jako kapitálový příjem budoucích rozpočtů (např. v případě potřeby spolufinancován větších investic apod.).

V tomto ohledu je třeba jako pozitivum uvést, že se město snaží prostředky získané prodejem nepotřebného majetku nejen investovat, ale často také použít na spolufinancování dotovatelných akcí a tím de facto násobit disponibilní zdroje na jejich realizaci.

15.1.2 Pasiva města

Pasiva města tvoří dlouhodobě zejména vlastní zdroje (v dlouhodobém pohledu více než 90 %). Přesto se po roce 2010 v souvislosti s realizací velkých investičních akcí ve městě jejich podíl poměrně dramaticky snížil oproti stavu do roku 2005, kdy představovaly až 99 % pasiv, a to ve prospěch zdrojů cizích. Největší část vlastních zdrojů představují majetkové fondy, zejména fond dlouhodobého majetku a fond oběžných aktiv, a dále finanční a peněžní fondy, zejména peněžní fondy a fond reprodukce majetku, ale také prostředky rozpočtového hospodaření.

Dalším zdrojem krytí aktivit města jsou cizí zdroje. Zatímco ještě v roce 2005 představovaly cizí zdroje jen cca 1 % krytí aktiv města, v roce 2010 dokonce (byť jen přechodně) až 15 % a od té doby se pohybují pod 10 % podílem (7 % v r. 2013). Cizí zdroje tak vzrostly ve srovnání r. 2013 se stavem z r. 2005 zhruba sedminásobně, přičemž větší nárůst zaznamenaly dlouhodobé závazky (více než sedminásobný nárůst oproti r. 2005).

15.2Rozpočet města

Rozpočtové hospodaření města podává obraz o příjmech a výdajích města v daném roce. Z plánovaného (resp. upraveného/konečného) rozpočtu je možné sledovat možnosti města v zabezpečení svého provozu i rozvoje v daném roce.

Příjmy rozpočtu města jsou z hlediska výše a druhu dány zejména legislativou (RUD - rozpočtové určení daní), ale i možnostmi samotného města při zajišťování dodatečných vlastních příjmů efektivním využíváním vlastního majetku.

Výdaje pak zejména odrážejí priority samosprávy v daný rok v různých oblastech fungování města s tím, že velkou část představují mandatorní výdaje na aktivity, jež je třeba vždy zabezpečit (vzdělání, sociální služby apod.). Jimi jsou rozhodovací možnosti města o nakládání s prostředky rozpočtu omezeny.

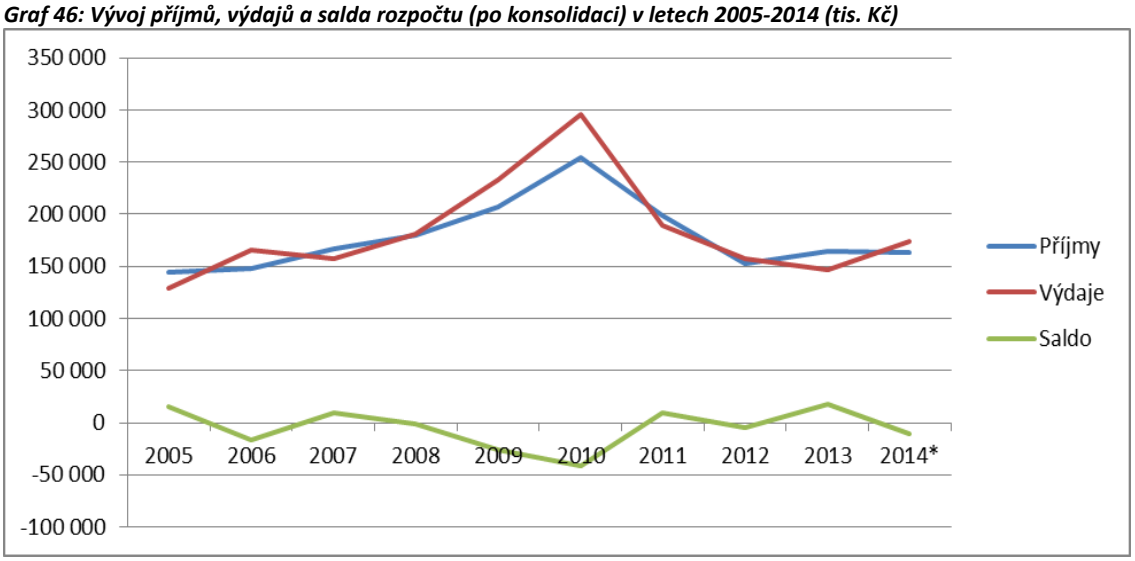
Výsledný stav (konečné saldo) podává obraz o plnění rozpočtu. V případě, že je konečný rozpočet přebytkový, dochází k vytváření rezerv na budoucí krytí schodků. Naopak v případě schodkového rozpočtu, kdy výdaje jsou vyšší než příjmy, jsou tyto schodky financovány zejména z vytvořených rezerv z předchozích let.

Tabulka 48: Rozpočet města po konsolidaci v časové řadě 2005-2013 (v tis. Kč)

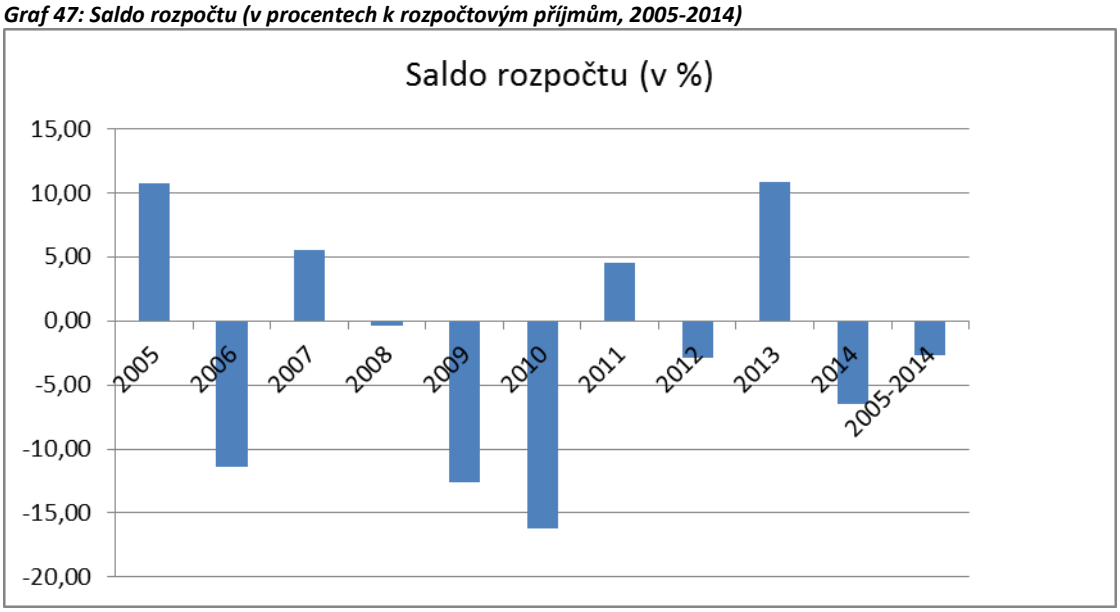
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*	2005-2014
Příjmy	144 163	148 135	167 023	179 921	206 872	254 328	198 815	152 820	164 121	163 400	1 779 598
Výdaje	128 669	165 089	157 090	180 525	232 977	295 618	189 767	157 236	146 311	174 000	1 827 282
Saldo	15 494	-16 954	9 183	-605	-26 105	-41 289	9 048	-4 416	17 810	-10 600	-47 684
Saldo (v % příjmů)	10,75	-11,45	5,50	-0,34	-12,62	-16,23	4,55	-2,89	10,85	-6,49	-2,68

* Odhad dle aktuálně platného rozpočtu (9/2014) Zdroj dat: MÚ Nové Město nad Metují, MF ČR

Graf 46: Vývoj příjmů, výdajů a salda rozpočtu (po konsolidaci) v letech 2005-2014 (tis. Kč)

Graf 47: Saldo rozpočtu (v procentech k rozpočtovým příjmům, 2005-2014)

Ze sledování rozpočtů města v časové řadě je patrné, že v dlouhodobém horizontu je jeho snahou vyrovnané hospodaření. V letech, kdy nejsou realizovány velké investičně náročné akce, jsou tak zpravidla vytvářeny přebytky, resp. rezervy, jež jsou využity na krytí výrazně schodkových rozpočtů v investičně náročných letech. Nejvyšší schodek za posledních 10 let tak byl vytvořen právě v letech 2009 a 2010, kdy byla realizována kompletní rekonstrukce náměstí a dalších nemovitostí ve vlastnictví města 31, kdy schodek přesáhl 15 % příjmů. S ohledem na fakt, že akce byla z významné části dotována z evropských fondů, tak ve sledovaných letech (zejména v roce 2010) skokově narostly nejen výdaje, ale i příjmy rozpočtu (byť ty v menší míře).

15.2.1 Rozpočtové příjmy

Ve sledovaném období 2005 až 2014 se celkové rozpočtové příjmy po konsolidaci[32] pohybovaly v rozmezí od 144 mil. Kč v roce 2005 do 254 mil. Kč v roce 2010. Pokud dlouhodobou řadu očistíme od mimořádných dotačních příjmů souvisejících zejména s realizací rekonstrukce náměstí (tj. roky 2009-2011), dosahují příjmy nejvýše cca 170 mil. Kč.

Nejvýznamnější položkou na straně příjmů byly jednoznačně příjmy daňové, které město získává na základě zákona č. 243/2000 Sb. (o rozpočtovém určení daní), v aktuálním novelizovaném znění z r. 2012. Tyto příjmy je možné hodnotit z hlediska legislativního určení jako zajištěný, stabilní a opakovatelný příjem. Daňové příjmy se na celkových příjmech dlouhodobě podílejí více než 50 % (v letech vyšších transferů a přijatých investičních dotací pak relativně klesají, dokonce až pod 40 %). Jejich absolutní výše je relativně stabilní s tím, že změnu přinesla novelizace zákona o RUD, která městům této kategorie polepšila a zvýšila tak objem jejich daňových příjmů (jen pro rok 2013 v odhadované velikosti až 14 mil. Kč).

Příjmy tvoří výnosy (resp. jejich podíly): z daně z přidané hodnoty, která tvoří dlouhodobě jejich rozhodující část, dále daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti, daň z příjmů právnických osoba a daň z nemovitostí, z níž město inkasuje v souladu se zákonem 100 % výnosu. Do daňových příjmů rovněž patří i další z hlediska příjmů méně významné daně a ostatní příjmy jako jsou místní a správní poplatky a další.

Velmi významným příjmem rozpočtu města hned po příjmech daňových byly ve sledovaném období přijaté dotace, které dlouhodobě představují přibližně necelou třetinu příjmů (v letech, kdy město obdrželo velké investiční dotace, to však byla i více než polovina příjmů města). Jedná se zejména o dotace z jiných veřejných zdrojů/rozpočtů, zejména neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na výkon státní správy, volby, dotace na sociální služby, ale i výše uvedené jednorázové dotace na investiční akce.

Nedaňové příjmy zahrnují zejména příjmy z vlastní činnosti města, z pronájmu městského majetku, nájemné za byty, z finančních operací, komunálních služeb a přijaté splátky půjček. Tyto příjmy tvoří dlouhodobě více než

[31] Jednalo se zejména o projekt „Český Betlém“ podpořený v rámci ROP SV, jehož celkový objem činil více než 115 mil. Kč.

[32] Příjmy po konsolidaci neobsahují průběžné položky (převody mezi jednotlivými účty, jež nepatří do rozpočtových příjmů).

10 % s tím, že v posledních letech jejich význam značně narůstá (v r. 2012 již představovaly 19 % příjmů rozpočtu). Přestože nemají rozhodující váhu na celkových příjmech, jsou důležitými zdroji pro financování oblastí služeb, které s těmito příjmy přímo souvisejí (úprava veřejných prostranství, opravy a udržování apod.). Mezi sledovanými roky 2005-2010 se položka nedaňových příjmů rozpočtu města významně zvýšila díky zařazení příjmů z pronájmu bytového a nebytového fondu ve vlastnictví města v r. 2007 (do té doby byly tyto příjmy součástí příjmů rozpočtové organizace města).

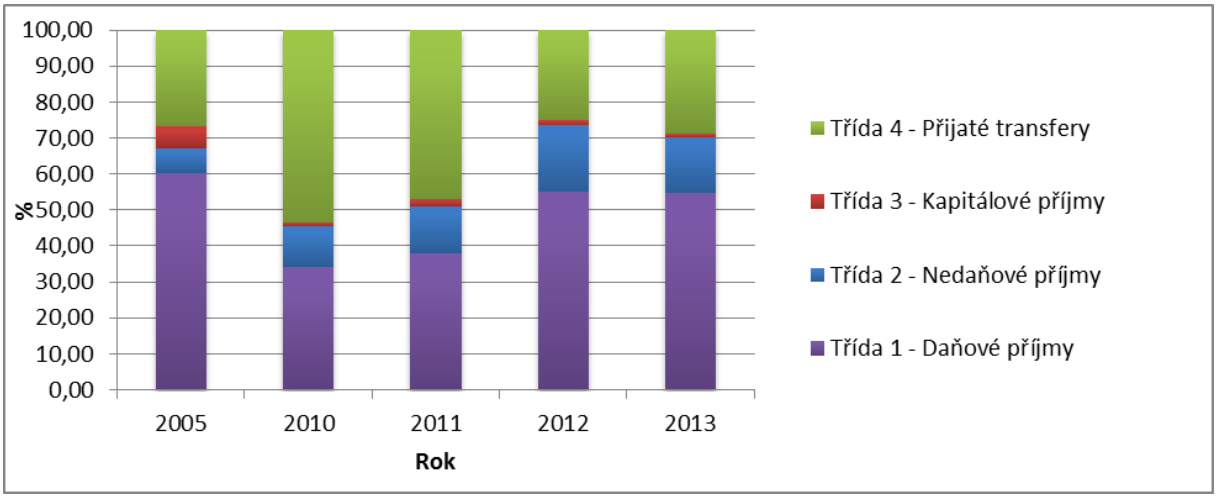
Významným příjmem rozpočtu jsou také kapitálové příjmy, představované zejména příjmy z prodeje majetku města (byty, pozemky apod.), úrokové výnosy ad. Jejich význam v celkovém rozpočtu města v posledních letech výrazně klesl s tím, jak město omezilo prodej svého majetku. Zatímco ještě do roku 2005 představovala tato položka kolem 5% celkových příjmů a byla vcelku stabilním dodatečným příjmem města v absolutní výši až kolem 9 mil. Kč ročně, od roku 2010 je to pouze 1-2 %, v absolutní výši do cca 4 mil. Kč.

Tabulka 49: Příjmy a výdaje rozpočtu města podle druhu (tis. Kč; 2005, 2010-2012)

Celkové příjmy	**2005**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
Třída 1 - Daňové příjmy	87 597	87 685	84 362	90 563	107 194
Třída 2 - Nedaňové příjmy	9 841	28 685	29 178	30 613	29 896
Třída 3 - Kapitálové příjmy	8 966	2 390	4 186	2 380	2 249
Třída 4 - Přijaté transfery	38 798	136 911	104 934	41 272	56 283
Příjmy celkem	145 202	255 671	222 659	164 828	195 622
Konsolidace příjmů	1 039	1 343	23 844	12 007	31 501
Příjmy celkem po konsolidaci	**144 163**	**254 329**	**198 815**	**152 820**	**164 121**
Celkové výdaje	**2005**	**2010**	**2011**	**2012**	**2 013**
Třída 5 - Běžné výdaje	115 608	152 275	178 570	152 273	168 189
Třída 6 - Kapitálové výdaje	14 101	144 685	35 041	16 971	9 623
Výdaje celkem	129 709	296 960	213 611	169 243	177 812
Konsolidace výdajů	1 040	1 343	23 844	12 007	31 501
Výdaje celkem po konsolidaci	**128 669**	**295 618**	**189 767**	**157 236**	**146 311**
Saldo příjmů a výdajů po konsolidaci	15 494	-41 289	9 048	-4 416	**17 810**

Zdroj: http://wwwinfo.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufisorg/index.pl

Graf 48: Struktura rozpočtových příjmů města (tis. Kč; 2005, 2010-2012)

Zdroj dat: MÚ Nové Město nad Metují, MF ČR

Zajímavým ukazatelem dokumentujícím velikost rozpočtu města je podíl celkových rozpočtových příjmů daného roku a počtu jeho obyvatel (tj. výše příjmů na obyvatele) a jeho srovnání s jeho výší vykazovanou srovnatelnými městy v okolí.

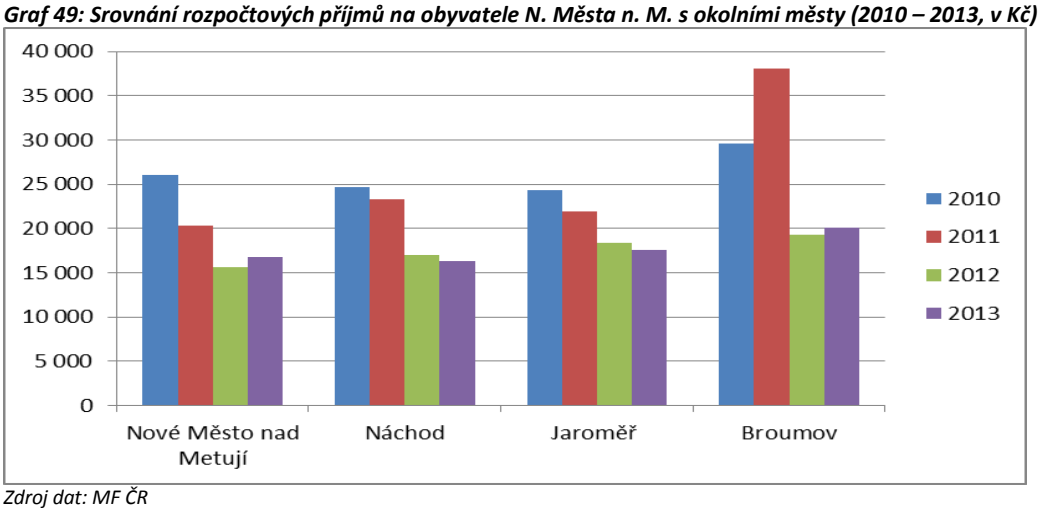
Příjem na jednoho obyvatele je v posledních letech nižší, než byl například ještě před 10 lety (19 tis. Kč v roce 2003). Tento pokles souvisí zejména se změnou financování příspěvkových organizací města, kdy dotace některým organizacím již neprocházejí městským rozpočtem, ale jsou poskytnuty přímo těmto organizacím. Pokud v dlouhodobém sledování pomineme tento vnější, jednorázový vliv, stejně jako například vliv jednorázových dotací v řádu desítek milionů v letech 2009-2011, výše ukazatele se v jednotlivých letech zásadně nemění, resp. mírně roste. To souvisí i se změnou RUD, mající pozitivní vliv na celkové příjmy města.

Srovnávaná města zjevně realizovala, podobně jako Nové Město n. Met. v letech 2010-2011 větší investiční akce a jejich a příjmy tak jednorázově narůstaly. Pomineme – li tento fakt, jsou rozpočtové příjmy na obyvatele přibližně srovnatelné s tím, že dlouhodobě vyšší hodnoty vykazuje zejména Broumov (vliv zde má kromě jiného odlišná struktura majetku a z něj plynoucích příjmů – např. větší bytový fond, vlastní provoz kanalizace apod.).

***Tabulka 50*: Srovnání příjmů města v přepočtu na obyvatele s okolními městy (2010-2013)**

Příjmy na 1 obyvatele (v Kč)	2010	2011	2012	2013
Nové Město nad Metují	25 994	20 320	15 619	16 774
Náchod	24 684	23 326	16 973	16 345
Jaroměř	24 352	21 952	18 343	17 619
Broumov	29 605	38 022	19 337	20 048

Graf 49: Srovnání rozpočtových příjmů na obyvatele N. Města n. M. s okolními městy (2010 – 2013, v Kč)

Zdroj dat: MF ČR

15.2.2 Rozpočtové výdaje

Ve sledovaném období 2010 až 2012 se celkové rozpočtové výdaje po konsolidaci[33] pohybovaly v rozmezí od 157 mil. Kč v roce 2012 do 295 mil. Kč v roce 2010 (dáno významným příjmem investiční dotace do rozpočtu města).

Na celkových rozpočtových výdajích města se rozhodující měrou podílely běžné výdaje, jež standardně představují více než 90 % celkových výdajů. Běžné výdaje zahrnují zejména výkon státní správy, nákupy služeb a materiálu pro zabezpečení fungování městského majetku a městského úřadu, úroky a ostatní finanční výdaje, opravy a udržování, dále neinvestiční transfery neziskovým organizacím a příspěvkovým a podobným organizacím (dotace), ochranu obyvatel apod.

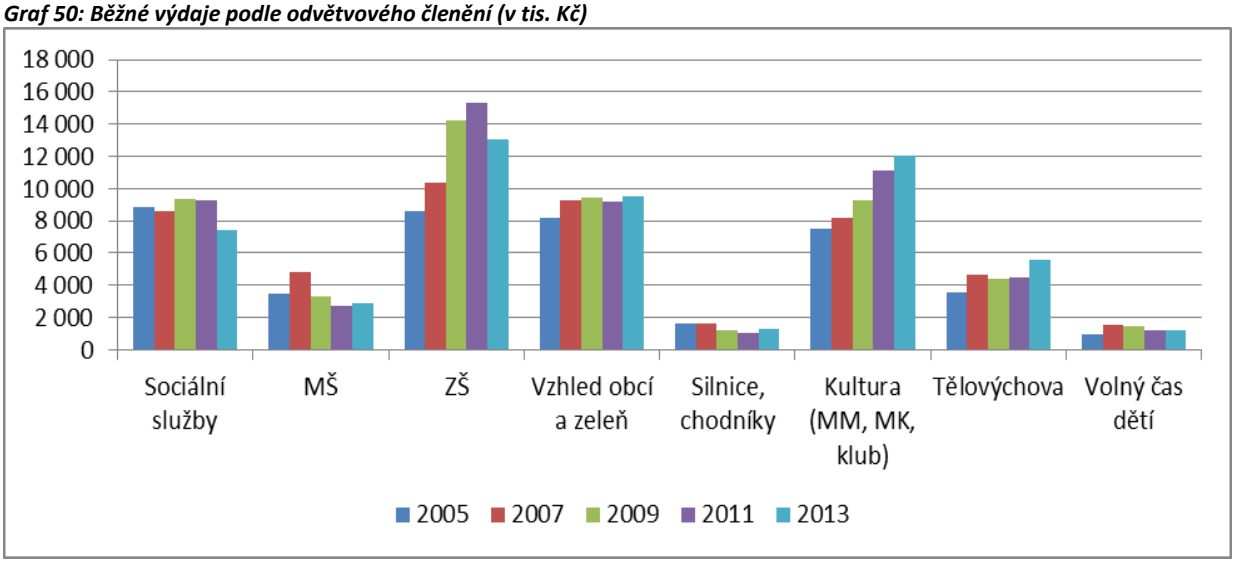
Pro představu o vývoji potřeb města, ale i priorit samosprávy v jednotlivých tématech života města je níže sestavena tabulka a graf uvádějící přibližné běžné a kapitálové výdaje v jednotlivých oblastech.

[33] Výdaje po konsolidaci neobsahují průběžné položky (převody mezi jednotlivými účty), které se nezahrnují do rozpočtových výdajů města.

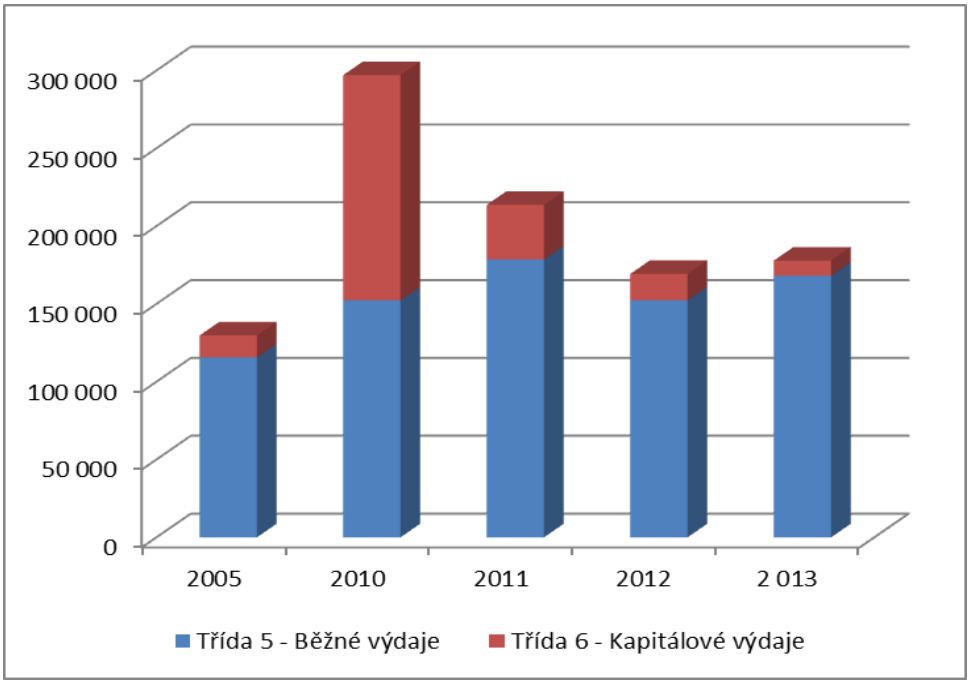
Tabulka 51: Výdaje podle odvětvového členění (v tis. Kč)

	2005		2007		2009		2011		2013	
	B	K	B	K	B	K	B	K	B	K
cestovní ruch	443	0	658	0	192	0	217	0	205	0
sociální služby (bez soc. dávek)	8824	172	8607	0	9345	65	9314	0	7 445	287
školství v tom:	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
MŠ	3437	0	4849	411	3278	8928	2703	1248	2849	538
ZŠ	8565	64	10404	25	14252	8728	15314	2389	13080	402
technická infrastruktura/sítě	206	64	157	728	55	676	203	17853	333	447
vzhled obcí a veřejná zeleň	8192	302	9240	1325	9 423	1 262	9217	1420	9546	269
dopravní obslužnost	2	0	447	0	458	0	287	0	334	0
kulturní památky	1324	0	1623	1000	1780	0	798	0	896	0
komunikace (silnice, chodníky)	1615	714	1607	832	1212	34692	1029	719	1315	404
kultura, v tom:	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
muzeum	2395	0	2851	0	2924	62	3 281	17	3417	63
knihovna	2906	8	2724	254	3302	8051	4688	265	5128	0
Klub (vč. kina a festivalu)	2217	166	2 644	709	3065	381	3140	90	3503	64
tělovýchova	3589	4 596	4623	2229	4372	6262	4484	3015	5613	0
volný čas dětí	979	213	1530	804	1503	0	1172	88	1230	5174

Graf 50: Běžné výdaje podle odvětvového členění (v tis. Kč)

Graf 51: Struktura rozpočtových výdajů města (v členění na běžné a kapitálové výdaje, v tis. Kč)

Zdroj dat: MÚ Nové Město nad Metují, MF ČR

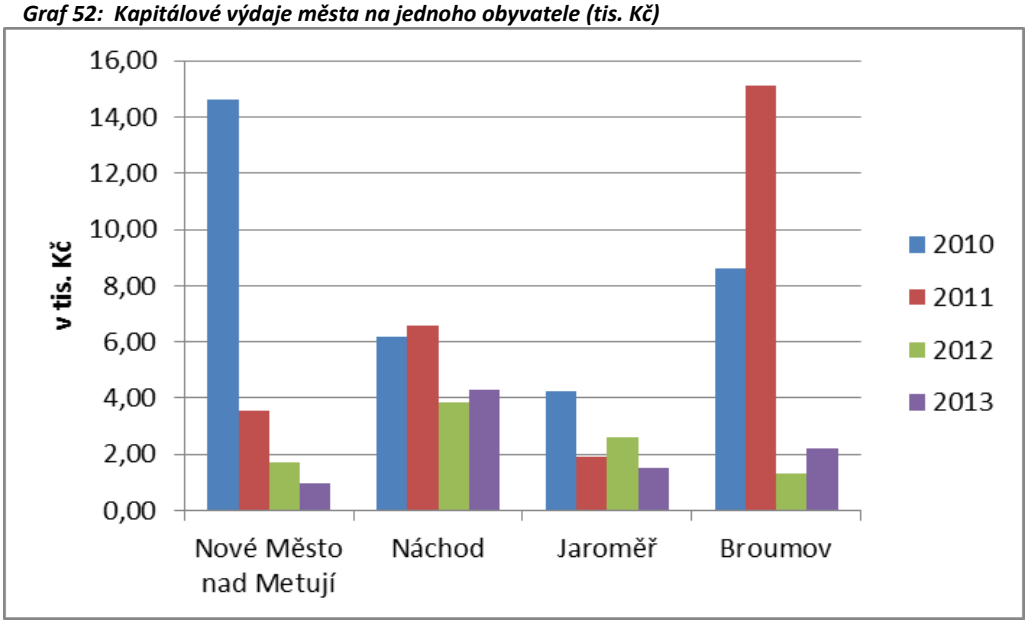
Výše uvedené tvrzení, že rozhodující položkou celkových výdajů jsou běžné výdaje, dobře demonstruje i graf, na němž je patrné, že s výjimkou investičně náročného roku 2010 je podíl kapitálových výdajů (směřujících na investice především v majetku města) minoritní.

Přesto právě tento údaj je z pohledu rozvoje města a jeho fyzického prostředí a zhodnocování jeho majetku klíčový. Běžné výdaje, jakkoli mají významný vliv na kvalitu života ve městě i na úroveň veřejných služeb poskytovaných jeho obyvatelům, se na rozvoji města podílejí jen částečně (do značné míry jsou „zkonzumovány" městem a jeho obyvateli v průběhu rozpočtového roku). Oproti tomu kapitálové výdaje směřují obvykle ke zlepšení fyzických podmínek města a rozvoje jeho jednotlivých složek (doprava, podnikání, kultura apod.).

Jedním z ukazatelů dokládajícím intenzitu investiční aktivity města je poměr kapitálových (investičních) výdajů města a počtu jeho obyvatel. Hodnoty ukazatele v jednotlivých letech značně kolísají, což velmi úzce souvisí na jedné straně s objemem jednotlivých investic a na straně druhé disponibilními prostředky města. Město obvykle po realizaci významných akcí nemá následně dostatek finančních prostředků na jiné plánované akce a svou pozornost zaměřuje spíše na opravy, údržbu a „šetří" na velké akce v dalších letech

S hledem na uvedené charakteristiky má pro dokreslení smysl srovnávat výši kapitálových výdajů mezi podobnými městy. Z nich je patrné, že po ukončení rozsáhlé akce související s rekonstrukcí náměstí v roce 2010, kdy byly výdaje enormní a několikanásobně převýšily obvyklou úroveň, přišel značný útlum investiční činnosti, kdy se město zaměřilo zejména na stabilizaci hospodaření a finančních ukazatelů. Od roku 2011 jsou kapitálové výdaje a s nimi související investiční aktivity města relativně velmi nízké a navíc od roku 2010 stále klesající. Podobný vývoj je možné sledovat například v Broumově, zatímco například Náchod (a v menší míře i Jaroměř) vykazuje v celém období do roku 2010 relativně velkou investiční aktivitu a kapitálové výdaje na obyvatele jsou v období od r. 2011 dvojnásobné (což je samo o sobě pozitivní, ale projevuje se to i na straně pasiv rozvahy, kdy dochází k růstu podílu cizích zdrojů, ale i v rámci rozpočtového hospodaření, kdy narůstá náročnost obsluhy dluhu měřený ukazatelem dluhové služby, jež je např. v Náchodě výrazně větší než například v Novém Městě).

Graf 52: Kapitálové výdaje města na jednoho obyvatele (tis. Kč)

http://monitor.statnipokladna.cz/

Zásadní úlohu v oblasti městských investic hrají v posledních letech dotace, zejména evropské. Představují pro samosprávy možnost zvelebit své prostředí a zhodnotit majetek, který kromě zlepšení poskytovaných veřejných služeb a správy, může v dlouhodobém měřítku představovat i zvýšený příjem municipalit (přímý či nepřímý - například z cestovního ruchu, podnikání apod.). Města se tak snaží své rozpočtové zdroje neinvestovat přímo bez dotací, ale použít je na spolufinancování dotačních projektů, kdy výše dotace a tedy i reálné úspory vlastních prostředků ve srovnání s realizací akce bez dotace, mohou sahat až k 90 % celkových výdajů.

Tabulka níže ukazuje, jaký podíl na kapitálových výdajích, resp. hlavních investicích realizovaných městem v letech 2009-2013, představovaly získané dotace a ukazuje na schopnost města využít těchto nabízených příležitostí, jež byla velmi vysoká a město je v tomto ohledu velmi aktivní a úspěšné, což rozšiřuje významně jeho investiční možnosti.

Tabulka 52: Srovnání hlavních kapitálových výdajů a na ně navázaných dotací v letech 2009-2013

	2009-2013
Celkové výdaje na nejvýznamnější investice uvedené v tab. níže (v tis. Kč)	228 636
Získané dotace na tyto nejvýznamnější investice (v tis. Kč)	155 627
Přibližný podíl (%)	68,1 %

15.2.3 Investice

S výdaji města, zejména s těmi kapitálovými bezprostředně souvisí realizace konkrétních investičních akcí. Ve sledovaném období (od r. 2009) byly velké investiční akce (zejména Český Betlém, kanalizace Vrchoviny) realizovány do roku 2011. V nadcházejícím období již město ročně vydávalo poměrně omezené prostředky na menší investiční akce, z nichž prakticky všechny byly dotované z evropských nebo národních zdrojů. To bylo logickou reakcí na ukončení velkých akcí k roku 2010, resp. 2011 a skokové zvýšení zadluženosti města (viz dále). Další investiční plánování a postup realizace investic stanovených v akčním plánu bude muset vycházet z obdobných skutečností, tj. zejména stavu zadluženosti města, vývoje rozpočtových příjmů a dotačních možností (zde je třeba zdůraznit, že město by se ve výhledu do r. 2020 mělo soustředit takřka výhradně na realizaci dotovatelných investic a omezené prostředky, které může na investice použít (aniž by zásadně navýšilo svoji zadluženost) použít pouze na jejich spolufinancování. Samozřejmě výše uvedené doporučení neplatí v případě zcela nezbytných investic (havárie, požadavky legislativy, ohrožení veřejných služeb apod.).

Tabulka 53: Nejvýznamnější investice (z hlediska objemu prostředků) v tis. Kč (2009-2013)

Investice (v tis. Kč)	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013	Dotační projekt	Přijatá dotace
Za krásami a historií Českého Betléma I (rekonstrukce Husova náměstí a MK)	37 778	76 974	464	-	-	**115 217**	**ANO**	**89 294,8**
Úspory energií Nové Město nad Metují - I. etapa (ZŠ Malecí, MŠ Rašínova a Na Františku)	16 824	12 228	67	-	-	**29 119**	**ANO**	**21 220,9**
Nové Město nad Metují - Nádražní ulice - Stabilizace skalní stěny pod obytnými domy č. p. 193 a 362	5 688	2 159	-	705	-	**8 553**	**ANO**	**7 062,5**
Česko-polské komunikace (ul. Klosova a Čes. legií)	6	11 905	59	-	-	**11 970**	**ANO**	**10 137,2**
Kanalizace Vrchoviny	591	15 890	17 768	265	144	**34 659**	**ANO**	**20 269,7**
Digitalizace Kina 70	-	-	66	4 736	-	**4 803**	**ANO**	**400,0**
Bezpečně a bez bariér Novým Městem nad Metují - chodník TGM	2 161	-	-	-	-	**2 161**	**ANO**	**1 105,0**
Bezbariérové chodníky - chodník Komenského	-	-	5	1 588	-	**1 593**	**ANO**	**575,0**
Úspory energií Nové Město nad Metují - II. etapa" Stavba 06 - DDM č. p. 588	-	350	24	80	5 174	**5 629**	**ANO**	**87,0**
Muzejní informační stánek	-	-	17	1 427	-	**1 443**	**ANO**	**1 081,1**
Stavba klubovna Spy	-	-	998	2 055	-	**3 053**	**ANO**	**1 799,9**
Technologické centrum - technologie a procesy v rámci MěÚ	-	28	3 186	-	-	**3 214**	**ANO**	**2 594,2**
Dům zdraví - stavební úpravy (střecha, vzduchotechnika)	-	173	2 218	-	-	**2 391**	**NE**	
Výměna oken ZŠ Komenského	-	-	1 273	139	-	**1 411**	**NE**	
Stabilizace skal - Klosova vyhlídka	-	2 226	1 194	-	-	**3 420**	**NE**	
SUMA	**63 049**	**121 934**	**27 340**	**10 995**	**5 318**	**228 636**		**155 627,3**

Zdroj dat: MÚ Nové Město nad Metují

15.2.4 Zadluženost města

Z dostupných výkazů je zřejmé, že zadluženost města ve sledovaném období je stále na relativně nízké úrovni a to i přesto, že některé ukazatele o zadluženosti se v posledních letech zhoršily.

Zatímco celková zadluženost města, počítaná jako poměr cizích zdrojů a vlastních aktiv města, se ještě v roce 2005 pohybovala na úrovni 1 %, v roce 2013 již byla sedminásobná (7,1 %) s tím, že krátkodobě v roce 2010 dokonce stoupla na 14,5 %. Výše toho ukazatele je ovlivněna kromě vlastního zadlužení také výší aktiv města. Zde je zajímavé srovnání například s Náchodem, který při sledování dluhové služby a jejího ukazatele vykazuje výrazně horší výsledky (cca trojnásobně vyšší úroveň než Nové Město nad Metují v r. 2012), avšak porovnání cizích zdrojů a aktiv vychází pro Náchod výrazně příznivěji (7,36 % u Nového Města ve srovnání s 4,8 % u Náchoda), patrně i díky většímu majetku města Náchod nejen absolutně, ale i v přepočtu na obyvatele či na příjem města.

S uvedeným ukazatelem celkové zadluženosti a jeho vývojem výrazně koreluje i zadluženost (cizí zdroje) města na 1 obyvatele. Zatímco v roce 2005 dlužilo město na každého svého občana jen 1,1 tis. Kč, v roce 2013 to bylo již 7,1 tis. Kč.

Zadluženost města, resp. výši jeho dluhů, je možné také porovnat s objemem rozpočtu města, tj. srovnání ročních splátek jistin včetně příslušenství (dluhové služby) a ročních příjmů rozpočtu. Zadluženost města je v tomto případě stále poměrně nízká. Přesto, i zde je trend poměrně rychle se vyvíjející negativním směrem. Na konci roku 2013 dosáhl tento ukazatel výše 3,6 %, což je sice stále ve srovnání s okolními městy podobné velikosti (s výjimkou Jaroměře) hodnota nižší a dalece vzdálené hodnotě, jež bývá považována za kritickou (30 %), avšak je to hodnota bezmála čtyřnásobně vyšší, než byla ještě v roce 2005.

Přes výše popsané hodnoty ukazatelů zadluženosti a zejména jejich negativní trend v posledních letech, lze zadluženost města stále označit za přijatelnou, což vytváří potenciál pro další přijímání cizích zdrojů (bankovní úvěry apod.) na realizaci potřebných plánovaných investic zvláště, pokud by byly realizovány zčásti s přispěním z dotací. Přesto při rozhodování o investicích musí již město mnohem více než před rokem 2010 zvažovat další zatížení rozpočtu, jež musí (dle současného stavu a již přijatých závazků) počítat se zatížením v řádu cca 5-6 mil. ročně až do roku 2020.

Tabulka 54: Hospodaření města – vybrané ukazatele

Ukazatel/rok	2005	2010	2011	2012	2013
Výše rozpočtových příjmů (po konsolidaci) na 1 obyvatele (v tis. Kč)	14,3	26,0	20,3	15,6	16,8
Poměr ročního rozpočtového schodku/přebytku k příjmům (po konsolidaci) celkem (v %)	10,75	-16,23	4,55	-2,89	10,85
Kapitálové výdaje na 1 obyvatele (v tis. Kč)	1,4	14,64	3,55	1,73	0,98
Poměr cizích zdrojů na aktivech obce (v %)	1,33	14,51	11,48	7,36	7,32
Zadluženost (cizí zdroje) města na 1 obyv. (v tis. Kč)	1,1	16,3	11,6	7,1	7,1
Ukazatel dluhové služby	1%	12,1%	3,2%	4,2%	3,6%

Zdroj dat: MÚ Nové Město nad Metují, MF ČR

Tabulka 55: Bankovní úvěry čerpané ve sledovaném období 2010 – 2013

Charakter a účel úvěru	Výše v tis. Kč	Rok čerpání	Zůstatek v tis. Kč k 31. 12. 2013	Rok (měsíc) splatnosti	Roční náklady na obsluhu
Bankovní úvěr na investiční akce (Český betlém a další)	49 777	2010	34 837	2020	5-6 mil. Kč
Půjčka SFŽP (kanalizace)	2 252	2010-2012	1 785	2021	0,25 mil. Kč

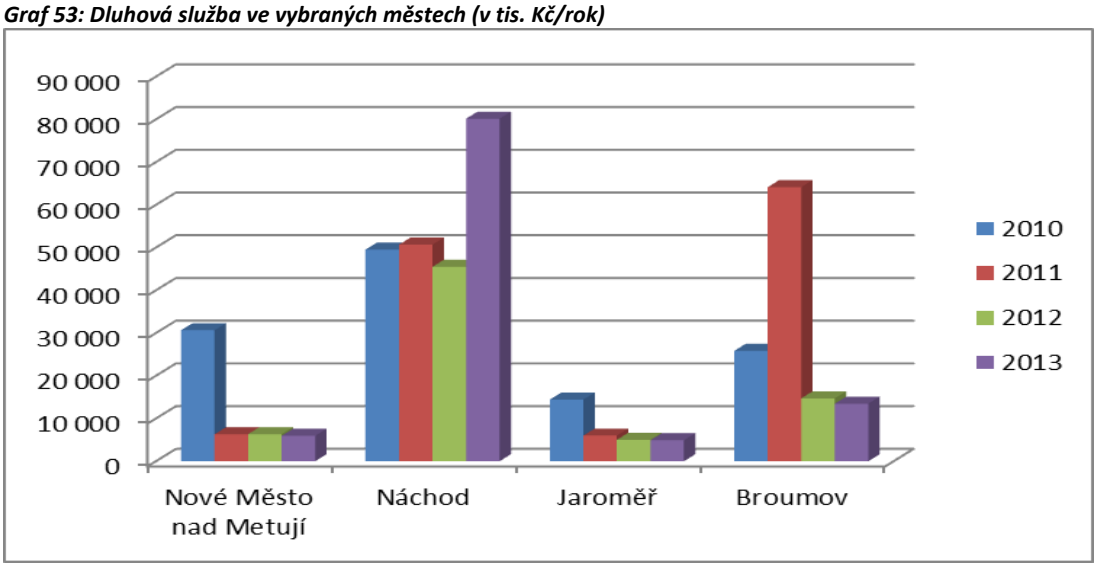
Zdroj dat: MÚ Nové Město nad Metují

Tabulka 56: Přehled cizích zdrojů a dluhové služby města (2010-2013)

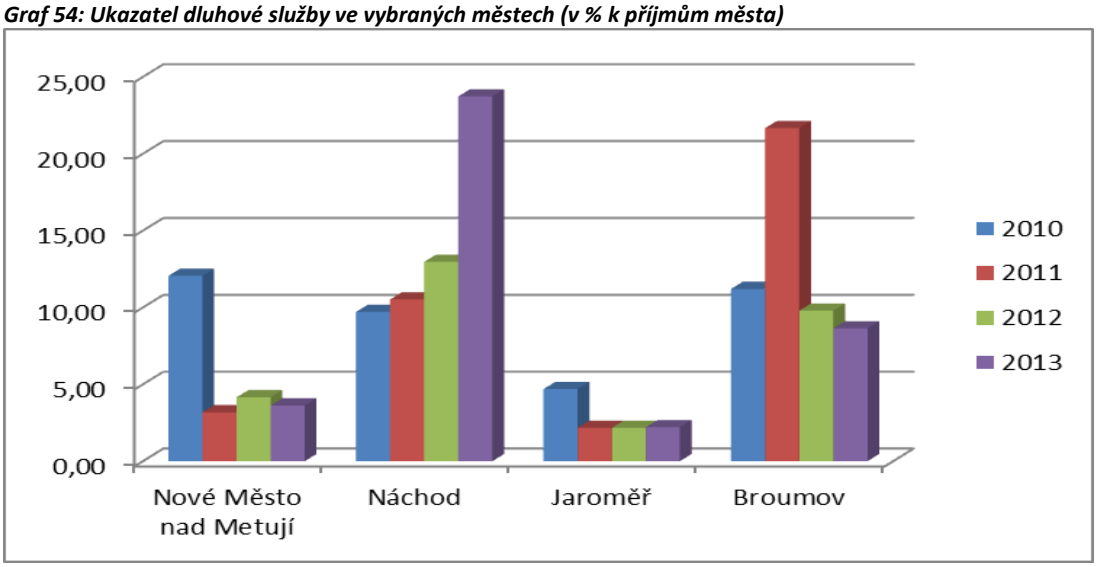
Rok	Přijaté půjčené prostředky (v tis. Kč)	Hrazené úroky (v tis. Kč)	Uhrazené splátky jistin půjčených prostředků (v tis. Kč)	Dluhová služba celkem (v tis. Kč)	Ukazatel dluhové služby (%)
2010	66 874	659	30 000	**30 659**	12,06
2011	1 189	1 335	4 980	**6 315**	3,18
2012	0	1 138	5 214	**6 352**	4,16
2013	0	732	5 214	**5 945**	3,62

Zdroj: http://monitor.statnipokladna.cz

Graf 53: Dluhová služba ve vybraných městech (v tis. Kč/rok)

Graf 54: Ukazatel dluhové služby ve vybraných městech (v % k příjmům města)

Ukazatel dluhové služby bývá v jednotlivých letech zatížen zkreslením vyplývajícím nejčastěji z přijetí úvěru na větší investiční akce, který je následně z podstatné části umořen z přijaté dotace. Dluhová služba tak v roce, kdy je tento úvěr zaznamenám v účetnictví města jako závazek, může vyskočit o jednotky, ale i o desítky procent (viz Nové Město n. M. v r. 2010 nebo Náchod 2013). Je tak třeba sledovat dlouhodobou hodnotu tohoto ukazatele.

15.2.5 Rozpočtový výhled

Finanční hospodaření územních samosprávných celků a svazků obcí se řídí jejich ročním rozpočtem a rozpočtovým výhledem. Města a obce jsou povinny sestavovat rozpočtový výhled podle ustanovení § 3 zákona č. 250/2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem územního samosprávného celku sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství. Sestavuje se zejména s ohledem na existenci uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobějších závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů.

Při sestavování rozpočtového výhledu vychází Finanční odbor městského úřadu ze skutečnosti předchozího roku (let) a odhadu na běžný rok, přihlíží také k odhadu daňových příjmů veřejných rozpočtů na roky. Rozpočtový výhled zohledňuje pravidla financování obcí, které vyplývají ze zákona č. 243/2000 Sb.

Tabulka 57: Rozpočtový výhled (v tis. Kč)

Rozpočtový výhled	2015	2016	2017	2018
Celkové příjmy	155 000	157 500	160 000	163 000
Celkové výdaje	155 000	156 000	158 000	160 000
Přebytek (+) / schodek (-) rozpočtu	0	1 500	2 000	3 000

Zdroj dat: MÚ Nové Město nad Metují

Výše uvedený rozpočtový výhled schválený ZM v r. 2014 již počítá s hlavními aktuálními závazky města: splátky úvěru od KB (4 980 tis. Kč/rok), jež budou pokračovat do roku 2020 a splátky půjčky od SFŽP (233,59 tis. Kč/rok) do roku 2021.

15.3Pozice města z hlediska dlouhodobé udržitelnosti hospodaření

K řádnému hospodaření municipalit jsou jejich zastupitelstva obecně zavázány, kromě jiného, § 38 zákona č. 128/2000, o obcích, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém je uvedena zejména povinnost obce využívat svůj majetek účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je navíc, kromě dalšího, povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku.

V případě Nového Města odpovídá velikost a struktura majetku funkcím, které je město povinno v souladu se zákonem o obcích zajišťovat, tj. poskytování služeb ve veřejném zájmu za účelem rozvoje území města a potřeb svých občanů. Ve srovnání s jinými městy, například s Náchodem, je však jeho majetek (ať už celkem nebo zvláště hmotný dlouhodobý majetek) přepočtený na příjmy i počet obyvatel relativně menší (o cca 5-10 %).

Velikost a struktura stávajícího nemovitého majetku navíc městu nedovoluje spoléhat se na mimořádné příjmy z jeho prodeje. Dosavadní nepotřebný majetek (např. kasárna) může představovat namísto dodatečného příjmu rozpočtu spíše potenciální budoucí zátěž v případě, že se nepodaří zajistit vhodného investora s aktivitami prospěšnými pro obyvatele města (sociální služby, vzdělávací, pracovní příležitosti apod.). V oblasti kapitálových příjmů, plynoucích zejména z nepotřebného majetku, se situace města za posledních několik let změnila, a zatímco ještě v roce 2005 bývaly kapitálové příjmy poměrně stabilní částí rozpočtu, jež mohla být věnována na investice, v posledních letech se tento příjem zmenšil o desítky procent, což představuje výpadek v řádu 5 i více mil. Kč ve srovnání s předchozím obdobím.

Rozpočtové příjmy a výdaje Nového Města nad Metují mají podobnou strukturu jako města obdobné velikosti a významnosti z hlediska provádění správy svého území, což dobře demonstruje ukazatel velikosti příjmu v přepočtu na obyvatele. Dlouhodobě pomohly příjmové straně rozpočtu města změny v RUD přijaté v roce 2012 (dodatečné navýšení příjmu v té souvislosti lze odhadnout až na cca 14 mil. Kč ročně). Na straně příjmů jsou stále zaznamenávány i kapitálové příjmy plynoucí z drobnějšího prodeje majetku. Jejich vliv na celkové hospodaření města je tak dnes malý. Na druhé straně nemalou část výdajů města (kromě mandatorních, jež nemohu být zásadním způsobem ovlivněny rozhodnutím samosprávy ani nehrají zásadní roli v rozvoji města) tvoří jeho každoroční příspěvky na údržbu majetku, nikoli jeho rozvoj (údržba veřejných prostranství, obnova památek apod.).

Z analýzy hospodaření města je zřejmé, že město nemá a ani v budoucnu nebude mít dostatek vlastních finančních prostředků na potřebné investice do rozvoje, případně i opravy a údržbu svého majetku, obdobně jako jiná města v ČR. V té souvislosti je potřebné zdůraznit dva aspekty. Jednak potřebu klást velký důraz na optimální alokaci a efektivnost vynakládaných disponibilních rozpočtových zdrojů s tím, že investice by měly být směrovány zejména do oblastí majících rozvojový potenciál a takovým způsobem, kdy budou přinášet efekty většině obyvatel, nikoli jen jejich úzké skupině (tzn. přispějí k celkovému socioekonomickému rozvoji města v souladu s jím stanovenými rozvojovými prioritami). Stejně tak je třeba při jejich zvažován reflektovat rovnoměrnou lokalizaci tak, aby nebyly směrovány dominantně do jedné či více částí města na úkor ostatních.

Druhým aspektem je potřeba neustále sledovat možnosti financování investic z jiných veřejných zdrojů. Je patrné, že město disponuje pouze velmi omezenou částí rozpočtu, jež může směřovat na rozvojové investice dle vlastního uvážení a preferencí. Tyto prostředky lze odhadovat v řádu jednotek, maximálně prvních desítek mil. Kč ročně. V případě, že nechce zásadně prohlubovat své zadlužení, případně se zbavovat majetku, musí na realizaci zejména větších investičních akcí v budoucnu zajistit dotační zdroje a vlastní rozpočtové prostředky použít pouze na jejich spolufinancování.

V této souvislosti je tak třeba zvýšenou pozornost věnovat provázání rozvojových potřeb a priorit financování ve výhledu do roku 2020 zejména na evropské prostředky (ESI fondy) a příslušné operační programy, a to i s ohledem na fakt, že období do roku 2020 je patrně posledním, kdy Česká republika a její samosprávy budou moci čerpat tyto prostředky ve výši a šíři témat srovnatelné s obdobím 2007-2013. Po roce 2020 lze předpokládat v souvislosti s růstem hospodářství a životní úrovně, že disponibilní evropské zdroje výrazně klesnou. Přes uvedený význam ESI fondů je třeba sledovat a zejména na menší akce využívat i ostatní veřejné prostředky - dotační programy státního rozpočtu, resp. kapitol ministerstev, Královéhradeckého kraje, případně další (nadace apod.).

Nastavení operačních programů pro období 2014+ bude navíc pravděpodobně pro příjemce i komfortnější ve smyslu průběžného čerpání dotací a je tak pravděpodobné, že bude snížen tlak na zajištění zdrojů na předfinancování celých projektů s následným vyplácením dotace, jak tomu bylo mnohdy v minulosti. Přesto i v případě realizace projektů, které budou vyžadovat čerpání krátkodobých překlenovacích úvěrů řešících časový nesoulad mezi uskutečněnými investičními výdaji a inkasem dotace, se nezdá, že by mělo mít město problém tento nesoulad překonat.

Z dostupných materiálů celkově vyplývá, že hospodaření města je možné hodnotit z pohledu finanční analýzy jako odpovědné, co se týká stavu k roku provádění analýzy (2013). Přesto trend posledních cca 5-10 let naznačuje zhoršování zejména ukazatelů zadluženosti. To samo o sobě nemusí být, a v případě Nového Města nad Metují se zdá, že ani není, negativním ukazatelem, pokud je toto zadlužování podloženo zejména růstem investic a zhodnocování městského majetku. Navíc zvýšená zadluženost města ve srovnání např. se stavem před 5 lety je dána realizací velkých akcí (náměstí, kanalizace Vrchoviny) a dočasným skokovým zhoršením ukazatelů s jasným plánem města na postupné snižování těchto dluhů.

Pro realizaci i větších investičních akcí v období do r. 2020 má město podle všeho dostatečné předpoklady. Po roce 2010 a po realizaci velkých investic se podařilo stabilizovat finanční situaci města a dluhová služba se dostala na přijatelnou úroveň mezi 3-4 %. K tomu přispělo i následné omezení investic v letech 2011-2013 (což se projevilo například i ve výrazně přebytkovém rozpočtu v roce 2013). Celkové ukazatele zadluženosti se stále pohybují na přijatelné úrovni z pohledu udržitelného hospodaření města a nejsou tak na překážku získání úvěru za přijatelných podmínek a už vůbec ne poskytnutí dotace ze strany příslušného správce (ministerstva apod.). Nezanedbatelným předpokladem úspěšného čerpání dotačních zdrojů na investiční akce s rozvojovým potenciálem je i zkušenost města s realizací dotačních akcí a priorita, kterou přikládá tomuto tématu.

***Tabulka 58*: Dílčí SWOT analýza – hospodaření města**

SILNÉ STRÁNKY	***SLABÉ STRÁNKY***
¬ Dobré hospodaření města a přijatelná úroveň zadluženosti ¬ Dobré výsledky v získávání dotací	¬ Nedostatečná komunikace města s klíčovými aktéry podílejícími se na jeho rozvoji a mající vliv na jeho ekonomiku – zejména podnikateli a dalšími skupinami
PŘÍLEŽITOSTI	***HROZBY***
¬ Pozitivní dopad nového RUD pro rozpočet města, potenciál navýšení prostředků pro investice	¬ Nezachycení trendu větší otevřenosti úřadu a transparentnosti výkonu správy, vč. zapojení veřejnosti ¬ Vývoj kohezní politiky – postupné omezování dotovatelných témat v rozvoji města (tj. nutnost většího zapojení vlastních zdrojů) a další skokové snížení disponibilních zdrojů na investiční akce města po r. 2020 a nedostatek vůle na straně města k využití dotačních příležitostí pro období do r. 2020

16. Seznam tabulek, grafů a obrázků

16.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: Dílčí SWOT analýza – historie a památky města 9
Tabulka 2: Počet obyvatel jednotlivých částí Nového Města nad Metují SLDB 2001 a 2011 13
Tabulka 3: Dílčí SWOT analýza – sídelní a administrativní struktura 15
Tabulka 4 : Srovnání obvykle bydlícího a trvale bydlícího obyvatelstva v Novém Městě nad Metují (SDLB 2011, data ČSÚ) . 16
Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatelstva Nového Města n. M. a jeho jednotlivých částí mezi jednotlivými SLDB 1869 - 2011 17
Tabulka 6: Pohyb obyvatelstva v Novém Městě nad Metují v letech 1996 - 2012 18
Tabulka 7: Srovnání pohybu obyvatelstva v Novém Městě n. Metují s příslušnými vyššími územními celky v r. 2005 a 2012 19
Tabulka 8: Porovnání vývoje ekonomicky aktivního obyvatelstva v Novém Městě nad Metují s ČR 23
Tabulka 9: Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle postavení v zaměstnání 23
Tabulka 10: Porovnání struktury obyvatel N. Města n. M. dle nejvyššího dosaženého vzdělání s vyššími územními celky ... 25
Tabulka 11: Dílčí SWOT analýza – obyvatelstvo a jeho charakteristiky 30
Tabulka 12: Přehled vybraných ukazatelů bytového fondu města 32
Tabulka 13: Dílčí SWOT analýza – byty a domy 33
Tabulka 14: Struktura ekonomických subjektů podle právní formy 35
Tabulka 15: Základní struktura registrovaných ekonomických subjektů v roce 2013 36
Tabulka 16: Struktura ekonomických subjektů podle odvětví CZ NACE v roce 2013 37
Tabulka 17: Struktura ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců v roce 2013 38
Tabulka 18: Největší zaměstnavatelé města Nové Město nad Metují (2014) 39
Tabulka 19: Registrovaná míra nezaměstnanosti v letech 2007 - 2011 41
Tabulka 20: Přehled objektů a ploch 45
Tabulka 21: Dílčí SWOT analýza – Podnikání a nezaměstnanost 46
Tabulka 22: Počty žáků navštěvujících základní školy v Novém Městě nad Metují 48
Tabulka 23: Žáci s trvalým bydlištěm mimo Nové Město nad Metují, navštěvující školy ve městě 48
Tabulka 24: Přehled zdravotnických zařízení v Novém Městě nad Metují v roce 2011 52
Tabulka 25: Další sociální služby poskytované na území města 54
Tabulka 26: Některá další zařízení a služby v sociální oblasti využitelné občany Nového Města nad Metují: 55
Tabulka 27: Počet podnikatelských subjektů se sídlem v Novém Městě nad Metují podnikajících v maloobchodu (2013) ... 56
Tabulka 28: Přehled poskytovaných služeb s počtem provozoven v Novém Městě nad Metují 57
Tabulka 29: Přehled vybraných ubytovacích a stravovacích zařízení v Novém Městě nad Metují 58
Tabulka 30: Dílčí SWOT analýza – Občanská vybavenost a služby 59
Tabulka 31: Přehled kulturních a sportovních zařízení v Novém Městě nad Metují 60
Tabulka 32: Přehled nejvýznamnějších sportovních organizací a spolků v Novém Městě nad Metují 62
Tabulka 33: Další spolky a organizace působící v Novém Městě nad Metují 63
Tabulka 34: Dílčí SWOT analýza – Kultura a volnočasové aktivity 63
Tabulka 35: Značené trasy procházející územím Nového Města nad Metují 67
Tabulka 36: Výdaje města související s cestovním ruchem 71
Tabulka 37: Dílčí SWOT analýza – Cestovní ruch 72
Tabulka 38: Délka silnic a místních komunikací (v km) 74
Tabulka 39: Intenzita dopravního zatížení za 24 hodin, 2013 76
Tabulka 40: Počet přímých autobusových spojů za den mezi Novým Městem nad Metují a regionálními centry 79
Tabulka 41: Počet přímých vlakových spojů za den vyjíždějících z nádraží v Novém Městě nad Metují 79
Tabulka 42: Dílčí SWOT analýza – doprava 80
Tabulka 43: Vývoj cen vodného a stočného 2002-2014 81
Tabulka 45: ÚSES nadregionálního a regionálního významu v území (Zdroj: ÚP N. Město n. M.) 93
Tabulka 46: Dílčí SWOT analýza – životní prostředí 95
Tabulka 47: Využití půdy 96
Tabulka 48: Bilance (rozvaha) města v tis. Kč 99
Tabulka 49: Rozpočet města po konsolidaci v časové řadě 2005-2013 (v tis. Kč) 101
Tabulka 50: Příjmy a výdaje rozpočtu města podle druhu (tis. Kč; 2005, 2010-2012) 103
Tabulka 51: Srovnání příjmů města v přepočtu na obyvatele s okolními městy (2010-2013) 104
Tabulka 52: Výdaje podle odvětvového členění (v tis. Kč) 105
Tabulka 53: Srovnání hlavních kapitálových výdajů a na ně navázaných dotací v letech 2009-2013 107
Tabulka 54: Nejvýznamnější investice (z hlediska objemu prostředků) v tis. Kč (2009-2013) 108
Tabulka 55: Hospodaření města – vybrané ukazatele 109
Tabulka 56: Bankovní úvěry čerpané ve sledovaném období 2010 – 2013 109
Tabulka 57: Přehled cizích zdrojů a dluhové služby města (2010-2013) 109
Tabulka 58: Rozpočtový výhled (v tis. Kč) 111
Tabulka 59: Dílčí SWOT analýza – hospodaření města 112

16.2 Seznam grafů

Graf 1: Podíl jednotlivých částí na celkové rozloze (graf vlevo) a celkovém počtu obyvatel města k 26 3 2011 (SLDB 2011) 13
Graf 2: Vývoj počtu obyvatelstva jednotlivých částí Nového Města nad Metují mezi jednotlivými SLDB 17
Graf 3: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují 1996 - 2012 (k 31.12.)..... 18
Graf 4: Míra migračního přírůstku v roce 2005 a 2012..... 19
Graf 5: Podíl mužů a žen v populaci Nového Města nad Metují a vyšších územních celků 20
Graf 6: Průměrný věk obyvatelstva k 31. 12. (roky 2003-2012)..... 20
Graf 7: Věková struktura obyvatel Nového Města nad Metují ke dni SLDB 2011 (strom života) 21
Graf 8: Vývoj základní věkové struktury obyvatelstva v Novém Městě nad Metují 1991– 2011 21
Graf 9: Hodnoty indexu mládí a indexu stáří v Novém Městě nad Metují 22
Graf 10: Porovnání hodnot indexu mládí a indexu stáří k 31. 12.2011 v Novém Městě n. M. s vyššími územními celky 22
Graf 11: Rozdělení ekonomicky aktivního obyvatelstva dle odvětví ekonomické činnosti v roce 2011 24
Graf 12: Struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let dle dosaženého stupně vzdělání 24
Graf 13: Změna struktury obyvatelstva v Novém Městě n. Met. podle dosaženého nejvyššího stupně vzdělání (2001,2011)25
Graf 14: Národnostní struktura obyvatel v Novém Městě nad Metují v roce 2011 (SLDB 2011) 26
Graf 15: Struktura obyvatel města Nové Město nad Metují dle náboženství v roce 2011 (SLDB 2011)..... 26
Graf 16: Vývoj dojížďky a vyjížďky za prací mezi SLDB 1991 a 2011 v Novém Městě nad Metují 27
Graf 17: Hlavní směry vyjížďky a dojížďky do zaměstnání z Nového Města nad Metují v roce 2001 (SLDB 2001, ČSÚ)..... 27
Graf 18: Hlavní směry vyjížďky do zaměstnání z Nového Města n. M. a dojížďky do zaměstnání do NMnM (2011)..... 28
Graf 19: Vyjížďka za prací podle stráveného času na cestě (SLDB 2011, ČSÚ)..... 28
Graf 20: Hlavní směry vyjížďky do základních škol z Nového Města nad Metují v roce 2011 29
Graf 21: Hlavní směry dojížďky do základních škol do Nového Města nad Metují v roce 2011 29
Graf 22: Vývoj počtu domů a bytů v Novém Městě nad Metují v letech 1970 - 2011 31
Graf 23: Vývoj podílu trvale neobydlených domů a bytů v Novém Městě nad Metují v letech 1970-2001 (%) 31
Graf 24: Struktura domovního a bytového fondu v částech Nového Města n. M. z hlediska obydlenosti (2011) 32
Graf 25: Dokončené byty v Novém Městě nad Metují v letech 2001-2011..... 33
Graf 26: Vývoj počtu registrovaných ekonomických subjektů v Novém Městě nad Metují v letech 2007 - 2013 35
Graf 27: Základní struktura registrovaných ekonomických subjektů (2013) 36
Graf 28: Struktura ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců v Novém Městě nad Metují v roce 2013 38
Graf 29: Vývoj míry nezaměstnanosti v Novém Městě nad Metují v letech 2007 - 2011..... 42
Graf 30: Vývoj míry nezaměstnanosti v Novém Městě nad Metují v letech 2009 až 2011 42
Graf 31: Struktura nezaměstnaných podle pohlaví k 31. 12. 2011. Údaje jsou uvedeny v procentech..... 43
Graf 32: Struktura nezaměstnaných v % podle věku v Novém Městě nad Metují a Královéhradeckém kraji k 31. 12.2011 .. 43
Graf 33: Struktura nezaměstnaných v % podle vzdělání v Novém Městě nad Metují a v Královéhradeckém kraji 44
Graf 34: Struktura nezaměstnaných podle délky evidence na úřadu práce k 31. 12.2011..... 44
Graf 35: Srovnání žáků s bydlištěm v Novém Městě a mimo něj..... 49
Graf 36: Předpokládaný počet žáků v novoměstských základních školách do školního roku 2018/2019..... 49
Graf 37: Návštěvnost nejvýznamnějších zámků v okolí..... 70
Graf 38: Celkový počet návštěvníků Městského muzea Nové Město nad Metují v jednotlivých letech 70
Graf 39: Výdaje města ve vybraných ukazatelích (tis. Kč)..... 71
Graf 40: Vývoj cen vodného a stočného v Novém Městě nad Metují a v ČR (celkem Kč/litr)..... 82
Graf 41: Hlavní směry proudění větrů a jejich procentuální zastoupení..... 86
Graf 42: Produkce odpadů (v tunách) v Novém Městě nad Metují v roce 2012 90
Graf 43: Druhy pozemků v % z celkové výměry pozemků v roce 2011 ve městě Nové Město nad Metují..... 96
Graf 44: Členění zemědělské půdy v % z celkové výměry zemědělské půdy v roce 2011 ve městě Nové Město nad Metují 97
Graf 45: Vývoj aktiv a dlouhodobého hmotného majetku..... 100
Graf 46: Vývoj příjmů, výdajů a salda rozpočtu (po konsolidaci) v letech 2005-2014 (tis. Kč) 101
Graf 47: Saldo rozpočtu (v procentech k rozpočtovým příjmům, 2005-2014)..... 102
Graf 48: Struktura rozpočtových příjmů města (tis. Kč; 2005, 2010-2012) 103
Graf 49: Srovnání rozpočtových příjmů na obyvatele N. Města n. M. s okolními městy (2010 – 2013, v Kč) 104
Graf 50: Běžné výdaje podle odvětvového členění (v tis. Kč) 105
Graf 51: Struktura rozpočtových výdajů města (v členění na běžné a kapitálové výdaje, v tis. Kč) 106
Graf 52: Kapitálové výdaje města na jednoho obyvatele (tis. Kč) 107
Graf 53: Dluhová služba ve vybraných městech (v tis. Kč/rok) 110
Graf 54: Ukazatel dluhové služby ve vybraných městech (v % k příjmům města)..... 110

16.3 Seznam obrázků

Obrázek 1: 3D letecký pohled na Nové Město nad Metují a jeho okolí 6
Obrázek 2: Umístění Nového Města nad Metují v Královéhradeckém kraji a ve SO ORP 10
Obrázek 3: Umístění Nového Města nad Metují v kraji a ve SO ORP 11
Obrázek 4: Nové Město nad Metují – členění na katastrální území 14
Obrázek 5: Značené turistické a cyklistické trasy v okolí Nového Města nad Metují 68
Obrázek 6: Výřez z výkresu ploch a koridorů nadmístního významu ZÚR Královéhradeckého kraje 73
Obrázek 7: Intenzita dopravy naměřená na nejvytíženějších komunikacích Nového Města v roce 2010 76
Obrázek 8: Silniční a železniční síť na území Nového Města nad Metují 78
Obrázek 9: Mapa geologie 83
Obrázek 10: Mapa geologicky nestabilních lokalit v okolí centra města, zdroj: ÚAP 84
Obrázek 11 : Zobrazení záplavového území 100leté vody a stavebních objektů v něm 85
Obrázek 12: Oblast CHOPAV v regionu Novoměstsko 86
Obrázek 13: Kontaminovaná místa v roce 2013: Elton, Tom Service, Železova louka, Na Popluží 88
Obrázek 14: Území a místa se zvýšenou hodnotou krajinného rázu 91
Obrázek 15: Krajinný ráz 91
Obrázek 16: Maloplošné chráněné území na Novoměstsku 92
Obrázek 17: Území NATURA 2000 a Přírodní rezervace Peklo 93
Obrázek 18: Územní systém ekologické stability na Novoměstsku 94
Obrázek 19: Lesní plochy Novoměstska a jejich změny mezi roky 1990 a 2000 98

Seznam použitých zkratek

BD – Bytové domy
CEP – Centrum evropského projektování
CZT – Centrální zásobování teplem
ČD – České dráhy
ČEZ a.s. – České energetické závody, akciová společnost
ČOV – Čistička odpadních vod
Čp. – Číslo popisné
ČR – Česká republika
ČSÚ – Český statistický úřad
DSO – Dobrovolný svazek obcí
EAO – Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EU – Evropská unie
GIS – Geografický informační systém
CHOPAV – Chráněné oblasti přirozené akumulace vod
IDOS – Integrovaný dopravní systém
IREDO – Integrovaná regionální doprava
KHK – Královéhradecký kraj
MF – Ministerstvo financí
MOS – Městská a obecní statistika
MPR – Městská památková rezervace
MŠ – Mateřská škola
MÚ – Městský úřad
NATURA 2000 – Soustava chráněných území evropského významu
NMnM – Nové Město nad Metují
NN – Nízké napětí
NUTS – Územní statistická jednotka (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques), NUTS I=ČR, NUTS II= oblast (Severovýchod), NUTS III=kraj (Královéhradecký), NUTS IV=okres, NUTS V=obec
OKEČ – Odvětvová klasifikace ekonomických činností
ORP – Obec s rozšířenou působností
PL – Praktický lékař
POÚ – Obec s pověřeným obecním úřadem
RD – Rodinné domy
RES – Registr ekonomických subjektů
RR trasy – Radioreléové trasy
ŘSD – Ředitelství silnic a dálnic
SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP – Správní obvod obce s rozšířenou působností
TJ – Tělovýchovná jednota
ÚP – Územní plán
ÚSES – Územní systém ekologické stability
VaK – Vodovody a kanalizace
VČE – Východočeská energetika, akciová společnost
VKV – Velmi krátké vlny
ŽP – Životní prostředí
ZŠ – Základní škola
ZUŠ – Základní umělecká škola

17. Přílohy

Seznam příloh: Příloha č. 1: Seznam památek na území města Nové Město nad Metují dle MÚ

Příloha č. 1

Seznam památek na území města Nové Město nad Metují dle MÚ

Katastrální území	Číslo ÚSKP ČR	Zapsaná památka	Č.p.	Chráněná plocha	Umístění v terénu	Datum prohlášení
Krčín	36296/6-1819	areál kostela sv. Ducha				6.3.1964
N.M.n.M.	45762/6-2912	soubor městského opevnění		MPR	Ohraničení Husova náměstí a Zadomí	3.4.1964
N.M.n.M.	17905/6-1821	areál kostela Všech svatých			Sokolská	6.3.1964
N.M.n.M.	47314/6-2913	kostel Nejsvětější Trojice		MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	35615/6-1826	kostel sv. Barbory			Rezek	6.3.1964
N.M.n.M.	10680/6-5863	činžovní dům	27	OP MPR	Komenského	29.6.1995
N.M.n.M.	44382/6-6137	činžovní dům	50	OP MPR	Komenského	14.2.2000
N.M.n.M.	30083/6-1820	areál bývalého špitálu	59	OP MPR	Komenského	6.3.1964
N.M.n.M.	28169/6-2926	měšťanský dům	1001	MPR	Českých Bratří	3.4.1964
N.M.n.M.	31904/6-2927	měšťanský dům	1005	MPR	Pod Hradbami	3.4.1964
N.M.n.M.	36153/6-4563	areál vily	1138,114		Ve Vilách	15.3.1982
N.M.n.M.	31488/6-1818	areál zámku	1201	MPR	Husovo náměstí	6.3.1964
N.M.n.M.	22200/6-2880	měšťanský dům	1202	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	42020/6-2881	bývalá kovárna	1203	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	51731/6-2882	měšťanský dům	1204	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	26212/6-1822	měšťanský dům Villasburgův	4	OP MPR	Českých Legií	6.3.1964
N.M.n.M.	30534/6-2883	měšťanský dům	1205	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	21087/6-2884	měšťanský dům	1206	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	15995/6-2885	měšťanský dům	1207	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	35130/6-2886	měšťanský dům	1208	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	16128/6-2887	stará radnice	1209	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	17544/6-2888	strážnice Šatlava s věží Zázvorkou	1210	MPR	U Zázvorky	3.4.1964
N.M.n.M.	32567/6-2918	měšťanský dům	1211	MPR	Na Zádomí	3.4.1964
N.M.n.M.	26234/6-5082	měšťanský dům	1212	MPR	U Zázvorky	30.12.1987
N.M.n.M.	46347/6-2919	areál domu (dům, hradební věž)	1213	MPR	U Zázvorky	3.4.1964
N.M.n.M.	15529/6-2920	měšťanský dům	1214	MPR	U Zázvorky	3.4.1964
N.M.n.M.	18073/6-2889	měšťanský dům	1215	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	35282/6-2890	měšťanský dům	1216	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	31992/6-2891	měšťanský dům	1217	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	36594/6-5083	měšťanský dům	1218	MPR	Husovo náměstí	30.12.1987
N.M.n.M.	36737/6-2892	měšťanský dům	1219	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	36430/6-2893	měšťanský dům	1220	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	20933/6-2894	měšťanský dům	1221	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	41737/6-2895	měšťanský dům	1222	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	28583/6-2896	měšťanský dům	1223	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	26086/6-2897	měšťanský dům	1224	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	24927/6-2898	masné krámy	1225	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	41665/6-2899	měšťanský dům	1226	MPR	Na Zádomí	3.4.1964
N.M.n.M.	25012/6-2900	fara	1227	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	30179/6-2901	měšťanský dům	1228	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	33308/6-2902	měšťanský dům	1229	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	28718/6-2903	měšťanský dům	1230	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	15012/6-2921	měšťanský dům	1231	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	46897/6-2904	měšťanský dům	1232	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	45209/6-2922	měšťanský dům	1234	MPR	Na Zádomí	3.4.1964

N.M.n.M.	17824/6-2923	měšťanský dům	1235	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	26593/6-2924	měšťanský dům	1236	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	24203/6-2905	měšťanský dům	1237	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	35528/6-2906	měšťanský dům	1238	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	27337/6-2907	měšťanský dům	1239	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	32660/6-2925	měšťanský dům	1240	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	26887/6-5084	měšťanský dům	1241	MPR	Husovo náměstí	30.12.1987
N.M.n.M.	19230/6-2908	měšťanský dům	1242	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	30889/6-2909	měšťanský dům	1243	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	17213/6-2910	měšťanský dům	1244	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	25441/6-2911	měšťanský dům	1245	MPR	Husovo náměstí	3.4.1964
N.M.n.M.	37811/6-5085	měšťanský dům	1246	MPR	Na Zádomí	30.12.1987
N.M.n.M.	22725/6-2928	socha sv. Jakuba		MPR	Husovo náměstí, u kostela	3.4.1964
N.M.n.M.	46003/6-2917	socha sv. Jana Nepomuckého		MPR	U Zázvorky	3.4.1964
N.M.n.M.	22769/6-2916	socha sv. Václava		MPR	v zámecké zahradě	3.4.1964
N.M.n.M.	45001/6-2914	sloup se sochou P. Marie		MPR	Husovo náměstí, severní polovina - u zámku	3.4.1964
N.M.n.M.	45871/6-2915	sloup se sousoším Nejsvětější Trojice		MPR	Husovo náměstí, jižní polovina - u kostela	3.4.1964
N.M.n.M.	14580/6-1823	pomník Aloise Jiráska			Jiráskovy sady, Sokolská ul.	6.3.1964
N.M.n.M.	46505/6-5210	pomník I. a II. světové války			náměstí Republiky	30.12.1987
N.M.n.M.	33161/6-1824	výšinné opevněné sídliště - hradiště, archeologické stopy			Hradčany	6.3.1964
N.M.n.M.	33237/6-1825	zřícenina hradu Výrova		OP MPR		6.3.1964
N.M.n.M.	102252	městský dům	1048	MPR	Českých Bratří	28.3.2007
N.M.n.M.	102595	spořitelna	30	OP MPR	Komenského	21.9.2007